דבר

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
דבר
עתון פועלי ארץ ישראל
מייסד ועורך ראשון ברל כצנלסון ז"ל
מאמר עם לשחרר

יום שני, א' בחשון תשמ"ז, 3 בנובמבר 1986 ● גליון 18954

היום 12 עמודים ● המחיר 75 אג', באילת 65 אג'

היום בדבר
- מתי הם ילמדו – יוסי מלמן
- הדתיים של אמריקה – אמנון דנקנר, וושינגטון
- המחר לא ידאג לעצמו – גד יעקבי
- היהדות מתקדמת – אבנר תבורי
- מה אצל הר סיני – נתן רוטנשטרייך
- מדורים: על הדשא, עכשיו, כוכבים ולילות

מזג האויר

מעונן חלקית. הגשם יחלש בהדרגה. חשש לשטפונות במקומות נמוכים.

הטמפרטורות החזויות: ירושלים: 12 – 16, רמת־הגולן: 12 – 18, צפת: 11 – 15, חיפה: 16 – 21, טבריה: 15 – 25, נצרת: 13 – 19, עפולה: 14 – 23, תל־אביב: 16 – 21, לוד: 14 – 21, ידיוה: 16 – 25, עזה: 16 – 21, באר־שבע: 14 – 22, אילת: 18 – 27.

השבועון האמריקאי „ניוזוויק" בכתבה נוספת על פרשת מרדכי וענונו:

הביאו את וענונו! – הורה פרס ל„מוסד"

בחוגים פוליטיים גוברת הדרישה שממשלת ישראל תבהיר עמדתה ותמסור מידע בפרשה

מאת סופר „דבר" בוושינגטון וסופרו המדיני של „דבר"

וואשינגטון (מיוחד ל„דבר"). – ממלא מקום ראש הממשלה ושר החוץ שמעון פרס הורה ל„מוסד", בעת שעוד כיהן כראש הממשלה, להחזיר את מרדכי ועננו לארץ – כך דיווח אתמול השבועון „ניוזוויק".

במהדורתו האחרונה ציטט השבועון את ועננו כמי שאמר שהוא מצפה לקבל 456,000 דולר מהעיתון הלונדוני „סאנדיי טיימס" עבור המידע והצילומים שסיפק לו. לדברי השבועון פנה אליו ועננו בהצעה למכור לו את סיפורו עוד לפני פנייתו ל„סאנדיי טיימס", אך „ניוזוויק" סירב לשלם עבור המידע. עם זאת קיים העיתון ראיון בן שלוש שעות עם ועננו באוסטרליה ביולי שעבר. באותה הזדמנות אמר ועננו, כי מה שהוא עומד לעשות הוא „לטובת העולם" ו„למען השלום". לאחר מכן הוא ניתק מגע עם „ניוזוויק" מהסבירו זאת בחששו.

„ניוזוויק" רואה את טענות ה„סאנדיי טיימס", כי הוא לא שילם לועננו עבור המידע שמסר לו. השבועון ציטט מקורות בתוך מערכת ה„סאנדיי טיימס" שאמרו, כי בכוונת העיתון היה לכתוב ספר בנושא ולחלק את הרווחים עם ועננו.

עוד מוסר ה„ניוזוויק" כי ועננו, בנו של רב אורתודוכסי, היה חבר במפלגת רק"ח בעת שהועסק בכור בדימונה. אחיו של ועננו, מאיר, הגר בבוסטון, אמר כי אחיו קיווה „לגרום לשינוי בתהליך השלום במזה"ת" על ידי הפצת המידע אודות הנעשה בכור בדימונה.

דרישה אל הממשלה

בינתיים גוברת הדרישה בחוגים פוליטיים שהממשלה בישראל, תבהיר את עמדתה בקשר לפרשת ועננו ותמסור על כך מידע.

כמה שרים וגם חברי כנסת הביעו את הדעה כי הממשלה ובמיוחד ראש הממשלה וממלא־מקומו צריכים לומר באופן מוסמך ומפורש אם ועננו מצוי בישראל, כפי שפורסם בעתונים בחו"ל, ואם כן, האם יועמד למשפט ועל אילו האשמות.

לדברי אנשי הוקים, לא יכולה ישראל שלא להתייחס לפרשה על רקע הספקולציות, השמועות לעתים דמיוניות, המופצות בכלי התקשורת הבינלאומיים.

אני לא מכיר בו כבן שלי אומר האב שלמה ועננו

מאת אמיר רוזנבליט, סופר „דבר"

„אני לא מכיר בו כבן שלי מאז שהשתחרר מהצבא. לפני עשר שנים הוא ניתק מגע מהמשפחה ולא היה בינינו כל קשר. הוא בז לכל הערכים עליהם חינכנו אותו. למרות מה שעשה, התפללתי בראש השנה בבית־הכנסת שיחזור בתשובה ויבין שטעה בדרכו". כך אמר לסופר „דבר" לפני כמה שבועות ר' שלמה ועננו, אביו של מרדכי ועננו, עובד הוועדה לאנרגיה אטומית.

האב, קשיש מזוקן וחובש כיפה, המחזיק ברוכן לממכר ספרי תורה ותשמישי קדושה בשוק העירוני בבאר־שבע, לא שש לדבר על

(המשך בעמוד 2)

שני שתולי הכבד עדיין במצב קשה

מאת אריאלה ראובני, סופרת „דבר"

מצבם של שני שתולי הכבד, מידה שיכמנטר ואליהו שרייר, ממשיך להיות קשה, אך ביממה האחרונה יש סימנים של התייצבות מסויימת במצבם.

ד"ר א. סטינגר, המנהל בפועל של בית־החולים רמב"ם בחיפה, אמר אתמול לסופרת „דבר", כי שרייר שרוי ביממה האחרונה בהכרה; הוא נושם בכוחות עצמו, ואינו נזקק למכונת ההנשמה. גם בלחץ־הדם שלו חלה התייצבות, על־אף ההפחתה בתרופות הניתנות לו.

גם במצבה של מידה שיכמנטר הסתמנה התייצבות במערכות הפנימיות ובתפקודו של הכבד המושתל.

„אנו עושים כמיטב יכולתנו למען החולים ומתקדמים צעד אחר צעד", אמר ד"ר סטינגר, אך ציין, כי שני החולים עדיין לא יצאו מכלל סכנה.

חולה ממתין ב„הדסה" להשתלת לב דחופה

מאת יעל אדמוני, סופרת „דבר" בירושלים

חולה לב אחד לפחות, המצוי בטיפולם של רופאי בית־החולים „הדסה", זקוק להשתלת לב דחופה. דוברת בית־החולים מסרה אמש, כי ברגע שימצא תורם ויווצרו התנאים המתאימים, ינותח החולה ותתבצע בו השתלת לב.

בית־החולים „הדסה" קיבל לפני כמה חודשים אישור ממשרד הבריאות לבצע ניתוחי השתלת לב. עוד קבע משרד הבריאות, כי בית־החולים „הדסה" יהווה את המרכז להשתלות לב בארץ.

באחרונה חזר ארצה מהשתלמות בת שנה בארה"ב ד"ר דב שמעון. ד"ר שמעון השתלם בהשתלות לב, והוא שב למחלקה לניתוחי חזה ולב ב„הדסה", בראשותו של ד"ר יוסף בורמן.

ועדת רבנים מיוחדת תתכנס היום, לבדוק את סוגיית השתלות הכבד והלב. צפוי כי הוועדה תחליט על התרת השתלות אברים בתנאים מסויימים.

ארה"ב וברה"מ יפעלו במשותף נגד האיידס

לונדון (א.פ.). – ארה"ב וברה"מ הסכימו לשתף פעולה במאבק נגד מחלת האיידס – דיווח אתמול העתון „סאנדיי אקספרס". שיתוף הפעולה יתבטא בהחלפת מידע ובחילופי מדענים. ההסכם הושג במהלך ביקור בן עשרה ימים במוסקווה של שר הבריאות האמריקאי ד"ר אוורט קופ ושל ראש המכון לפיקוח על מגיפות שבאטלנטה, ד"ר ג'יימס מייסון בחודש שעבר. לדברי העתון ישתתפו בשלב ראשון מדענים משתי המדינות בוועידה בנושא האיידס שתערך בוואשינגטון באפריל.

על ההחלטה לשתף פעולה בתחום רפואי זה הודיע אבר קופ. „דנו עם רופאי המכון הרפואי של ברה"מ ועם שר הבריאות שלה במגוון של נושאים רפואיים, אבל גם הרוסים וגם אנחנו הסכמנו, כי מחלת האיידס היא הנושא החשוב והדחוף ביותר. אין כיום בעיה גדולה יותר בעולם מהאיידס".

מו"מ בדמשק לשחרור עוד שלושה אמריקאים ושני צרפתים עם שחרור בן־הערובה ג'ייקובסון

משוחרר דייוויד ג'ייקובסון

מאת סופר „דבר" לענייני ערבים וסופר „דבר" בצרפת גדעון קרין

האמריקאי דייוויד ג'ייקובסון, שהוחזק כבן־ערובה בלבנון מאז מאי 1985 שוחרר אתמול על־ידי חוטפיו, אנשי הארגון השיעי הקיצוני „הג'יהאד האיסלאמי". דובר הבית הלבן אישר אתמול את דבר שחרורו בהדגישו, כי אין כל שינוי במדיניותה של ארה"ב ביחס לטירור וכי לא נעשו כל ויתורים בצד הממשל לשם השגת השחרור.

בדמשק מתנהל עתה משא ומתן לשחרור שני בני ערובה צרפתיים, כנראה הדיפלומטים מרסל קרטון ומרסל פונטיין, ושלושה אמריקאים. שליחי שתי המדינות שוהים עתה בדמשק, שם נמצא עתה גם שר החוץ של איראן. פרסים אלה מסר שליח הטלוויזיה הצרפתית בדמשק, שציטט מקורות מקומיים.

אתמול הפיץ ארגון ה„ג'יהאד האיסלאמי" כרוז בין סוכנויות הידיעות שבו הודיע על שחרורו של ג'ייקובסון, מנהל בית־החולים של האוניברסיטה האמריקאית בביירות. בהודעה לא צויינה סיבת השחרור אולם נרמז בה, כי התנהל מו"מ עם ארה"ב וכי יש סימנים לכך שארה"ב משנה את גישתה כלפי תביעות החוטפים.

כבר אתמול בצהרים דיווחו עדי ראיה המתגוררים בסמוך לבנין הנטוש של שגרירות ארה"ב במערב ביירות לכתב סוכנות הידיעות הצרפתית, כי ראו אדם הדומה במראהו לג'ייקובסון מגיע לבנין. אח"כ, כך סיפרו, הופיעו במקום שלוש מכוניות, של השגרירות האמריקאית ואספו את האיש למזרח העיר.

בתוך כך דיווחו כתבים מלרנקה

(המשך בעמוד 2)

נשיא המדינה חיים הרצוג סוקר משמר כבוד בירושלים טרם צאתו למזרח־הרחוק. (צילום: יצחק הררי)

הנשיא המריא למזרח־הרחוק
לחץ על אקינו לבטל את הביקור בפיליפינים

מאת יוסי מלמן, סופרו המדיני של „דבר"

נשיא המדינה חיים הרצוג ופמליה הכוללת את שלישו הצבאי, ראש לשכתו, שתי מזכירות וקבוצה של עתונאים ישראלים יצאה אמש לביקור רשמי בן 18 יום בארצות המזרח הרחוק.

מדיווחים שהגיעו בימים האחרונים למשרד החוץ בירושלים עולה, כי אישים בכירים בממשלת הפיליפינים לוחצים על הנשיאה קוראסון אקינו לבטל את ביקור הנשיא הרצוג במאנילה. נודע, כי אישים אלה, ובהם כמה שרים וכן חברי פרלמנט, חוששים, כי הביקור יגביר עוד יותר את המתיחות עם המיעוט המוסלמי ויעניק טיעונים לאנשי המחתרת המוסלמית במאבקה נגד הממשלה המרכזית.

בעתוני האופוזיציה של הפיליפינים פורסמו בתקופה האחרונה האשמות כי מומחים של ישראל מחמשים ומאמנים את המשמר הפרטי של הגברת אקינו, שבראשו עומד אחיה. עם זאת מעריכים פקידים במשרד החוץ, כי נשיאת הפיליפינים לא תיכנע ללחצים וביקורו של הנשיא הרצוג יתקיים כמתוכנן.

לפני צאת הנשיא את הארץ התקיים טקס פרידה של חברי הממשלה במשכן נשיאי ישראל בבירה, בהשתתפות ראש הממשלה יצחק שמיר, מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ שמעון פרס, שרי הממשלה, הרבנים הראשיים, וכן נציגי הכמורה הנוצרית בירושלים ונציגי הסגל הדיפלומטי.

ארה"ב מזהירה: עלולה לנקוט בפעולה צבאית נגד סוריה

ואשינגטון (ע"ר ועיר"). – ארה"ב עלולה לנקוט בפעולה צבאית נגד סוריה, אם תמשיך דמשק לתמוך בטירור, זאת אמר היום ראש המטה של הבית הלבן, דונאלד ריגן.

„אינני אומר שכך יהיה, אך זה עלול להיות כך", הוסיף ואמר מנהל הבית הלבן בראיון טלוויזיה, כשנשאל על־ידי כתבים אם הצעד הבא שארה"ב תנקוט נגד סוריה יהיה פעולה צבאית.

„אנו יכולים לנקוט בצעדים אחרים וכך גם נעשה, אם הם ימשיכו בעמדה של תמיכה בטרור", הטעים.

מוטי אשכנזי בהפגנה בירושלים נגד ממשלת בגין באפריל 1980. (צילום: רחמים ישראלי)

מוטי אשכנזי ישובץ שוב במערך המילואים

מאת טלי זליגר, הסופרת הצבאית של „דבר"

מוטי אשכנזי, מנהיג תנועת המחאה אחרי מלחמת יום הכיפורים, שלא נקרא לשירות מילואים כבר יותר מעשר שנים, יוחזר למערך המילואים.

נודע, כי שר הבטחון יצחק רבין קרא בעיתוני יום הכיפורים האחרון את הראיונות עם רס"ן (מיל') מוטי אשכנזי ולמד מהם, כי הצבא אינו מזמן אותו לשירות מילואים.

אשכנזי, ששירת כמפקד מעוז בתעלה בפרוץ מלחמת יום הכיפורים, אירגן בסיומה תנועת מחאה, שתבעה להעניש את האחראים ל„מחדל".

שר הבטחון ביקש מהרמטכ"ל לבדוק את העניין, ולשבץ את מוטי אשכנזי במערך המילואים. בגלל גילו שובץ רס"ן (מיל') אשכנזי במערך השלישות.

מס קיצבות הילדים שהוטל ב־84 – יבוטל

מאת שלמה קרמר, סופרו הכלכלי של „דבר" בירושלים

מס־ההכנסה, שהוטל על הכנסות מקצבאות ילדים בשנת 1984 יבוטל. על כך התקבלה החלטה באוצר, לפיה לא יוארך תוקף החוק למיסוי נקודת קצבה.

המס הוטל בזמנו על נישומים, שלהם משפחות של שלושה ילדים ופחות, ושיעור המס השולי שלהם מגיע ל־45 אחוז לפחות.

מס זה הכניס לאוצר המדינה סכום של כ־15 מיליון דולר בשנה. השר נסים כבר הודיע בעבר, כי אין בדעתו להמשיך ולהפעיל את המסים, שהוטלו בהוראת שעה, לשם ייצוב המשק.

מסורב העלייה יצחק מרקמן הגיע עם משפחתו לישראל

מאת אריה אבידר ויעל אדמוני סופרי „דבר"

מסורב העלייה יצחק מרקמן, רעייתו ושני ילדיהם, הורשו אתמול לצאת מברה"מ והגיעו לישראל, דווקא ב„יום העלייה" השנתי. הם התקבלו על־ידי הוריו של מרקמן ואחיו, שאיתם לא התראה זה 11 שנה.

מרקמן, בן 36, ורעייתו קילה, בת 35, מדברים עברית טובה. מרקמן היה לבוש כובע קסקט ומכנסי קורדרוי ונראה כפועל רוסי צעיר. בתשובה על שאלות כתבים הביע רעתו, כי הסובייטים מנעו יציאתו, משום ששירת בזמנו בצבא האדום. שוחרר כעת נובע לדעתו מהלחץ הבינלאומי, למען יציאתם של אסירי ציון ומסורבי העליה.

בין מקבלי פניו בנמל בן־גוריון היו ראש מחלקת העלייה בסוכנות חיים אהרון וח"כ נאוה ארד, יו"ד ארגון „אמהות למען החופש".

אחותו של מיכאל שירמן, הזקוק בדחיפות להשתלת מח־עצמות, צפויה להגיע היום לישראל.

מסורב העלייה אברהם מרקמן (מימין) מתחבק עם אביו בהגיעו אמש לישראל. (צילום: יונתן סלינגר)

אל־באז: סוריה אינה מעוניינת בהתקדמות

קאהיר (רויטר). – עוסאמה אל־באז, יועצו הבכיר של חוסני מובארק, אמר אתמול כי סוריה מתנגדת לכינוס ועידה בינלאומית בנושא המזה"ת מפני שאינה מעוניינת בהתקדמות לקראת השגת שלום.

בראיון לשבועון „אלטיאסי" הוסיף ואמר אל־באז: „היא גם סבורה כי לא יהיה זה נכון מצד הערבים להיכנס למו"מ על שלום כל עוד האיזון האסטרטגי בינה לבין ישראל לא הושג".

בהמשך דברי ציין אל־באז את דבקותה של מצרים ברעיון הוועידה הבינלאומית בהוסיפו, כי מצרים, ירדן ואש"ף „עומדות על פתרון הבעיה הפלשתינית במסגרת דיוני ועידה כזאת".

חריש יסגור תיק סוויסה

מאת טובה צימוקי, סופרת „דבר" בירושלים

תיקו של מי שהיה נציב שירות בתי־הסוהר, רפי סוויסה, ייסגר על־ידי היועץ המשפטי לממשלה, לאחר שלא נמצא בו כל ממצא פלילי.

אתמול העבירה המשטרה את חומר החקירה נגד סוויסה למשנה ליועץ המשפטי לממשלה יהודית קרפ. כזכור, ביקש היועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש להחזיר את תיקו של סוויסה למשטרה כדי לבדוק אם מלבד חריגות מינהליות ואתיות לא עבר גם עבירות פליליות.

שר המשטרה חיים בר־לב עם האלוף דוד מימון, שאתמול אישרה הממשלה את מינויו לנציב שירות בתי־הסוהר. (צילום: יצחק הררי)

איש ציבור ירושלמי ידוע חשוד בגניבה והברחה של מיליון דולר

(ע). – איש ציבור ועסקים ידוע בירושלים נעצר אתמול ל־48 שעות בפקודת בית־משפט השלום בתל־אביב בחשד שקיבל צ'ק מזוייף על סכום של יותר ממיליון דולאר וגבה אותו בחו"ל תוך הברחת מטבע־חוץ.

רפ"ק הדסה יפה מהיחידה לחקירות הונאה טענה בפני השופט אדי דר אב, כי בסוף 1983 נגנב סכום גדול של דולארים בבנק מקומי על־ידי הוצאת צ'ק וחיוב לקוח שלא היה קשור לאותו בנק.

איש העסקים הירושלמי חשוד בכך, שקיבל לידיו את הצ'ק הזה, נסע עמו לשוויץ, והפקיד אותו בחשבונו בבנק שוויצרי.

קצינת המשטרה ביקשה מן השופט לאסור את פרסום שמו של החשוד, מאחר שישנו חשוד נוסף בפרשה, והמשטרה אינה מעוניינת בשלב זה, שהוא יידע כי החשוד שהובא לבית־המשפט נתון במעצר.

הסניגור הסכים למעצר של 48 שעות, אך הטעים כי מרשו חף מפשע. השופט דר־אב הורה, כאמור, לעצור את החשוד ל־48 שעות, ונעתר לבקשה לאיסור פרסום שמו של החשוד וכל פרט שעשוי לזהותו.

هكذا من الاصل

גביש: התעשייה משלמת מחיר היציבות; יעקבי: הגרעון יגדל ב־1.6 מיליארד ד'

מאת כרמיה אבימלך
כתבת „דבר"

התעשייה משלמת את מחיר היציבות הכלכלית. הקפאת המחירים ושער החליפין הביאו את התעשייה למצב ששום משקיע לא ירצה לבוא. תעשיית האלקטרוניקה מפסידה, בענף הטכסטיל יש, אולי, עשרה מפעלים רווחיים, ורק למקבציל [?] היתה עדנה – דברים קשים אלה השמיע מנכ"ל כור, ישעיהו גביש, בדיון על המדיניות הכלכלית בוועדה הכלכלית־חברתית במפלגת העבודה.

גביש התייחס לרפורמות בשוק ההון ולהגדלת היקף ההנפקות שאושרו לסקטור העסקי. לדבריו אין בה לדבר היום על גיוס הון – שום חברה אינה יכולה לצאת היום לבורסה, במצבה.

הדיראן, לדוגמה, ניסתה לגייס הון ולא היו משקיעים. גם משקיעים מחו"ל לא יגיעו במצב הרווחיות של התעשייה כיום. התעשייה אינה יכולה להשקיע כשמחיר הון ההשקעה הוא 14 אחוז. על הממשלה, אמר גביש, לגייס את כספי קרנות הפנסיה ב־6 אחוזים, ותלווה לתעשייה ב־7 אחוזים, שהוא מחיר ההון לתעשיין בעולם הגדול.

בהתייחסו לרווחיות היצוא ציין גביש, כי עדיין מייצאים, אך אם לא יימצא פתרון לבעיית רווחיות היצוא תיאלץ התעשייה לפטר עובדים.

שר הכלכלה והתכנון גד יעקבי, שפתח את הדיון, הזהיר בפני מתירנות במדיניות הכלכלית. לדבריו יש לקבוע את היציבות, תוך יצירת תנאים לצמיחה בריאה, המושתתת על גידול היצוא.

השיפור במאזן התשלומים בשנה האחרונה, אמר יעקבי, התבסס על התפתחויות זמניות – סיוע ביטחוני מארה"ב בסך 750 מיליון דולר, ירידת מחירי הדלק, ירידת שערי הריבית והיחלשות הדולר.

השנה, אמר, לא נקבל סיוע מיוחד והמגמות שסייעו לנו בשנה הקודמת לא יימשכו. כתוצאה מכך יורע מצבנו במאזן התשלומים ב־1.4 – 1.6 מיליארד דולר.

יעקבי ציין, כי הרפורמות במיסוי ובשוק ההון לא הובאו לדיון בפני פורום מוסמך, ובמקום התייחסות למכלול מערכת המס מבשר האוצר, כי הוא קשר לטפל במס זה ולהטיל מס אחד, ללא ראייה כוללת.

סגן־שר האוצר עדי אמוראי תיאר את הרפורמה המבנית והאיכותית, המתבצעת בשוקי ההון ואת הצעדים הנוספים המתוכננים.

צוערת נשפטה והודחה מהקורס בגלל ויכוח על דת ליד הכותל

מאת מלי הלוגר, הכתבת הצבאית של „דבר"

צוערת בקורס קצינות הועמדה לדין ונשפטה לעשרה ימי מחבוש על־תנאי, בגין „התנהגות שאינה הולמת", לאחר שהתווכחה על ענייני אמונה עם אשה חרדית ברחבת הכותל.

הצוערת, הורחקה מקבוצת ספורים אחר־כך מקורס קצינות, לדבריה בשל „בעיות משמעת" שבכללן גם סיפור התקרית בכותל. היא פנתה בתלונה אל ח"כ שולמית אלוני (ר"צ), וזו הפנתה בשבוע שעבר מכתב אל שר הבטחון ואל קצינת ח"ן ראשית בעניין זה.

לפני כחודשיים הורידו צוערות קורס קצינות של צה"ל לבקר בכותל המערבי. ללא ליווי אנשי סגל הקורס. הצוערות הגיעו לכותל ושם נטפלה אשה חרדית אל הצוערת המתלוננת, והפצירה בה לומר פרקי תהילים.

הצוערת סירבה והתפתח בינהן ויכוח על ענייני אמונה, שייתכן שעלה לטונים גבוהים. כמה ימים אחר־כך הועמדה החיילת לדין משמעתי על „התנהגות שאינה הולמת". לגופה התנהגותה ברחבת הכותל. החיילת הורשעה בדין, ונגזרו עליה עשרה ימי מחבוש על־תנאי למשך שנה.

כחודש וחצי לאחר מכן הובאה הצוערת בפני ועדת הדחות, ולדבריה נאמר לה, שהיא אמנם אינטליגנטית אך סובלת מבעיות משמעת, ולראיה הובאה תקרית הוויכוח בכותל. הצוערת הודחה מהקורס.

גורמים צבאיים הבהירו אמש, כי נסיבות אירועי הכותל והמשפט נמצאים עתה בבדיקה של קצינת ח"ן ראשית, תא"ל עמירה דותן. אותם גורמים מסרו, כי החיילת הורחקה מקורס קצינות בגלל רמת הישגים נמוכה, שאינה עומדת בקריטריונים של קורס קצינות, וללא קשר למשפטה.

יום הצהרת בלפור עבר ביו"ש בשקט יחסי למעט כמה תקריות

מאת אריאל ברעמי [?], כתב „דבר"

ביהודה ושומרון עבר אתמול יום הצהרת בלפור בשקט יחסי. למעט כמה תקריות לא נרשמו אירועים חריגים של הפרות סדר.

כוחות הבטחון חסמו אתמול בשעות הבוקר את הכניסה לאוניברסיטת א־נג'אח בשכם ולאוניברסיטת ביר־זית. הם מנעו גם מן הסטודנטים להיכנס. ואולם סטודנטים מאוניברסיטת א־נג'אח כבר שהו במקום עוד לפני שהוצבו מחסומים.

באוניברסיטת ביר־זית לא התקיימו לימודים, כרגיל ביום ראשון.

סמוך למחנה הפליטים אל־עמארי נרגם אתמול בבוקר אוטובוס „אגד" בקו מס' 473. שמשתו נופצה ונוסעת נשרטה באורח קל מרסיסים.

במחנות הפליטים אל־עמארי וקלנדיה הובערו צמיגים, והושלכו אבנים על כלי־רכב ישראליים, אולם לא נגרם נזק ולא היו נפגעים.

אתמול לפנות ערב חדרו כחמישה־עשר צעירים רעולי פנים למחנה הפליטים בלאטה, הקימו מחסום אבנים במקום, והניפו דגלי אש"ף. סיור של צה"ל לכד אחד מהם והניס את האחרים.

בכיכר השעון במרכז שכם נזרקו אבנים על כלי־רכב ישראליים, אולם לא נגרם נזק ולא היו נפגעים.

בניגוד לתחזיות ספגה הממשלה כספים מהציבור גם באוקטובר

מאת שלמה קרמר, סופר הכלכלי של „דבר" בירושלים

גם בחודש אוקטובר „ספגה" הממשלה כספים מהציבור, וזאת בניגוד לתחזיות שהושמעו באוצר לפני כשבוע, שעל פיהן הממשלה היתה אמורה להזרים כספים בהיקף של 100 עד 150 מיליון שקל.

הממשלה ספגה החודש רק 0.9 מיליון שקל, אך הספיגה היתה אמורה להגיע לסכום של כ־120 מיליון שקל, אילו לא הזרימה הממשלה „ברגע האחרון" אשראי לקופות־חולים בסכום של 118.7 מיליון שקל. העודפים בתקציב הריאלי (הכנסות פחות הוצאות) הגיעו בחודש אוקטובר לסכום של 347.9 מיליון שקל.

הוצאות הממשלה בחודש אוקטובר היו נמוכות בכ־13 אחוז, בהשוואה לרמת ההוצאות החודשית הממוצעת, בתקופת אפריל ועד ספטמבר.

הכנסות המדינה ממס ערך־מוסף הסתכמו בחודש אוקטובר ב־367 מיליון שקל – עליה ריאלית של 16 אחוז בהשוואה לחודש המקביל אשתקד, ו־7 אחוזים בהשוואה לחודש הקודם.

הגידול בהכנסות ממע"מ נובע בעיקר מהגידול הרב בפעילות הכלכלית בחודש ספטמבר – תקופת החגים.

עיקר העלייה במע"מ הוא בייצור המקומי.

הכנסות המדינה באוקטובר 1986 היו גבוהות ב־14 אחוז, בהשוואה לחודש המקביל אשתקד.

מו"מ בדמשק לשחרור

(סוף מעמוד 1)

שבקפריסין, כי שני מסוקים של הצי האמריקאי הגיעו לשדה התעופה שם. שעה קלה לאחר מכן עלה שליחו של הארכיבישוף מקנטרברי טרי וייט על אחד המסוקים והמריא למעונו של השגריר האמריקאי במזרח ביירות. לאחר שהות קלה במקום, שבו המסוקים והמריאו לעבר קפריסין. יצויין כי לא ג'ייקובסן ולא וייט נראו במסוקים אלה.

במשך שעות רבות לא נודע לאן נעלמו השניים, ועתונאים סברו, כי ג'ייקובסן הוסע באחד המסוקים בדרכו הביתה. רק בערב הודיע דובר הבית הלבן, כי ג'ייקובסן נמצא עדיין בביירות.

נציג הכנסיה האנגליקאנית טרי וייט שהה בסוף השבוע בדמשק וקיים שם מגעים עם גורמים שונים. סביר להניח כי דמשק, העושה עתה כל שביכולתה להוכיח כי ידיה נקיות משיתוף פעולה עם ארגוני הטירור הפעילה לחצים על איראן, שבהשראתה פועל ארגון ה„ג'יהאד האיסלאמי". שר החוץ האיראני הגיע בסוף השבוע אף הוא לדמשק וכפי, כנראה, תשובתה החיובית של טהראן לבקשת סוריה לשחרור ג'ייקובסן.

מו"מ לשחרור בני ערובה נוספים

משרד החוץ הצרפתי פירסם הודעה שבה הביע סיפוק משחרור בן־הערובה האמריקאי דייוויד ג'ייקובסן, אך בדרך כלל שורה אתמול בפאריס אכזבה מכך שבני הערובה הצרפתיים לא שוחררו. את העובדה שג'ייקובסן הועבר ישירות לידי האמריקאים, בלי לעבור דרך דמשק – כמו שני בני הערובה הצרפתים ששוחררו לפני מספר חודשים – פירשו כאן כנסיגה לחץ לסוריה, דבר שעורר ספקות לגבי צדקת מדיניותה הפרו־סורית של צרפת.

לכאורה מבצע שחרור ג'ייקובסן על כך, שמדיניותה הנוקשה של ארה"ב כלפי סוריה השתלמה, בעוד שצרפת לא קיבלה מאומה תמורת תמיכתה באסד.

השר הסוציאליסטי לשעבר ז'אק לאנג האשים את ממשלתו של ז'אק שיראק בכך שהיא „מסכנת את חיי בני הערובה במדיניותה הלא עקבית במזה"ת ובכך שהיא מנהלת מו"מ עם טירוריסטים ועם מי שמעניקים להם חסות".

הקרדינאל של מקסיקו מבקר בישראל

מאת אריה ארה [?], כתב „דבר"

ראש הכנסיה הקאתולית של מקסיקו, הקרדינאל אוכאדה, הגיע אמש לישראל לביקור של שמונה ימים בראש קבוצה בת 80 צליינים. זה ביקורו השני בארץ.

לקבלת הפמליה לא בא אף נציג של משרד־החוץ, משרד־הדתות או של השגרירות המקסיקאנית לקבל את פני הקרדינאל בנמל־התעופה. אפילו המכונית, שהוזמנה „אל־על", להביאו מהמטוס לאולם הכניסה, הגיעה באיחור, והוא עשה דרכו כאחד הנוסעים באוטובוס רגיל של רשות שדות התעופה.

הקרדינאל ומלוויו יעלו מחר לירושלים ויתקבלו בלחם ובמלח על־ידי ראש עיריית ירושלים טדי קולק, שכבר קידם את פני החשמן בביקורו הראשון לפני שלוש שנים.

את הקרדינאל מלווים שניים מראשי הקהילה היהודית במקסיקו, יו"ר האגודה לקידום יחסי יהודים ונוצרים, יוסף קבילו, ויו"ר מסדר בני־ברית, יוסף מרקוס. עם סיום הביקור ייצאו הקרדינאל ופמלייתו לוואתיקן, לפגישה עם האפיפיור יוחנן פאולוס ה־2. משם ייצאו לספרד ויתקבלו אצל המלך חואן קארלוס.

קיסר חוזר היום לארץ

מזכ"ל ההסתדרות ח"כ ישראל קיסר, ששהה כשבועיים בארבע מארצות אמריקה הלאטינית ובארה"ב, חוזר היום (יום ב') לארץ. קיסר יצא בשליחות מדינית ותנועתית של ההסתדרות, ובמהלך ביקורו חתם עם עמיתיו בפדרציות האיגודים המקצועיים על הסכמים לשיתוף פעולה בין התנועות המקצועיות.

בעת ביקורו בוושינגטון נתקבל המזכ"ל אצל שר החוץ האמריקאי ג'ורג' שולץ, וכן נועד עם נשיא האיגודים המקצועיים בארה"ב ליין קירקלנד.

תושב חיפה הוכה ונשדד

מאת יוסי ליבוביץ, סופר „דבר" בגליל המערבי

יוסף קדוש, בן 62, מרחוב אלפרבי 2 בחיפה הוכה ונשדד אתמול, בסביבות השעה 8.15 בערב, בביתו על־ידי שלושה צעירים. הוא הועבר באמבולנס לבית־החולים רמב"ם ומצבו מניח את הדעת.

השלושה עקבו, כנראה, אחר האיש, פרצו לדירתו, כיסו את פניו בשמיכה, היכו אותו באגרופים, גנבו ממנו תכשיטים וכסף ונמלטו מהמקום.

השודדים לא חבשו על פניהם מסכה, אולם השוטרים התקשו לגבות עדות מהנשדד, כיוון שהיה במצב של שכרות. משטרת חיפה פתחה בחקירה.

צילה ארליך למנוחות

(ע). – צילה ארליך, אלמנת סגן ראש הממשלה לשעבר, שמחה ארליך, הובאה אתמול למנוחת עולמים בבית־העלמין בנחלת־יצחק.

בלוויה השתתפו יו"ר הנהלת הסוכנות אריה דולצין, השר יצחק מודעי, ראש עיריית תל־אביב – יפו שלמה להט, חברי כנסת, אישי ציבור וקרובי משפחה.

השר יצחק מודעי ספד למנוחה והגדיר אותה כאשה אצילה, אשר סייעה רבות לבעלה בעצה ובתמיכה לאורך כל דרכו הפוליטית.

צילה ארליך נקברה ליד קבר בעלה. ליד הקבר הפתוח אמר „קדיש" הבן אבי ארליך.

מזכיר הממשלה אליקים רובינשטיין, שאתמול אישרה הממשלה את מינויו. (צילום: יצחק הררי)

שמיר תומך בהגדלה של תקציב הבטחון

מאת יוסי מלמן, סופר המדיני של „דבר"

ראש הממשלה יצחק שמיר תומך בהגדלת תקציב הבטחון. הוא נפגש אתמול בלשכתו בירושלים עם שר הבטחון יצחק רבין, ושמע את דרישתו להגדיל את תקציבו כ־10 אחוזים.

ראש הממשלה לא התחייב בקשר לסכום ואמר, כי ידון על כך עם שר האוצר, אך אישר, כי הוא מצדד בתקציב מוגדל של מערכת הבטחון בשנת התקציב הקרובה. גם ממלא מקום ראש הממשלה שמעון פרס תומך בכוונה זו.

על סדר היום של הממשלה מונחת הצעת שר הבטחון להגדיל גם את שכרם של משרתי הקבע.

בתוך כך נודע, כי שרי מפלגת העבודה גיבשו מגמה, לפיה יתנגדו למגמות משרד האוצר לקצץ בתקציבים של משרד הבריאות ומשרד החינוך. הם מציינים כי לא יעלה על דעתם שתקציבים של שירותי רווחה יקוצצו, ואילו אגרת הרכב, כפי שמציע האוצר תבוטל.

„זו מגמה של סדרי עדיפות משובשים", אמר ל„דבר" שר הכלכלה והתכנון גד יעקבי. הממשלה אמורה לדון בתקציב בישיבתה בעוד שלושה שבועות. לפני כן תוזמן בפעם הראשונה פגישה לוועדת הארבעה: שמיר, פרס, נסים ויעקבי, כדי לנסות ולגבש עמדה משותפת לקראת הדיון בתקציב.

צפויה מחלוקת בין שרי הליכוד, שרובם יתמכו בשר נסים, לשרי המערך שיתנגדו לחלק מהצעות הקיצוץ שלו.

מזוט לתעשייה התייקר ב־5.3 – 12.5 אחוזים

מאת משה גבע, סופר הכלכלי של „דבר"

החל מאמש נכנסו לתוקפן העלאות מחירי מוצרי המזוט לתעשיה ולחברת החשמל בשיעורים שבין 5.3 ל־12.5 אחוז.

שר האנרגיה, משה שחל, שהודיע על כך בתיאום עם שר האוצר משה נסים, אמר, כי הדבר נבע מהצורך להתאים את מחירי המזוט בארץ לאלה הנהוגים בשוק הבינלאומי – פעולה הנעשית מדי חודש על־ידי מומחי משרד האנרגיה.

שחל העריך, כי על אף התנודות במחירי הדלק בעולם, צפויה במהלך החודשים הקרובים ירידה במחירי הנפט הגולמי בשוק העולמי.

מנכ"ל התאחדות התעשיינים ארנון טיברג אמר, כי צעד זה סותר את הכוונה לשמור על יציבות המחירים, וכי הוא יגרור בהכרח את העלאת מחירי מוצרי התעשייה, ובמיוחד את אלה הקשורים לתעשיות עתירות הידע. טיברג אמר, כי במקום לייקר את מחיר המזוט, צריך היה לייקר את מחיר הבנזין לרכב.

הוא ציין, שהתעשייה הישראלית נהנתה בשעתו רק באופן חלקי מירידת מוצרי הדלק בעולם, ולפיכך ההעלאה הנוכחית מגדילה עוד יותר את הפער בינה לבין מתחריה בחו"ל.

מחיר המזוט לתעשייה הועלה ב־12.5 אחוז, ומחירו החדש לצרכנים הגדולים הוא 145.38 דולר לטונה, ולצרכנים אחרים 161.42 דולר לטונה. המזוט לחברת החשמל עלה ב־5.3 אחוז ומחירו עתה הוא 120.01 דולר לטונה.

המזוט לתעשייה הפטרוכימית הועלה ב־6.8 אחוז, והוא עולה עתה 112.14 דולר לטונה. מחיר הנפט לתעשיה הפטרוכימית, עבור השוק המקומי, הועלה ב־3.4 אחוז והוא עומד עתה על 109 דולר לטונה.

תיק החקירה נגד עמר לטיפול ניצב מרקוס

מאת נתן רועי, סופר „דבר" לענייני משטרה

ראש אגף החקירות במטה הארצי, ניצב יגאל מרקוס, קיבל לידיו את תיק החקירה בעניינו של חבר הכנסת שלמה עמר, והוא יחליט על המשך הטיפול בתיק.

בפגישה שנערכה בשבוע שעבר במשרדו של היועץ המשפטי לממשלה, השופט יוסף חריש, העלו החוקרים פרטים חדשים הנוגעים לחקירתו של חבר הכנסת שלמה עמר. בעקבות כך החליט היועץ המשפטי לממשלה להעביר למשטרה את תיק החקירה, כדי שזו תעיין בתיק ותחליט האם לזמן לחקירה עורכי־דין שהיו מעורבים לכאורה במהלך החקירה של תיק עמר.

עמר חשוד, כי אלברט אזולאי, עובד במוסך „הדסים" בראש־פינה, הסדיר לו שירות בבסיס ליד קריית־שמונה, במקום בבסיס שבלבנון, ותמורת זאת דאג עמר להחזיר את אזולאי לעבודה ב„אגד".

ברונו: אפעל להורדת הריבית על האשראי ופיתוח שוקי יצוא

מאת משה גבע,
סופר הכלכלי של „דבר"

נגיד בנק ישראל פרופ' מיכאל ברונו, הבטיח אתמול לחברי הוועד הפועל של התאחדות התעשיינים, כי יפעל להורדת הריבית על האשראי לטווח ארוך, וכי יעשה מאמץ לסייע ליצוא על־ידי הגדלת תקציבי המחקר והפיתוח לתעשייה, ועל־ידי העמדת מקורות מימון לפיתוח שווקים ליצוא.

ברונו הגיב בכך על טענות התעשיינים, כי קצב הגידול של היצוא אינו מניח את הדעת, ועל דברי נשיא התאחדות התעשיינים, לאוטמן, גרס שריבית ריאלית, בשיעור של 11 אחוז לשנה, אינה מאפשרת את צמיחת המשק, ומעכבת את רווחיות היצוא.

הנגיד קרא לתעשיינים, שלא לחרוג מהסכמי־השכר הקיימים. הוא הצביע על הגידול שחל, ברבע השלישי של השנה, בשכר העובדים במשק – בעלייה של 12 אחוז בהשוואה לרמת השכר בשנים 1980 ו־1981.

בתגובה אמרו התעשיינים, כי עיקר הבעיה ממנה סובלת התעשייה אינו נעוץ בגובה השכר, אלא [illegible].

נגיד בנק ישראל הסכים עם התעשיינים, כי על הממשלה להנהיג רפורמה במסים ואמר, כי גם אם לא יהיה אפשר להנהיג רפורמה מלאה, יש לנקוט בצעדים משמעותיים בנושא זה בטווח הקצר.

ברונפמן יקים 2 מרכזי קניות ענקיים בארץ ב־40 מיליון ד'

מאת משה גבע

חברת „קנדה ישראל", בשליטתו של המיליארדר היהודי מקנדה צ'ארלס ברונפמן, תשקיע כ־40 מיליון דולאר בהקמת שני מרכזי קניות גדולים במרכז הארץ ובצפונה.

המדובר במרכזי קניות מסוג „הקניון" ברמת־גן, המבוססים על עקרון שלפיו מושכרים שטחי החנויות בעיקר לרשתות שיווק ולבעלי עסקים. המחיר הנגבה מהם מותאם לגודל השטח המושכר, נוסף לדמי אחזקה קבועים.

בימים אלה בוחנים נציגיו של ברונפמן שטחי קרקע מתאימים, במגמה לרכוש קרקע פרטית, שאינה מיועדת לעיבוד חקלאי.

כל אחד מהמרכזים אמור להשתרע על פני 20,000־25,000 מ"ר. יש תוכנית להכשיר מגרשי חניה ל־800־1,000 כלי־רכב.

נציגיו של ברונפמן הביעו התמרמרות על כך, שעקב קשיים הנובעים מן הבירוקרטיה לא יהיה אפשר לסיים את הבנייה בתקופה של פחות משנתיים וחצי.

סוכני הגאז נעלו את הסוכנויות והתכנסו בדרישה לייקור הגאז

מאת משה גבע, סופר הכלכלי של „דבר"

משרדי סוכנויות הגאז ברחבי הארץ (למעט הערים הגדולות) היו סגורים אתמול אחה"צ כאשר 80 סוכני הגאז השתתפו בכינוס מחאה על מדיניות הממשלה, שאינה מאפשרת להם העלאת מחירים.

לדבריהם תקרוס מערכת הגאז במדינה תוך שבוע עד עשרה ימים, מאחר שאין ביכולתם להמשיך ולספק את הצרכנים. הם טוענים, שבמצב הנוכחי עליהם להוסיף מכיסם 1.40 ש"ח על כל מיכל גאז של 12 ק"ג שהם מספקים לצרכנים.

מנכ"ל ארגון סוכני הגאז אבי פרידמן, אמר ל„דבר", כי חלק מהסוכנים שקועים בחובות של יותר מ־100,000 ש"ח, מפני שחברות הגאז והבנקים מסרבים להעמיד לרשותם אשראי. לדבריו, ניצל מינהל הדלק את הקפאת המחירים במשק, בכדי לא לאשר את התאמת הוצאותיהם לגובה עליית המדד.

היום ייפגשו נציגי הסוכנים עם שר האנרגיה משה שחל, ויעלו בפניו את טענותיהם, הכוללות את העובדה, שלא שותפו בתוכנית הרפורמה במשק הדלק, הכוללת גם את משק הגאז.

דובר משרד האנרגיה מסר בתגובה, שמחירי הגאז בארץ גבוהים בהרבה מאלה הנהוגים בחו"ל, ושהרפורמה שמציע המשרד אמורה לתקן עיוות זה.

רשות השידור תפנה אל חריש להפסיק שידורי הערוץ השני

מאת יעל ארמוני,
כתבת „דבר" בירושלים

מליאת רשות השידור קוראת לחברי הכנסת, שלא לאשר את הקמתן של עשר תחנות רדיו מקומיות, במסגרת חוק הערוץ השני. מליאת רשות השידור תפנה ליועץ המשפטי לממשלה בבקשה, כי יורה למשרד התקשורת להפסיק לאלתר את השידורים הנסיוניים של הערוץ השני.

בישיבת מליאת רשות השידור, שהתקיימה אתמול, החליטו חברי המליאה, כי תחנות הרדיו הקיימות מספיקות לחלוטין, וכי כל תוספת תהיה מיותרת.

יו"ר רשות השידור מיכה ינון אמר, כי תחנות הרדיו הקיימות „קול ישראל" ו„גלי צה"ל", משדרות למעלה מאלף שעות בשבוע, וכי איש אינו טוען כי השידורים אינם מספיקים.

לטענתו יהיו תחנות הרדיו המקומיות פתח לשידורי הסתה של אש"ף וגורמים פלשתינאים.

לדברי חברי המליאה מנוגדים שידורים אלה לחוק. עם זאת ציינו, כי ברגע שיאושר החוק יוכלו שידורים אלה להתקיים.

המשנה ליו"ר רשות השידור, דוד ארמון, קרא לקהל הרחב להחרים את מגרשי הכדורגל בשבת, בשל סירובה של ההתאחדות לכדורגל, להתיר את שידור התכנית „שירים ושערים" ברדיו.

ארמון טוען כי אין כל קשר בין שידור המשחקים ברדיו לבין אי־יכולתה של הטלוויזיה לסקרם בשל בעיות של היתרי עבודה. יצויין, כי ההתאחדות לכדורגל לא התירה בשבת האחרונה את שידור „שירים ושערים" ברדיו בטענה, כי כל עוד לא תסקר הטלוויזיה את המשחקים לא יותרו שידורים גם ברדיו.

בית־הדין הארצי לעבודה בירושלים החליט אתמול להאריך את צווי המניעה לעובדי הטלוויזיה, לצורך המשך המשא־ומתן בין הוועדים להנהלה, על הסדרי העבודה החדשים ועל התוספות היחודיות. בכך דוחה בית הדין את בקשת עובדי הטלוויזיה לבטל לאלתר את הצווים.

עם זאת ציין השופט, כי הצווים לא ניתנו לתקופה בלתי מוגבלת, וכי חידושם או ביטולם יהיה תלוי בכוונות הצדדים לנהל משא־ומתן עניני.

באוקטובר: ירידת צריכה

מאת שלמה קרמר,
סופר הכלכלי של „דבר" בירושלים

ירידה ניכרת בצריכת מוצרי חשמל, אלקטרוניקה ורכב נרשמה בחודש אוקטובר בהשוואה לספטמבר, ואת עולה מנתוני אגף המכס. במשרד האוצר מציינים, כי יתכן שהירידה אינה משקפת את הצריכה בפועל, וכי יכול להיות שהיתה השפעה של עיצומי עובדי המכסים על הפעילות.

רמת צריכת המוצרים באוקטובר 1986 היא עדיין גבוהה מהחודש המקביל אשתקד.

אני לא מכיר בו כבן

(סוף מעמוד 1)

בנו, ולא כבכר: מרדכי ועננו ניתק כל קשר עם אחיו ואחיותיו. משפחת ועננו המתגוררת בצפון שכונה ד' בבאר־שבע, ידועה כמשפחה דתית ושומרת מצוות. כל ילדי המשפחה ומרדכי בתוכם התחנכו בבתי־ספר דתיים וכישיבות. בהיותו נער, היה מרדכי חסיד נלהב של מאיר כהנא ואימץ לעצמו דעות פוליטיות ימניות קיצוניות. לאחר שחרורו מהצבא עבר מרדכי מטאמורפוזה, כהגדרת ידידיו, ושינה את כל השקפת עולמו. הוא בעט בערכי היהדות עליהם גדל, נהפך לחילוני ועל רקע זה התרחק מבני משפחתו עד לניתוק כל קשר עמם. במקביל שינה את דעותיו הפוליטיות מהקצה אל הקצה, עד כדי פעילות אקטיבית בתאים פוליטיים המזוהים עם „הרשימה המתקדמת לשלום".

אחת משכנותיו של ועננו סיפרה: „ביום כיפור האחרון ראיתיו נוסע לבלות בים, ביחד עם סטודנטים ערבים ושעמם התגורר בדירה שכורה".

„אינני רוצה לשמוע על בני", אמר האב. „אפילו לא קראתי מה שכתבו עליו בעתונים. אפילו אם הוא ייתפס בידי הישראלים, לא אבוא לבקר אותו בכלא. אינני רוצה לדבר עליו".

„ועננו התרועע עם גורמים עויינים למדינה ועם סטודנטים ערבים, שבעבר נתפסו במעורבותם בפעולות הסתה נגד המדינה, או כאלה שרותקו לכפריהם בצווי מעצר מינהליים", סיפר אותו סטודנט, שביקש לשמור על עילום שמו. הוא הוסיף, כי ב„ערב מורה" שאורגן בזמנו בקמפוס ששימש מטווה להזדהות עם אש"ף, היה ועננו מסמר האירוע.

מרדכי (מוטי) ועננו, רווק בן 32, היה דמות ידועה באוניברסיטת באר־שבע. בשנים 1982־1984 השלים את לימודי התואר הראשון בגיאוגרפיה ובהיסטוריה והחל ללמוד לתואר שני בחוג לפילוסופיה. „מוטי היה תלמיד ממוצע", נזכר ראש החוג לגיאוגרפיה ד"ר אלי שמן.

ביום למד ועננו באוניברסיטה, ובקריה לאנרגיה אטומית עבד במקביל. את עבודתו שם החל עוד לפני שהחל ללמוד באוניברסיטה. במהלך לימודיו נכנס לפעילות ציבורית ונבחר במשך שתי קדנציות רצופות למועצת אגודת הסטודנטים. „הוא היה פעיל מאוד במישור הפוליטי והיה חבר בתאים שמאליים ובהם 'קמפוס', המזוהה עם הרשימה המתקדמת לשלום. חבריו הקרובים ביותר היו סטודנטים ערבים", סיפר אבנר מימון, לשעבר יו"ר אגודת הסטודנטים.

יותר מאוחר הקים ועננו, יחד עם חבר, יוצא פרק מהחוג לפילוסופיה, את „חוג המוזהר" בקמפוס, פורום רעיוני שמאלני של סטודנטים.

בנובמבר 1985 החליט ועננו לעזוב את הארץ: „אין לי יותר מה לעשות בארץ – אני נוסע לחפש את עצמי בחו"ל", אמר למקורביו זמן קצר לפני שעזב את ישראל ויצא, לדבריו, לטיול במזרח הרחוק.

דוד יוסוב, לשעבר עורך „ברבר", עתון הסטודנטים של האוניברסיטה, היה בין האחרונים שראו את ועננו לפני שעזב את הארץ: „הוא מכר לי את ריהוט בבאר־שבע, ואחר־כך ניסה להפר את החוזה שחתם עמי. בתקופה שערכתי את העתון הכנתי כתבה על התאים הפוליטיים באוניברסיטה. ועננו היה אחד המרואיינים המרכזיים בה. הוא אף התגאה בפעילותו האקטיבית בתא 'קמפוס'. היו לו דעות פוליטיות מגובשות למדי, אולם בסך־הכל הוא היה תמהוני, ועשה רושם של אדם בלתי־יציב", סיפר יוסוב.

חברת החשמל לישראל בע"מ

אגף הבצוע

מכרז מס' 86/1288

החברה מזמינה בזה הצעות להקמת מבנה למרכז אזורי בעפולה

(עבודות בניה הנדסית)

פרטים וטופסי המכרזים אפשר לקבל תמורת תשלום של־ 230.־ ש"ח (כולל מ.ע.מ), במשרדי אגף הבצוע, רחוב החשמל 16 תל־אביב, (קומה 11 טלפון 614343/691) בין השעות 09.00־12.00 עד יום שישי 7.11.86.
רשאים להשתתף במכרז הנ"ל רק קבלנים רשומים כחוק.
על ההצעות להגיע למשרדינו בתל־אביב עד יום רביעי 3.12.86 שעה 12.00.
אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

האוניברסיטה העברית בירושלים

הפקולטה לרפואה

ביה"ס לסיעוד ע"ש הנרייטה סולד של האוניברסיטה העברית בהדסה
ביה"ס לריפוי בעיסוק של האוניברסיטה העברית בהדסה
בשיתוף עם משרד הבריאות והג'וינט בישראל

מודיעים כי:

הלימודים הקליניים בשנים ב' ו־ד' מתנהלים כמתוכנן

כמו כן מתנהלים כסדרם הלימודים בבית־הספר ע"ש רוטברג לתלמידים מחו"ל.

חוק התכנון והבניה תשכ"ה־1965
הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז תל־אביב
מרחב תכנון מקומי בני־ברק
הודעה על הפקדת שינוי תכנית מתאר

ניתנת בזה הודעה, בהתאם ל־סעיף 77 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה־1965 כי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז תל־אביב החליטה על הכנת תכנית מס' 524 (שנוי לתכנית מתאר מס' ב/105 ולתכנית מס' ב/107).
השטחים הכלולים בתחום ה' תכנית המוצעת: גוש 6187 חלקות: חלק מחלקה 62. מקום: רח' העצמון.

מרדכי כהנא
יושב ראש הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז ת"א

כואבים ודואבים על

מריו גוטפריד

שאיננו

על מועד ההלוויה נא להתקשר למס' טלפון 051־92511 או 051־92549.

המשפחה ובית אור הנר

לחברנו דוד לוי

אתך באבלך במות

אביך ז"ל

חורן סוכנויות ביטוח בע"מ
ההנהלה והעובדים

אנו משתתפים בצערו של חברנו לעבודה

עדל ארבילי

במות **אמו** ז"ל

תנובה סניף מחוזי חיפה
ההנהלה והעובדים

לגבי גלעד ולמשפחה

אתכם באבלכם על מות

האם ז"ל

קיבוץ בית אלפא

דבר DAVAR

מאוחד עם למרחב

העורכת: חנה זמר
משנה לעורך: דוד פדהצור
מזכיר מערכת: מרדכי ברקאי
מנהל כללי: אהרון קראוס

המו"ל – „דבר" בע"מ
מודפס בדפוס „דבר" בע"מ
המערכת והמנהלה: תל־אביב, רח' שינקין 45, ת.ד. 199, מ. 65233
טלפון 286141 (6 קווים)
מחלקת המודעות: טלפונים ישירים 286156, 281860, 298032
סניפים:
ת"א, בית „דבר" רח' שינקין 45 טלפון 286141, מיקוד 65233
ירושלים: המערכת: רח' המלך ג'ורג' 16 בית מאויה קומה ג' טלפון 242203 מ. 94229
חיפה: רח' הנביאים 27 טלפונים 3־642111, מ. 33104

המכונית אצל הבעל

חייהן של נשים, אימהות לילדים קטנים, הגרות בפרברים עירוניים, קשים יותר מחייהן של נשים הגרות בעיר. נשות הפרברים מתקשות לממש רצונן לצאת לעבודה. הן הרבה פחות מרוצות משירותי המסחר והחינוך וכאשר הן יוצאות לעבודה, משתמשות רובן בתחבורה הציבורית, בעוד הבעלים נוהגים במכונית הפרטית.

בתונים אלו מסרה אתמול מזכ"ל נעמ"ת מאשה לובלסקי (בתמונה מימין) בטקס חלוקת פרס נעמ"ת למחקר בסך אלף דולר, אותו העניקה למתכננת הערים דינית דוידוביץ־מרטון (משמאל) על עבודת מאסטר בנושא: „הקשר בין איפיוני שכונת מגורים ופעילותן של נשים מחוץ לביתן".

המחקר נערך בקרב 126 נשים־אימהות לילדים עד גיל 3 – בשכונת גילה שהיא שכונה מופרדת – ובשכונת גונן שבתוך ירושלים, וממנו עולה כי 91 מבין נשות שתי השכונות מעוניינות להיות מועסקות מחוץ לביתן. 75 אחוזים מנשות גונן מממשות את רצונן לעומת 54 אחוזים מנשות גילה. 92 אחוזים מנשות גונן הביעו שביעות רצון רבה ממקום מגוריהן לעומת 65 אחוזים מנשות גילה. מרבית נשות גונן אף שבעות רצון משירותי המסחר השכונתיים ומשירותי החינוך לגיל הרך, לעומת כ־50 אחוז בגילה. המכונית, בכל מקרה, נשארת אצל הבעל. גם בקרב הנשים שנוסעות לעבודה ברכב פרטי דיווחו כ־50 אחוז – משתי השכונות – כי הבעל מסיע אותן לעבודה. אחר־כך נשאר הרכב ברשותו.

מזכ"ל נעמ"ת תבעה ממשרד השיכון, משרד התחבורה והרשויות המקומיות לקחת בחשבון את צרכיהן של הנשים העובדות, כדי שנשות הפרברים תוכלנה לממש קריירה כפולה של אשה עובדת ואם.

חדשות ספרותיות

משרד החינוך והתרבות פנה לבתי הספר בהמלצה לכלול בתכנית הלימודים את ספרו של יצחק אורפז־אוורבוך „מסע דניאל". לאחר ההמלצה מיהרה הוצאת „עם עובד" והוציאה מהדורה מיוחדת של הספר.

★

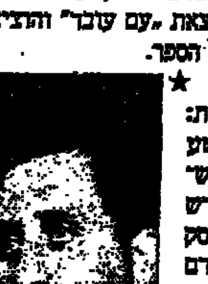

עוד חדשות טובות: הסופר א.ב. יהושע (בתמונה) הולך ומשלים כתיבת רומן חדש ושמו „מולכו", העוסק בשנה בחייו של אדם הנושא שם זה, שנה לאחר התאלמנותו. הרומן יופיע בהוצאת „הספריה", המפעל המשותף לשתי הוצאות הספרים „כתר" ו„הקיבוץ המאוחד".

הרוח והאות

הסופר עמוס עוז (בתמונה) נמצא בימים אלה במסע הרצאות בארה"ב, שבמרכזו עומדת הרצאה חגיגית ב„מטרופוליטן מיוזיאום" בניו־יורק לרגל „חודש ארץ־ישראל" הנערך שם. נושא ההרצאה: „ספרות עברית – הרוח והאות". הרומן החדש של עמוס עוז – „קופסה שחורה" – יפתח את שנת 1987 ב„ספריה לעם" של הוצאת „עם עובד".

חוגגים ב„הבימה"

„ליא קניג (מימין) ומרים זוהר (משמאל) מסמלות, כל אחת בדרכה – הן בקריירה המקצועית הן בביוגרפיה האישית – את נס התחדשות של השפה העברית ותרבותה, ובעצם את ספורה של 'הבימה'" – כך אמר אמוץ עמרי ניצן, המנהל האמנותי של 'הבימה', לאחר שנודע כי שתי השחקניות זכו בפרס ישראל, ביחד עם השחקן מכרם חורי. ניצן התייחס לכך שקניג וזוהר החלו שתיהן את דרכן על הבמה ברומניה – ובהגיען לכאן התגברו על מחסום השפה. השתיים משמשות כעת לסירוגין בתפקיד מירה'לה ועוזרתה מחלה בהצגה „מירה'לה אפרת". בדרך זו הצליח התיאטרון הלאומי לשבץ את שתי הגבירות הראשונות שלו בתפקיד המבוקש.

מכרם חורי, שהוא השחקן הערבי הראשון לזכות בפרס, הביע את תקוותו כי מתן הפרס יקדם – ולו במעט – את הדו־קיום היהודי־ערבי בישראל.

מירי פז

אבות ובנים

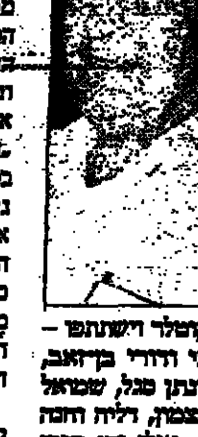

ביום שישי הקרוב ייערך במועדון „צוותא" בתל־אביב רב־שיח בנושא „אבות ובנים על הבמה", לציון 6 שנים לפטירתו של שחקן „הבימה" אריה קוטאי (בתמונה). מזה 5 שנים שמועדון „צוותא" עורך דיונים בנושא תיאטרון המציינים את יום השנה לפטירתו של קוטאי, ממייסדי התיאטרון העברי ושחקן „הבימה" למעלה מ־40 שנה. את הערב ינחה עודד קוטלר וישתתפו – ישראל ומשה בקר, מרדכי ודודי בן־זאב, פנינה ומירב גרי, רות ויהונתן סגל, שמואל ועינת עצמון, דליה וחנה הנרל־פרידלנדר, ליא קניג, אילן ורן תורן ויהודה טרשו.

התכנית תוקלט על־ידי גלי צה"ל, הכניסה חופשית.

נפטר ריצ'רד יפה

בסוף השבוע שעבר נפטר בניו־יורק ריצ'רד יפה, כתב חוץ ועורך שהיה קשור קשר אמיץ לישראל ולהסטוריה שלה. יפה כיסה בזמנו את סיפור העלאת עולי תימן לישראל. הוא עמד בראש המשרד הניו־יורקי של ה„ג'ואיש כרוניקל" הלונדוני, והיה כתבו של עיתון זה לאו"ם. בתפקיד כתב לאו"ם שימש גם עבור עיתון „על המשמר". בעת פטירתו שימש יפה כעורך משנה של „השבועון היהודי של ניו־יורק" וכן כעורך ראשי של המגזין „אופקים ישראלים" – ירחון אמריקאי למען ישראל מתקדמת – אותו הוא ייסד.

ועוד בסימן התיאטרון – השבוע הגיע לישראל המפיק והבמאי האנגלי פול אליוט, למפגש הכרות עם צוות המחזמר „אלאדין", שיועלה בחנוכה באולם הסינרמה בתל־אביב. עלילת המחזה, הלקוחה מסיפורי אלף לילה ולילה, העוסקת לפקין שבסין, ואת תחילת החזרות חגגו... לא טעיתם, במסעדה הסינית „פקין". נכנסים לאווירה, מימין לשמאל: ששי קשת, יזהר כהן, רבקה מיכאלי, יוסי סגל ואברהם פלטה. מאחור מרים עציוני והמפיק פול אליוט, ובקידמת התמונה – נציגת מפקין.

דבר של היום
הוא דבר חדש

משבר במערכת החינוך: תיתכן השבתה של מוסדות החינוך ברשויות המקומיות

שושני: הקיצוץ יגרום לפיטורי 8,000 מורים ולקיצור יום הלימודים עד 11.00

מאת יעל פישביין, כתבת „דבר" לענייני חינוך

משרד החינוך לא יעביר החודש את המימון המלא למערכת החינוך. כך יפחית המשרד את השתתפותו במערכת החינוך הבלתי־פורמאלית: בתי נוער, תנועות נוער, בתי תרבות ובתים נוספים, לאחר שמשרד האוצר קיצץ 30 מיליון ש"ח מהתקציב החודשי של מערכת החינוך.

קיצוץ זה חל כבר לפני חודשים, אבל עד כה ספגו הרשויות המקומיות את פערי המימון. החל מהחודש הנוכחי יוחסר, בעיקר לרשויות הקטנות והבינוניות, כסף לתשלום שכר המזכירות, השרתים והסעות התלמידים. יו"ר מרכז השלטון המקומי דב תבורי שפנה בנושא זה אל מנכ"ל משרד החינוך, ד"ר שמשון שושני, נענה: „מצטער, קופת החינוך ריקה".

בימים האחרונים ניהל ד"ר שושני מגעים אינטנסיביים עם מנהל אגף התקציבים באוצר, כדי למנוע את הקיצוץ בתקציב החינוך. אולם עד כה לא הצליח בכך. לדבריו, הקיצוץ בתקציב החודשי שמעביר האוצר למשרד החינוך הוא בגדר „סנקציות לא חוקיות". נציגי האוצר טוענים לעומת זאת, כי הקיצוץ נעשה בהתאם להחלטות הממשלה.

בין משרד החינוך לבין האוצר יש ויכוח על גובה הקיצוץ הנדרש ממערכת החינוך. לטענת האוצר, יש לקצץ 101 מיליון ש"ח ואילו לטענת משרד החינוך יש לקצץ לכל היותר 22 מיליון ש"ח.

ד"ר שושני הודיע אתמול, כי אם משרד האוצר ימשיך לקצץ בתקציב החינוך, לא יהיה בחודש הבא כסף לשלם משכורות למורים עובדי מדינה ולפקידי משרד החינוך. הקיצוץ שדורש האוצר יגרום לכך שיפוטרו כ־8,000 מורים, ושילדי בית־הספר ישוחררו לבתיהם בשעה 11.00 בבוקר.

יו"ר ועדת החינוך של מרכז השלטון המקומי, יצחק ירון, הודיע ביום ו' כי יכנס את ראשי הרשויות לפגישת חירום כדי להחליט על צעדי תגובה על הקיצוץ. הוא אינו מוציא מכלל אפשרות השבתה של מוסדות החינוך ברשויות המקומיות.

יום גשום בפתיחת שנת הלימודים בקמפוס של תל־אביב (ראה ידיעה בעמוד האחרון) (צילום: יוסי אלוני)

קוהל: לא השוויתי גורבצ'וב לגבלס

בון (א.פ. ו„רויטר"). – קאנצלר מערב־גרמניה הלמוט קוהל ניסה אתמול להפיג את המתיחות הגואה ביחסי מדינתו עם ברה"מ, והכחיש כל כוונה להשוות את מנהיג ברה"מ מיכאיל גורבצ'וב לשר התעמולה הנאצי יוזף גבלס בדברים שאמר בראיון לשבועון האמריקאי „ניוזוויק".

„השבועון לא דייק בהבאת דברי", אמר קוהל בראיון שהעניק אמש ליומון המערב־גרמני „די וולט". „הדבר יצר את הרושם המוטעה, כאילו השוויתי את גורבצ'וב האיש עם גבלס. אני מאוד מצטער על כך ומתכחש באורח חד־משמעי לדברים כפי שהובאו בעתון. לא היה בכוונתי להטיל דופי במזכיר הכללי גורבצ'וב. מעולם לא היה ספק בלבי ברצינות כוונותיו להביא לשיפור היחסים בין מזרח למערב".

דברי קוהל, אשר התפרסמו כ־27 באוקטובר, עוררו סערה במערב־גרמניה וזעם רב בברה"מ. דוברת מטעם ממשלת בון אמרה אתמול, כי שגריר ברה"מ יולי קוויצינסקי נועד ל„התייעצות" עם ראש המטה של קוהל וולפגנג שויבל. היא לא מסרה את תוכן הדברים, אך השבועון המערב־גרמני „דר שפיגל" כתב כי קוויצינסקי מסר מחאה רשמית ואיים כי עוד צפויות השלכות רציניות על יחסי שתי המדינות, אם ההערה ה„בלתי ראויה" לא תובהר.

דברי קוהל שבהם מדובר היו: „אינני טיפש, אינני רואה בו ליברל. הוא מנהיג קומוניסטי מודרני היודע פרק ביחסי ציבור. גבלס, אחד האחראים לפשעי ימי היטלר היה אף הוא מומחה ביחסי ציבור".

הקרמלין זעם, כמובן, על הדברים וכבר ביטל ביקור שהיה מתוכנן למחר של נציג מערב־גרמני רם דרג, שעמד לחתום במוסקבה על הסכם לשיתוף פעולה במחקר גרעיני ובהסדרים הנוגעים לבטחון גרעיני.

ועידת קומקו"ן נפתחת היום בבוקרשט על רקע תביעות ייעול מצד מוסקווה

וינה (הימבר). – ראשי הממשלות של מדינות הגוש המזרחי החברות באיגוד קומקו"ן פותחים היום בבוקרשט את ועידתם השנתית על רקע ביקורת נוקבת מצד מנהיג ברה"מ מיכאיל גורבצ'וב והתביעה מצידו לעשות לייעול ולמודרניזאציה של כלכלות מדינותיהם.

לדברי דיפלומטים מערביים, צפויים ראשי הממשלות לשקול בכהלך ועידתם את מידת ההתקדמות ביישום תוכנית ל־15 שנים, אשר עליה הוסכם בדצמבר אשתקד והעוסקת ב„הנהגת הליכי ייצור חדשים בעשר המדינות החברות, בכוונה לסגור פערים שבינן לבין מדינות המערב.

גורבצ'וב, אשר מאז עלה לשלטון במארס 1985 מתח לא פעם ביקורת על חוסר היעילות שבו לוקה כלכלת ארצו, כמו גם זו של שאר מדינות הגוש המזרחי, אמר בנאום שנשא בפני צירי המפלגה הקומוניסטית המזרח־גרמנית באפריל: „באופן בסיסי מה שנחוץ לנו זה מנגנון כלכלי חדש לשיתוף פעולה. עלינו לעודד ניסויים ביתר תעוזה, להסיר מחסומים בירוקראטיים ולהשתחרר מדרכי חשיבה מיושנות".

גם נשיא רומניה ניקולאי צ'אושסקו, שנאלץ עקב מצבה הכלכלי הירוד של ארצו להגביר את שיתוף הפעולה שלו עם בעלי בריתו הקומוניסטים, צרף לאחרונה את קולו לביקורת הסובייטית על קומקו"ן וטען, כי ההסכמים שנחתמו בין חברות הארגון אינם מיושמים.

בין הנושאים שיידונו בוועידה הנוכחית יהיו גם, ככל הנראה, יחסי קומקו"ן עם חברות השוק האירופי המשותף. שני הגופים טרם הכירו זה בזה למרות 30 שנות קיומם, אבל באחרונה החלו מדינות הגוש המזרחי לוחצות לכינון קשרים רשמיים. ברה"מ, השולטת בקומקו"ן, הביעה נכונות עקרונית לתביעה המערבית, שכל הסכם שיסדיר את יחסי שני הגופים בעתיד לא יבוא במקום הסדרים דו־צדדיים, אשר כבר הושגו בין חברות השוק המשותף לבין אלו החברות בקומקו"ן.

שלושה תושבי מג'דל־שמס נעצרו על תכנון פיגועים ומזימה לחטוף חייל

מאת שמעון וייס, סופר „דבר" בצפון

זרועות הבטחון וחוקרי המשטרה במרחב הגליל חשפו לפני כמה שבועות חולייה של שלושה מתושבי הכפר הדרוזי מג'דל־שמס, החשודים בהתארגנות בלתי־חוקית ובהחזקת נשק שלא כחוק.

השלושה חשודים, כי הקימו חולייה שמטרתה היתה לפגוע באנשי כוחות הבטחון ובשוטרים, המשרתים בגולן. כן חשודים השלושה בתכנון חטיפה של חייל צה"ל, כדי להבריחו ללבנון ומשם לסוריה, ולדרוש תמורת שחרורו את שחרורם של תושבים דרוזים מהכפר, שנאשמו בפעילות עויינת. הפרשה הותרה לפרסום רק אתמול.

השלושה הם צעירים בני אותה משפחה: מוסיע אברסלת, בן 20, אחיו מליק אברסלת, בן 22, וקסים ששמו נאסר לפירסום.

השלושה פרצו למחסן נשק ותחמושת באיזור הגולן וגנבו נשק ותחמושת, כדי לעשות בו שימוש נגד אנשי כוחות הבטחון הישראלים, המשרתים בגולן. בין השאר גנבו השלושה טיל „לאו", רימונים, פצצות מרגמה, כדורים ונפצים.

את הנשק והתחמושת הסתירו בחצרות בתיהם ובאורוות, הסמוכים לכפר.

מעצרם של החשודים התאפשר לאחר פעולות מעקב ארוכות, ולאחר שנחשדו בשיתוף פעולה עם גורמים פרו־סוריים בגולן.

נמסר כי בקרוב יוגש נגד השלושה כתב־אישום.

שני אחים נדקרו בעוספיה

מאת יוסי ליבוביץ, סופר „דבר" בגליל המערבי

שני אחים מעוספיה נדקרו אתמול אחר־הצהריים בסכין במהלך קטטה שפרצה בין שתי משפחות בכפר. הם הועברו לטיפול בבית החולים „כרמל" ומצבם אינו מעורר דאגה.

הקטטה החלה לאחר סכסוך שפרץ בין משפחות הלון ואברפארס, כתוצאה ממחלוקת שנבעה מניהול בית־העסק המשותף שלהם למכירת שווארמה ברחוב החלוץ בחיפה. בקטטה שלף אחד מבני משפחת אברפארס סכין והחל דוקר את ג'לאל הלון (33) ואת אחיו עמאדי הלול (31) וגרם להם חתכים. המשטרה פתחה בחקירה וצפויים מעצרים.

בחירות בתוניסיה

מאת סופר „דבר" לענייני ערבים

בתוניסיה נערכו אתמול בחירות לפרלמנט, בפעם השביעית מאז זכתה תוניס בעצמאות ב־1956. 2.5 מיליון בוחרים הצביעו עבור 125 חברי הפרלמנט ב־16,000 קלפיות.

הקלפיות נסגרו אמש בשעה 7.00 בערב, ואף כי עד שעת מסירת הידיעה לא נמסרו תוצאות רשמיות, משקיפים אינם מטילים ספק, כי מפלגתו של הנשיא בורגיבה.

בנק ישראל

חדש

הודעה על הוצאת
מילווה קצר מועד

ביום 5.11.1986 תונפקנה סדרות מילווה קצר מועד לפי הפירוט הבא:

מספר הסדרה	כמות מוצעת במליוני שקלים חדשים שווי נקוב	מועד הפדיון	ימים לפדיון
1216 א'	10	3.12.86	28
1256 ב'	40	31.12.86	56
0147 ג'	50	28.01.87	84

בקשות לרכישה של הסדרות תוגשנה באמצעות הבנקים וחברי הבורסה לניירות ערך, במחירים שיהיו נמוכים משווין הנקוב. יום המכירה הראשון בבורסה לניירות ערך יהיה יום ג' 4.11.86 (ערך יום ד', 5.11.86).

ביום המכירה הראשון בבורסה ימכור בנק ישראל את מלוא הסכום המוצע או חלק ממנו כפי שייקבע על ידו.

הסדרות תסחרנה בבורסה לניירות ערך ביחידות של 100 שקל חדש שווי נקוב ותפדינה על ידי בנק ישראל בשווין הנקוב (100%), בתאריך הנקוב לעיל.

התנאים המחייבים לסדרות הנ"ל פורסמו בתקנות מילווה קצר מועד (סדרות מסוג א', ב' רג') התשמ"ד 1984 – קובץ תקנות מספר 4615.

פרטים נוספים אצל הבנקים וחברי הבורסה לניירות ערך.

ברה"מ: ארה"ב ובריטניה מכשירות הקרקע להתקפה של ישראל על סוריה

מוסקווה (רויטר). – ברה"מ האשימה אתמול את ארה"ב ואת בריטניה בסיוע לישראל להיערך למתקפה צבאית על סוריה בנוקטן כלפיה סנקציות דיפלומטיות.

סוכנות הידיעות הרשמית טא"ס אמרה אתמול, כי „הכנותיה הצבאיות הקדחתניות של ישראל נותנות סיבה טובה להאמין, כי לונדון וואשינגטון אכן מכשירות את הקרקע להרפתקאות צבאיות חדשות של תל־אביב". הפעולות הבריטיות והאמריקאיות לא תישארנה בלא תגובה, נאמר להלן.

פעולותיה של בריטניה נגד סוריה היו לדברי הסוכנות פרובוקטיביות ובאו כהמשך ל„מערכת האנטי־לובית" של ארה"ב. „בכל יום נמצאות הוכחות חדשות להריצות שבה אלה של גדות הנהר תמזה מיישמים את הלקחים שלמדו מוואשינגטון", נאמר בהודעת הסוכנות. „ויטהול לא למדה, כנראה, מלקחי ההיסטוריה, אם היא מאמינה שהתפתחות כזו תותיר את מי שבאמת מעוניינים בהסדר הוגן של בעיות המזה"ת בלא תגובה".

טילי „סטינגר" הופעלו נגד מטוסי ברה"מ באפגניסטאן

לונדון (א.פ.). – משלוח ראשון של טילי „סטינגר" אמריקאיים הגיע לידי המורדים באפגניסטאן, ולפחות בחמישה מהם כבר נעשה שימוש מוצלח נגד מטוסים סובייטיים – מדווח ה„סאנדיי טלגראף".

לדברי העתון מאמנים עתה מומחים צבאיים אמריקאיים את המורדים בשימוש בטילים אלה, העשויים להטות את יחסי הכוחות לטובת המורדים במלחמתם בכוח הכיבוש הסובייטי.

כתב העתון, אשר ביקר במחנה הסודי אשר בו מתאמנים המורדים בהפעלת הטילים, סיפר, כי ראה תשעה טילים כאלה בידי אנשי מחתרת ה„חיזב איסלמי". „האמריקאים סיפקו משלוח ראשון של 200 טילים כאלה והבטיחו לספק שניים נוספים כנגד כל מטוס סובייטי שיופל," הוא כתב.

לאחר הצלחות ראשונות בשימוש בטילי ה„סטינגר" הפסיקו, לדברי העתון, שלטונות אפגניסטאן הפעלת מטוסי קרב נגד המורדים. בין כלי הטיס שהופלו עד כה על־ידי המורדים ידוע בוודאות על שלושה מסוקים ומטוס קרב סילוני אחד.

30 מיקרופונים חבויים בשגרירות שוודיה במוסקווה

שטוקהולם (רויטר). – שלושים מיקרופונים חבויים נמצאו בשגרירות שוודיה במוסקווה, ולדברי מומחים, אשר הוטסו משוודיה כדי לסרוק את מבנה השגרירות, רבים הסיכויים לכך שימצאו עוד עשרות.

מחאה שוודית חריפה הוגשה לשליח הסובייטי בשוודיה ביום ו' על מה שראש ממשלת שוודיה אינגבר קארלסון כינה התנהגות סובייטית „בלתי נסבלת". „הטמנתם של המכשירים לא יכולה היתה להיעשות בלא ידיעת השלטונות הסובייטיים" נאמר בהודעת משרד החוץ השוודי בענין זה.

ציוד הציתות היה מוטמן הן בביתו של השגריר והן בבנין השגרירות שבפרבר של מוסקווה. בנין זה נבנה על־ידי פועלים סובייטיים תחת פיקוח שוודי בשנת 1972.

דיפלומטים שוודים אמרו כי אינם סבורים כי סודות כלשהם נפלו לידי הסובייטים, מאחר שכל השיחות הסודיות נערכות בחדר „בטוח", שבו ציתות אינו אפשרי כל עיקר.

יצויין כי רק לאחרונה חלה הפשרה ביחסי שתי המדינות. המתיחות שביחסי המדינות החלה מאז האשימה שוודיה את ברה"מ בחדירה של צוללות שלה לתחום מימיה הטריטוריאליים.

נעצר על איום להתנקש בנשיא רייגן בוואשינגטון

ואשינגטון (א.פ.). – קליע שאליו מצורף פתק ובו כתוב: „בשבילך, אדוני הנשיא", אקדח טעון ורשימות הנוגעות למסמר־ראשו של הנשיא רייגן נמצאו בחדר המלון ובמכוניתו של אדם, אשר נעצר בשבוע שעבר בוואשינגטון, זמן קצר לפני ביקורו של הנשיא רייגן במקום – מסרו אנשי בטחון.

רוברט ו. נלסון, בן 23, יועמד למשפט באשמת איום על הנשיא. הוא נעצר ביום ד' שעבר, אבל פרטים מעטים בלבד ניתנו לפרסום בעניין מעצרו כל עוד שהה רייגן בעיר. רייגן בא לוואשינגטון כדי לתמוך במועמד הרפובליקאי לסנאט סלייד גורטון.

נלסון נעצר לאחר שסוכני חרש מצאו מפיות נייר שהותיר אחריו במעלית המלון שבו שהה ועליהן רשומים פרטים הנוגעים לסידורי הבטחון של הנשיא. בין הפרטים שהיו מצויינים ברשימותיו היו מספרי המכוניות של שומרי הנשיא. לאחר שהשוו את כתב־היד שעל המפיות עם זה שבספר האורחים, עלו אנשי הבטחון על עקבותיו, וכאמור, עצרוהו עוד לפני בואו של הנשיא למקום.

לדברי אחד מאנשי הבטחון נאמר בפתק שצורף לקליע: „רייגן ימות", וכן: „אם אחטיא, קארלוס לא יחטיא". לדברי איש הבטחון, קארלוס הוא, כנראה, כינוי למועמד קראפי.

12 אסירי כפייה אסטונים הוצאו להורג על סירובם לעבוד באיזור צ'רנוביל

מאת עלי כהן, סופר „דבר" בדנמארק

קופנהאגן (מיוחד ל„דבר"). – דו"ח סודי שלפיו הוצאו 12 בני אדם להורג בברה"מ עקב סירובם לעבוד באיזור צ'רנוביל לאחר האסון שאירע בו, ראה אור בשטוקהולם.

הדו"ח פורסם על־ידי ארגון פליטים מאסטוניה והופץ על־ידי סוכנות הידיעות השוודית „ט.ט.".

מן הדו"ח, שלא זכה, כמובן, לאישור ממקור סובייטי, עולה כי אסירי כפייה אסטונים הועברו לאיזור הפגוע בצ'רנוביל כשבועיים לאחר האסון. הם נדרשו לבצע עבודות מסוכנות והובטח להם, כי הדבר לא יימשך זמן רב – „עד סוף יוני, לכל היותר".

בין בעלי המקצועות שהובאו – גם רופאים, שנדרשו לבצע הפלות לכל הנשים שהתגוררו בטווח של 30 ק"מ ממקום האסון. בין המובאים לצ'רנוביל היו גם טרקטוריסטים, רתכים ומכונאים. כאשר הגיע המועד המובטח לסיום עבודתם באיזור המסוכן, נודע להם כי הם יישארו שם לפחות שישה חדשים נוספים. הם החליטו לשבות, אך הוכרחו לחזור לעבודה. 12 מתוכם (מספרם הכולל של העובדים לא צויין) סירבו. הם הועמדו לקיר ונורו.

120 נוסעי „אל־על" נתקעו בשל תקלה ב„בואינג 707"

מאת אריה אורן, סופר „דבר"

120 נוסעים של „אל־על" נתקעו בארץ למשך הלילה בשל תקלה במטוס „בואינג 707", שהיה בדרכו למינכן. כמה מהנוסעים הביעו רוגז על ההחלטה שלא להוציא אותם לגרמניה עוד הערב.

טיסה 353 יצאה בשעה 1.30 אחר־הצהריים. מיד לאחר ההמראה התברר, כי תקלה במערכת ההידראולית מונעת את קיפול גלגלי המטוס. הקברניט החליט לשוב לנמל בן־גוריון, כדי לתקן את התקלה ובשעה 3.30 בצהריים נחת המטוס בשלום.

התקלה אכן תוקנה תוך זמן קצר, אולם אז הסתבר, שהמטוס כבר לא יוכל להגיע למינכן לפני סגירת הנמל בשעה 8 בערב. במקום להטיס את המטוס לשדה קרוב אחר, החליטה „אל־על" לשכן את הנוסעים בבתי־מלון בארץ, ולהטיסם למינכן הבוקר.

לכמה מהנוסעים, שהיו חייבים להיות במינכן הבוקר לפגישות עסקיות, נגרם נזק ניכר מההחלטה והם הביעו את התמרמרותם עליה.

אמש חל איחור של שעתיים בבואו של מטוס „אליטליה" מרומא, ובעקבות זאת התאחרה גם המראת המטוס בדרכו חזרה לנמל פיומיצ'ינו. סיבת האיחור לא נודעה.

אוירה חיובית ועליות שערים

מאת שמואל רוזנבלום

שוק המניות המשיך להפגין אוירה חיובית תוך המשך עליות שערים. עיקר הפעילות המשיכה להיות במניות הבנקים שמהן כבעקיפים נאים עליות שערים באות. המניות הבנקאיות עלו אף הן לאור ביקושים סבירים שהופנו להן.

עיקר הפעילות כאמור התרכז בבנקים, והנה הקונים או הקונה הגדול בשוק המניות בימים כמובן לקרנות הנאמנות של הבנקים הגדולים. קרנות אלו נהנות מנזילות כספית גדולה ובפיצול גדול של נכסי ההתחייבות בני"ע שונים. נזילות זו הולכת וגדלה אם אם כמה, כאשר באירך אין פריונות מסבעותיים המצריכים לכפיה נזילות גבוהה, שני אלה מביאים יחדיו למעורבות יתרה בשוק עצמו ולפעילות חיובית. נראה שהזרמת כספים לכיוון שוק המניות עשויה אף להמשך. הורדת הכספים של הממשלה תעבור בזלקה לאפיק שוק ההון שכן בלכתחילה מרבית ביכר על ההורבה הגיע מפריונות בשוק ההון. פריונות אלו יעבירו כמובן את הבריבה הכרבית אף חלקם יושקע חזרה בשוק ההון הפעם באפיקים אטרקטיביים יותר במניות הצ'ג. נראה לפיכך שוק המניות עדיין לא אמר את המילה האחרונה והוא צפוי להמשך פעילות חיובית תוך יצירת בדיגה שערים גבוהות כמבוססות.

הבורסה בזיאו זמן קצר

שני דברים בולטים עשויים להפריע להתפתחות חיובית קרובה בבורסה. הראשון הינו מדד המחירים האמור להתפרסם ב־15 לחודש, ואשר הפעם עשוי לסקף עלית מדד חריגה יחסית. כלכלנים צופים שמדד אוקטובר ינוע בין 2.5% – 3.5% וזהו קפיצה ניכרת בשמדדי השנה האחרונה. מדד כמוג זה יהוה בפיה ניכרת בתחנותיה הכלכלית. ועקרי להוות גורם משפיע באורח שלילי על שוק המניות. הגורם השני הקיים הינו מגילת השנה הבאנית בסוף דצמבר הקרוב. דבר שעשוי אף הוא להשפיע באופן משמעותי על התפשטות הבורסה בטווח הזמן הקרוב. בנוסף לכך קיימת בעיה בקנה נוספות כהורדת הממשלה בבסק, בעיית הסבר, יציבות פוליטית. ממוצע של שוק ההון לפיכך מרובים ביותר ומעניין יהיה לחזות כיצד תגיב הבורסה להתפתחויות אלה.

חיפה כימיקלים

הנהלת החברה האריכה את תוקף הצעת הרכש שניתנה לבעלי המניות בסכום נוסף. מניית חיפה כימיקלים עלתה אתמול בכ־4% לערך תוך ביקושים נאים ושערה גבוה בלמעלה מ־20% בשער הצעת הרכש. נראה שהנהלת חיפה כימיקלים מצפה שסקר מניות החברה ירד ב־20% ויותר במהלך השבוע הקרוב ע"מ לרכוש מניות. הדבר נראה כאבסורד כמובן לפיכך הארכת הצעת הרכש במחיר נמוך נראית תמוהה ביותר. בינתיים התבשרנו על הקמת ועד להגנת בעלי המניות בקרב הציבור. המשקיעים בהציבור נפגעו באחרונה מהצעת הרכש הנמוכה שהוצעה להם ומדעין בחיפת המניה בהכבוד. כמכר הנהלת הבורסה הגיבה באורח שלילי ביותר על "הצגה" החברה למחוק מניותיה בהבורסה. נראה שבימים הקרובים יפסקו לבו שערי מניות החברה עניין רב.

התפתחויות בדיסקונט השקעות

מניות דיסקונט השקעות עלו אתמול ב־5.1% תוך ביקוש באה תנפה בעניין. מניות החברה היו הרודכות ביותר בחצי שנה האחרונה זאת עקב בעיות שמצבו מחברות מכתפת כמאייסקה ונוספות. נראה שבאחרונה הגיעו מספר גורמים כלכליים למסקנה שמניות החברה ראויות להשקעה עקב פיצוען חלק מהפצות והתרדות והאחרונה בשערי המניה. ההתעוררות בדיסקונט השקעות מלמדת על הצורך המדבר בחופש אחר מניות סבירות לששייתן קפאו ונכן רב האשר יש להן בכיס לסיפור סבבי. מעקב אחר סוג מניות שבזה יוביל להזהר הון טאים.

מועדי בורסה

- 4.11.86 – ורדאר – אקס דיבידנד מזומן 680% יום התשלום 25.11.86.
- 5.11.86 – רוגובין – מסחר במניות
- 10.11.86 – אקרשטיין – מסחר במניות
- 12.11.86 – כתי"ם – מסחר בזכויות
- 17.11.86 – אג"ח שניא סדרה 4106 פתיחת מסחר
- 18.11.86 – הבנק הבינלאומי אקס דיבידנד במזומן 55%, התשלום 18.12.86.
- 1.12.86 – כבלי ציון אופציה – הארכה ושינוי תוספת המימוש ל־3008.

ריבית בפיקדונות שקלים

הבנק	סכום מזערי	ריבית חודשי/שנתית	ריבית יומית/שבועית
בל"ל	10,000	17%	0.33%
פועלים	10,000	16%	0.32%
דיסקונט	10,000	16%	0.32%
מזרחי	10,000	16.5%	0.36%
בינלאומי	10,000	16%	0.32%

הערה: הריבית המשתלמת בפיקדונות שיקלים אמורה לרדת בימים הקרובים עקב ההורדה הגדולה שביצעה הממשלה בבסיס.

שוקי־זהב

זהב – עקב ביטול העיצומים של הכורים בדרום אפריקה חלה ירידה במחיר הזהב שמחירו התייצב סביב 400 $ לאונקיה. מחירי הכסף ירדו בהתאמה למחירי הזהב. שער הדולר התחזק בשווקים העולמיים באורח ניכר בסוף השבוע שעבר. נראה שהתחזקות שער הדולר נובעת משינויים לטובה בכלכלה ארה"ב כפי שנתפרסמו באחרונה.

הכותב הינו יועץ השקעות

שערי המניות

בנקים מסחריים

שאינם בהסדר הנצמדה

אוה.מ. ש	16300		-100	-.6	-7.0
הספנות 0.1	1142	2188	+2	+.2	+631
הספנות א 0.5	795	1380	+10	+1.5	+656
הספנות אופ 2	804	1775	-20	-2.4	-1775
כללי לא בהסדר	22400	20.0	-200	-.9	-38.0
בנק צפ' אמרק 1.	— הפסקת מסחר —				
בנק צפ' אמרק 5.	— הפסקת מסחר —				
בנק צפ' אמ אופ1	— הפסקת מסחר —				
הבינלאומי 5.0	3527	2895	-10	-.3	-1204
פ.י.ב.י. 0.5	4180	3481			-820

בנקים בהסדר הנצמדה

ידידי רג 100.0	80100	392	+830	+1.1	+663
ידידי ב 100.0	80250	5.0	+850	+1.1	+5.0
ידידי בב א 2.0	486200	1.0	+3200	+.7	+4.0
אגוד ש	59800	76.0	+600	+1.0	+79.0
דיסקונט ב	102650	2.0	+1050	+1.0	+5.0
דיסקונט א	101650	125			-99.0
דיסקונט שה ב	11960	20.0			-20.0
המזרחי ש	33030	507	+330	+1.0	+155
המזרחי מ	33030	28.0	+310	+1.0	+30.0
המזרחי שה 9	14910	1.0			-1.0
הפועלים מבב	110000	9.5	-100	-.1	-.5
הפועלים ש	54540	747	+540	+1.0	+1788
הפועלים מ	54550	141	+540	+1.0	+102
כללי א 1.0	138470	19.0	+400	+.3	+22.0
כללי שה 5	105800	1.0	+1200	+1.2	+1.0
כללי שה 7	6701	37.0	+116	+1.8	+101
בל"ל סמוך 100.0	34695	2176	+400	+1.2	+5036
בל"ל שה 11	13110	1568	+130	+1.0	+1857
מימון ומסר 1.0	45570	2.0			-2.0
מימון ומסר 5.0	25400				

בנקים למשכנתאות

אדנים 0.1	16550	25.0	-250	-1.5	-25.0
לאומי משכנתא' ש	5180	336	+150	+3.0	+914
לאומי משכנתא' מ	5220	62.0	+50	+1.0	+198
כימל ש	* 4110	65.0	+260	+6.8	+253
* ביצוע חלקי 89.80%					
כימל שה 1	3260	110			+30.0
בנין ב' 5.0	7500	70.0	+100	+1.4	+24.2
פת משכ ש	2232	777	+45	+2.1	+1337
משכן ב ש	2310	356	+90	+4.1	+472
עצמאות 0.1	8380	61.0	+80	+1.0	+139
טפחות מבוב ש	14450				-13.0
טפחות רג ש	14100	74.0			+19.0
טפחות שה 1	8170		+90	+1.1	+60.0
טפחות שה 2	4212	9.0			+191
יעסור 1.0	2760	640	-23	-.8	-1068
יעסור 5.0	1125	1157	+25	+2.3	+529
מירב 1.0	5900	260			-183

מוסדות מימון

שלטון א ש	497	8911			-783
התקלאות מבב א	— לא נסחר —				
התקלאות מבב ג	— לא נסחר —				
לאומי תעשיה א ש	7730	224	-200	-2.5	-469
פתוח תעשיה מבב	— לא נסחר —				
פת תעש בב ג	— לא נסחר —				
פת תעש בב גג	— לא נסחר —				
פת תעש בב גגו	— לא נסחר —				
פת תעש בב ד	— לא נסחר —				
פת תעש בב דד	— לא נסחר —				
מרכז קבלנים 5.0	904 תב	1480	+82	+10.0	+2696
תיירות בב	— לא נסחר —				
כלל ליסינג 0.1א	17700	69.0	-100	-.6	-9.0
כלל ליסינג 0.5ב	11200	142	+300	+2.8	+19.0
כלל לסינג אג"ח	11500	10.0	+250	+2.2	+65.0

ביטוח

איילון ביטוח 1שח	240	15853			-3624
אררט 0.1	1244	1630	+59	+5.0	+203
אררט א 0.5	588	2826			+1119
בטוח משנה 0.1	529	560	+7	+1.3	+560
בטוח משנה 0.5	176.5	7234	+3.0	+1.7	+10004
הדר 1שח	* 438	6758	+40	+10.1	+11118
* ביצוע חלקי 97.00%					
הדר 5שח	215 קן		+10	+4.9	+68663
המנה ש	331	45495	+1	+.3	+56752
הפניקס 0.1	860 תב	3269	+49	+6.0	+4430
הפניקס 0.5	590	2226	+8	+1.4	+639
המשמר־הראל 1.0	6920	51.0	-100	-1.4	-66.0
המשמר־הראל 5.0	3320	344			-154
מנורה 1.0	2144 קן		+102	+5.0	+399
מנורה 5.0	967	322	+45	+4.9	+310
סהר ביטוח ב	6599	906			-257
סקוריטס 1שח	2650	421	+100	+3.9	+543
צור ש	342	7009	-3	-.9	-9961
ציון החזקות 1.0	8470				
ציון החזקות 5.0	2101	180	+59	+2.9	+128

מסחר ושרותים

מסחר

אינטרקומא 1.0	7494	468	+512	+7.3	+467
אינטרקומא 5.0	3398	2695	+158	+4.9	+1162
מאיר עזרא 1.0	7740 תב	755	-860	-10.0	-1373
מאיר עזרא אופ 1	7400	386			+74.0
כלל סחר 1.0	378	26707	+15	+4.1	+12179
במלה					
קריסטל 1.0	18330	115			+51.0
רפק 0.1	35000				
רפק 0.5	9700	22.0			-22.0

שופרסל א 2.0	6770	1290	+160	+2.4	+1104
שופרסל ב 10.0	4920	1224	+110	+2.3	+998

שרותים

דלק ג 0.1שח	3225	3000			-420
הראל 1.0	3505	115	+58	+1.7	+76.0
הראל 5.0	2100	289	+50	+1.5	+76.0
ספנות הספקה 0.1	14800	15.0	-200	-1.3	-15.0
ספנות הספ' 0.5א	4690	86.0	+10	+.2	+41.0
קרור 0.1	* 2265	104	+150	+7.1	+483
* ביצוע חלקי 89.10%					
קרור 1.0	352 תב	18119	+27	+8.3	+31838
חברת החשמל 0.1	— הפסקת מסחר —				
מוסכי ערוכה 0.1	5400 תב	416	+450	+9.1	+299
מוסכי ערוכה 0.5	2699 תב	1937	+200	+8.0	+1962
קונסורטיום 0.1	4719 כן		-248	-5.0	-1993
קונסורטיום 0.5	3967 תב	2827	-440	-10.0	-2500
קופל 1.0	— הפסקת מסחר —				
קופל אופ 1	— הפסקת מסחר —				

מלונות ושרותי תיירות

גלי זוהר 1.0	— הפסקת מסחר —				
גלי זוהר 5.0	— הפסקת מסחר —				
מלונות דן 1.0	2000	517	+80	+4.2	+1209
מלונות דן 5.0	1332 תב	85.0	+70	+5.6	+138
חוף האלמוג 0.1	* 6460	247	-220	-3.3	-347
* ביצוע חלקי 91.30%					
כנס 1.0	2773 תב	211	+225	+8.8	+258
מלונות ירדן 1.0	2898	121	-1		-74.0

מחשבים ושרותי מחשב

איכות 1שח	2260	2219	-40	-1.7	-1440
דטה מיכון 1.0	— הפסקת מסחר —				
ת.י.ל.ע. 1.0	24020	36.0			-23.0
יעקא 1.0	5100	166	+100	+2.0	+170
כלל מחשבים 1.0	* 13786	403	+1246	+10.0	+375
* ביצוע חלקי 95.90%					
מ.ל.ל. 1.0	17556	34.0	-924	-5.0	-28.0
מ.ל.ל. 5.0	6500	263			-12.0
משוב 1.0	1180 תב	4924	+64	+5.7	+1957
משוב זכויות	2200	4156	-95	-4.1	-4696
ביקוב 1שח	21120 תב	297	+1920	+10.0	+383
ביקוב 5שח	13610	416	+300	+2.3	+373
תים מחשבים 1.0	1714	634	+33	+2.0	+882
תים מחשב אופ 1	16850	12.0	-150	-.9	-27.0

מקרקעין ופיתוח

נדל"ן בינוי ופיתוח

אברהם גינדי 1.0	— הפסקת מסחר —				
אברהם גינדי 5.0	— הפסקת מסחר —				
אורן מבנים 1.0	840	1193			-314
אורן מבנים 5.0	365	3083			-1809
אזורים 1שח	796	8376			-5501
אזורים אופ 1	501	13438	-1	-.2	-9674
אזורים אגח 3	104.0	21810	+2.0	+2.0	+80480
אילון 1.0	534	7296	+5	+1.0	+4973
אל־רוב 1.0	1650 תב	3101	-150	-8.3	-4976
אמנתים 1.0	3390	462	-110	-3.1	-283
אפריקה 0.1שח	36572	161	+400	+1.1	+135
אפריקה 1שח	29900	146			-15.0
אפריקה אופ 5	17000	70.0			-4.0
ארזים 1.0	2362	120	-8	-.3	-387
אירלון 1שח	2788	559	-1		-619
אירלון 5שח	1400	525			-631
בן־יקר גת 1.0	3300	137			-53.0
ברנוביץ 1שח	3100	280	-200	-6.1	-393
ברנוביץ 5שח	2850	737	+1	+.1	+161
דנקנר 1.0	* 4700	79.0	-206	-4.2	-84.0
* ביצוע חלקי 81.40%					
דרוקר 1.0	302 תב	3011	-31	-9.3	-911
דרוקר 5.0	270	2535			+115
דרוקר אופ 1	125.0	4461			+1153
ודער 0.1	8400	150			-65.0
ודער 0.5	5750	268	+61	+1.1	+132
המשלול 1.0	1490 תב	2096	+90	+6.4	+2089
המשלול 1.0	1048 תב	3198	+80	+8.3	+4316
ת.ל.ב. 0.1	— הפסקת מסחר —				
ת.ל.ב. 0.5	— הפסקת מסחר —				
נכסים ובנין 1.0	2845	1410	+35	+1.3	+869
בנ־ים 0.1	4200	398	+23	+.6	+841
בנ־ים 0.5	2730	380	+20	+.7	+564
הכשרת הישוב 1.0	54800	146	+100	+.2	+149

ישפיר 0.1	3500	1255			-1140
ישראלום 1.0	1751	427	+40	+2.3	+477
ישרם 10.0	— הפסקת מסחר —				
כהן פיתוח 1.0	7410	79.0			+21.0
כלל בניין 0.1	390	8896			-326
להבוד 1.0	4300	136	-6	-.1	-168
להבוד 5.0	1550	646			-185
מ.ת.ב. 1.0	495	4332	-4	-.8	-3685
מ.ת.ב. אופ' סד 2	265	12879			+7371
מ.ת.ב. אג"ח סד א	100.0	66205	+.5	+.5	+45709
מאגרי בניה 1.0	740	7001			-1880
מיבנאל 5.0	316	3897	-16	-4.8	-2747
מרב 5.0	1518 תב	6087	+95	+6.7	+4442
מר־לד 1.0	532	1233	-20	-3.6	-871
לרבשטיין 1.0	379 תב	4130	-42	-10.0	-4832
לרבשטיין 5.0	125.0	20650	-4.0	-3.2	-33396
ליספין 1.0	1500	895	-20	-1.3	-237
ליספין 5.0	804	1868			+178
נאות אביב 0.5	7370	116	-30	-.4	-143
נכסי אדרים 1.0	841	4226			+30.0
בהר התוקה 1.0	13310	4.0			-4.0
בהר התוקה 5.0	8710	26.0	+250	+3.0	+17.0
סולי 1.0	6405		+50	+.8	+68.0
סולי 5.0	3810	100			-11.0
עמר ומלע 1.0	1000	2228	+29	+3.0	+2185
עיר 3.0	— הפסקת מסחר —				
לקוריה 0.1	2800 תב	211	-260	-8.5	-163
לקוריה 0.5	1550	1242	+15	+.9	+840
רוגובין 1שח	3639	2634			-88.0
רוגובין 5שח	1268	3090			-318
רוגובין אופצ' 2	1712	6082	+2	+.1	+6840
רוגובין אג"ח א'	100.0	52200	+.5	+.5	+105435
רסקו מבוב	— הפסקת מסחר —				
רסקו רג	— הפסקת מסחר —				

חקלאות

מבטע הדר 0.1	* 2828	30.0	+28	+1.0	+22.0
* ביצוע חלקי 92.00%					
מבטע הדר 0.5	1970	130	-7	-.4	-3.0
מהדרין 0.1	8331	369	+230	+2.8	+4685
נכסי הדרים 1.0	1334	1950	+28	+2.1	+1561
פרי אור 0.5	3340	371			-81.0
כנ־הר 5.0	13864 תב	374	-1100	-7.4	-590

תעשייה

מזון וטבק

אסאס 1.0	1370	414	-45	-3.2	-625
גולדפרוסט 1.0	* 3265	65.0	+45	+1.4	+166
* ביצוע חלקי 86.20%					
גולדפרוסט 5.0	1791	279	+1	+.1	+16.0
גולדפרוסט אופ 1	1437 כן		-90	-5.9	-90.0
דובק מב ש	3470	652	-10	-.3	-849
דובק מב מ	3460	663			-663
ודלכל 1.0	1014	1121	+22	+2.2	+2507
ודלכל 5.0	620	470	+1	+.2	+407
פרי־הו 1.0	— הפסקת מסחר —				
פרי־הו 5.0	— הפסקת מסחר —				
כמפר בירה 1.0	18100	303	+350	+2.0	+390
כמפר בירה 5.0	11650	51.0			+68.0
יבגר 1.0	1850 תב	2181	+99	+5.7	+3338
יבגר א 5.0	1221 תב	4836	+111	+10.0	+11660
מן 1.0	12200	60.0			-22.0
מן 5.0	6550	63.0			-36.0
מגפרוסט 1.0	9760	40.0			-58.0
עלית 0.1	17150	105	-70	-.4	-80.0
עסים ב 0.5	57090	78.0	+1090	+3.0	+69.0
שלמה אנגל 1.0	3145	145			-25.0
שמן מבוב ש	5540	772	+240	+4.5	+1199

טקסטיל והלבשה

אורגר 1.0	555 תב	13366	-40	-6.7	-18379
אופים 1.0	1800	1274	-40	-2.2	-485
אופנת ברוך 1.0	560 תב	2329	-33	-5.6	-4678
אופנת ברוך 5.0	399	972	-12	-2.9	-1194
ארגמן רג ש	14910 קן		+710	+5.0	+1724
דלתא־גליל 1.0	2950	1092	-2	-.1	-478
דלתא־גליל א 3.0	1920	1108	+20	+1.1	+1086
מסוריות מאוחד 1.	1800	30.2	-30	-1.6	-30.2
מסוריות מאוחד 5.	860	150	+10	+1.2	+102
רישלנו 1.0	1560	612	+60	+4.0	+452
רישלנו 5.0	935	169	+35	+3.9	+430
ורדינון 1.0	9690	1001	-110	-1.1	-666
זיקית 1.0	1590	2115	+1	+.1	+54.0
זיקית 5.0	1070	1512	+41	+4.0	+1143
לודזיה 0.1	2675	185	-55	-2.0	-202
לודזיה 0.4	1180	1777	-5	-.4	-1320
ליגת 1.0	754	3071	+17	+2.3	+4188
מיפ גליקו 1.0	— הפסקת מסחר —				
מקס 0.1	4815 תב	1993	-535	-10.0	-2478
מקס 0.5	2475 תב	2291	-250	-9.2	-2520
עיט 1.0	15346	50.0	+300	+2.3	+39.0
עיט 5.0	6730	141	+110	+1.7	+55.0
עמק 1.0	4520	1031	+120	+2.7	+1516
פולגת א 0.1	3580	187			-79.0
פולגת ב 0.4	2430	1799	+20	+.8	+1486
פוליגון א 0.5	8640	70.0			-16.0
פרגוד 1.0	— הפסקת מסחר —				
גיבור סברינה	14100 תב	58.0	-850	-5.6	-230
תעש רוגוזין 1.0	3120 תב	817	-180	-5.5	-2367

מתכת ומוצריה

ארקמן 5.0	3580 תב	1317	+220	+7.1	+1670
אורדן 10.0	7140	199	-380	-5.1	-889
אורדן 50.0	6250	58.0	-100	-1.6	-58.0
אלומית 1.0	6500	89.0			-15.0
אלומית 5.0	3905 תב	30.0	-300	-7.1	-130
כבלים ש	20300	172	+646	+3.3	+198
התכוף 1.0	7182	55.0	+200	+2.9	+45.0
התכוף 5.0	4123 תב	194	+233	+6.0	+285
התכוף אופציה	3480	150	+80	+2.4	+116
זיקה 1.0	6957 תב	266	+632	+10.0	+402
זיקה 5.0	3025 תב	870	+275	+10.0	+1926
קופסאות פח 1.0	2492	1545			+275
קופסאות פח 5.0	2205	307			-244
מתכת מרום 1.0	* 2301	1047	+114	+5.2	+882
* ביצוע חלקי 97.60%					
כבלי ציון 1.0	2405	704	+60	+2.6	+641
כבלי ציון 5.0	1170 תב	4262	+60	+5.4	+5223
כבלי ציון אופ 3	686	1475			-1775
מרדן 1.0	* 693	400	-36	-4.9	-395
* ביצוע חלקי 63.50%					
מרדן אופ א	554	60.0	+25	+4.9	+60.0
קרמר 1.0	1020	338	-18	-1.7	-148
קרמר 5.0	565	1110	+15	+2.7	+968
נחושתן 0.1	44322 תב	137	+4029	+10.0	+183
נחושתן 0.5	15330 קן		+730	+5.0	+1358
פקר פלדה 1.0	10780 תב	509	+980	+10.0	+631
קינג 1.0	1130	528	+20	+1.8	+1399
קינג 5.0	666	1247	+20	+3.1	+2033
קליל 1.0	7800	255			-47.0
קליל 5.0	* 3993	520	+40	+1.0	+103
* ביצוע חלקי 96.00%					
שלדות 5.0	5500	326			+12.0
תעשיות לכיש 1.0	1100 תב	836	+64	+6.2	+1902
תעשיות לכיש 5.0	555	1074	+10	+1.8	+744

חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה

אלביט 3.0	406800	20.0	+15000	+3.8	+51.0
אלקו 0.1	7950	7.0	-3		-141
אלקו 0.25 ש	3200	520	+60	+1.9	+249
אלקו 0.25 מ	3190 תב	34.0	+160	+5.3	+26.0
אלקטרה 0.1	22500	37.0	+500	+2.3	+77.0
אלקטרה א 0.5	13600	567	+500	+3.8	+780
אלרון 3.0	329000 תב	51.0	+28000	+9.3	+151
אר"ת 0.02ש"ח	30650	181	+500	+1.7	+245
כלל תעש אלקטרו	1950	1615	-40	-2.0	-1890
ספקטרוניקס 1.0	1860	910	+59	+3.3	+1455
ספקטרוניקס 5.0	1301	1315	+36	+2.9	+2260
פריבשנגר 1שח	475	1474			-52.8
פריבשנגר 5שח	281	1550	-6	-2.1	-2452
ציקלון 1שח	2100	56.0	-50	-2.5	-202
ציקלון 5שח	999	257	+29	+3.0	+299
קנבשטין אלד 1.	5171				-35.0
קנבשטין אלד 5.	3570	230	+100	+2.9	+391

ת.א.ת. 1.0	3390 תב	394	-330	-8.9	-448
ת.א.ת. 5.0	1475	1035	-45	-3.0	-2285
ת.א.ת. אופ 1	12100	57.0			+40.0
תרואה 1.0	8850 תב	803	+1023	+13.1	+1430

מוצרי בניה

א.מ.בלל כ.ת.1	938	2512			-934
א.מ.בנין אופ א	472	5599	-5	-1.1	-3060
א.מ.בנין אגח א	102.0	1500	+1.5	+1.5	+101500
אלקול 5.0	14500	265	-450	-3.0	-167
אקרשטיין 1שח	924	4858	+44	+5.0	+0132
אקרשטיין 5שח	668	4079			-2279
אקרשטיין אופ' א	372	26540	+17	+4.8	+49407
אקרשטיין אג"ח 1	97.8	72484	+.5	+.5	+140259
בטון תעיד 1.0	— הפסקת מסחר —				
בטון תעיד 5.0	— הפסקת מסחר —				
בר־טן 1.0	1591	2651			-2056
בר־טן 5.0	562	2766			+788
ברומאמבסט 1.0	7081 תב	34.5	-699	-9.1	-34.5
ברומאמבסט 5.0	3600 תב	294	-173	-6.2	-423
ג.ל.ג. 1.0	1186 תב	2459	+108	+10.0	+5301
ג.ל.ג. 5.0	714 תב	2138	+65	+10.0	+2921
מגדל השק מגעש	5081	287	+240	+5.0	+157
כמאיקה ולמנן 1	— לא נסחר —				
כמאיקה ולמנן 5	12101	10.0	+1		+32.5

כימיה, גומי ופלסטיק

אבן 5.0	17900	77.0			-11.0
אליאנס ב 200.0	— הפסקת מסחר —				
גל תעשיות 1.0	11395	21.0	-5		-179
גל תעשיות 5.0	6850	180			-88.0
דקסטר 1.0	3500	479	-20	-.6	-65.0
דשנים 0.1	* 5100	164	-273	-5.1	-62.0
* ביצוע חלקי 89.20%					
דשנים 0.5	1420	1661			-374
חיפה כימיקל 10.0	405	27067	+15	+3.9	+53717
כבע 0.01 ש"ח	7060	428			
ליפסקי 1.0	2280	1254	+100	+4.6	+1554
ים המלח 0.1	4475	2612	+65	+1.5	+4297
סנורכימיים 10.0	531	10792	-3	-.6	-3918
מקסימה 1.0	6408	18.0	-135	-2.1	-44.0
מקסימה 5.0	3280	442	-20	-.6	-292
נקה כימיקל 1.0	5970	346			-214
סנו 1.0	* 19950	148	-80	-.4	-249
* ביצוע חלקי 67.60%					
סנו 5.0	12160	122			-72.0
פריקלאס 1 ש"ח	634	24488	-7	-1.1	-38164
פריקלאס אופ' 1	262	78004	+5	+2.0	+82692
קרם כימיקל 1.0	6809 תב	160	+350	+5.4	+230
ת.ב.ל. 1.0	4563 תב	194	-507	-10.0	-169
ת.ב.ל. 5.0	4161 קן		-219	-5.0	-276
תיא 5.0	9000	62.0	+150	+1.7	+62.0
פרוטארום 10.0	13950	337	+150	+1.1	+135
תרז א 5.0	* 6565	693	+65	+1.0	+215
* ביצוע חלקי 95.50%					

עץ ומוצרי נייר ודפוס

רשדון 1.0	6601 תב	150	+423	+6.9	+243
רשדון 5.0	4059	34.0			-30.0
ת.מ.ן. 1.0	11740	321			+69.0
יאה 1.0	4850	86.0	-50	-1.0	-43.0
לבידי אשקלון 1.	530	3589			-1487
לבידאשקלון אופ1	859	591	-40	-4.5	-922
מולט ב 0.5	33550	13.0	-500	-1.5	-29.0
ממעלי ניר 10.0	258500	124	+7500	+3.0	+165
סקנדיה 1.0	3400	115	+44	+1.3	+318
רים 0.1	— הפסקת מסחר —				
רים 0.4	— הפסקת מסחר —				
תעל ב 0.2	15850	161	-100	-.6	-128

תעשיות שונות

אברין 1.0	4801	178			-99.0
אברין 5.0	2340	296	-60	-2.5	-521
המישה יהד 1.0	10900	86.0	+250	+2.4	+71.0
ה.ג.מולק 1שח	1674 קן		+80	+5.0	+5212
ה.ג.מולק 5שח	1030 תב	1450	+50	+5.1	+1550

השקעות תעשיה

מרכזית ב 0.1	8150	97.0			+157
כור כב' 1.0	6400000	.4			-.1
כלל תעשיות 1.0	1420	11776	+20	+1.4	+7177
מאגרי טכנולוגיה	424	2398	-16	-3.6	-1995

חברות להשקעה

השקעה ואחזקות

אוניק ש	5510	300			-10.0
אירגי פתוח 2.0	4370	2757	+100	+2.3	+3586
אינקרבה 1שח	— הפסקת מסחר —				
אינקרבה 5שח	— הפסקת מסחר —				
אלגר ש	11380	90.0			-17.0
אלגר מ	12030	6.0	+550	+4.8	+6.0
אלדן ש	3461	835			+220
אלדן מ	3408	160	-51	-1.5	-110
אמישר כב' 1.0	— הפסקת מסחר —				
אפיק 1.0	230	8350	+10	+4.6	+12219
אפיק 5.0	164.0	3284	+7.0	+4.5	+7386
בזלת השקעות 1שח	1300	424	-49	-3.6	-504
חברה לישראל 1שח	8660	405	+200	+2.4	+1075
חברה לישראל 5שח	5555	507			-23.0
וולפסון 0.1	114000	1.0	-1000	-.9	-1.0
וולפסון 1.0 ש	26380	102	-320	-1.2	-272
אבמאא א 0.5	19570 כן		-1030	-5.0	-1066
פועלים השק ש	5750	574			-583
לאומי השק 0.1	— הפסקת מסחר —				
דיסקונט השק ש	2590 תב	12080	+125	+6.1	+17746
מזרחי השק ש	14150	49.0	+100	+.7	+19.0
מזר השק אגח 124	10460				+100
חירון 1.0	2749	64.0			-17.0
חירון 5.0	1026	1080	+25	+2.5	+1563
סראייל 1.0	618	3330	+5	+.5	+478
סראייל 5.0	488	1094	-2	-.4	-782
ישום וחזקות 1שח	319	16338	-1	-.3	-5101
יצוא ש	11080	154			-95.0
ירדן א 0.1	3100	426			+146
כלל ישראל 10.0	844	5585	-6	-.7	-4763
כלל ישראל 50.0	741	1760	-5	-.7	-1327
לבדק 0.1	5535	128	+210	+3.9	+50.0
לבדק 0.5	1685	735	+40	+2.4	+149
מגור מ"ד 1 ש"ח	774	4064			-1957
מגור מ"ד 5 ש"ח	428	1940	-7	-1.6	-1594
מגור אופצ' ב'	388	8726	+10	+2.7	+8857
מגור אג"ח 1	97.5	8860	+.5	+.5	+94810
עוז השק ב 0.1	3880	167	+130	+3.5	+63.0
עוז השק ב 0.5	2099	348	-41	-1.9	-193
פז השק ש	6010	328			+58.0
פמה א 0.1	8500 תב	134	-700	-7.6	-135
פמה 0.5	5710	211	+110	+2.0	+202
פרין ב 0.2 ש"ח	3720	552			+63.0

מחקר ופיתוח

גליל טכנולוגיות	495	1127			-270

דלק ונפט

דלק חיפושים 1.0	3020	238	+30	+1.0	+754
דלק חיפושים 5.0	1815	799	+45	+2.5	+292
דלק נפט אופ 2	1010	1637	+25	+2.5	+5840
פז חיפושי נפט	16000	44.0	-110	-.7	-41.0
י.נ.א.ל. 5.0	2988	465	+88	+3.0	+216
מ.ג.נ. 1.0	4000	251	+50	+1.3	+135
מ.ג.נ. 5.0	1500	1113	-15	-.9	-844
פראויל ב 0.3	7469	862			-872
צפון אמר נפט 1.	282	4070	+10	+3.7	+8011
צפון אמר נפט 5.	221 תב	5620	+20	+10.0	+8992
נפטא ש	1390000	1.0			

נסחרות במט"ח

גוית מ	225	200	+5	+2.3	+200

שערי קרנות נאמנות

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון	הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון	הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון	הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון
אב	4155.10	4095.25	דוכיפת	555.40	548.55	לפיד	12253.36	12020.22	ענת	2116.34	2095.12
אבוקה	36090.99	35959.76	דולב	—	—	לקס	1509.61	1479.01	עפרוני	562.86	555.25
אגוז	—	—	דורון	1252.35	1228.08	לשם	842.80	825.78	ערמון	—	—
אדיר	1348.60	1321.93	דותן	220.96	216.68	מגוד	1008.73	988.78	פזא	1287.76	1282.25
אדום	1913.64	1876.36	דליה	429.97	425.69	מבטח	2902.71	2874.96	צבר	497.28	490.76
אופיר	1636.22	1604.00	דרור	344.75	338.48	מגר	194.48	191.61	צופית	530.78	526.14
אור	387.40	379.33	דקל			מגן	2696.28	2670.40	צוק	102.67	102.28
אורין			הדס	501.74	500.35	מגל	658.35	638.68	צמר	875.74	886.98
אורלי	218.79	217.20	הוד	425.86	418.19	מור	1320.39	1301.51	צמיחה	6620.89	6523.57
אורן			הבית	2535.27	2482.26	מורן	718.25	711.25	צמרת	1525.95	1495.81
אייל	3229.95	3166.51	הדר	16669.38	16422.41	מיטר	24966.75	24426.94	קלע	1782.24	1773.38
אילת	3911.52	3830.43	זיו	15597.31	15366.10	מנור	752.95	738.01	קרנית	16023.44	15877.75
אירים	4144.29	4054.48	זמיר	724.35	715.60	מעוף	3195.70	3135.12	רימון	—	—
איתן	593.69	585.95	זהבית	128.31	126.77	מעיין *	640.87	656.25	רקפת	564.67	555.81
אלון			חלפון	114.4	113.89	מקשה	872.17	855.04	רשף	651.66	641.57
אלמוג	590.70	583.46	חלמיש *	565.09	553.79	מרגלית	1054.81	1034.19	שביט	669.98	661.78
ארד	490.29	484.40	חץ	114.15	113.92	מרום	983.34	968.96	שחם	831.79	811.79
אש	123.13	120.54	חשמן	1186.69	1158.99	נגה	21778.03	21455.24	שירה	334.23	331.89
אשל	—	—	טל	4425.00	4375.35	נטף	—	—	שמיר	315.68	309.67
אתרוג	—	—	יובל	678.00	669.70	נסק	402.24	394.40	שנהב	655.90	644.58
בדולח	1926.08	1888.45	יהלום	1730.17	1716.00	נילי	4547.08	4480.78	שסק	—	—
ברוש	—	—	יסודות	34437.19	34117.19	סביון	475.89	467.14	שקד	—	—
ברק	—	—	יערה	575.71	568.02	סגולה	119.82	117.42	תאנה	—	—
ברקת	753.70	738.84	כוכב	862.28	851.98	סלע	858.47	841.27	תדהר	—	—
גביש	1195.62	1172.23	כחל	114.25	112.84	סנונית	592.22	584.91	תהילה	88.63	86.78
גבע	883.79	870.61	כלנית	476.31	471.50	ספיר	642.85	635.28	תירוש	451.64	436.87
גורן	597.88	594.89	כספית	619.56	613.16	סמיר *	492.71	490.26	תמר	—	—
גיא	7920.98	7803.50	כרמל	119.57	117.21	עדיף	695.75	687.47	תמה	—	—
גיל	2504.31	2455.96	כתר	940.69	923.02	עידית	1828.74	1784.77	תרשיש *	1275.36	1248.42
גלית	515.66	509.52	להב	3708.43	3636.27	עיט	6064.91	5975.08	תשרי	404.44	398.49
דובדבן			למשקיע	101030.2	99262.54	עמבר *	1105.65	1081.44			

שערי אגרות חוב

הסדרה	השער	השינוי בנק'
4% מלוות (100% הצמדה)		
ש4001	550000.0	
ש4002	545000.0	
ש4003	540000.0	
ש4004	530450.0	
4.25% מלוה מדינה (שגיא)		
ק־301 תשואה 3.42%		
4101	320.7	-2.7
ק־302 תשואה 3.55%		
4102	125.1	+1.0
4103	120.2	+1.1
ק־303 תשואה 4.09%		
4104	114.1	+.7
4301	114.1	+.7
4302	108.6	+.7
ק־304 תשואה 4.60%		
4105	92.4	+.8
ק־321 תשואה 4.73%		
4201	105.7	+.8
4202	103.7	+.8
4203	101.6	+.7
4204	98.0	+.7
4205	96.1	+.8
4206	94.2	+.7
4207	93.8	+.7
4208	92.4	+.7
4209	90.3	+.7
4303	105.5	+.5
4304	109.2	
ק־342 תשואה 4.29%		
4305	95.8	+.1
7%		
ק־201א' תשואה 2.72%		
ש3601	34565.0	+273.0
ק־201ב' תשואה 2.80%		
ש3602	31770.0	+274.0
ק־202א' תשואה 2.48%		
ש3603	29892.0	+262.0
ק־202ב' תשואה 2.46%		
3604	26867.0	+142.0
ק־203א' תשואה 2.29%		
ש3605	24685.0	+220.0
ק־203ב' תשואה 2.31%		
ש3606	23243.0	+77.0
ק־203 ג' תשואה 2.23%		
ש3607	22102.0	+25.0
ק־203ד' תשואה 2.10%		
ש3608	21029.0	+32.0
ק־204 א' תשואה 2.19%		
ש3609	19962.0	+120.0
ק־204 ב' תשואה 2.30%		
ש3610	17926.0	+15.0
ק־204 ג' תשואה 2.38%		
ש3611	17261.0	+26.0
ק־204 תשואה 2.34%		
ש3612	16790.0	+12.0
ק־205 תשואה 2.38%		
ש3613	15773.0	+59.0
ש3614	15142.0	+57.0
ש3615	13981.0	+53.0
ש3616	12800.0	+49.0
ק־206 תשואה 2.39%		
ש3617	12068.0	-4.0
ש3618	11454.0	-6.0
ש3619	10751.0	-4.0
ק־207 תשואה 2.46%		
ש3620	10128.0	-4.0
ש3621	9622.0	-4.0
ש3622	8677.0	-4.0
ק־208 תשואה 2.50%		
ש3623	8132.0	+21.0
ש3624	7657.0	+20.0
ק־209 תשואה 2.51%		
ש3625	6994.0	+26.0
ש3626	6470.0	+24.0
ש3627	6001.0	+23.0
ק־210 תשואה 2.52%		
ש3628	5522.0	+27.0
ש3629	5174.0	+25.0
ש3630	4892.0	+23.0
ק־211 תשואה 2.51%		
ש3631	4588.0	+30.0
ש3632	4321.0	+29.0
ש3633	4083.0	+28.0
ק־212 תשואה 2.59%		
3634	3622.0	+31.0
ש3635	3426.0	+29.0
ש3636	3301.0	+29.0
ק־213 תשואה 2.47%		
ש3637	3085.0	+23.0
ש3638	2873.0	+22.0
ש3639	2631.0	+21.0
ק־214 תשואה 2.56%		
ש3640	2155.0	+23.0
ש3641	1868.0	+20.0
ק־215 תשואה 2.60%		
3642	1666.0	+14.0
ש3643	1475.0	+13.0
ק־216 תשואה 2.40%		
3644	1333.0	+2.0
3645	1202.0	+2.0
4.25% מלוה מדינה (גליל)		
ק־231 תשואה 4.58%		
3701	916.2	-15.0
ק־232 תשואה 4.24%		
3702	716.5	+5.9
ק־233 תשואה 4.19%		
3703	656.6	+9.9
3704	545.0	+8.6
ק־251 תשואה 4.62%		
3751	287.3	+5
ק־252 תשואה 4.60%		
3752	112.0	-.5
3753	107.5	-.5
ק־253 תשואה 4.77%		
3754	99.1	+1.1
3755	95.3	+1.1
3756	91.9	+1.1
3757	90.1	+1.1
3758	88.3	+1.1
3759	88.0	+1.1
3760	86.7	+1.1
3761	84.7	+1.0
ק־271 תשואה 4.74%		
3826	100.4	+.6
3827	98.4	+.5
3828	94.9	+.5
3829	93.0	+.3
3830	91.2	+.5
3831	90.8	+.5
3832	89.5	+.5
3833	87.5	+.5
ק־290 תשואה 4.69%		
3901	103.3	-2.2
3902	98.3	-2.0
3903	95.9	
3904	99.4	
4% מלוה פיתוח (90% הצמדה)		
ש3118	234900.0	+400.0
4%–6%–7% מלוה פיתוח ומדינה (88% הצמדה)		
ש3201	202000.0	
ש3202	206100.0	+2000.0
ש3203	204002.0	+3400.0
ש3204	198600.0	+3000.0
ש3205	197250.0	+2000.0
ש3206	191600.0	
ש3210	189700.0	+1200.0
ש3211	182201.0	
ש3212	181302.0	+2000.0
ש3213	175200.0	+1200.0
ש3214	169200.0	
8%		
ש3501	165900.0	+2000.0
ש3502	165600.0	+2100.0
ש3503	153779.0 ק	+4479.0
ש3504	146764.0	+4275.0
ש3505	146054.0 ק	+4254.0
7%		
ש3521	140300.0	+400.0
ש3522	134000.0	+700.0
ש3523	126400.0	
ש3524	125700.0	+100.0
ש3525	124900.0	+300.0
ש3526	123900.0	+100.0
ש3527	121150.0	+450.0
ש3528	118050.0	+500.0
ש3529	117800.0	+200.0
ק־704 תשואה 3.00%		
ש3530	115476.0	+186.0
ש3531	115195.0	+185.0
ש3532	111823.0	+179.0
ש3533	111673.0	+180.0
ש3534	105320.0	+169.0
ק־705 תשואה 2.97%		
ש3535	105525.0	+168.0
ש3539	99410.0	+136.0
ק־706 תשואה 3.06%		
ש3536	105251.0	+268.0
ש3537	105117.0	+269.0
ש3538	98941.0	+253.0
ש3540	98749.0	+231.0
ש3541	95417.0	+224.0
ש3542	99500.0	+258.0
ש3543	94650.0	+246.0
ק־707 תשואה 3.12%		
ש3544	94662.0	+153.0
ש3546	92325.0	+150.0
ש3547	92123.0	+149.0
ש3548	92022.0	+149.0
ש3550	87209.0	+141.0
ש3551	86875.0	+140.0
ק־708 תשואה 3.10%		
ש3545	92141.0	+148.0
ש3549	87857.0	+140.0
ש3552	79886.0	+129.0
ש3554	79727.0	+128.0
ש3555	79727.0	+128.0
ק־709 תשואה 3.20%		
ש3553	79270.0	+75.0
ש3571	68720.0	+60.0
ק־710 תשואה 3.17%		
ש3556	75856.0	+122.0
ש3558	75745.0	+122.0
ש3559	73067.0	+118.0
ש3560	69150.0	+112.0
ש3561	68860.0	+112.0
ק־711 תשואה 2.98%		
ש3557	76669.0	+125.0
ש3572	69722.0	+112.0
ק־712 תשואה 3.20%		
ש3573	68958.0	+24.0
ש3574	65587.0	+22.0
ש3577	65527.0	+20.0
ש3578	58689.0	+18.0
ק־713 תשואה 3.18%		
ש3575	65410.0	+54.0
ש3576	63236.0	+53.0
ש3579	58366.0	+48.0
ק־714 תשואה 2.95%		
ש3580	54660.0	-210.0
ש3581	49717.0	-199.0
ש3582	45856.0	-201.0
ש3583	44478.0	-182.0
ק־715 תשואה 2.80%		
ש3584	42493.0	-57.0
ש3585	40299.0	-57.0
ש3586	36502.0	-55.0
ש3588	36459.0	-57.0
ק־716 תשואה 3.15%		
ש3587	36197.0	+58.0
ש3591	32984.0	+54.0
ש3592	32948.0	+54.0
ש3593	32894.0	+54.0
ק־717 תשואה 2.98%		
ש3589	33100.0	+157.0
ש3594	31560.0	+152.0
ש3596	30164.0	+148.0
ש3597	30066.0	+148.0
ק־718 תשואה 2.78%		
ש3590	33185.0	+158.0
ש3595	31629.0	+153.0
2 מ	101.1	
3 מ	103.2	
מימון 157	111.1	-1.0
מימון 160	104.0	-.7
ת רך 2	103.0	
82 מ	104.9	+.1
85 מ	105.0	-.3
1 ז	102.6	
5% מלוה פיתוח ומדינה (בריבה כפולה צמודה)		
ש2001	135900.0	+500.0
ש2002	135500.0	
ש2003	130200.0	+300.0
ש2004	131500.0	+400.0
ש2005	123600.0	+800.0
ש2006	125000.0	
ש2007	121380.0	+900.0
ש2008	118700.0	+1000.0
ש2009	121100.0	+500.0
ש2010	120800.0	+600.0
ש2011	118200.0	+500.0
ש2012	116400.0	
ש2013	117700.0	+500.0
ש2014	114700.0	+400.0
ש2015	113997.0	-501.0
ש2016	116000.0	+500.0
ק־108 תשואה 2.94%		
ש2017	112799.0	-6.0
ש2019	112530.0	-17.0
ש2020	109236.0	-17.0
ק־109 תשואה 2.94%		
ש2018	113449.0	+375.0
ש2021	109807.0	+373.0
ק־110 תשואה 2.71%		
ש2022	103324.0	+163.0
ק־111 תשואה 2.90%		
ש2023	103675.0	+476.0
ק־112 תשואה 2.82%		
ש2024	96994.0	+340.0
ש2027	93557.0	+313.0
ש2051	89415.0	+330.0
ק־113 תשואה 2.94%		
ש2025	97330.0	+133.0
ש2026	97014.0	+133.0
ק־114 תשואה 2.90%		
ש2028	96929.0	+575.0
ש2030	92189.0	+562.0
ק־115 תשואה 3.08%		
ש2029	91278.0	+148.0
ש2033	84005.0	+156.0
ש2035	77102.0	+124.0
ק־116 תשואה 3.02%		
ש2032	89552.0	+144.0
ש2034	84596.0	+135.0
ש2036	77649.0	+124.0
ק־117 תשואה 3.14%		
ש2037	73231.0	+118.0
ש2052	61437.0	+99.0
ק־118 תשואה 3.08%		
ש2038	73834.0	+119.0
ש2040	71086.0	+115.0
2051	67242.0	+108.0
ק־119 תשואה 2.70%		
ש2039	71296.0	+904.0
ש2041	67497.0	+878.0
ק־120 תשואה 3.12%		
ש2053	61819.0	-192.0
ק־121 תשואה 3.10%		
ש2054	56768.0	-30.0
ש2056	52519.0	-30.0
ש2058	47764.0	-31.0
ש2060	44049.0	-42.0
ק־122 תשואה 3.10%		
ש2055	57124.0	+61.0
ש2057	52848.0	+56.0
ש2059	48036.0	+38.0
ק־123א תשואה 2.76%		
ש2061	34842.0	+56.0
ק־123ב תשואה 1.70%		
ש2062	32929.0	+50.0
ק־2123 תשואה 2.75%		
ש2863	38513.0	-158.0
חלים		
18 מ	102.0	30/10/86
19 מ	103.1	+3.0
20 מ	101.0	+.6
21 מ	98.2	-3.0
22 מ	102.3	+1.1
23 מ	90.0	-.8
23 מריון	97.0	-3.0
ש24	87.8	-1.2
ש25	85.5	-2.0
ש26	91.2	+2.4
ש27	88.4	-.6
ש28	88.0	-.1
ש29	* 87.1	+2.5
ש30	93.2	
ש31	94.5	+2.1
חית 15	89.5	-.5
32	88.4	+.1
33	92.5	-2.1
2	89.6	-2.6
34 מר"ג	99.1	
35 מר"ג	103.3	29/10/86
36 מר"ש	103.0 ק	+3.0
אגרות חוב בלתי מתבלות במס		
אמפל מ	100.0	07/08/86
רקם ש	87.7	+.5
ישראל 11	96.6	28/10/86
ישראל 12	97.1	15/09/86
ישראל 13	97.8	26/10/86
ישראל 14	98.0	25/09/86
מבוב 24 ש	85.9	30/09/86
מבוב 25 ש	84.9	28/10/86
מבוב 26 ש	84.9	15/09/86
מבוב 28 ש	84.8	28/09/86
מבוב 30 ש	85.7	15/09/86
ה מימון 1	89.0	-1.0
אגרות חוב צמודות לדולר (100% הצמדה)		
ק־601 תשואה 9.83%		
סד' 2501	154.6	+.8
סד' 2502	151.9	+.8
סד' 2503	147.0	+.8
ק־602 תשואה 9.90%		
סד' 2504	146.2	+.8
סד' 2505	140.5	+.7
ק־603 תשואה 9.30%		
סד' 2506	136.1	+1.1
סד' 2507	131.3	+1.0
ק־604 תשואה 7.50%		
סד' 2508	97.9	+.6
ישראל־צמוד דולר ריבית קבועה		
ק־901 תשואה 9.89%		
7001	228.2	+1.3
7002	221.1	+1.2
ק־902 תשואה 9.84%		
7003	211.5	+1.2
7004	194.7	+1.1
ק־903 תשואה 9.87%		
7005	181.6	+.7
ק־904 תשואה 9.58%		
7006	172.5	+2.5
ק־905 תשואה 9.60%		
7007	160.6	+2.5
7008	152.5	+2.2
ק־906 תשואה 9.90%		
7009	146.4	+.8
ק־907 תשואה 9.98%		
7010	138.1	+.8
ק־908 תשואה 10.00%		
7011	130.4	+.7
7012	125.7	+.6
ק־909 תשואה 10.00%		
7013	122.6	+.7
ק־910 תשואה 9.93%		
7014	106.9	+.6
ק־911 תשואה 10.02%		
7015	88.4	+.6
7016	87.5	+.5
7017	89.6	+.6
7018	89.4	+.6
7019	89.7	+.5
7020	89.6	+.6
7021	88.7	+.6
7022	88.4	+.6
ק־951 תשואה 10.00%		
7201	86.3	+.6
7282	84.7	+.7
7203	84.4	+.7
7204	84.8	+.7
7205	84.8	+.6
ישראל־צמוד דולר ריבית משתנה		
ק־801 תשואה 3.49%		
ש6101	11816.0	+60.0
ק־802 תשואה 4.50%		
ש6102	6775.0	-35.0
ק־803 תשואה 4.40%		
ש6103	6889.0	-2.0
ק־804 תשואה 4.30%		
ש6104	3635.0	+28.0
ש6105	5391.0	+28.0
ק־805 תשואה 4.29%		
ש6106	5225.0	+29.0
ש6107	5029.0	+29.0
ק־806 תשואה 4.70%		
ש6108	3525.0	-24.0
ש6109	3350.0	-23.0
ש6110	3290.0	-23.0
ק־807 תשואה 4.70%		
ש6111	2720.0	+5.0
ש6112	2665.0	-6.0
ק־808 תשואה 4.74%		
ש6113	1788.0	+2.0
ק־821 תשואה 5.00%		
ש6151	715.6	+.7
ש6152	685.2	+.5
ק־822 תשואה 4.86%		
ש6153	599.2	+.6
ש6154	588.2	+.5
ק־823 תשואה 4.82%		
ש6155	384.3	+.8
ק־824 תשואה 4.88%		
ש6156	309.4	+.3
ק־825 תשואה 4.87%		
ש6157	250.1	+.5
ש6158	217.9	+.8
ק־826 תשואה 4.84%		
6159	185.8	+.1
ק־827 תשואה 5.00%		
6160	172.1	+.9
6161	166.1	+.8
ק־828 תשואה 5.00%		
6162	149.9	+.8
ק־829 תשואה 5.00%		
6163	139.2	+.7
6164	133.6	+.7
ק־830 תשואה 5.00%		
6165	125.8	+.2
ק־831 תשואה 5.00%		
6166	118.9	+.6
6167	116.3	+.6
6168	114.5	+1.0
ק־832 תשואה 5.00%		
סד' 6169	107.2	+.5
ק־833 תשואה 5.00%		
6170	102.8	+.5
ק־834 תשואה 4.69%		
6171	73.8	+1.4
6172	73.2	+1.1
ק־851 תשואה 4.72%		
6801	81.2	+1.7
86 אל־אופ	852.0	-3.0
85 אלביט	203.1	+.8
85 אלקטא	1026.0	
83 אלסינט	— הפסקת מסחר —	
85 סאיטקס	732.0	+3.0
84 תדיראן	100.0	
85 תדיראן	408.8	

שערי מטבע חוץ ביום 31.10.86 — דולר יציג – — סל מטבעות –

המטבע	השינוי	בנקנוטים לאומי קניה	לאומי מכירה	הפועלים קניה	הפועלים מכירה	דיסקונט קניה	דיסקונט מכירה	העברות והמחאות לאומי קניה	לאומי מכירה	הפועלים קניה	הפועלים מכירה	דיסקונט קניה	דיסקונט מכירה	שער יציג
1 דולר ארה"ב	+0.002	1.45	1.52	1.45	1.52	1.45	1.52	1.4862	1.5048	1.4862	1.5048	1.4857	1.5044	1.4954
1 מארק גרמני	-0.004	0.70	0.74	0.71	0.74	0.71	0.74	0.7201	0.7291	0.7212	0.7302	0.7229	0.7320	0.7232
1 לי"ש	-0.002	2.03	2.13	2.04	2.14	2.04	2.14	2.0866	2.1127	2.0770	2.1029	2.0800	2.1061	2.0975
1 פרנק צרפתי	-0.004	0.21	0.23	0.21	0.23	0.21	0.23	0.2207	0.2234	0.2207	0.2235	0.2201	0.2228	0.2215
100 ינים יפאניים	-0.011	0.89	0.93	0.89	0.94	0.89	0.94	0.9135	0.9249	0.9093	0.9206	0.9140	0.9255	0.9183
1 גולדן הולנדי	-0.012	0.62	0.65	0.63	0.66	0.62	0.66	0.6379	0.6458	0.6380	0.6460	0.6376	0.6456	0.6403
1 פרנק שווייצרי	-0.009	0.85	0.89	0.85	0.89	0.85	0.89	0.8676	0.8785	0.8670	0.8778	0.8670	0.8779	0.8718
1 כתר שוודי	-0.002	0.21	0.22	0.21	0.22	0.20	0.22	0.2113	0.2140	0.2113	0.2139	0.2112	0.2139	0.2124
1 כתר נורבגי	-0.002	0.19	0.20	0.19	0.20	0.19	0.20	0.1975	0.2000	0.1975	0.2000	0.1975	0.2000	0.1986
1 כתר דני	-0.004	0.19	0.20	0.19	0.20	0.18	0.20	0.1913	0.1937	0.1914	0.1938	0.1913	0.1937	0.1923
1 מארק פיני	-0.012	0.29	0.30	0.28	0.30	0.29	0.30	0.2964	0.3001	0.2962	0.2999	0.2963	0.3001	0.2900
1 דולר קנדי	+0.003	1.05	1.10	1.05	1.10	1.05	1.10	1.0711	1.0845	1.0712	1.0845	1.0711	1.0846	1.0770
1 דולר אוסטרלי	+0.005	0.89	0.98	0.92	0.99	0.92	0.99	0.9527	0.9646	0.9520	0.9639	0.9545	0.9665	0.9588
1 ראנד דרא"פ	+0.002	0.42	0.50	0.39	0.66	0.44	0.61	0.6510	0.6591	0.6505	0.6586	0.6514	0.6596	0.6550
10 פרנקים בלגיים	-0.006	0.34	0.35	0.34	0.36	0.33	0.35	0.3440	0.3483	0.3463	0.3506	0.3467	0.3510	0.3483
10 שילינגים אוסטריים	-0.020	1.00	1.05	1.00	1.05	1.00	1.05	1.0228	1.0357	1.0241	1.0369	1.0230	1.0359	1.0279
1000 לירטות איטלקיות	-0.019	1.01	1.07	1.02	1.09	1.02	1.09	1.0429	1.0560	1.0429	1.0559	1.0422	1.0553	1.0474
1 "סלי" (ECU)	-0.024	—	—	—	—	—	—	1.5033	1.5225	1.5058	1.5246	—	—	1.5115
1 דינר ירדני	+0.020	4.15	4.41	4.11	4.37	4.17	4.41	—	—	—	—	—	—	4.2469
10 לירות לבנוניות	+0.001	—	—	0.28	0.30	0.20	0.40	—	—	—	—	—	—	0.3006
1 לירה מצרית	+0.004	0.76	0.81	0.75	0.80	0.74	0.79	—	—	—	—	—	—	0.8038

מספר העובדים שנמסר על כוונה לפטרם גדל באוקטובר ב־24%

מאת חיים ביאור

בחודש אוקטובר נמסר לשירות התעסוקה על כוונתם של מפעלים במשק לפטר 873 עובדים. זה גידול בשיעור של 24 אחוז לעומת ספטמבר, אז דיווחו מפעלים על כוונתם לפטר 703 עובדים.

המספר הגדול ביותר של מועמדים לפיטורים נרשם במפעל המזון „פרי זהב" בחדרה שנקלע למשבר — 260 עובדים. פיטורים בהיקף גדול צפויים גם במפעל „חוטי חשמל" בחיפה — 110 עובדים — ומפעל המזון „לוכס קטרינג" בלוד — 100 עובדים. מפעל „הכרמל" למוצרי בשר בבנימינה הודיע על כוונתו לפטר 50 עובדים; מתנה הנופש בגבעת אולגה מספר 50 עובדים; המועצה המקומית ירוחם — 50 עובדים; תעשיות רכב בנצרת עילית — 50; מקומות עבודה שונים בנצרת — 120; „סבא נונה" בחיפה — 24; „חירות" באילת — 10; האוניברסיטה העברית — 10.

יצויין, כי לעומת אוגוסט גדל באוקטובר מספר העובדים שנמסר על כוונה לפטרם ב־79 אחוז. באוגוסט דיווחו מפעלים על כוונה לפטר 488 עובדים.

שרי האוצר והאנרגיה ידונו בתכנית הרפורמה במשק הדלק

יתייחסו למתן מעמד איזור פיתוח א' ומענק ממשלתי של 45 מיליון דולר להשקעת המפעלים הפטרוכימיים ובתי הזיקוק

מאת יוסף מיכלסקי

דיון מיוחד בנושא משק הדלק יערך ביום רביעי השבוע בלשכת שר האוצר משה נסים ובהשתתפות שר האנרגיה משה שחל. הדיון יוקדש לבירור תביעות בתי הזיקוק והמפעלים הפטרוכימיים לקבלת מעמד של אזור פתוח א' כתנאי לאיחודן ולביצוע תוכנית השקעות רחבה ולנושא הרפורמה במשק הדלק בארץ.

בתי הזיקוק והמפעלים תובעים מהממשלה לאשר את הסיווג אזור פיתוח א' כדי לזכות במענק ממשלתי של 45 מיליון דולר מכלל ההשקעה של 120 מיליון דולר, הדרושה למימוש תוכנית הפיתוח, למרות שמדובר באיזור חיפה ולא באיזור פיתוח.

במשרד האוצר מתנגדים ליצור תקדים כזה. שר האנרגיה והתשתית, משה שחל, ושר התעשייה והמסחר, אריאל שרון, מבקשים להענות לבקשות היזמים, בתי הזיקוק והמפעלים הפטרוכימיים. השר שחל מסר לסופר "דבר" שאפשר להתגבר על בעיית התקדים בנימוק של מצב האבטלה באיזור חיפה. לדעתו יש הצדקה לאשר מענק כזה ליזם העונה על תנאים מסוימים לרבות היקף ההשקעה וערך מוסף של המוצר.

לגבי תוכנית הרפורמה במשק הדלק, טוען שחל כי היא מבטאת את מגמת הממשלה להפחית מעורבותה בענפי המשק השונים. יישום התכנית יבטיח במידה רבה של תחרות בענף, יביא להוזלת מחירי מוצרי הדלק, להתייעלות הענף ולשיפור השירות. התכנית מותירה לחברות הדלק די זמן להתארגן, ולרכוש חלק בבתי הזיקוק. לדברי שר האנרגיה תבוטל חלוקת השוק בין שלוש חברות הדלק החל מ־1 בינואר 1987. כן יבוטל המערך החשבונאי הכולל כיום 22 הסכמים שונים בתוך הענף, עם מובילים, חברות גז, חברות דלק ואחרים, ויוחלף ב־4 הסכמים בלבד לגבי מחיר הנפט הגלמי, מחירי ההובלה ונושאים נלווים כגון דמי ביטוח. ארבעת ההסכמים יהיו תקפים עד ל"שער בתי הזיקוק". מה שיתרחש אחרי ה"שער" יהיה חופשי לתחרות תוך שייקבע מחיר תקרה לצרכנים.

החל מינואר יורחב השימוש במתנול, בנזין 98 אוקטן יימכר במחיר של בנזין 96 אוקטן ביום, ובנזין 96 אוקטן עם תוספת מתנול. הבנזין המעורב במתנול יהיה זול בשיעור של 5–2 אחוזים מהבנזין הרגיל כדי לעודד את השימוש בו.

שחל דוחה את הטענות והאיומים של בעלי תחנות דלק נגד הפעלת מכשירים אוטומטיים, בהם יוכל הצרכן לרכוש בנזין באמצעות כרטיס אשראי וללא עזרת עובד התחנה כפי שקיים בכל העולם. במשרד האנרגיה משוכנעים שהפעלת תחנות לשירות עצמי תוסך לצרכנים כ־100 מיליון דולר בשנה, ויהיה בה גם שיפור השרות לצרכנים. שחל מסר לסופר "דבר" כי אינו מצפה בדעתו התנגדות פעילה של חברות הדלק נגד הרפורמה וכי הוא בטוח שלא יחסר דלק על סוגיו לצרכנים הגדולים ובעלי רכב פרטי. הוא הצביע על כך שחברת "פז", השולטת על 45 אחוז משוק הדלק, הינה בבעלות ממשלתית מלאה וחברות הדלק האחרות פועלות על פי החוק המגדיר היטב חובותיהן וזכויותיהן.

שר האנרגיה אישר שכל גורם רציני שירצה לייבא דלק ותזקיקים יורשה לעשות כן, לרבות חברת החשמל והמפעלים הפטרוכימיים המשלמים היום מיליוני דולרים כתגמולים לחברות הדלק. השר אישר עוד שבהתאם להוראותיו, מיבאים דלק קל יותר, בעל אחוז גפרית נמוך יותר, וזאת כדי לשפר איכות הסביבה. רכישות אלה מייקרות את ההוצאה לדלק גלמי ב־20 מיליון דולר בשנה.

משק עולמי/ביל כספי

הדולר התחזק בעקבות מדדים חיוביים

ירידה בגרעון המסחרי האמריקאי, עליה בפעילות הכלכלית בארה"ב וירידת שער הריבית ביפן גרמו לשיפור

בשבוע החולף שערו של הדולר האמריקאי עלה ביחס לכל המטבעות החשובים במערכת המוניטרית העולמית. ביחס ללירש"ט שגם הוא היה חזק מאוד הדולר עלה ב־0.4248 אחוז, ביחס למרק הדולר עלה ב־1.3995 אחוז, ביחס ליאן ב־0.9274 אחוז וביחס לפר"ש החלש ב־1.997 אחוז.

העליה בשערו של הדולר האמריקאי היא תוצאה ישירה של המדדים הכלכליים החיוביים אשר פורסמו בארה"ב לחודש ספטמבר וגם בגלל החלטת יפאן לבצע שינויים מוניטריים.

המדדים הכלכליים החיוביים על הכלכלה של ארה"ב בחודש ספטמבר השפיעו מאוד על הדולר וזאת עקב נתוני סחר החוץ של ארה"ב בחודש ספטמבר המבטאים ירידה של מיליון דולרים בגרעון המסחרי לגבי חודש אוגוסט ירידה ל־12.5 מיליארדי דולרים. הירידה בגרעון המסחרי חשובה לדולר, שכן חולשת המטבע האמריקאי בחודשים האחרונים נובעת בעיקר מחוסר האיזון המסחרי בעולם אשר מתבטאה בעיקר בגרעונות מסחריים (אמריקאיים) גדולים אשר השנה עשויים להגיע ל־180 מיליארדי דולרים. השיפור במצב המסחרי של ארה"ב זה חודשיים ברציפות שבו הגרעון יורד, השפיע לטובה על הדולר וחידש את הביקושים ההשקעתיים.

הדולר גם הושפע לטובה מהעליה בהיקף הפעילות הכלכלית של ארה"ב בסקטורים אחרים. כך, לדוגמה, מדד האינדיקאטורים הכלכליים שהוא מדד חשוב כשלעצמו עלה ב־0.4 אחוז גם בחודש ספטמבר ואילו הביקוש למוצרי התעשיה האמריקאית גדל גם בחודש ספטמבר ב־3.4 אחוזים.

אך בנוסף לשיפור במצבה הכלכלי של ארה"ב הביקוש לדולרים עלה מאוד כיוון שיפאן החליטה להקטין את שערי הריבית שלה לאחר לחץ אמריקאי שנמשך כמה חודשים. יפאן הקטינה את שערי הריבית לנכיון שטרות ב־3.5 אחוזים לשנה ל־3 אחוזים לשנה. בארה"ב מקווים, שהירידה בשערי הריבית ביפאן תדרבן את הפעילות המשקית, תגדיל את הביקושים הצרכניים ועקב כך הביקוש למוצרים אמריקאיים ביפאן יעלה ויקטן הגרעון המסחרי שלה עם יפאן.

כתמורה התחייבו האמריקאים לפעול עם היפאנים כדי לייצב את שערי החליפין בין הדולר והיאן וזה אומר שלפחות ביחס ליאן הדולר כנראה לא ייחלש עוד.

ההתפתחויות הללו השפיעו לטובה על הדולר, שכן הוא מגדיל את כדאיות ההשקעה בדולרים לעומת יאנים מה עוד שמעורבות של הבנקים המרכזיים של יפאן וארה"ב עשויה באמת לבלום את ירידת שערו של הדולר.

שערי מטבע ביחס לדולר

	24/10/86	30/10/86	הפרש
לישט"ש	1.4125	1.4065	+0.4248
מרק	2.0365	2.065	+1.3995
פר"ש	1.6775	1.711	+1.9970
פר"ב	6.66	6.7175	+0.8634
גילדן	2.3075	2.34	+1.6287
יאן	161.75	163.25	+0.9274
דולר קנדי	0.7198	0.7190	+0.1112
שקל	1.49	1.4954	+0.3624

ברזיל — מקום שני בחובות חוץ

ארה"ב בלבד מקדימה אותה עם חוב של 250 מיליארדי דולר. מקסיקו, דרום־קוריאה, ארגנטינה, אינדונזיה ומצרים בראש רשימת החייבות. ישראל עם חוב של 21 מיליארד דולר — כפליים מהיבוא השנתי.

ברזיל חייבת יותר כסף לחוץ לארץ מכל מדינה אחרת בעולם חוץ מארה"ב. החוב של ברזיל מגיע כיום ל־102 מיליארדי דולרים השווים ל־3.44 אחוזים מסך היצוא השנתי הכולל שלהם. החוב של ארה"ב לעומת זאת מגיעה לכ־250 מיליארדי דולרים, שהם פי 0.9 מהיצוא האמריקאי השנתי, הכולל סחורות ושירותים.

מלבד חובות החוץ הגדולים של ברזיל ושל ארה"ב יש כמה מדינות אשר לא מפגרות הרבה אחריהם. כך, לדוגמה, החוב החיצוני של מקסיקו מגיע ל־98 מיליארדי דולרים השווה לפי 3.29 מהיצוא השנתי של מקסיקו בשנת 1985. אחרי מקסיקו בליגת החייבות הגדולות נמצאת דרום קוריאה עם חוב חיצוני של 45 מיליארד דולר וארגנטינה עם חוב חיצוני של 44 מיליארדי דולר. אך בו בזמן שהחוב של דרום קוריאה שווה ל־152 אחוזים מהיצוא השנתי שלה החוב של ארגנטינה שווה ל־453 אחוזים. גם אינדונזיה חייבת סכום דומה לזה של ארגנטינה ושל דרום קוריאה — 43 מיליארדי דולרים, אך לאינדונזיה שתי מעלות: היא יצואנית גדולה של נפט ולמרות ירידת מחיר נוזל שחור זה עדיין הוא מכניס כסף רב והחובות שלה שווים ל־229 אחוזים מהיצוא השנתי שלה — גבוה יותר מדרום קוריאה אך נמוך מארגנטינה.

גם מצרים מצויה בליגת החייבים הגדולים עם חובות בסך כולל של 38 מיליארד דולרים השווים ל־317 אחוזים מהיצוא השנתי הכולל שלה בשנת 1985.

להודו הגדולה חוב חיצוני של 37 מיליארדי דולרים השווה ל־317 אחוזים מהיצוא השנתי שלה. לעומתה לישראל חוב חיצוני של כ־21 מיליארדי דולרים אשר שווים לכמאתיים אחוזים מהיצוא שלנו. ישראל חייבת אומנם פחות כסף מאשר מאלזיה עם חוב חיצוני של 24 מיליארדי דולרים ודרום אפריקה עם 26 מיליארדים דולרים אך לשתי מדינות אלו יצוא גדול יותר מזה של ישראל שכן החוב החיצוני של מאלזיה גם כשהוא גבוה קטן מזה של ישראל ומגיע רק ל־119 אחוזים מהיצוא השנתי ואילו החוב החיצוני של דרום אפריקה שווה רק פי 1.24 מהיצוא השנתי הכולל שלה.

בנק הפועלים מגדיל ל־3,000 ש"ח את תקרת משיכת היתר

למשיכה המוגדלת יהיו זכאים מחזיקי "ישראכרט"

בנק הפועלים מגדיל החל מהיום את תקרת משיכת היתר המאושרת למקבלי משכורות וללקוחות פרטיים, ומפעיל מסגרת חדשה של משיכת יתר מוגדלת בסכום של 3,000 ש"ח.

לפי ההסדר החדש, לקוחות מקבלי משכורות ובעלי חשבונות עו"ש פרטיים, המחזיקים בכרטיס "ישראכרט", יוכלו לקבל משיכת יתר מאושרת עד 3,000 ש"ח בחשבון "עו"ש גמיש". הסדר זה נועד לאפשר לבעל כרטיס "ישראכרט" ליהנות מאפשרות של משיכת יתר מוגדלת מבלי לשלם ריבית חריגה.

מי שאינו מחזיק כרטיס "ישראכרט" יהיה זכאי, במסגרת חשבון "עו"ש גמיש" למשיכת יתר בסכום עד 2,000 ש"ח.

"העו"ש הגמיש" מאפשר ללקוח לקבל משיכת יתר מוגדלת, וסכום משיכת היתר נקבע לכל לקוח על פי צרכיו ולפי יכולת הפרעון והיקף הפעילות שלו בבנק.

הריבית שחלה על סכומי משיכת היתר בחשבון "עו"ש גמיש" נקבעת בהתאם למסגרת משיכת היתר המאושרת ללקוח: על משיכת יתר בסכום עד 1,500 ש"ח חלה ריבית של 31% לשנה. על מסגרת משיכת יתר עד 2,000 ש"ח חלה ריבית של 34% לשנה ועל מסגרת משיכת היתר המוגדלת עד 3,000 ש"ח חלה ריבית נומינלית של 37.2% לשנה. לקוחות מקבלי משכורת, שאינם נזקקים למשיכת יתר בסכומים מוגדלים במסגרת חשבון "עו"ש גמיש", זכאים למשיכת יתר מאושרת עד 500 ש"ח בריבית בשיעור של 28% לשנה.

"מפעלי נייר אמריקאים ישראלים" ו"כרמל מערכת מיכלים" יקימו חברה משותפת

מאת סופרת "דבר"

חברת "מפעלי נייר אמריקאים ישראלים" התקשרה עם חברת כרמל מערכות מיכלים מקבוצת "כור" בהסכם להקמת חברה משותפת לאריזות נייר וקרטון, „כד מערכות אריזה", שבה יחזיקו מפעלי נייר אמריקאים ישראליים וכרמל בחלקים שווים.

לפי ההסכם, יעברו לחברה החדשה הציוד והפעילות העסקית של חברות הבת של חברות מפעלי נייר אמריקאים ישראליים ושל כרמל, חברות הבת של "דפנייר" "זומיקרו קרטון", העוסקות כאריזות, לחברה החדשה. כן צפוי שחברת "כור" תזרים למימון של כ־6 מיליון דולר, שמהם 4 וחצי מיליון דולר להקמת המפעל וציודו כולל רכישת מכונת דפוס משוכללת עם 5 צבעים ו־1.5 מיליון דולר להון חוזר.

מנכ"ל האוצר ממלא תפקידי נציב שירות המדינה והממונה על השכר

משלחת סמנכ"לים דורשת מינוי לא פוליטי ותומכת במועמדות פרלשטיין לנציב

שלמה קרמר

עמנואל שרון, המנהל הכללי של האוצר משמש מאתמול גם כנציב שרות המדינה וגם כממונה על יחידת השכר באוצר.

נציב שרות המדינה לשעבר, אברהם נתן כבר נמצא בלונדון בתפקידו החדש כנספח כלכלי של ישראל בבריטניה.

הממונה על השכר באוצר, לשעבר, הלל דוראי נמצא החל מאתמול כבר בתפקידו החדש כמנהל חברת המל"ם (המרכז למיכון משרדי), לאחר שסיים את המשא ומתן עם האחיות. במשרד האוצר לא זוכרים תקדים בו המנהל הכללי, שימש גם כנציב השרות וגם כממונה על השכר, זאת על רקע העובדה שטרם נמצאו מחליפים למנהלים הפורשים.

המנהל הכללי עמנואל שרון, אמר לסופר "דבר", שמעורבותו בנציבות שרות המדינה מוגבלת רק לאותם נושאים, שבהם מעורבותו היא סטטוטורית וכי הנציבות פועלת בכוחותיה הרגילים ועל צוותה באופן שוטף.

לא ניתן היה לקבל מדובר האוצר את שמות המועמדים לתפקידים שהתפנו ולטענתו אין עדיין מועמדים. עם זאת ידע הדובר להבטיח ששר האוצר אינו מתכוון לבצע מינויים פוליטיים לתפקידים המתפנים, והוא יבחר להם את האנשים המתאימים ביותר.

לסופר "דבר" נודע, שמשלחת של 5 סמנכ"לים למינהל של משרדי הממשלה נפגשה עם שר האוצר במטרה לשכנעו למנות את דוד פרלשטיין – סגן נציב שרות המדינה לתפקיד הנציב.

סגני המנהלים טענו בפגישתם עם השר, שמינוי פוליטי לתפקיד, פוגע בשרות המדינה ועל כן הם מבקשים מינוי אדם מתוך המערכת, בעל נסיון וותק כשל דוד פרלשטיין.

לטענת הפקידות הבכירה במשרדים, המינויים האחרונים שנעשו בנציבות, הביאו נזק רב לשרות הצבורי, בהיות האנשים ללא כישורים ונסיון בשרות הממשלתי ולהם מחוייבויות פוליטיות בלתי ענייניות.

הסמנכ"לים הפנו תשומת לבו של השר לכך שגם המשנה לנציב שרות המדינה, מיכאל צולר, לא מתפקד בתפקידו כמשנה לנציב שרות המדינה, וזאת לאחר שכבר מזמן נתבקשה החלטה בדבר פרישתו מהתפקיד, לאחר פניית ראש הממשלה להדחתו.

ירידה בשיעור 45 אחוז במספר התיירים מארה"ב

מאת דויד מרשיוב

נתונים של משרד התיירות קובעים כי, בחודשים ינואר — ספטמבר השנה חלה ירידה בשיעור של 45 אחוז במספר התיירים מארה"ב שבאו לישראל בהשוואה לתקופה המקבילה בשנת 1985. בחודשים הללו הגיעו לישראל 162,000 תיירים ירידה של 72,000 תיירים לעומת התקופה המקבילה אשתקד. כאשר מחשבים הכנסה ממוצעת של כל תייר מארה"ב בישראל בסך 1,000 דולר אובדן ההכנסה מהירידה במספר התיירים בארה"ב מתבטא בסך 72 מיליון דולר בקירוב.

מענק של 1.5 מיליון ד' אושר למלון בטבריה

מאת דויד מרשיוב

ועדת ההשקעות של משרד התיירות בראשות מנכ"ל המשרד רפאל פרבר אישרה בשבוע החולף מתן מענק בסך 1.5 מיליון דולר בקירוב לבניית מלון קיסר בטבריה, הנבנה על ידי משקיעים ישראלים מירושלים.

המלון יהיה בן 204 חדרים בדרגה של 4 כוכבים. ההשקעה במלון היא 8 מיליון דולר בקירוב. היקף המענק מגיע לכדי 20 אחוז מההשקעה.

בטבריה יש כיום 2600 חדרים בבתי מלון מומלצים לתיירים, בבנייה נמצאים כיום 230 חדרי מלון חדשים ויחד עם מלון קיסר שהוחל בבנייתו לאחרונה נמצאים בבנייה 434 חדרים, אשר יגדילו את מספר החדרים בטבריה עם סיום בנייתם בשיעור 17 אחוז.

סינדיקט היהלומים יבחן הגדלת כמות יהלומים גלמיים באספקה ישירה לישראל

עפ"י התחזיות הביקוש ליהלומים יגדל גם ב־1987

ראשי התאחדות תעשייני היהלומים בישראל ונציגי תעשיית היהלומים דנו עם מנהל סינדיקט היהלומים בלונדון, בנושאי תעשיית היהלומים הישראלית ורכישת חומר הגלם לייצור יהלומים, בפגישה השנתית של ההתאחדות.

הנושאים העיקריים שנידונו היו הגדלת אספקת הגלם הישירה מהסינדיקט לישראל, הקשיים בייצור יהלומים קטנים בישראל עקב הוצאות הייצור הגבוהות, מגוון סוגי הגלם המסופקים לתעשיה הישראלית, פיתוח המיכון והאוטומציה לייצור יהלומים, ותחזיות לגבי התפתחות הביקוש ליהלומים מלוטשים בעולם.

נשיא התאחדות תעשייני היהלומים, דניאל לגציאל, המכהן גם כנשיא העולמי של תעשייני היהלומים; נשיא בורסת היהלומים הישראלית, משה שניצר ומנכ"ל ההתאחדות צבי שור התייחסו לצורך להגדיל כמות הגלם שישראל מקבלת ישירות מהסינדיקט. מתוך 1.35 מיליארד דולר ערך כמות הגלם שעיבדה ישראל בשנת 1986 רק כ־30% התקבלו ישירות מהסינדיקט. ההתאחדות מבקשת לקבל לפחות 50% כאספקה ישירה, כדי לחסוך בנסיעות והוצאות מיותרות של תעשיינים ישראלים הנאלצים כיום לנסוע מדי חודש בחודשו לספקים בחו"ל.

נושא נוסף שהועלה הינו ייצור היהלומים הקטנים בישראל שנפגע מהגידול הריאלי של כ־50% שחל בהוצאות הייצור והערכות תעשית היהלומים הישראלית במיכון ואוטומציה כדי להמשיך ולעמוד בראש בשטח זה.

משלחת הסינדיקט כללה את ה"ה, ג. צ'רלס; א. ברבור; א. גרנטהם; ג.פ. ויטון; ר.א. ווייקוויקר; ר.א. סומבר.

הנהלת הסינדיקט הביעה נכונות לבחון בחיוב את הגדלת האספקה הישירה ואספקת סוגי חומר הגלם הנדרשים לישראל. לפי התחזיות שבידה ימשיך הביקוש ליהלומים לגדול גם ב־1987.

„דיסקונט השקעות" בוחנת גיוס הון בבורסה

מאת יואב יצחק

חברת דיסקונט השקעות בודקת אפשרות לגייס הון באמצעות הבורסה. נודע, כי במשרד רואי החשבון "סומך חייקין", בודקים עתה את אפשרויות גיוס ההון.

בכוונת החברה להנפיק בבורסה אגרות חוב הניתנות להמרה וכתבי אופציה. גיוס ההון יועד לשיפור הנזילות בחברה, ולהשקעות בחברות בנות.

קונצרן דיסקונט השקעות פירסם לא מכבר את דוחותיו הכספיים למחצית שנת העסקים שהסתיימה ביוני 1986. הדו"חות הצביעו על רווח מתואם בסך 0.8 מיליון ש"ח. הרווח הסימלי הושג, למרות ההפסדים שהיו מנת חלקה של החברה, מחברות בנות וחברות קשורות בענף האלקטרוניקה. עיקר רווחיה היו מחברות נייר חדרה, נכסים ובנין, קופסאות פח וכו'.

בקונצרן דיסקונט מצפים לגידול ברווח הנקי במחצית השניה של 1986. הרווח יושג, לפי הערכות בחברה, גם ממחיקת חברת אלסינט, מדו"חותיה של חברת אלרון. אלסינט גרמה כידוע להפסדים גדולים בחברת אלרון. זו האחרונה מחקה את השקעותיה בחברה ולפיכך לא תציג בדו"חותיה הבאים את חלקה בהפסדים הבאים של אלסינט. בדרך זו יושג כאמור שיפור השבטאי בדו"חות חברת אלרון ודיסקונט השקעות.

הזמנה אישית לאנשי המקצוע בענף המתכת

חברת א. פומרנץ מכונות בע"מ מתכבדת להזמין אותך, איש המקצוע בענף המתכת, לתצוגה והדגמה של ציוד מדידה כדלקמן:-

★ מכונת מדידה XYZ מסדרת APOLLO תוצרת "שפילד" ארה"ב דגם RS–30 DCC אוטומטית ממוחשבת.
★ מכונת מדידה XYZ מסדרת CORDAX תוצרת "שפילד" ארה"ב דגם 1808 MEA ממוחשבת.
★ מכונת מדידה מתוצרת "סיפ" ג'נבה, שווייץ דגם SIP–302M למדידה וכיול של מדידים מדויקים.
★ מערכת אביזרי מדידה וכיול מגרניט תוצרת JFA, מערב גרמניה.

התצוגה מתקיימת במסגרת הועידה ה־6 של האיגוד הישראלי לאבטחת איכות, במרכז הקונגרסים, גני התערוכה, תל־אביב בימים 6,5,4 בנובמבר 1986 בשעות 11:00 עד 18:00.

המעוניינים בתאום מראש יתקשרו לטלפון 03־7515114

EPM
E. POMERANZ MACHINERY LTD.
א. פומרנץ מכונות בע"מ

ידיעות אחרונות הלוח הנפוץ ביותר

דבר ראשון בבוקר

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. המעבידים צפויים לעונש על פי החוק.

שדוכים
[illegible]

הכרזות
[illegible]

שוק המציאות
[illegible]

ירושלים
[illegible]

הצעות עבודה
[illegible]

זיפות גגות
[illegible]

נקיון ואחזקה
[illegible]

ציפוי אמבטיות
[illegible]

רוצים לקנות
[illegible]

רהיטים
[illegible]

מקררים
[illegible]

מכוניות
[illegible]

וילות ובתים
[illegible]

דרוט תעשיות ניר נתניה ר"ג
דרוש
מכונאי מדפים
בעל נסיון נרחב בהפעלת מכונות ליצור שקי ניר
תנאים טובים ביותר
נא לפנות לדרוט ר"ג שפירא 7

מועצה מקומית אל־טייבה
טל: 052/65131־3
הודעה על משרה פנויה
המועצה המקומית אל־טייבה מכריזה בזה על משרה פנויה.
תואר המשרה: מתכנן חברתי
דרישות המשרה: רצוי שיהיה עובד קהילתי, בעל נסיון בתכנון חברתי. ותק בתכנון לפחות שלוש שנים, בעל כושר תכנון וארגון, דגש על תכניות הדרשניות – כושר ניהול מו"מ עם גורמים בקהילה ומחוצה לה. ידיעת השפה הערבית. המשרה מחייבת ניידות גבוהה.
תאור התפקידים: הצעת תבנית כוללת ותבניות ספציפיות לצרכים שאותרו ברמה מקומית ואיזורית. איסוף מידע עדכני על סוגי אוכלוסיות – היעד ב־6 כפרים ערביים, טייבה, טירה, קלנסווה, כפר קאסם, ג'לג'וליה וכפר ברא. זיהוי ומיפוי הצרכים והבעיות לפי סוגי האוכלוסיות. על המתכנן לעמוד בקשר עם נבחרי הציבור באיזור, עם העו"סים, מנהלי הלשכות, מנהלי יחידות מטה במשרד ומחוצה לו ועם נציגי שירותים אחרים. על המתכנן להגיש דוח חדשי על התקדמות התכנון, כפיפות מקצועית והירכית למפקח המחוז. המתכנן יציג בכתב ובע"פ את הממצאים בפני ועדת ההיגוי. המשרה היא זמנית בהיקף של חצי משרה ל־7 חודשים. את הבקשות יש להגיש למועצה מקומית אל־טייבה עד יום 16.11.86.
עבדאללטיף חביב – יו"ר המועצה

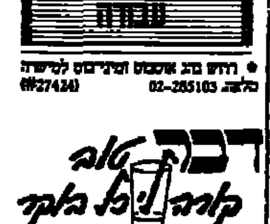

הגמלאים מבקשים סיוע במאבק הציבורי נגד מיסוי הקצבאות

אדרי מעריך: הכנסת תדחה את ההצעות; יעקבי מתנגד למס

מאת חיים ביאור, כתב „דבר" לענייני עבודה

מרכז התאחדות הגמלאים פנה אתמול לכל הגורמים הציבוריים לסייע לו במאבקו נגד כוונת האוצר להטיל מס על קצבאות הזקנה.

בישיבת המרכז שנערכה אתמול בתל־אביב, תקף יו"ר הסתדרות הגמלאים, אוריאל אברהמוביץ', את מנכ"ל הביטוח הלאומי מרדכי ציפורי, הנמנה עם יוזמי ההצעה להטיל מס על קצבאות הזקנה. „סברנו שמנכ"ל הביטוח הלאומי יהיה בין הראשונים לייצג את השכבות הסוציאליות החלשות והתאכזבנו", הטעים אברהמוביץ'.

יו"ר ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, ח"כ אורה נמיר, שהופיעה בפני חברי המרכז, ציינה כי מחצית מכלל מקבלי קצבת זקנה בישראל נמנים עם שלושת עשירוני ההכנסה הנמוכים. 85 אחוז ממקבלי הקצבה נכללים בחמשת העשירונים הנמוכים.

נמיר ציינה כי ועדת העבודה והרווחה נקלעה למצב של בגננה מתמדת, לנוכח נסיונותיה של הממשלה לפגוע בגמלאים. הוועדה הצליחה למנוע, כדבריה, נסיונות לקצץ בתוספת הוותק והתוספת המשולמת בגין דחיית פרישה לגמלאות.

שר הכלכלה והתכנון, גד יעקבי, הבהיר אתמול כי יתנגד להצעה להטיל מס על קצבאות הזקנה.

יו"ר הנהלת הקואליציה, ח"כ רפי אדרי, קרא לאוצר לשקול מחדש את כוונתו זו שיש בה, לטענתו, משום גריבת עוול לגמלאים. לדבריו, סעיף בתקציב המדינה בדבר מיסוי קצבאות הזקנה ייתקל בהתנגדות תקיפה של הכנסת.

אתמול נמסר כי פעולות מחאה נגד מיסוי קצבאות הזקנה יתקיימו על ידי מועצות הפועלים, בהתאם להנחיות שנתן להן גדעון בן ישראל, יו"ר אגף הארגון ומועצות הפועלים בהסתדרות.

גשמי ברכה לחקלאות

מאת דוד מרשיבר ואריה אדר כתבי „דבר"

הגשמים שירדו ביממה האחרונה בגליל, בצפון ובמרכז הארץ היו גשמי ברכה לחקלאות וההורים, לדברי דובר „מקורות" התחלה טובה של העונה.

גשמים אלה באו לאחר תקופה ארוכה בה לא ירדו גשמים, אולם יש לזכור, כי היורה בראשית אוקטובר ירד בכמויות גדולות של משקעים שהרוו את השדות והמטעים. בעקבות הגשמים האחרונים הפסיקו החקלאים במידה רבה את השקיית השדות והמטעים ובכך הושג חיסכון מים והוצאות חקלאים.

„לא רציני"

„זה לא גשם רציני", אמר אמש החזאי התורן בשירות המטאורולוגי לכתב „דבר" על המטרים שהחלו אתמול ב־2 אחר־הצהריים. עיקר הגשם ירד בכנרת, 10 מ"מ, ובבית־דגן, 7 מ"מ. בו בזמן ירדו מידות החום במידה ניכרת. הגשם נגרם משקע ברומטרי, שהגיע בסוף השבוע מכיוון יוון וקפריסין לשמי הארץ. היום עוד יהיה מעונן עד מעונן חלקית וממטרים יירדו מפעם לפעם בצפון ובמרכז. יהיה קריר מעט.

כנס שוטרות בינלאומי מתחיל היום

מאת נתן רועי, כתב „דבר" לענייני משטרה

כינוס בינלאומי של שוטרות מתחיל היום ברמת־גן. הכינוס, שיארך חמישה ימים, הוא לזכה של השוטרת יונה קסמי שנפלה בעת מילוי תפקידה לפני 21 שנה ברמת־גן.

הכינוס, ראשון מסוגו, יהווה מפגש מקצועי וחברתי לשוטרות. הוא ייפתח במעמד שר המשטרה, המפכ"ל וראש עיריית רמת־גן. ישתתפו בו, פרט לשוטרות מישראל, 70 שוטרות מתשע מדינות, ביניהן ארה"ב, הולנד, אנגליה, אוסטרליה ונידרלנד.

במהלך הכינוס יסיירו השוטרות במתקני המשטרה בארץ, וישתתפו בפעילות משטרתית במחוז תל־אביב. כן הן יתארחו בבתי תושבים ברמת־גן.

במשטרת ישראל 3000 שוטרות, שהן 17 אחוז מכלל כוח האדם במשטרה.

המטוסים הראשונים החלו להגיע מאירופה לאילת במסגרת תוכניות הצ'רטר. חופי אילת מוצפים פעם נוספת תיירים אירופים הבורחים מהגשם לשמש (צילום: ש. תגר)

בברעם ובסאסא לא דנו באחרונה בעקורים

מאת שמעון וייס, סופר „דבר" בצפון

בקיבוצים סאסא וברעם לא דנו בתקופה האחרונה בנושא עקורי איקרית ובירעם והאפשרות להחזיר להם אדמות שאינן בשימוש הקיבוצים. למרות שהנושא שוב עלה לכותרות בעקבות מסקנות היועץ לענייני ערבים במשרד ראש הממשלה, יוסף גינת.

מזכירי שני הקיבוצים הכחישו אתמול ידיעות לפיהן החליטו אסיפות הקיבוצים בימים האחרונים על הסכמתם להעביר לידי העקורים אדמות שאינן מעובדות ושהיו ברשות הקיבוצים. עם זאת ציין מזכיר סאסא, צבי רצ'בסקי, כי בקיבוצו נתקבלה לפני מספר שנים החלטה לפיה מסכים הקיבוץ לחזרתם של עקורי בירעם לכפרם ובניית בתיהם מחדש. אתמול ציין כי החלטה זו עדיין שרירה.

עוד ציין, כי ד"ר גינת או אנשים מטעמו, לא בקרו או נפגשו עם חברי המשק בעת האחרונה כשנבדקה מחדש סוגיית העקורים והדרכים לפתור בעיותיהם. מזכירת ברעם, אילנה איתמרי, סירבה להרחיב את הדיבור בנושא וציינה, כי מדובר בנושא רגיש וכי בקיבוצה יש החלטה שאין להתראיין או להגיב באמצעי התקשורת בנושא העקורים ללא החלטת מזכירות.

יצויין כי בין שני הקיבוצים אין כמעט שיתוף פעולה בנושא זולת מקרים יוצאי דופן. שני המזכירים אמרו כי אין להוציא מכלל אפשרות כי באסיפות הקיבוצים הקרובות יועלה שוב הנושא לדיון על רקע ההחלטות החדשות והמסקנות שגיבש ד"ר גינת.

2,200 ישראלים חזרו מצפון אמריקה בתשמ"ו

כ־2,200 ישראלים חזרו מארה"ב ומקנדה בתשמ"ו, באמצעות נציגות משרד העבודה והרווחה. מספר העולים באותה שנה היה (לפי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה) 1,900 בלבד.

בדיווח לשר העבודה והרווחה, משה קצב, ציין ראש הנציגות, עמוס חורב, כי מתוך 2,200 הישראלים החוזרים 1,240 אקדמאים. בתשמ"ה חזרו באמצעות הנציגות 1730, כלומר הגידול בתשמ"ו במספר החוזרים הוא כ־27 אחוז.

עובדי „אליאנס" מפגינים מול בית ההסתדרות בחדרה (צילום: יוסי צבקר, חדשות)

מפגיני אליאנס הזועמים הניפו „ארונות קבורה"

היום דיון בוועדת העבודה בהשתתפות נציגי הפועלים; 80 מפוטרים מ„פרי ניר" מאיימים בהפגנות אלימות

מאת יצחק מירוזו, שמעון וייס כתבי „דבר"

עובדי מפעל הצמיגים „אליאנס", שהושבת על־ידי ההנהלה אור ליום שישי, קיימו אתמול הפגנה סוערת לפני בית ההסתדרות בחדרה.

המפגינים, שהניפו „ארונות קבורה", עליהם נרשמו שמותיהם של שלמה צור, מזכיר מועצת פועלי חדרה, אריה אפרת, מנכ"ל „אליאנס" וישעיהו גביש, מנכ"ל „כור", הביעו זעם על שמאז יום שישי בבוקר, כאשר סגרה ההנהלה את המפעל המעסיק 1100 עובדים, ללא כל הודעה מוקדמת, ועד השעות המאוחרות של בוקר יום אתמול, „נעלם", כדבריהם, צור ולא מצא לנכון להתייצב, כפי שהם ציפו, בראש המאבק.

להתרפת העימות בין הפועלים ונציגיהם לבין צור תרמו לא מעט התבטאויותיו של ח"כ רן כהן (רצ"), שתבע מצור להסיע את הפועלים להפגנה לפני הכנסת והגדיר את צעדה של הנהלת „אליאנס" כ„מעשה פשע" שעליו עליה ליתן את הדין בפני ועדת השיפוט העליונה של ההסתדרות.

מישל חודר, יו"ר ועד הפועלים תבע להודיע ברורות על התייצבותו החד־משמעית של צור בראש המאבק לפתיחת המפעל לאלתר וחידוש המו"מ על תביעות העובדים. אך גם הודעתו המפורשת של צור, שבה גינה את התנהגות הנהלת „אליאנס", אותה הגדיר כ„מעשה של גנבים בלילה", לא הרגיעה את הרוחות, הפועלים המשיכו שעה ארוכה לתבוע את התפטרותו.

בואו של צוות הטלוויזיה למועצת הפועלים הישמל עוד יותר את האווירה: אחד הפועלים, יונה אלקובי, שנפצע, לדבריו, ברגלו כאשר הורחק, בחשיכה, ביום שישי בבוקר מחצר המפעל, הניף את רגלו המצובה מול המצלמה וצעק: „האם זה מה שמגיע לי אחרי 17 שנות עבודה במפעל?"

פועלים הציגו אתמול לפני עתונאים תלושי משכורת של 500־600 ש"ח נטו אחרי שנות עבודה רבות. לפי תלושים אלה מחושב שכרם של העובדים על בסיס של 2.40־2.70 לשעה ואף פחות מזה.

חברי ועדת הפועלים של „אליאנס" חזרו והדגישו אתמול, כי לא יוותרו על תביעתם שוועדת חקירה תקבע את גובה הנזקים הכספיים שנגרמו למפעל, בשל הצורה כה בוטה, באישון לילה, סגירתו על־ידי שליחי ההנהלה, כדבריהם.

הבוקר יוצאת לירושלים, בהזמנתה של ח"כ אורה נמיר, משלחת של נציגי העובדים ומועצת פועלי חדרה לדיון בסגירת המפעל, בוועדת העבודה והרווחה.

מאיימים בהפגנות ב„פרי ניר"

80 מעובדיו הקבועים של מפעל לעיבוד עגבניות, „פרי־ניר", באיזור התעשיה של המועצה האזורית גליל תחתון, קבלו בסוף השבוע מכתבי פיטורים והם מאיימים לגרום להשבתת המפעל ולהפגין תוך שימוש באלימות אם לא יבוטלו.

נפתחה שנת הלימודים באוניברסיטאות – לא ב„עברית"

הלימודים באוניברסיטה בירושלים יחלו רק בשבוע הבא – ההנהלה מאכלסת המעונות, מחפשת מימון לגרעון, שוקלת פנייה ללוי

מאת יעל פישביין ויעל אדמוני, סופרות „דבר"

שנת הלימודים במוסדות ההשכלה הגבוהה נפתחה אתמול. מסיכומים ראשונים עולה כי מספר הסטודנטים לא עלה והוא עומד על כ־65,000 אלף בכל המוסדות לרבות מכללות. באוניברסיטה העברית לא יחלו הלימודים לפחות עד יום א' הבא.

דובר משרד החינוך הודיע, כי מזכירות הממשלה התבקשה על־ידי שר החינוך לדון במשבר ההולך ומעמיק בהשכלה הגבוהה. בעשור האחרון ירד ביותר מעשרה אחוזים מספר אנשי הסגל האקדמי לעומת עליה במספר הסטודנטים.

השר הזהיר, בהזדמנויות שונות במהלך השנה החולפת, מפני בריחת מוחות ומפני משבר האיוש באוניברסיטאות לאחר פרישה המונית שתתרחש החל מתחילת העשור הבא.

בעוד שבועיים תתכנס „ועדת נבון" כדי לדון בתוכנית חומש להצלת מערכת ההשכלה הגבוהה מהמשבר הנוכחי. התוכנית כוללת התייעלות המוסדות האקדמאיים בצד הגדלת התמיכה הממשלתית בהשכלה הגבוהה, לאחר שבעשור האחרון היא קוצצה בכ־20 אחוז. שיעור ההשקעה בהשכלה הגבוהה ירד בעשור האחרון מ־7.7 אחוזים מהתקציב הלאומי ל־4.4 אחוזים.

הנהלת האוניברסיטה העברית תחל היום באכלוס מעונות הסטודנטים אך הלימודים במוסד לא יחלו לפחות עד ליום א' הבא.

לאחר שבית המשפט קיבל אתמול תביעתה של סטודנטית נגד האוניברסיטה בדבר אכלוס המעונות, החליטה הנהלתה לפתוח באיכלוסם. החל מהבוקר יתפרסמו בעיתונות מודעות מטעמה על סדרי הקליטה.

דובר האוניברסיטה, בני משקין, מסר אתמול כי קליטת הסטודנטים במעונות לא תפתור את בעיית הגרעון בסך מליון דולר שיווצר אם משרד השיכון לא יסיר את צו ההקפאה על שכר הדירה במעונות.

ביום א' הקרוב יתכנס הוועד הפועל של האוניברסיטה כדי לדון בנושא פתיחת שנת הלימודים. דובר האוניברסיטה אמר כי עד להתכנסות הוועד הפועל לא תיפתח שנת הלימודים.

בימים הקרובים תנסה הנהלת האוניברסיטה למצוא דרכים למימון הגרעון שיווצר. נשקלת פנייה לשר השיכון כי יעיין מחדש בבקשת האוניברסיטה להסיר את צו ההקפאה.

„חצי שנה לא ראיתי את ילדי" כתב בלס עם תחילת משפטו

חוקר צוות החקירה השני: בצוות הקודם כמעט לא נעשו חקירות

מאת נתן רועי, סופר „דבר" לענייני משטרה

„התגלו לחקר פרשת בלס מאי ועד ת' כי לא חשבנו שההתדעות במשטרה של החוקרים הקודמים והחקירה הקודמת בראשותו של פרידמן עומדות. בצוות הקודם של חקירת בלס כמעט לא נעשו פעולות חקירה", אמר אתמול פקד מישל גוזיסר, חוקר צוות החקירה השני של הוד בלס שבראשו עמד רב־פקד בועז גוטמן, חוקר בכיר ביחידה הארצית לחקירות הונאה, עם פתיחת משפטו של איש העסקים, בבית המשפט המחוזי בתל־אביב.

בלס (41) ועוזרו (33) מואשמים בקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות בכך שקיבלו מיליוני דולרים מ„אשת כספים", שהיתה בבעלות התק"ם, התחייבו להכניסם לבנק ולהציג תעודות פיקדון של בנק מוסמך שאמורות היו לשמש כביטוחן ומשכו את הכספי מהבנק.

מיד עם תחילת המשפט התייחסה התובעת לרב פקד משה פרידמן, ראש צוות החקירה הראשון של בלס, ואמרה: „אינני מתכוונת להזמין אותו להעיד כיוון שיש לי השגות כבדות לגבי דרך עבודתו".

פתקים לעיתונאים

במשך כל זמן המשפט עיין בלס בדפים שונים. מדי פעם העביר לעיתונאים פתקים. באחד מהם, שהוגש לכתב־דבר, כתב: „מי שלא יתן לי להתבטא באופן דמוקרטי, יהיה אחראי לכשלוני האישי". לפני תחילת המשפט אמר בלס לכתבים: „אני קורבן של המערכת הקיבוצית. התק"ם נכשל כשלון פיננסי. כל אלה שהיו חייבים לו כספים – או שנמצאים בחו"ל או שעזבו את הארץ. אני היחיד שעמדתי מנגד והגעתי עימם להסדר בו אני מחזיר את חובותי. אני בטוח שאמת הצדק ייצא לאור. רק חבל לי שבינתיים אני יושב במעצר. חצי שנה לא ראיתי את ילדי".

העד הראשון, פקד מישל גוזיסר, אישר בעדותו כי במהלך אוקטובר השנה נחקרו ביחידה הארצית לחקירות הונאה זוהר ואריה שנוגר הקשורים למשפטו של בלס. הוא גם אישר שנחקר על־ידי הקצין הבודק, סנ"צ מרדכי ונטורה מהמטה הארצי לאחר שהתבררו חשדות על ניהול חקירה בצורה לא תקינה על־ידי הצוות הראשון בראשותו של רב־פקד משה פרידמן.

רב־פקד בועז גוטמן, ראש צוות החקירה השני, אמר בעדותו כי בלס נחקר על־ידי הצוות כמה פעמים והוגשו עדויות על פני עשרות עמודים. החקירה התנהלה במהלך מאי, ימים מספר לפני הגשת כתב האישום נגד בלס, ולפני כן. הוא שלל את דברי סניגורו של בלס, עו"ד יהודה וינשטיין, כי החוקרים או הוא איימו במעצר על יוסי רגנר, מנהל סניף דיסקונט בשוק חשמונאים בתל־אביב. גוטמן גם שלל את האפשרות כי החוקרים, על־פי עדותו של פרידמן, צעקו על הנחקרים. „אני לא יודע איך פרידמן יודע על כך אם במשך חמישה חודשים ברציפות, כל זמן החקירה, הדלתות של חדרי הצוות היו מוגפות והאוטמות לקולות".

המשך המשפט היום.

גומדי מבקש לשבת שבעה בביתו על בנו־בכורו

מאת נתן רועי, סופר „דבר" לענייני משטרה

רחמים אהרוני (גומדי), המרצה מאסר עולם על חלקו ב„רצח הכפול" של עזר כהן ועמוס אוריון, פנה אתמול לשמעיה רפנה, מפקד כלא רמלה בבקשה לשחררו לשבוע כדי לשבת „שבעה" על בנו ברק שמת אור לאתמול מהתקף לב.

רעייתו, הנמצאת בחו"ל, אמורה להגיע היום או מחר ורק אז יוחלט על טקס קבורת הבן. ברק בן ה־23 הוא בנו החמישי של גומדי, אשר יש לו עוד שלוש בנות ושני בנים. ברק היה הבכור בבנים.

עד כה לא התקבלה תשובת מפקד הכלא.

גזבר דליית אל כרמל נעצר ושוחרר בערבות

(ע). – גזבר מועצת דליית אל כרמל, כאמל זידאן חלבי (29), נעצר כחשוד בפרשת ההצתה והפריצה שארעו בתחילת אוקטובר במשרדי המועצה המקומית.

הגזבר נעצר והובא לבית המשפט ב־22 באוקטובר. בא כוח המשטרה טען בבית המשפט שהאיש חשוד בהצתה שאירעה במשרדי המועצה בליל ה־5 באוקטובר ובהתפרצות שבוצעה במקום, ארבעה ימים לאחר מכן. במהלך ההצתה וההתפרצות, הוצתו ונגנבו תיקי חשבונות ונגנבו שוברי תשלום.

מעצרו בוצע שלושה ימים לאחר מינויו לתפקיד גזבר המועצה ולאחר ששימש פרק זמן ממושך כמנהל חשבונות במועצה.

סניגורו של החשוד, עו"ד כאמל זאכי, טען כי אין לגזבר כל מניע לעשות את העבירות המיוחסות לו שכן הוא גזבר חדש ולכן אפילו אם היו אי סדרים כספיים במועצה, לא היה לחשוד עניין להשמיד מסמכים.

השופט חנוך שילוני אשר אסר את פרסום שמו של הגזבר בהליך המעצר הראשון, ציין כי אין ראיות מבוססות לייחס לגזבר עצמו את ביצוע ההצתה וקיים חשד למעורבות בצורה עקיפה בלבד לעבירות המיוחסות לו.

אתמול הובא הגזבר לבית משפט השלום שם טען בא כוח המשטרה, רס"ר בכיר ניסן ציגלר, כי חקירתו של הגזבר הסתיימה בשלב זה.

השופט רפאל חרטונסקי ציווה לשחררו בערבות של 15 אלף ש"ח וקבע כי לא הובא בפני בית המשפט נימוק מספיק לאי־פרסום הפרשה על פי החוק.

גידול ניכר בהכנסות מהימורים בספורט

מאת משה גבע, סופר הכלכלי של „דבר"

הכנסות המועצה להסדר הימורים בספורט מהימורי הספורט הסתכמו השנה ב־90 מיליון ש"ח, גידול של כ־26 אחוז לעומת אשתקד. על כך מסר אתמול יו"ר המועצה, אריה דייף.

לדבריו, על פי התחזית, עשוי אומדן ההכנסות להגיע בעונת המשחקים הנוכחית ל־110 מיליון ש"ח, מתוכם יוקצבו כ־40 מיליון ש"ח לצרכי ספורט. הוא ציין כי הכנסות הספורטוטו אפשרו חלוקת יותר פרסים לציבור והזרמת יותר משאבים לספורט. לדוגמה, בשנה האחרונה השקיעה הקרן בהתקני כדורגל מרכזיים יותר מ־3.2 מיליון ש"ח בהקמה ובחידוש איצטדיונים כמו בכפר־סבא ובנתניה. הגידול הצפוי בהכנסות המועצה השנה יבוא בעיקר מהפעלה עצמית של הימורים ומהתוכנית החדשה „טוטו 14".

סגן יו"ר המועצה, מזכ"ל „הפועל", יצחק אופק, אמר כי הפעלת תוכנית ה„טוטו תיקו", שעדיין לא אושרה, היתה יכולה להגדיל בהרבה את הכנסות המועצה. לדבריו הגיעו חובותיהם של מרכזי הספורט למס הכנסה, עד ל־1 באפריל 1985, ל־11 מיליון ש"ח. על פי ההסדר שהושג שילמה המועצה 4.5 מיליון ש"ח ואגודות הספורט ישלמו אף הן 4.5 מיליון ש"ח בחמש שנים.

כנס צפרים נפתח באילת

מאת שמואל תגר, סופר „דבר"

כנס בינלאומי, ראשון מסוגו בישראל, נפתח אתמול באילת. משתתפים מומחים בעלי שם בזיהוי ציפורים מ־12 ארצות. הכינוס יארך שבעה ימים ובו ייקבעו כללים ונהלים קבועים של זיהוי, רישום ודיווח. בסיום ייצאו המשתתפים לארבעה ימי סיור בנגב לאתר את הציפורים במקומות קינונן.

שבוע איטלקי ב„הילטון"

מאת דוד מרשיבר, סופר „דבר" לענייני תיירות

שבוע איטלקי מתחיל היום במלון „הילטון" תל־אביב בו משתתפים פעולה חברת התעופה אליטליה, שגרירות איטליה והמלון – נמסר אתמול במסיבת עיתונאים ב„הילטון". האירוע ימשך עד 12 בנובמבר ובמהלכו יהיו תערוכות, תצוגת אופנה וארוחות איטלקיות.

בלובי יוצב תנור מיוחד בו יאפו שלושה סוגים של פיצה איטלקית; ב„מסעדת המלך שלמה" יוגשו תפריטים איטלקיים ויינות איטלקיים של חברת שטוק.

לחברינו
שייקה ורחל זילברמן
ברכות מזל טוב
בהגיע בנכם
יוסי למצוות
בית „דבר"

מזג האוויר ביעדי הטיסה החשובים של סוויסאיר

אוסלו	8 – -1	בהיר
אמסטרדם	10 – 2	בהיר
באנוס איירס	18 – 15	גשום
הונג קונג	25 – 22	בהיר
ז'נווה	12 – 2	גשום
טוקיו	21 – 12	בהיר
יוהנסבורג	22 – 10	מעונן
לונדון	10 – 4	מעונן
ליסבון	19 – 15	מעונן
מדריד	19 – 4	בהיר
ניו יורק	18 – 9	בהיר
סאן פאולו	34 – 20	מעונן
פאריס	13 – 5	בהיר
פרנקפורט	12 – 6	מעונן
ציריך	9 – 6	גשום
ריו דה ז'נרו	37 – 19	בהיר
שטוקהולם	3 – 7	מעונן
שיקגו	11 – 7	מעונן

swissair

מנת דם הודיה לאדם

לקבוצת חולדה ולמשפחה
על מות חברנו היקר
דב סים ז"ל
מתאבלים
חברים בדגניה א'

לחברתנו קנדי נורית
אתך באבלך במות
אביך ז"ל
משכן – בנק הפועלים למשכנתאות בע"מ
ההנהלה והעובדים

לרותם זק ומשפחתה ולמשפחת הגלעדי
משתתפים בצערכם על מות
האם ז"ל
בית יראון

לחברתנו אליה ריפס
אתך באבלך במות
אביך ז"ל
בנק הפועלים בע"מ
סניף אבן־יהודה
ההנהלה והעובדים

השתתפותנו הכנה באבלו הכבד של חברנו
שמואל חינקים
במות
אביו ז"ל
ועד עובדי חברת החשמל לישראל
מרחב הדרום

לדליה וחיים עמרן
ברכת מזל טוב חמה
להולדת נכדכם הראשון
מידידכם
ברוריה ושיקא גרצברג

יד טבנקין
ביום ה' 6.11.86 משעה 09.00 עד 16.30 יום עיון למדריכי תנועות הנוער:
דוד בן גוריון והנגב
בתכנית: את המנגינה הזאת (סרט)
מרצים: מאיר בראלי, לובה אליאב, סנטה יוספטל, ד"ר אבי בראל, ד"ר מאיר פעיל.

השתתפותנו הכנה באבלו הכבד של חברנו
יוסף בר־ציון
במות
אחותו ז"ל
ועד עובדי חברת החשמל לישראל
מרחב הדרום

במלאות 30 שנה לנפול יקירנו הצנחן
רב"ט גדעון פיק ז"ל
בחסימה לקרב קלקיליה
נעלה לקברו בבית העלמין בגוש תל־מונד
ביום חמישי 6.10.86 בשעה 16.00
מוקירי זכרו מוזמנים.
המשפחה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של חברתנו
רוזה אילנאה
ההלוויה תתקיים היום, יום שני א' בחשון תשמ"ז 3.11.86
בשעה 15.00. יוצאים מהמרכז החברתי.
המשפחה
וקבוץ אפיקים

ליוסף מייזלס ומשפחתו
משתתפים בצערך במות
אמך ז"ל
„אפיקי מים"
מועצה אזורית בית שאן

ליוסף מייזלס מנהל תבל הצפון
אתך באבלך הכבד במות
אמך ז"ל
מקורות – חב' מים בע"מ
תבל הצפון
ההנהלה והעובדים

לחברנו שחר דן
אתך באבלך במות עליך
אביך ז"ל
בנק אמריקאי ישראלי בע"מ
ההנהלה והעובדים

למשפחה
ולקיבוץ חולדה
אתכם באבל במות
דב סים ז"ל
עובד מסור ונאמן
במערכת החינוך הקיבוצית
אבלה
ברית התנועה הקיבוצית

קרן הגימלאות המרכזית של עובדי ההסתדרות בע"מ
משתתפים בצערו של גבריאל אוחנה
על מות אביו מרדכי ז"ל
ומביעים השתתפות בצער המשפחה
ההנהלה
ועד עובדי קג"מ – מנסי קג"מ

דבר היום

דרך צלחה
מסעו של נשיא המדינה שהתחיל אמש ואשר יביא אותו לאוסטרליה, לניו־זילנד, לפיג'י, לפיליפינים ולסינגפור הרחוקות — וכל זאת בפחות משלושה שבועות — הוא מסע חשוב מאוד. הביקורים הממלכתיים מבטאים אמנם מערכת יחסים תקינה בין ישראל לבין הארצות המארחות, אחרת לא היו מתאפשרים, אך הם עתידים לתרום לחיזוק הזיקה ההדדית עם הממשלים ועם הציבור הרחב בחמש המדינות שבהן יבקר הנשיא. למעשה זהו מעין חריש עמוק שאחריו אפשר יהיה לפעול להעמקת הקשרים המדיניים הכלכליים והתרבותיים בין ירושלים לבין הבירות הנוגעות בדבר.

מבחינתו של הנשיא, זהו מסע מפרך. לתחנתו הראשונה הוא יגיע לאחר טיסה של 26 שעות רצופות. כל יום גדוש אירועים, פגישות רמות דרג, הופעות פומביות, סעודות רשמיות, טקסים ונאומים. סדר היום איננו מותיר פנאי לא למנוחה ולא לבילוי במובן הרגיל של המלה. זוהי חשיפה מתמשכת, בלתי־פוסקת ומרוכזת. אנו מאחלים לנשיא כוח למלא את המשימה, ובטוחים לחלוטין שיעמוד בה על הצד הטוב ביותר.

ייחוד הוא ייחוד
כל אימת שמסתיים סכסוך עבודה ממושך בישראל, ובמיוחד סכסוך שהציבור מרגיש בו, שואלים מדוע אי אפשר היה להגיע לפשרה שהגיעו אליה בתחילת הסכסוך ולא בסופו. נראה כי התשובה היא שיש זמן הבשלה לפשרה. גם הסכסוך עם אחיות בתי החולים לא יכול היה להסתיים לפני שהאחיות למדו כי הציבור מלוכד בהתנגדותו לצורת מאבקן ושלל מהן את שארית אהדתו, ולפני שהאוצר נוכח לדעת מה רב הנזק לבריאות שנגרם עקב השביתה.

עתה אפשר לברך על המוגמר, וצריך להביע תקווה ודרישה כי מה שסוכם עם האחיות בהטבת תנאי עבודתן — וכל הטבה פירושה כסף — יישאר מיוחד להן, ולא ישמש לא תקדים ולא בסיס לתביעות של סקטורים אחרים במגזר הבריאות או בכל מגזר אחר. ייחוד הוא ייחוד.

נציגי ההסתדרות, ובמיוחד יו"ר האגף לאיגוד מקצועי, עמלו קשה כדי להבטיח כי המו"מ עם האחיות לא ישמש מאיץ לשיבוש מערכת השכר. היציבות במשק היא אינטרס ראשון במעלה של העובדים בו, ושום הטבה לא תוכל לפצות אותם על חידוש הסיחרור האינפלציוני.

מה אצל הר סיני?
מאת נתן רוטנשטרייך

ראוי היה שעניינים הקשורים להלכה, לתכנה ולמעמדה ידונו על ידי בני הכי. אולם כיוון ומדובר בהקשר של ההכוונה על ידי ההלכה — כלומר האם מסמכותה לכוון את הרפואה — מצריך הנושא גם בירור על דרך של הבחנות מושגיות. לפיכך יכול גם הדיוט להעיר הערות בסוגיה זו.

ההלכה היא מערכת נורמאטיבית, היא מדריכה או נועדה להדריך את בני האדם כיצד להנהג בחייהם המעשיים, כלומר כיצד לעצבם במצבים למצוות שהן גבוש של נורמות. כמערכת נורמאטיבית אין ההלכה עצמה מחוללת את החיים או את סדרי המציאות שהיא חלה עליהם או באה לעצבם. הללו הן בגדר של עובדות נתונות וההלכה כמערכת נורמאטיבית מניחה את קיומן של עובדות אלה הן כנקודת מוצא נתונה והן כעניין שעליו היא באה לחול. החיים, קצבם וסימני הזיכר שלהם — עניינים אלה הם בגדר של תהליך עובדתי. ההלכה באה לעצב את התהליך על ידי הצלת תוכן לתהליך או על ידי הדרשות לשמירתו. האמור בחיים אמור במוכן במה שהוא הצד המנוגד להם, כלומר המוות. ההלכה אינה יכולה לקבוע מתוך הגיונה מהו מתגלה העובדתיות של המוות, היא קובעת כיצד לנהוג לגבי המוות או לגבי המת.

הבחנה זאת בין מערכת נורמאטיבית לבין תשתית המציאות שמערכת זו חלה עליה, היא עניין מהותי בהקשר שאנו דנים בו. ועוד: אין המדובר בהסתגלות לתשתית של המציאות כמו זו הבאה לידי ביטוי באיסור על נשך ורבית, כאשר ההלכה או בעליה הבחינו כי יש עוצמה למציאות, ונראה שמן הצורך לחפש דרך לעצב אותה גם על ידי התחשבות בתהליכים שלא היה בעיניהם מפלט מהם. היתר עסקא נעשה לנורמה וזו מצדה ספגה התחשבות במציאות. אך כאשר מדובר בקביעה מה הם חיים ומה הוא מוות, עומד לפנינו ממצא עובדתי ולא תהליך חברתי־היסטורי אלא ביולוגי שנדרשים לקחתו בחשבון כדי לעצבו. התהליך הביולוגי על כיוונו ועל סיומו הוא עניין שהתבוננות מחקרית מפרשו כך או אחרת. אפשר, שבשלב מסויים של התפתחות ההתבוננות המחקרית נתפסת הפסקת הנשימה כזהה עם סיום החיים, ואילו בהתבוננות מחקרית אחרת תתפס הפסקה של פעילות המוח כסיום תהליך החיים. אפשר להוסיף שממצאים מדעיים אינם בעלי מעמד נצחי והם פתוחים לשינויים, אולם בשלב מסויים ההבחנה שבממצא העובדתי מדריכה בני אדם. הממצא עצמו והעובדות הנתפסות בו אינם בגדר של נורמה. הם עובדות, והנורמה נועדה לחול עליהן ולכוון את ההתנהגות של בני האדם בהתערבותם בעובדות כפי שהן עולות מן ההתבוננות המחקרית. ההלכה אינה קובעת מה הם סימני החיים ומה הם סימני המוות. ההלכה באה לעצב את ההתנהגות כלפי העובדות, למשל שלא לפגוע באורגאניזם או לא לסלקו, או היא באה לקבוע כיוון של הכרעה כאשר אפשר ויש ניגוד בין שמירה על חיים של אם לעומת שמירה על חיים עובריים של העתיד להיולד. אולם במקרה זה חשיפתו של הניגוד בין שני כיווני השמירה — האם לעומת העובר — אינה קובעת את עצם הסתירה, אם היא מצויה. הסתירה היא במישור העובדתי. ואילו ההכרעה לגבי ההתנהגות הראויה לעומת הסתירה היא עניין נורמאטיבי, ועל כן אפשר ויהיה גם עניין של הלכה.

נסוחיה של ההלכה בדורות הקודמים ספגו מסתמא לתוכם את הציר של העובדות והממצא המנסח אותם, והנורמה נוסחה לגבי העובדות כמות שהן. אולם אם מתגלות עובדות חדשות, למשל שיש אפשרות להציל חיי אדם על ידי ניתוח מיוחד, או אם העובדות מתפרשות באורח שונה משפורשו בדורות הקודמים, או אז אפשר לחלוק על עובדות מזווית הראייה של התבוננות מחקרית בהן. אולם הנורמה אינה מוסמכת לקבוע את העובדות, ומשקלה של הנורמה ימצא נפגם אם היא תמנע את חשיפת העובדות שהנורמה נועדה לעצב את ההתנהגות כלפיהן. טשטוש תחומים בין קריאת עובדות לבין עקרונות מדריכים התנהגות, יש בו כדי לערער את משקל העקרונות משום שאפשר יהיה לטעון כי העקרונות צמודים לעובדות הנחשפות בקריאה משתנה, זו ולא אחרת.

גלוי לעין, כי ראיית ההבחנות וראיית המערכת העובדתית כחשופה לפירושים שונים היא צירה האחר של הודיה בשינויים — אם שינויים בתהליכים ואם שינויים בהבנתם. אין מדובר בשינוי בנורמה אלא בשינוי בתשתית הפתוחה לעיצוב. כאשר חל שינוי בתשתית מתפרשת הנורמה בחלותה פירוש שונה. אולם ההבחנה בין עובדות לנורמות, לרבות ההלכה היא, הבחנה זו שרירה וקיימת. לפיכך, לא בעלי ההלכה מוסמכים לקבוע מה הם התהליכים המציאותיים. סמכותם היא במתן פירוש לנורמות. שמירה על החיים היא נורמה. מה הם הגילויים העובדתיים של החיים — דבר זה נקבע מתוך התבוננות בתהליכים העובדתיים.

גם כאשר יהיה סבור אדם כי נוהג על־פי נורמה משפיע על החיים לא רק בדמותם, אלא גם בתשתיתם הביולוגית על־פי "כל העושה מצוה אחת מטיבין לו ומאריכין לו ימיו" (ועמדה זו שנויה במחלוקת, יעיין המעיין בספרו של אפרים א' אורבך חז"ל, פרקי אמונות ודעות, מהדורת תשמ"ב הפרק על האדם, עמ' 189 ואילך). הרי אריכות ימים בתהליכיה האורגאניים — בגדר של קביעה עובדתית ואינה בגדר של הדרכה סמכותית. לפיכך המבקש לקיים נורמות, יש לו עניין לקיים את ההבחנה ביניהן לבין התהליכים שהללו נועדו לעצבם.

מבט מדיני/יוסי מלמן

מתי הם ילמדו

ארבעה כשלי מודיעין נחשפו ב־1986. האם מישהו נתן את הדין על הפרשיות ועל דרך חשיפתן? המנהלים והמנהיגים נוהגים כהרגלם כמו יענים

תזכורת: ארבעה כשלונות מתוקשרים ספגה קהילת המודיעין של ישראל בשנה שעברה.
- לכידתו של המרגל ג'ונתן פולארד בדצמבר 1985 בשערי שגרירות ישראל בוושינגטון.
- יירוט מטוס הנוסעים הלובי בפברואר 1986.
- ההסתבכות של השב"כ בהסתרת ראיות ובבידיון סביב רצח שני הטרוריסטים הפלשתינאים בדייר אל בלח, שנחשף במאי 1986.
- פרשת ועננו.

לכל הכשלונות האלה יש מכנה משותף. הם הפגינו את חוסר היעילות, לעיתים על סף השלומיאליות והחרפה של זרועות המודיעין של ישראל. אם עד לשנים האחרונות נחשבו שירותי הבטחון של ישראל ל"אומניפוטנט", רוצה לומר כל יכולים, נמצאים בכל מקום ובעלי יכולת הטובה בעולם, המיתוס הכשלונות רק הרפה. הם מסייעים לדהמיתוסיזציה של השירותים החשאיים של ישראל. אפשר יהיה מעתה לכתוב ספר, שכותרתו "עלייתו ונפילתו של הביון הישראלי".

אבל מכל הפרשיות האלה צצה ועולה שאלה חשובה עוד יותר, במיוחד במדינה דמוקרטית. מי אחראי למחדלים? האם הם נתנו את הדין על כך? האם הופקו הלקחים המתאימים?

עד כה רק ראש השב"כ אברהם שלום נאלץ לשלם בכסאו בגלל עצת אחיתופל, שנתנו לו פוליטיקאים ועורכי־דין לבקש חנינה מהנשיא.

גם מסך הסודיות, העולה בצדק ושלא בצדק על כל מה שמריח ממודיעין, לא יהיה בכוחו למנוע את הדרישה לקבל תשובות על השאלות האלה. כשם שמלחמה היא עסק יותר מדי רציני מכדי להשאיר אותו בידי הגנרלים, כך גם שירותי מודיעין הם חשובים מכדי להותיר אותם רק לשיקולי דעתם של מנהליו. הדרגים המדיניים חייבים להגביר את הפיקוח עליהם. מצער הדבר, שבישראל לא רק שאין פיקוח פרלמנטרי יעיל על השירותים, אלא שגם הממשלה אינה יודעת מה נעשה שם. רוב השרים נאלצים להיות ניזונים משמועות ומהלקיקי מידע, שעתונאים, שיש להם שבררים של אינפורמציה, טורחים להעביר לידיעתם. אין זה מספיק, שרק שניים שלושה שרים (ראש ממשלה ממלא מקומו ושר הבטחון) ידעו מה קורה שם.

הסקנדלים האחרונים ובמיוחד פרשת מרדכי ועננו, הטכנאי, מעלים גם ספק באשר לשיקולי דעתם של מקבלי ההחלטות. מראשיתה של פרשה זו הם מסרבים להגיב עליה. הקו שנקטו מזכיר את התקווה האווילית של היהודי מהעיירה בגולה, המקווה, שבסופו של דבר יקרה משהו שיושיע אותו: אולי עד או ילך הפריץ לעולמו או שהסוס יתפגר. אבל שערוריות עלומות כמו חיילים ותיקים לא מתות לעולם. כל פעם יימצא עתון חדש או עתונאי חסטן אחר מחוץ לארץ, שינסה לגלות את האמת. אם היה צריך הוכחה נוספת, הרי תחקיר ה"וושינגטון פוסט" מסוף השבוע שב והוכיח את תקפותה.

נראה ששיא השלומיאליות היה בעניינו של ועננו. בלי להיכנס לסוגיה, שגם אותה כמו תמיד אנו נאלצים (אם לא ממש לדעת) לקרוא על כך ב"דיווחים מחו"ל", אם היה מחדל בטחוני בעצם העסקתו בכור, קשה להבין את השיקולים שהנחו את מי שהנחו לאחר שיצא ה"סאנדיי טיימס" בפרסומו הסנסציוני. נתנו לכומר ג'ון מקנייט לבוא לארץ ולחפש אחר "השה התועה" שלו. ולבסוף מלאים העתונים בבריטניה, ארה"ב וצרפת בסיפורים מפליגים על מה שקרה ומה לא קרה בסוגיה הזו. הפה שאוסר על התקשורת הישראלית, הוא שגם מתיר — לעיתים ברמיזה וקריצה ולעיתים בגלוי בהדלפות ממוסדות — לכתבים הזרים. האם מועילים חכמים בתקנתם? האם הם משיגים בכך עתונות טובה יותר? האם מטשטשים עקבות? האם הם מפיצים גירסאות אחרות? לא ולא, שהרי יעידו הטענות בעתוני בריטניה. כמה עתונים שם, כמו גם ה"ניו־יורק טיימס", ידעו לחשוד, שאולי לא נועד הסיפור ב"ביוהויק", כאילו פיתו סוכני המוסד את ועננו לעלות על יאכטה ובלב הים התיכון העבירו אותו לספינה אחרת והביאוהו לארץ, אלא לכסות על אפשרות אחרת שועננו נחטף בלונדון.

הטיפול השגוי בשאלות של הסברה והעברת מידע מעלה הרהורים נוגים, אם בכלל יש מישהו שנותן את דעתו לבעיות האלה.

מתי הם ילמדו?

ועננו. שיא השלומיאליות

פולארד. מי אחראי

היהדות מתקדמת
מאת אבנר תבורי

חילוני פורץ לבית־כנסת — פוגרום; רב פורץ לבית־כנסת (רפורמי) — מעשה ראוי. רמיסת הרפורמים היא רק שלב בדרך להפוך את כל המדינה הזו לבני־ברק אחת גדולה

לפני זמן לא רב נרעשה הארץ ורעדו אמות הספים. פראי אדם התפרצו לתוך בית־כנסת, הרסו ריהוט ולכלכו את הקירות בצבע, בתגובה על תקיפת תחנות האוטובוסים, שביצעו כוחות קומנדו של הציבור החרדי. בעתונים זעקו "פוגרום" ורבנים נזעקו לקרוא תענית, ובקהילות יהודיות בגולה הרחוקה בכו מאמינים, על שכך נהיה לצאן קדושים בארץ־ישראל.

חלפו עברו להם הימים, והנה, פראי אדם התפרצו לבית־כנסת תוך כדי תפילה, חירפו וגידפו את המתפללים, שיבשו את מהלך התפילה וגרמו לחילול המקום בהתנהגותם המבישה.

וראו זה פלא, זאת הפעם לא נרעשה ארץ ולא רעדו אמות הספים, ולא זעקו מתוך כל בית, כי פוגרום נעשה בישראל.

את מעשה הנבלה הראשון עשו חילוניים, שהם הרי יצורים מאוסים מלכתחילה, חסרי כל ערכי תרבות יהודיים, והנפגעים היו אנשים מאמינים, שיקרים המה. את מעשה הנבלה השני, אהה, עשו יהודים דתיים והרב הלך בראשם כאשר התפרצו לבית־כנסת. בית־כנסת רפורמי. החילוניים הם טרף קל. רב הצועד בראש אנשיו ועושה מעשה נבלה, זה בסדר — אין אפילו כמעט הבדל בין המקרים.

זהו פרק נוסף במלחמה על פרצופה של המדינה שבה אנו חיים, פרק נוסף בעניינים של מיעוט ורוב, והזכויות של אנשים לחיות כרצונם. עכשיו הגיע תורם של היהודים הרפורמים. אני יודע, שהרב בירושלים התנצל על מה שהיה, ולכאורה הכל שב על מקומו בשלום, אבל רק לכאורה. אחרי הסולחה שמעתי את הרב שלמה גורן משתלח ברפורמים בשפה פרועה וחסרת כל דרך־ארץ. הוא קרא להם — "קשקוש" וסיפר בכך על מנהגיהם.

התנועה הרפורמית בארצות־הברית יכולה שלא להיראות לרב גורן, אף שהיא נותנת אפשרות ליהודים רבים — שהיו נעשים "חילוניים" אילו יכלו לקיים מצוות רק בנוסח הרב גורן — לקיים אורח־חיים דתי באופן שמתקבל על דעתם. האלפים, שמשתייכים לזרם הזה, היו אובדים ליהדות אילמלא היתה הדרך הזאת קיימת. את הרב גורן זה לא מרשים. הוא מעדיף דתיים כמוהו או בכלל לא. העובדה שבקרב ציבור חילוני בארץ אפשר היה לקרב אנשים לדת דרך יהדות רפורמית, אינה חשובה. שיישארו אי־שם בתהום הנשיה (לתפיסתו של הרב), ובלבד שיישמר המונופול של החרדים על הדת.

כל זמן שהמאבק היה בארצות־הברית, ורק הדיה הגיעו אלינו בכל שנוגע לענייני גיור, אפשר היה לחשוב שבסך־הכל הוא אינו נוגע לנו. ההתנפלות על בית־הכנסת הרפורמי בירושלים היא סימן למה שעוד צפוי לנו. החרדים יעשו הכל כדי לחסל את ניצניה של הקהילה הרפורמית בארץ. המאבק לא יישאר בתחום מלחמה נגד בתי־כנסת ונגד מעמדם של רבנים, הוא יתפרס על פני שטחים נוספים, כשהוא מנצל את החולשה התמוהה, שמגלים החילוניים בכל פעם שהם ניצבים מול הממסד הרבני.

האות להמשך המאבק לא איחר לבוא. בלחץ החוגים הדתיים החלה התנכלות לשבט של צופים רפורמים בתל־אביב. העובדות סביב הפרשה הזאת אינן ברורות כל כך, אולם ברור שנשללה מהשבט האפשרות לפעול במבנה העירייה, וטביעת האצבעות של הדתיים ניכרת במהלך. שיהלכו הילדים באפס מעשה ברחובות, העיקר שלא תהיה לרפורמים תקומה.

הרפורמים הם יעד נוסף במאבקם של החרדים להפוך את כל המדינה הזאת לבני־ברק אחת גדולה, ולכן צריך לסייע לרפורמים במלחמה. לא מדובר רק במאבק למען זכותו של כל מיעוט בחברה דמוקרטית לחיות על־פי דרכו, בוויכוח עם החרדים הרי אין לטיעון הזה שום משמעות, אלא במאבק על זכותו של כל אחד לחיות כרצונו. חילוני, רפורמי, או חרדי. חיים בלא כפיה.

המחר לא ידאג לעצמו
מאת גד יעקבי

דווקא בימים של אבטלת אקדמאים הגיעה זמנה של עליה מדעית. אך כיצד תוכל ישראל שאינה מפותחת דיה לקלוט את העם המפותח ביותר בעולם כולו

לייצג את השינויים המתחוללים במצב או לחולל אותם על־ידי מנהיגות יוזמת ויוצרת — זו השאלה הניצבת, בדרך כלל, בפני הנהגה בכל מדינה דמוקרטית. זו השאלה המרכזית הניצבת בפני ההנהגה בישראל.

זו גם ההבחנה המרכזית בין גישתו של הפוליטיקאי לבין זו של המדינאי, כנאמר בהגדרה הישנה: "הפוליטיקאי חושב על הבחירות הבאות והמדינאי על הדור הבא או על השנים הבאות".

הכרעה זו הכרחית בכל אחד מתחומי החיים והמדיניות של ישראל. אוירת זחיחות הדעת שהשתררה כאן אינה בהכרח רגיעה מבורכת. אמנם יש מקום לתחושת הישגיות חלקית בתחום הכלכלי ובשיפור מעמדנו בדעת־הקהל במערב. אך הבעיות העיקריות עדיין לפנינו. רגיעה היא אכן מצב נורמלי שכה הרבה ישראלים מבקשים אותו לעצמם לאחר שנות מלחמה ומתחים. אולם שביעות הרצון העצמית, כאילו הגענו אל המנוחה והנחלה, אינה מעוגנת, לצערי, בקרקע האמת: לא התקדמנו לקראת שלום עם שכנינו, לבד ממצרים: צמיחת המשק היא עדיין בבחינת יעד שיש להגיע אליו) היציבות היחסית היא הישג שאפשר לראות בו משום יסוד של הצלת המדינה והחברה מפני סכנות ההידרדרות שבאה בעקבות אינפלציה מטורפת ובלתי נשלטת. יחד עם זאת אין להתעלם מכך, שהישג זה נזקף גם לזכות נסיבות חיצוניות וגורמים שבחלקם הם בעל אופי חולף. כך הוא השיפור במצבנו בתחום מטבע החוץ שברובו הוא תוצאה של גורמים שלא אנו יצרנו.

הביטוי "שהמחר ידאג לעצמו", הנשמע שוב, הוא היפוכה של התפישה הישנה המופרכת גם היא — "היום לא כלום, מחר הכל". כדרכנו, נתיב הביניים האחראי והמאוזן אינו מאפיין אותנו. בחינתה של המציאות והתהליכים המתחוללים בה, נוכח צרכי העתיד, היא הדרך האחראית והנכונה לאיבחון ולנקיטת מדיניות יוזמת.

יעודים ויהודים
יעודיה של ישראל הם: להיות חברת איכות; להיות מדינת היהודים; להיות מדינה של כלכלת פיתוח. אם לא נהיה חברה שאיכותה גבוהה, לא נוכל להיות מדינת צמיחה ופיתוח, וממילא גם לא מדינה שבה יחיה חלקו הגדול של העם היהודי. אנו חיים בעולם פתוח ובתר־השואה. לאיכות תהיה חשיבות מכרעת בקביעת רצונם של הדורות הבאים לחיות כאן. ייחודה של ישראל כמדינתו של העם היהודי הוא פשר הראשית, אף אין בו די להמשך הדרך. עתיד כושרה הבטחוני של ישראל מותנה באיכות הגבוהה — המדעית, הטכנולוגית, החברתית והרוחנית — לא פחות מאשר בגבולותיה הפיסיים. אולם בהעדר מקורות טבעיים נרחבים לפיתוח המשק, תלוי עתידה של ישראל ב"הון האנושי" שיעמוד לרשותה.

אחד ממרכיבי האיכות החשובים טמונים בעם היהודי. בפברואר האחרון, הוזמנתי להרצות בועידה השנתית של ההנהגה הצעירה של המגבית היהודית המאוחדת שנערכה בוושינגטון. שלושת אלפי המתכנסים היו ממיטב הצעירים היהודים ברחבי ארצות־הברית, המעורבים בקהילותיהם ומזדהים עם ישראל. אמרתי שם שישנן דרגות שונות למימוש השותפות בעם היהודי: הפילנטרופיה, רכישת אגרות ה"בונדס", השקעות בישראל, שותפויות כלכליות וכו'. אך בראש הסולם ניצבת העליה ארצה. האנשים המשכילים והנפלאים האלה, למרות האווירה הפתוחה והסובלנית, הגיבו בתמיהה על דברים אלה, שהם אינם רגילים להם. כך היה גם במפגשים אחרים עם יהודי המערב שהשתתפתי בהם בשנים האחרונות. כמה מהם שאלו מדוע אין הם שומעים על כך גם מ"שליחים" אחרים שהופיעו בקהילותיהם. לעצמי חשבתי: כי תופעה מדהימה זו נובעת מהתרופפות האמונה בסיכויי העליה, או מאי רצון להביך את המאזינים. ואולי יש לתופעה זו פירוש מחמיר יותר: אי החשבה של העליה לישראל.

המציאות באמת קודרת וקשה: מספר הישראלים שירדו לארצות־הברית גדול פי שישה ממספר היהודים האמריקאים שעלה ארצה: רוב יהודי דרום־אפריקה הבורחים משם נוסעים לקנדה, לאוסטרליה, לניו־זילנד ורק מעטים באים לישראל. כתשעים אחוזים מיהודי ברית־המועצות, שיצאו משם בשנים האחרונות, לא הגיעו ארצה או לא נשארו בה. אלה עובדות קשות, המציבות סימני אזעקה, מעבר לסימני השאלה שצריך היה להציבן מזמן.

פריצת הדרך הדרושה
השאלה כיצד תוכל מדינה שעדיין אינה מפותחת דיה, לקלוט את העם המפותח ביותר בעולם כולו, העם היהודי, היא שאלת המפתח לעתיד העליה והמשק כאחד. אין זו סוגיה לעתיד לבוא, אלא שאלה עכשווית ודחופה. אבטלתם של אקדמאים בישראל, אי קליטתם של עשרות אלפי אקדמאים ישראלים העובדים בחוץ לארץ והרכבה הצפוי של העליה ארצה מעידים על חריפותה.

הרכבו המקצועי של העם היהודי בארצות המערב הדמוקרטיות ובברית המועצות, הוא מיוחד במינו. שיעור בוגרי מוסדות ההשכלה הגבוהה בקרב צעירים עד גיל ארבעים הוא יותר מפי שניים משיעורו בכלל האוכלוסיה. בארה"ב הוא מגיע לכ־70 אחוז ובברית המועצות לכ־30 אחוז. תופעה זו מייחדת גם את ישראל.

כ־24 אחוזים מן המועסקים בישראל הם אקדמאים. לבד משוודיה, זהו השיעור הגבוה ביותר בעולם כולו. בשוודיה הוא כ־26 אחוז בארה"ב כ־20 אחוז. בבריטניה כ־15 אחוז אקדמאים בקרב המועסקים, ביפן כ־14 אחוז ובאיטליה כ־10 אחוזים. שיעורם של האקדמאים בתוך כלל כוח העבודה בישראל עלה ביותר מפי שניים ב־15 השנים האחרונות. תהליך זה יימשך ללא הרף גם בעתיד. אם מבנה המשק הישראלי ומגמות התפתחותו לא יהיו ערוכים לקליטת כוח אדם זה, לא תהיה מתוכו עליה ארצה, ובמוקדם או במאוחר תהיה ירידה מקרב אנשים אלה. זהו, אם כן, מפתח חיוני להתגשמותה של שיבת ציון, ולהפיכתה של ישראל למדינתו של רוב העם היהודי. וזהו גם מפתח ליכולתו של המשק לצמוח, לקיים את צורכי המדינה ולהקטין את תלותו החיצונית.

"סחף המוחות", הוא תופעה הרווחת בארצות רבות בעולם. היא מתחוללת גם אצלנו, למרות המניע הלאומי המיוחד לישיבתנו בארץ. אם יהיו ממדיה של ירידה זו ניכרים, ישפיע הדבר על התפתחותה ואולי אף על עצם קיומה של ישראל. מענה חיובי לסוגיה זו נעוץ במבנה משק ואיכות חיים, שיאפשרו את קליטתו של העם היהודי בישראל מפותחת וצומחת. המשק הישראלי יהיה תמיד קטן ולא יוכל לאפשר ייצור תעשייתי המוני, במתכונת האמריקאית או האירופית. הוא חייב לפיכך להתמחות בתעשיה היודעת למצות את יתרונות כוח האדם שלנו, את מיקומנו הגיאוגרפי ואת גודלנו.

ראשיתו של מיצוי כזה ניכרת כבר עתה. אולם עד כה אלה הן פריצות דרך, מרשימות אמנם, אך ראשוניות. התעשיה הדרושה לישראל

(המשך בעמוד 8)

דבר אמריקאי / אמנון דנקנר

דוסים נוסח אמריקה

השבוע נחל הימין הדתי ניצחון נוסף במלחמה ארוכת טווח להפיכתה של ארה"ב למדינה נוצרית. במדינה בעלת המסורת הפלורליסטית הנצמדת לעקרונות חופש הפולחן וחופש מפולחן זוהי חזות מפחידה

לפאט רוברטסון היתה שיחה עם אלוהים. יש אנשים כאלה והם מאושפזים. אבל איש לא אישפז את פאט רוברטסון כהודיע בשידור טלוויזיה על שיחתו עם אבינו שבשמיים. בעקבות ההודעה החלו פרשנים פוליטיים ועורכי סקרים לדון בכובד ראש בהודעתו של רוברטסון. היו לכך שתי סיבות: ראשית, השיחה בין רוברטסון לאלוהים עסקה באפשרות שרוברטסון יציג את מועמדותו לנשיאות ארה"ב. השנייה, איש כאן לא זילזל באפשרות הזאת על רקע הכוח הפוליטי הגדול ההולך של רוברטסון ודומיו.

פאט רוברטסון בן ה־52 הינו אחד ממטיפי הטלוויזיה הנוצרים־פונדמנטליסטים הפופולאריים ביותר בארה"ב. יש לו תחנת טלוויזיה משלו המשדרת מדי יום לכל רחבי היבשת וצופים בתכניותיו כ־26 מיליון איש מדי יום. לכאורה היה האיש צריך להחשב תמהוני על פי כל אמת מידה סבירה. הוא לא רק משוחח דרך קבע בקו ישיר עם בורא עולם אלא גם מתיימר לרפא חולים במגע יד, ואף סיפר באחד משידוריו בשנה שעברה כי הצליח בכוח אמונתו להסיט ממסלולה סופת הוריקאן משתוללת לבל תפגע באזורים מאוכלסים. אולם רוברטסון, כמו חבריו המטיפים האחרים, הוא אחד מהאנשים רבי ההשפעה במדינה, רבים לוקחים אותו ברצינות ולפיכך כשסיפר כי אלוהים הציע לו לשקול אפשרות להציג את עצמו כמועמד לנשיאות בבחירות של 1988 עורר דיווחו גלים פוליטיים.

שכן גם באמריקה, ממש כמו בישראל, יש דתיים. דתיים אדוקים ממש. אמנם שלא כמו אצלנו אין הם ניתנים לזיהוי חיצוני בקלות שהרי הם מתלבשים כאחד האדם, ועד כה גם לא היה להם — בניגוד למה שקורה בישראל — כוח פוליטי מאורגן של ממש, אבל עכשיו הם מתחילים לחשוב ברצינות כיצד לתרגם את הנהייה האמריקאית בשנים האחרונות לשוב לשורשים הנוצריים לכוח פוליטי. הנטייה ימינה של ארה"ב משתלבת היטב בכוח הנבנה הזה — ימין תמיד הולך טוב עם דת — ואכן מטיפי הטלוויזיה וקהל המעריצים הגדול שלהם מבטאים גישות ימניות קיצוניות: הם נגד מדינת סעד, נגד ביטוח בריאות ממלכתי, נגד הדטאנט עם ברה"מ, נגד סנקציות על דרום־אפריקה וכמובן: הם מאד בעד ישראל.

אולם עיקר מלחמתו של הימין הדתי הקיצוני כאן היא על עיצוב קלסתרה של החברה האמריקאית: מה שהם רוצים לראות בארה"ב הוא חברה שנטשה את דרך המתירנות, שילדיה המסורקים היטב מתפללים מדי בוקר בבית הספר, שהנשים בה שבות לתפקידים המסורתיים של מטבח, מיטה וכנסיה.

במלחמה זו נחלו בשבוע שעבר הדתיים של אמריקה נצחון חשוב במשפט שהתנהל בעיר קטנה במדינת טנסי. כמה הורים תבעו שם למשפט את בתי־הספר על שהם מכריחים את ילדיהם ללמוד אנגלית מספרי מקראות חילוניים. ההורים טענו כי הספרים מבטאים ערכים הפוגעים בהשקפותיהם הדתיות. מה פגע בהם? למשל העובדה שבספרים תוארו נשים העוסקות במקצועות כמו רפואה והנדסה. למשל קטעים בהם נאמר כי סערות בים נגרמות מסיבות טבעיות. על־פי אמונתנו — טענו ההורים — מקומה של האישה אינו ליד שולחן המהנדס ולא במרפאה אלא בבית. על־פי אמונתנו אלוהים הוא המסעיר את הים והוא המשקיטו. ההורים הדתיים גם לא הסכימו שיומנה של אנה פראנק יילמד בבית הספר, וזאת משום שאחד מהקטעים בו אומר כי אין כל חשיבות לדתו של אדם ובלבד שהוא אדם של ממש. בית המשפט החליט כי ההורים צודקים. הוא קבע כי הילדים שלא ירצו ללמוד על־פי אותם ספרי לימוד ישוחררו מן הלימודים, וההורים ילמדום בבית. הם טוענים כי על־פי החוקה והחלטות בית המשפט העליון אסור להכניס ספרים דתיים לבתי הספר, ואם כך גם הספרים החילוניים הם בעצם ספרים דתיים משום שהם מבטאים ערכים של דת, המכונה בפי על ידיהם "דת ההומאניזם החילוני". זוהי, על־פי טענתם, דת המעמידה את האדם כערך עליון ממש כמו הדת שלהם המעמידה את אלוהים כערך עליון. אם זו פסולה מלהיכנס לבית הספר, אף זו פסולה.

זהו הצעד הראשון במלחמה ארוכת־טווח להפיכתה של ארה"ב למדינה נוצרית. החזון של מטיפי הטלוויזיה הוא כי בבתי הספר יילמדו ערכים נוצריים, כי ייערכו בהם תפילות מדי בוקר וכי תפילות כאלה ייערכו גם בראשית כל טקס ממלכתי. המפחיד הוא שחזון זה הולך וצובר תמיכה ועוצמה. אין מדובר בכמה מיליונים של פנאטים, אלא בעשרות רבות של מיליונים של מאמינים ותיקים ושל חוזרים בתשובה.

אלוהים, על־פי דיווחו של פאט רוברטסון, לא דיבר איתו עדיין באורח חד משמעי בעניין מועמדותו לנשיאות. גם אם יחליט אלוהים סופית בעניין זה בשביל רוברטסון, עדיין אין פרשנים כאן רואים אותו כמועמד בעל סיכויים לנשיאות, אולם עצם הצגת מועמדותו עשויה להקנות למחנה שלו עמדת השפעה ואולי אפילו עמדת הכרעה בוועידה של המפלגה הרפובליקאית שתצטרך לבחור במועמד לנשיאות. עמדה כזאת עשוייה להקנות למחנה הדתי הרבה נכסים בני קיימא כמו, למשל, איוש משרות בכירות בממשל החדש, החל ממזכיר מדינה ומטה, וכמובן צביעת עצמה בתוך המפלגה הרפובליקאית לקראת מסעי הבחירות הבאים. הכוח הזה, אין ספק, הוא בעלייה. בארה"ב, בעלת המסורת של הפרדה קפדנית בין מדינה לכנסיה, ארה"ב בעלת המסורת הפלורליסטית הנצמדת לעקרונות חופש הפולחן והחופש מפולחן, זוהי חזות מפחידה.

לא כל מה שירוק כרטיס
כל מי שמטפח בליבו תכניות לאיזה סיבוב ממושך פחות או יותר של הגירה לא חוקית בארה"ב או מי שרוצה לדעת מה צפוי להיות מצבם של קרובים או חברים שכבר עושים את זה עכשיו באמריקה ושמע משהו על חוק ההגירה החדש שאותו אישר הקונגרס בשבוע שעבר, מוזמן ללמוד כאן את משמעויות החוק הזה, כפוף כמובן לאזהרה שבכל זאת, תאמינו לי, אין כמו ישראל.

אולי, כדי להסיר ספקות, כדאי לפתוח בקביעה שיש בחוק הזה אמנם הקלה לספרדים — הכוונה לא לבני עדות המזרח, אלא לפועלים חקלאיים בעלי מוצא היספאני ממכסיקו השכנה — הנחשבים לכוח עבודה מבוקש בחוות הגדולות של קליפורניה ומדינות אחרות בדרום ושלהם ניתנו, בשל כך, הקלות מיוחדות בדרכם להיעשות אזרחים, או לפחות זרים בעלי מעמד חוקי בארה"ב. אך ישראלים שואפי הגירה או תעסוקה מוזהרים בזאת כי מעתה יהיה מצבם קשה יותר משהיה. זאת בעיקר משום שמעתה יקשה עליהם למצוא מקום עבודה. נגמרו הימים הישנים והטובים של המעסיקים שלא התעניינו יתר על המידה בניירותיהם של דורשי העבודה. על פי החוק החדש, מוטלת מעתה על המעביד החובה לוודא כי דורש העבודה הוא בעל מעמד חוקי במדינה. מעביד שייכשל במילוי חובה זו עשוי להיענש בקנס של עד 10,000 דולאר. מעבידים יתחילו מעתה לבקש מעובדים בעלי מבטא זר את הדרכונים שלהם כדי לוודא כי מוטבעת בהם ויזה אמריקאית המתירה להם לעבוד.

החדשות הטובות, למתפללים הכרוניים לאמריקה, הן שמי שיצליח להוכיח לשלטונות ההגירה כי הוא שוהה בארה"ב באורח לא חוקי מאז האחד בינואר 1982 יקבל רשיון שהייה זמני למשך שנה וחצי, אחר כך רשיון שהייה קבוע של חמש שנים ולבסוף — יגשים את חלומו ויהיה זכאי לאזרחות אמריקאית. מצפים כאן להתפתחותו של שוק רווחי וגדול של אישורים מזוייפים לצורך הוכחת השהות בת חמש השנים: חשבונות בנק, קבלות של שכר דירה וכדומה. בסופו של חשבון, צופים כאן כי החוק החדש יוסיף כ־10 מיליון אזרחים חוקיים חדשים לארה"ב, ביושר או באמצעות זיוף, ומותר להניח כי ברשימה הזאת יככבו גם, למרבית הצער, שמות ישראליים לרוב.

מכתבים למערכת דבר

משרד האוצר ומקבלי הקיצבה

במשרד האוצר יש „מומחים" כמדיימים, שנקטו את הקו, שאת בעיות תקציב המדינה ניתן לפתור על גבם של הגימלאים. זכורה יפה תקופת ה„גזירות" שעמדו להטיל על הגימלאים ועליהם בלבד, כאשר על־ידי כך יחסכו כאילו כך וכך מיליונים לתקציב המדינה, דבר שהיה גורם להפחתת הפנסיה בצורה משמעותית מאוד.

הפגנה הבונית שערכנו נגד הכנסת והממשלה, יחד עם פעולות נמרצות בצירנו, ובעקבותיהן כינון ה„סוללה" של יותר מ־60 חברי כנסת, הביאו לביטול הגזירות.

הנה אנו עדים ל„פעולה" של „מומחי" האוצר האלה נגד הפנסיונרים מקבלי קיצבה עם הבטחת הכנסה (הטבה סו־ציאלית). זהו ציבור שיש לו הכנסה נמוכה ואשר הביטוח הלאומי הגיע להחלטה להגדיל לו את הקיצבה, כדי לאפשר לו קיום דלו בדוחק. כעת לרגל „היסובים", האוצר תובע מהביטוח הלאומי להקטין את הקיצבה ב־20%. אף כי יש לציין, כי שר העבודה והרווחה, משה קצב, מתנגד לדרישת האוצר. גם מנכ"ל הביטוח הלאומי, מר מרדכי ציפורי, מגלה התנגדות לפקודה זו, אולם הלחץ של האוצר יכול לגבור ומקבלי הקיצבה יקופחו קשה מאוד.

אביא מספר דוגמאות, כדי לתת מושג במי ובמה מדובר:

בודד שהכנסתו לחודש והדברים נבדקים בדיקה קפדנית ויסודית, היא 129 שקלים, מקבל קיצבה בסך של 307 שקל.

זוג שהכנסתו אינה עולה 162 שקל לחודש, מקבל קיצבה של 464 שקלים (המדובר בחודש ספטמבר השנה ולשם דוגמה הבאתי הסוגים האלה).

דרישת האוצר היא, כי לבודד יקצצו בהקיצבה שלו 71.40 שקלים לחודש, והיא תועמד על סך של 235.60 שקלים. מקיצבת הזוג יפחיתו 93 שקלים, היא תועמד על סך של 371 שקלים לחודש.

היד של ה„תובעים" אינה רועדת, בו בזמן שרק עכשיו נקבע מינימום השכר, לפי החלטת הכנסת. והלא הקיצבה אינה מגיעה לשכר המינימום. יחד עם שירותים אחרים (נכים ועוד), הקיצוץ נוגע ל־240 אלף מקבלי קיצבה.

עלינו, הגימלאים על מוסדותינו, המשמשים נציגים של הציבור, שהוא מה„חלשים" ביותר בהכנסתם ובחברה שלנו, יחד עם ההסתדרות, לגלות התנגדות נמרצת נגד עוול זה, שרוצים להטיל עליהם. ה„חישוב", שבשמו עומדים להטיל את הקיצוצים האלה אינו „תורה מסיני", ויש לקבוע אחת ולתמיד שהחישוב לגבי ציבור זה ייעשה לפי המדד הטוב ביותר (וכבר היו דברים מעולם) — שהחישוב הזה יתאים בצורה שלא תקטן הקיצבה ולא יביאו את הציבור הזה לרעב למחצה.

אורי אלפרס
מזכיר ומ"מ יו"ר
התאחדות הגימלאים

האומנם „ביטוי נתעב"?

מכתבו של עודד כהן מעין־חרוד איחוד נכתב בכאב ובכנות וראוי להתייחסות.

ע.ב. מתקומם שמייחסים לאריק שרון אחריות אישית לקרבנות המלחמה בלבנון ורוקף קביעה זאת ל„כולם כמובן, מהשמאל". אינני יודע מדוע „השמאל" הוא כינוי לגנאי. חשבתי שהשמאל המתבטא בהסתדרות, במפלגות העבודה ובהתיישבות ראוי לציון לשבח. לגופו של עניין: אני מכיר עשרות ואולי מאות שרואים באריק שרון נושא את קין ואין להם שייכות לשמאל או לימין — רק עיניים חדות והוא צדק ברא.

אין להשוות את אריק שרון לדוד בן־גוריון מבעם פסוק שאריק הוא היחידי שטיפר הגינה ובגנף על־ידי ועדת הקירה ממלכתית.

כתושב הגליל שספג מסחי קטיושות הנני עד להשתלשלות העניינים ואין תיאורו של עודד כהן תואם את המציאות. לא כאן לחזור על כל סנבדק, נכתב ותואר בפרטי פרטים.

אין אחריות הרמטכ"ל דומה לאחריות הממשלה היות ותפקידו לבצע. אחריותו היא של שיקול מוטעה ופיק ברכיים בפני שר הביטחון. ראש הממשלה אמנם האחראי הראשי אבל הוא אשם בחוסר תבונה ובהתבטלות בפני „גיבור ישראל, אריק שרון". החומרה במעשי שרון היא שהוא ידע בדיוק למה הוא חותר והשתמש בהתבטלות נגד ממשלת ישראל. אי לכך אין שום חשיבות שהיה שר ביטחון פחות וזכן מהבאים אחריו. הוא הכניסנו לבוץ ובכך הזיהלצות דרש זמן וקרבנות נוספים.

צודק ע.ב. שמפלגת העבודה הוכיחה רפיון וחולשה. בגלל זה הם שותפים לכחדל אבל לא בזדון. יתר על כן, מפלגת העבודה אשמה שהסכימה לשבת בממשלה אחת עם אריק שרון ועל זה אנחנו נשלם ונסלם.

סעודיה גלב
כפר בלום

★

עודד כהן במכתבו „ביטוי נתעב" („דבר" 21.10.86) מסתייג מהגדרת השר שרון „כאיש שהגיר דמם של 600 בחורים בישראל".

עודד כהן משווה את מלחמת לבנון למלחמת העצמאות ולמלחמת יום הכיפורים. כהן אינו מבין את ההבדל המשמעותי בין מלחמת ברירה (מלחמת לבנון) למלחמת אין ברירה (עצמאות, יום הכיפורים). במלחמת לבנון יצאה ישראל בראשות השר שרון למלחמה במטרה לפתור את הבעיה הפלשתינית בכוח ואילו מלחמות 48 ו־73 נכפו על ישראל.

לדעתי, השר שרון יחד עם כל תומכי המלחמה אחראים לא רק למותם של 656 חיילי צה"ל, אלא גם של אלפי פלשתינים ולבנונים שכל אשמתם היא שמקום מגוריהם בלבנון.

יכול להיות שההגדרה רוצח אינה מתאימה לשר שרון, אך אפשר להאשים את השר שרון בהריגה, כלומר גרימת מוות שלא בכוונה תחילה.

רק ועדת חקירה ממלכתית על מלחמת לבנון תוכל למצות את הדין עם אדריכלי המלחמה.

זיו גוטליב
כפר סבא

מוקד הסכסוך הפלשתיני בקו 74

— הלו בנות, תהיו קצת בשקט, מה אתן חושבות שאתן בכפר פה?

— גברת, תדברי יפה!

— תשתקי יה חתיכת ערביה מלוכלכת.

— את לא תגידי לי ערביה מלוכלכת. ערבי אחד יותר טוב ממאה יהודים כמוך.

— יללה ילה, סתמי, אנעל אביך.

— תסתמי את הבה המלוכלך שלך, חוצבנית כזאת. לא מספיק יושבת על האדמות שלנו ועוד בורחת את הבה שלה.

— את יושבת על האדמות שלנו.

— אין דבר, אנחנו עוד נראה לך מה זה. נשחרר את כל האדמות שלנו בעזאזלה (בעזרת אללה) ואת תחזרי לימן או מאיפה שבאת.

— היית מתה (בשקט לעצמה).

הדו־שיח המביש הזה התנהל באוטובוס (הומה אדם) קו 74 מאוניברסיטת ת"א להולון. שלוש סטודנטיות ערביות צעירות ישבו בקדמת האוטובוס, שוחחו ביניהן וצחקו בקולניות יתר למקרא הורוסקופ שהופיע בעיתון ערבי שהחזיקה אחת מהן.

אשה ממוצא מזרחי שישבה מולן ביקשה להפר את שמחת החיים (אשר נראתה לה, כנראה, מוגזמת שתשרור באוטובוס יהודי) שאחזה בערביות, בטוחה כי תקבל את הגיבוי המלא מהסביבה היהודית האוהדת. כשגילתה בהמשך, כי המציאות טופחת על פניה ואיש מן הסובבים לא מתערב או נוקט עמדה כלשהי (אפשר שהיו מהופנטים מהלמות הוויכוח) החלה לסגת קמעה מיהירותה ותעוזתה, אך היה זה מאוחר, האש כבר בערה במלוא עוצמתה.

נראה כאילו כל בעיית הסיכסוך הישראלי־ערבי התמצתה כבבואה באותה תקרית אוטובוס מבישה.

מאיר פינטו
תל־אביב

מלה טובה לחברות „יעל"

מלה טובה מגיעה לחברות „יעל" המתנדבות בבתי־החולים. מי עוד כמו חברות „יעל" כואבות את השביתה שהיתה ועתה את נטישת האחיות. הן שותפות בעזרה לחולה ליד האחיות ובוודאי תרמו רבות ובשעת מצוקה הן נשארו לעזור ביתר אחריות. אך לא שמענו אף מלה טובה מפי התקשורת על עבודתן המסורה של חברות „יעל".

בבית־חולים קפלן ברחובות הקימו השנה קפטריה וכל העובדות בהתנדבות הן חברות „יעל". אחרי כמה חודשים השתתפו בקניית לייזר לפרטאת עיניים.

זו כוחה של התנדבות.

רחל זמיר
כפר ביל"ו

החוסך, הבנקים ו(אי־) הפיקוח הממשלתי

אזרח מצוי (שלא לכנותו בזלזול: „הקטן") חשב לתומו שכל בנק אכן נאמן במידה שווה על שמירת חסכונותיו האישיים. כן גם האמין, שקיים פיקוח ממשלתי יעיל העומד על משמר כספו. אולם מה שמתגלה לו במציאות מערער את בטחונו הנ"ל.

הרי איור (אילוסטרציה) לדוגמה: לנגד עיני שתי אסמכתאות של אזרח שפרש מן העבודה ואין לו פנסיה אלא כספו ממכירת משקו החקלאי שהפקיד בקרנות־גמולים בבנק.

לפני כחמש שנים, באותו יום 30.12.81, מסר סכום שווה לשני בנקים: 1. בנק לאומי — קרן „עצמה", 2. בנק הפועלים — „קרן־אור". לצורך השוואת תוצאות ההשקעות בשני הבנקים נעשו גם המשיכות ההורשיות שלו בסכומים שווים.

מתברר כעת בחשבון ליום 31.8.86 שהיתרה בבנק לאומי („עצמה") היא 26,699 ש"ח, בו בזמן שהיתרה בבנק הפועלים („קרן־אור") מגיעה ל־27,730 ש"ח. הפרש של אלף ש"ח בין בנק לבנק! (והפרש כזה גם בחשבון המקביל של אשתו).

האין יש פיקוח ממשלתי על המניפולציות בכספים של חסכונותינו, כדי למנוע בעוד מועד את קיפוח האזרח? או שמתפקידו של הפיקוח הממשלתי, לפחות, לפקוח את עיני הציבור ולהזהירו מפני עוצמת הבנק המקפח?

י. אשל
בת־ים

מכתבים כתחליף למעש

בסיום מטיחה הגברת דלילה וידרא מכפר סבא האשמות כה שטחיות בקופת־חולים, בהסתדרות ובעצם — במי לא, מן הראוי היה שתלמד היטב את העובדות ותימנע מזריית חול בעיניים.

קופת־חולים נרתמה למניעת רפואה שחורה — זה מאוחר מדי לטענת הגב' וידרא. קופת־חולים, לאור דו"ח מבקר המדינה, מסרה לבדיקה תלונות על רופאים — גם זה לא טוב — היא שואלת מדוע דווקא הם. ההסתדרות קוראת לחולים שלא לפנות באופן פרטי — שוב לא טוב. ובסיום מכתבה קוראת גב' וידרא במנה גדושה של פאתוס „הגיע זמן לעשות שולחן נקי".

שולחן נקי, גב' וידרא, עושה קופ"ח במעשים, לא במכתבים ולא בשנאה.

דוד תגר
דובר קופ"ח

קל לשבור דיאטה

כקורא בעל ותק מסויים עקבתי באהדה אחרי התהליך הקשה והמייגע שהפך את „דבר" בהדרגה מעלון תנועתי חביב לעיתון מן השורה הראשונה. לצערי הרב, קראתי בעת האחרונה מספר רשימות המאיימות לדרדר את העיתון בכיוון ההפוך.

כוונתי להקדשת אחת מרשימותיו של י. גרבוז לדני רובינשטיין, לרשימתו של י. גרבוז על נורית גלרון אצלה הוא משתרפף ומעניק לה ציורים האחרון אחרון — ובכלל לא חביב — לרשימתו (האיומה) של א. דנקנר מן היבשת המוזהבת ובמיוחד לפתיח שלה עם כל ההערות המגונות לכיוונו של טוביה מנדלסון.

כשמן מקצועי אני יכול להעיד שקשה מאוד להחזיק דיאטה וקל מאוד לשבור אותה. או תיזהרו.

אמנון בידמן
ירושלים

הוויכוח על ח"כ דרואשה כסגן שר

אני מבקש את סליחתו של הרמב"ם, העלול להסתכן בעבירה על חוק הגזענות שהכנסת חוקקה לא מכבר ולהביא את הדברים, כפי שפסק הרמב"ם בהלכות מלכים פרק א' הלכה ד' וכך אמר: „לא תוכל לתת עליך איש נוכרי אשר לא אחיך הוא... ולא מלכות בלבד אלא לכל שררות בישראל... אפילו ממונה על אמת המים שמחלק ממנה לשדות... כל משימות שאתה משים, לא יהיו אלא מקרב אחיך".

הואיל ומדובר כעת במינויו של ח"כ דרואשה לסגן שר במדינת ישראל ובממשלת ישראל, כדאי לשים על ליבנו את דבריו של הרמב"ם בהלכה שהזכרתי ועם מר דרואשה הסליחה!

אברהם הצרתי
נשיא בית הכנסת הגדול
בתל־אביב

המחר לא ידאג לעצמו

(המשך מעמוד 7)

חייבת להיות מושתתת על מהימנות מקצועית, על ידע ועל עיצוב מקורי ונשענת על תשתית מסועפת של מחקר ופיתוח, תוך שיתוף המוסדות להשכלה גבוהה ולמחקר. עיקר מרכיביה הן התעשיות האלקטרוניות, התעופתיות, האופטיקה, והאלקטרו־אופטיקה, המתכת, המחשבים, המיכשור הרפואי, הפרמצבטיקה, מערכות הבקרה ושירותי הנדסה וידע. זו תעשיה המשלבת טכנולוגיה מפותחת ואלקטרוניקה בתהליכים התעשייתיים, שהקיברנטיקה האוטומציה ממלאים בה תפקיד מרכזי, הידע וההשכלה הם בה כוח מניע מרכזי לא פחות מהון והשקעות.

האיכות והעוצמה

המודעות לייחוד הלאומי, האנושי וההשכלתי שלנו הוא תנאי להתמודדות עם משברי העליה, עם הקפאון במשק ועם הבעיות הקיומיות שלפנינו. זו חיונית גם להתמודדותה של המדינה עם הרכבו המקצועי והתרבותי המיוחד של העם היהודי, וגם עם תחושת האין־מוצא והמבוי הסתום הרווחים עתה בישראל.

בפרספקטיבה רחבה יותר ניתן, אולי, לומר כי בעוד שהעליה הראשונה הקימה את המושבות לפני כמאה שנים: העליות השניה והשלישית הקימו את הקיבוצים והמושבים; העליה ההמונית שלאחר קום המדינה הקימה את מושבי העולים ואת ערי הפיתוח — עכשיו הגיעה זמנה של העליה המדעית, הטכנולוגית, והתעשייתית. בידנו, אם כן, התשובה לשאלה האם ינתן לעליה זו ולבני הארץ להיקלט, לפתח לפרוץ אל העידן הבא של ישראל. בכך יוכרע גם פיתוחם של הגליל והנגב, עתידה של ההתיישבות החקלאית ואופיה של החברה הישראלית ותרבותה. המשכם של התהליכים הקיימים מעמיד אותנו בצומת דרכים גורלי שלא היה עוד כמותו מאז ראשית עצמאותה של המדינה, ומעולם לא היתה המודעות לכך כה רפה וההיערכות כה קלושה.

המפנה יתחולל רק אם תתחדד ההכרה בציבור ותתקיים מודעות חדשה בקרב ההנהגה. אם אלה יולידו שינויים בכיוון ההתפתחות, במדיניות ובמבנה, אפשר יהיה לחולל את התנופה הדרושה.

מנהיגות יוצרת

בספרו "עידן אי הוודאות" אומר ג'ון קנת גלבריית: "לכל המנהיגים הגדולים שהכרתי היה קו אופי משותף: הנכונות לעמוד בעוז רוח מול החרדה הקשה ביותר של עמם בתקופתם. זו תמצית המנהיגות ומלבדה יש רק מעט..." רוזוולט היה נואם מצודד לב. ברגו היה יוצר אינטימיות עם שומעיו. הוא הניח להם להאמין שהוא מביא אותם בסודו... אולם איש לא היה שם לב לתבונות אלה לולא התמסר רוזוולט בכל מאודו לחרדות זמנו..."

רוזוולט עצמו אמר ש"מנהיגות שאינה מתריעה ואינה רגישה לצורך בשינוי, תביא לכך שנאבד את דרכנו לעתיד".

בתחום הכלכלי התחלנו בשינוי, אך אנו רק באמצע הדרך: לא השתנה עדיין מבנה המשק התעסוקה; יצירת התנאים לחידוש הצמיחה הוא רק בראשיתו; האבטלה עדיין ממוקדת בקבוצות חברתיות רגישות, וסכנות החמרת מצב המדינה בתחום מטבע החוץ והאינפלציה עדיין קיימות.

בתחום המדיני היסודי, יחסינו עם ירדן והפלשתינאים, טרם חל מפנה. המשך המצב הקיים פירושו סיפוח זוחל ומתמשך, המוביל לאפקים קודרים ומסוכנים.

ביחסינו עם היהודים בתפוצות התחילה ראשיתו של שינוי "כוח המשימה הכלכלי" והרחבת שיקום השכונות לתפישה כוללת הוא אחד מהם. אך תהליכי הניכור ודעיכת הציונות נמשכים. רק מהלך גדול עשוי לשנות מצב זה.

בדמוקרטיה הישראלית מתהווים סדקים. הסכנות להמשך קיומה מתחזקות והסיכוי לשינוי שיטת הבחירות לכנסת ולהרחבת תהליכי ההשתתפות בחברה הישראלית עדיין אינו רב.

אלה חייבים להיות מוקדי ההתמודדות של המנהיגות והציבור הניזון במודעות לאומית חברתית.

באיכות טמון המפתח. מנהיגות יוצרת היא התנאי להתקדמות.

בהרצליה דרוש
מחלק עתונים
בשעות הבוקר המוקדמות
בעל קטנוע תושב המקום.
052-552064

מנת דם חיים לאדם
לתרומת דם
פנה למגן
מגן דוד אדום הקרוב.

טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ

תל־אביב
מודיז — מודיז 3 — 442804
לב־העיר — אחד העם 69 — 613862
ירושלים
ירושלים — יפו 212 — 520073
חיפה
יבנה — אבן סינא 7 — 672288
פתח־תקוה
פינסקר — פינסקר 2 — 910505
בתי־חולים
קופת־חולים — עין יהב 4 חולון — 884854
אסותא — טרומפלדור 4 חולון — 5058197
רעננה — כפר־סבא — הדר השרון
דיקסטור — ששת הימים 47 כפר־סבא

מוקד מידע מלפתר
של קופת חולים הכללית המוסר אינפורמציה על מרפאות קופת חולים של ההסתדרות, בתי־חולים, עזרה ראשונה, מרפאות הפתוחות בשעות הערב וכן אינפורמציה על הגורמים הרפואיים בישראל.

בתל־אביב:
בימים א' עד ה' מ־8.00 בבוקר עד 20.00 בערב. ביום ו' מ־8.00 בבוקר עד 15.00 אחה"צ — 03-433500, 03-433300.

מרפאות שיניים
לעזרה ראשונה
אזור תל־אביב
רחוב ברסבכא 49 ת"א — 03-284649
בימים א'־ה' בין 21.00 עד 23.00, ביום ו' וערב חג בין 18.00 עד 24.00, שבתות וחגים — בין 15.00 עד 21.00.
חיפה
רחוב הנמל 26, קומה ג' — 04-523566
יום יום כולל ערבי שבתות, שבתות וחגים מ־20.00 עד 23.00.

אלמקס — לכל המשפחה

בתי קולנוע

תל־אביב
אסתר: הפיראטים 9.30, 7.15
אורלי: צביטה בלב 9.30, 7.15, 5
סיון (לשעבר אלנבי):
קוקה קולה קיד 9.30, 7.15, 5
סודי ביותר 11.45
בן־יהודה: אהבה בשחקים 9.30, 7.15, 5
גורדון: יומן נעורים 9.30, 7.15, 4.30
גת: הצבע ארגמן 9.15, 6.15
דיזנגוף 1: מונה ליזה 9.40, 7.15, 4.45, 1.30, 11
דיזנגוף 2: נשיקת אשת העכביש 9.40, 7.15, 4.45, 1.30, 11
דיזנגוף 3: 3 רווקים ותינוק 9.40, 7.15, 4.45, 1.30, 11
דקל: צרות צרורות בצ'יינה טאון 9.30, 7.15
דרייב־אין: הטוב הרע והלא נורא 9.45, 7.45, חצות — סקס
הוד: נסיעה נעימה 9.30, 7.15, 5
בית ליסין: הרומן שלי עם אבני 11.30
חן 1: שובו של הנוסע השמיני 9.45, 7.00, 4.25
חן 2: ג'ושע אתמול והיום 9.45, 7.25, 5
חן 3: הרומן של אתמול בלילה 9.50, 7.40, 5, 2, 11
חן 4: דינה פלוד נשואה לשניים 9.50, 7.40, 5, 2, 11
חן 5: היוהן מבברלי הילס 9.50, 7.40, 5, 2, 11
לימור: ירח דבש מבושף 9.30, 7.15
לב 1: הנבל הבורמזי 9.45, 7.45, 5, 2
לב 2: בעקבות הכדך 9.30, 7.30, 5, 2
לב 3: מלכת הכיתה 9.45, 2
יפה בוורוד 7.40, 5
לב 4: טנגוס 9.35, 7.15, 5, 1.45
מוגרבי: סגור לרגל שיפוצים
מקסים: כנגד כל הסיכויים 9.30, 7.15, 4.30
סינמה 1: רמו 9.30, 7.15, 5
סינמה 2: העוקץ 9.30, 7.15, 5
פאודיה: סגור לרגל שיפוצים
פאר: שתי אצבעות מצידון 9.30, 7.30, 5
פריז: טובת אורח 9.30, 7.15
צפון: זכרונות אהבה מפירנצה 9.30, 7.00
תמוז — רמת־אביב:
כולם נפלו על הראש 9.30 7.15
טעם החיים מונטי פייטון 11.45
שחף: אותלו 9.30, 7, 4.30
תכלת: החברים של אלכס 9.30, 7.15, 4.30
תל־אביב: הטוב הרע והלא נורא 9.30, 7.15, 5.00

ירושלים
אדיסון: אהבה בשחקים 9.15, 7.00, 4.30
אורין 1: שובו של הנוסע השמיני 9.00, 6.30, 4.00
אורנע: כולם נפלו על הראש 9.15, 7.00, 4.30
בית אגרון: משחקי מלחמה 4.00
כחן כחן 6.00
פסיכו 8.00
בריאן כוכב עליון 10.00
המתנפת הקטנה — חצות
האולם הקטן בבנייני האומה:
זכרונות אהבה מפירנצה 9.15, 7.00
הבירה: שתי אצבעות מצידון 9.30, 7.15, 4.30
אור 3: צרות צרורות בצ'יינה טאון 9.00, 7.00, 4.30
ביל אור: ג'ושע אתמול והיום 9.15, 7.00, 4.30
ספיר: צביטה בלב 9.15, 7.00, 4.30
סמדר: נשיקת אשת העכביש 9.30, 7
עדן: הטוב הרע והלא נורא 9.00, 7.00, 4.30
רון: ירח דבש מבושף 9.00, 7.00, 4.30
מיטשל: מונה ליזה 9.00, 7.00

חיפה
אורה: זכרונות אהבה מפירנצה 9.15, 7.00
אורלי: אותלו 9.15, 6.45
אמפיתיאטרון: הטוב הרע והלא נורא 9.15, 7.00
ארמון: שובו של הנוסע השמיני 9.00, 6.30, 4.00
עצמון 1: אהבה בשחקים 9.15, 7.00, 4.30
עצמון 2: מונה ליזה 9.30, 7.15, 4.45
חן: להב משונן 9.15, 7.00, 4.30
פאר: צרות צרורות בצ'יינה טאון 9.15, 7.00, 4.30
קריגאור: שואה חלק ב' 6.00
רון: צביטה בלב 9.00, 6.45, 4.00
רב גת 1: ג'ושע אתמול והיום 9.15, 6.45, 4.30
רב גת 2: בעקבות הכדך 9.15, 7.00, 4.30

קרית־ביאליק
כפיר: שתי אצבעות מצידון 9.15, 7, 4.30
כביון: הפיראטים 9.15, 7

קרית־חיים
בית העם: שובו של מקצוען 9.15, 7.00
היובל: תעלול קטלני 9.15, 7.00, 4.30

קרית־ים
ניצן: שובו של מקצוען 9.15, 7.00, 4.30

קרית־מוצקין
אודיה: מלכת הכיתה 9.00, 7.00, 4.30

אשדוד
אסתר: לחיות ולמות בלוס אנג'לס 9.30, 7.15
אשדוד: שגעון של ליהל 9.30, 7.15

אשקלון
אסתר: עיר ללא רחמים 9.30, 7.15
מאור: שתי אצבעות מצידון 9.30, 7.15
רחל: הטרמפיסט 9.30, 7.00

באר־שבע
חן: אהבה בשחקים 9.30, 7.30, 4.30

בת־ים
עצמאות: הטוב הרע והלא נורא 9.30, 7.15, 5.00

הרצליה
היכל: נסיעה נעימה 9.30, 7.15, 5
מלון דניאל: מקרוני 9.30 7.15

קרית אונו
מרכז קהילתי:
קרטה קיד II 7.00
שנת הדרקון 9.30

עפולה
מסיתורין: יפה בוורוד 8.30

חולון
ארמון: שתי אצבעות מצידון 9.30, 7.45
מגדל: הצבע ארגמן 9.00, 6.00
מתנ"ס קרית שרת: הבוסטונים 9.30, 7.15
רמבו: הפיל המעופף 4.30
סבוי: צביטה בלב 9.30, 7.15, 5
רינה: הטוב הרע והלא נורא 9.30, 7.15

טבריה
אביב: קומפקציה אקספרס 9.30, 7

כפר־סבא
ממל: שתי אצבעות מצידון 9.15, 7.00
תך: יפה בוורוד 9.15, 7.00

לוד
אורלה: תעלול קטלני 9.30, 7.15
נוה זית: כפפות 9.30, 7.00

נהריה
הוד: רכבת אל החופש 9.30, 7.00

נתניה
סמדריה: הסיפור האמיתי 9.15, 7.00, 5
אסתר: הטוב הרע והלא נורא 9.15, 7.00
שרון: תעלול קטלני 9.15, 7.00, 5

פתח־תקוה
שלום: שתי אצבעות מצידון 9.30, 7.15
היכל 1: צביטה בלב 9.30, 7.15, 5.00
היכל 2: אהבה בשחקים 9.30, 7.15, 5.00
היכל 3: הטוב הרע והלא נורא 9.30, 7.15, 5.00

קרית־שמונה
שניר: קוברה 9.30, 7.00

ראשון־לציון
נעמה: תעלול קטלני 9.30, 7.15
ראשון: יפה בוורוד 9.15, 7.00

רחובות
בית העם: שתי אצבעות מצידון 9.30, 7.15
הוד: הצבע ארגמן 9.00, 6.00
חן: היוהן מבברלי הילס 9.30, 7.15

רמת־גן וגבעתיים
ארמונית: שובו של הנוסע השמיני 9.30, 6.40, 4.00
ארמון: צרות גדולות בצ'יינה טאון 9.45, 7.30, 5.00
ליליה: אותלו 9.30, 7.15
הוד: צביטה בלב 9.30, 7.15, 5
רב גן 1: היוהן מבברלי הילס 9.40, 7.20, 5
רב גן 2: הרומן של אתמול בלילה 9.40, 7.20, 5.00
רב גן 3: 3 רווקים ותינוק 9.40, 7.30, 5
רב גן 4: הצבע ארגמן 9.15, 6.15
שביבה: אהבה בשחקים 9.30, 7.15

רמת־השרון
כוכב: מעריץ אלמוני 7.00
קטס 9.30
סינדרלה הכלבלב הכחול 4.00

רעננה
אורות: תקלה מופלאה 9.00, 7.00, 4.30

רמלה
אורון: הטרמפיסט 9.30, 7.15
היכל התרבות: מלון ניו המפשייר 9.30
הסיפור שאינו נגמר 4.30

טלוויזיה

5.30 „עליזה בארץ הפלאות" — שם הפרק: „טיול בכדור פורח".
6.00 „הופה היי" — סדרה לילדים. הפעם מתארח הצוות באילת. משתתפים: יגאל בשן, ציפי שביט, עוזי חיטמן, יונתן מילר.
6.30 קיצור החדשות (ערבית).
6.32 סקירת תכניה (ערבית).
6.35 ספורט (ערבית).
7.30 חדשות (ערבית).
8.00 כותרות מבט.
8.02 „המירוץ אחר הגלימה" — שם הפרק: „הבחירה". במרכזו של הפרק הזה שני אירועים: מסיבת התה המסורתית, הנערכת בחברתו של דיקן הפקולטה, ותגליתה של דיאנה, כי הרתה למאהבה פורד.
8.50 נקודת חן — עוד טיולים בעיר עכו.
9.00 מבט לחדשות.
9.30 „אל תתקע לי" — פרק שביעי: טובי מזמין את אנג'לה, אשתו החיה בנפרד, לסוף שבוע רומנטי. תום רואה בכך את ראשית ההצלחה בתכניות הפיוס שלו עם הוריו. אך כאשר מתברר לאנג'לה שמדובר בסוף־שבוע של יחסי ציבור לחברת תרופות, היא פורשת בשאט נפש לביתה.
10.00 זה הזמן — תכנית אירוח שבועית. מנחה: רם עברון.
10.50 „ברז'ראק" — סדרת סרטי מתח. פרק שמיני: ברז'ראק מתבקש לעקוב אחר אשתו של פושע מבוקש באנגליה, המגיעה לג'רסי כדי לפגוש שם, כנראה, את בעלה.
11.45 חדשות.

טלוויזיה לימודית

08.00 טלסקופ: עד כאן.
08.03 שעת כושר.
08.15 אזרחות, הכוכב בגורדין (ב').
08.40 כלי מדינה: אתה.
09.00 אנגלית ה'.
09.20 חשבון פשוט ד': ראשוניים ופריקים.
10.00 שעת כושר.
10.10 אנגלית ד'.
10.30 רגע עם דודלי.
11.00 ערבית מדוברת ט' — ה'.
11.15 אנגלית ו'.
11.30 ארץ מולדת: בעיר ובעמק.
12.00 אנגלית ה'.
12.25 תלמוד, שניים אוחזין: משימא 1.
1.00 מדעי הטבע ד'־ה': יוני הדרור.
1.30 צרפתית, העשרה.
2.00 טלסקופ: עד כאן.
2.03 שעת כושר.
2.15 מאה ציורים מפורסמים: ינון, שלוש דמויות לציור צליבה, פרנסיס בייקון.
2.25 קסם קסם העץ.
2.45 רכבת ההפתעות: סרט אנימציה.
3.15 קשר משפחתי: סדרה שבועית חדשה של שיחות בין פסיכולוג לבני משפחה על בעיות בחיי היום־יום שלהם. הפסיכולוגים המראיינים הפסיכולוגים יותם ודורית אברמסון, לטיזיגן. בתכנית הראשונה מראיינת דורית אברמסון את משפחת תדמור: ההורים והבנים מארבעת הילדים: תמסל, בת 12 ודניאל בן 8.
4.00 דוחנה נערת הקרקס: פרק 5.
5.00 ערב חדש. מנחה דן מרגלית.

רדיו

קול המוסיקה

07.07 קורלי: קונצ'רטו גרוסו ברה מג'ור אופוס 6 מס' 1 (תז. בריג'יל בבצה תדסטון ראה: הנגל: סויז סונטה ברה מינור לחליל, אבוב וקונטינואו (חברי להקת „ארס רדיביבה").
07.30 שורית מוסיקלית — במתוכן: „ליאונורה", פתיחה מס' 3 בדו מג'ור ופיל. של גידיורק/ל. ברנשטיין; דבצ': קונצ'רטו ברה מינור לחליל ולתזמורת אופוס 31 (ג'. מילן/תז. הפופרה של ויגה/פ. פרוהסקה); מוצארט: סונטה בדו מג'ור לכנור ופסנתר ק. 296 (יצחק פרלמן ודניאל ברנבוים); ברהמס: שבעייה במי במול מג'ור לקלרנית, קרן, בסון, שני כנורות, צ'לו וקונטרבס (נגני השמיניה הפילהרמונית של ברלין); פרוקופייב: סימפוניה מס' 3 בדו מינור אופוס 44 (התז. הפילהרמונית הגרמנית הצעירה בניצוח ריקרדו שיי).
09.30 קונצרט בוקר
12.05 מאוצר הפרטיה ברהמס: רב־עייה לפסנתר וכלי־קשת בסול מינור אופ. 25 (י. קלס/ג. לבר־טוב/ע. גרובר/מ. לקס).
13.00 קונצרט צהריים
15.00 מוסיקה ויוה — ג'חופה סינפוני לי: סוויטה של „לן סלומה" (מרין אוט — סופראן / סוזן אולוף אליאסון — טנור/המקהלה והתז. של רדיו מוזיקה/הפלורין).
16.00 קונצרט מנחה
18.30 קונצרט מהקלטות התזמורת הסימפונית ירושלים רשה"ש א. גלבורן: 4 קטעים לכלי קשת (מנצח: י. אדלמן); ג'ולינה: קונצ'רטו לחליל וכלי קשת (ר. טל/ר. רובנסון); גרייג: קונצ'רטו

לפסנתר ותזמורת, אופוס 16 (ב. לור/ר. רוזנסטוק); צ'ייקובסקי: פרנצ'סקה דה רימיני (ל. פוסו).
20.05 ערב טוב א. מארצ'אס: סולו לחלילית ולבאסו־קונטינואו בסול מג'ור (פ. בריחן/ג. הרנונ־קור/ג. לאונהרד); ראמו: שלשה קטעים קונצרטיים לצ'מבלו בלי ויו כנור ויולה דה־גמבה (שליי מאסקין); ראמו: שלשה מתולות (ק. גילברט - צ'מבלו).
20.30 מאולמי הקונצרטים בעולם — תזמורת הרדיו של פינלנד — ליי מג'רסטאם — בתוני — סוויטה לתזמורת, אופוס 34 — קטע קונצ'רטי לפסנתר ותז. אופוס 31 (י. לאגרספץ); סיבליוס: סימפוניה מס' 4 בלה מינור, אופוס 63.
22.30 מן המקורות — המורשה המו־סיקלית העממית של מכסיקו — ב.
23.00 מידקם (ש.ט)

רשת א'

11.30 השכלה חיצת לכל „הגישה ההוליסטית להכרת האדם" — „הצירוק להרגשת הזוגיה".
12.05 אורח לשעה — עם דוד דותן.
14.06 תכניות לילדים — „סוקי הב־קיק" — מאת סוזה הרשקוביץ; „מליאל נגד היער" — מאת ז'אן דוליא; „סיפור השבוע" — „הבלי־שים הצעירים" — מאת משה חייכמן.
14.45 „בארץ הלמה" — חידון של שמואל רוזן.
15.25 הכדור עגול — ספורט לנוער.
16.05 רדידודוהה — „טליזה מותר לדוור את האף" מאת שמעון רייקלין. משתתפים: משה בקר, חסידה סטולרו, יפה ברוך מוני מושונוב ויקי בר. (ש.ט.)
17.20 האוניברסיטה הפתוחה — „יהדים ביזלאומים בעידן הנדעינ"

רשת ב'

18.06 שעה חפשית — שבועי לעניי־ני תנוך.
19.35 דין ודברים — לעניייני חוק ומשפט.
20.05 סולם הזמירות.
22.05 פינת הג'ז.
23.05 מחפשים את המטמון.

„האסטרטגיה הגרעינית הצרפ־תית והגנת אירופה".
19.05 „עיונים בפרשת השבוע" — „נח".
22.05 אותות ומופתים — סדרה תעודית במלאת 50 שנה לרדיו העברי המאדיר הפעם: „תכניות לדור הצעיר" (ש.ט.)
23.05 הוי ארצי מולדתי — שירים עבריים.

רשת ג'

18.06 זהו זהו — מצעד פזמוני הע־בר.
20.05 לי ולך — שיר ודרכו.
21.05 קצת אחרת — פופ מתקדם.
23.05 הלילה הוא שירה.

גלי צה"ל

16.05 ארבע אחרי הצהריים.
18.05 ראיון מיוחד עם האלוף מבנים עינן ר' אגף האפסנאות במטכ"ל.
20.00 על נושאי צבא ובטחון תכני־ות בשת.
20.55 פינה חמה ללבי.
21.30 אוניברסיטה משודרת — על תפיסת הצב במקרא הגם הבב־אר.
23.05 „תוצרת הארץ" — פזמונים ישראליים.
23.55 „שיחות חצות" — עם הסופר דן שביט.

לא מתייחסים ליח"ס

מאת ניצה גורביץ'

"לפעמים אני נזכרת בכל הצרות בבית ומתחילה לבכות. פה, במסגרת השירות הצבאי, התחלתי פעם ראשונה בחיי לחייך באמת". וידויה של ד.א., אחת הבנות המשרתות היום במסגרת יח"ס, היחידה הסיעודית של צה"ל. אחת מאלפי בנות שסיימו את שירותן הצבאי כבנות־עזר בבתי חולים שונים בארץ. מדובר בבנות שהגיעו לגיל שירות חובה עם רקע סוציאלי קשה ביותר, בעיות משמעת, השכלה בסיסית נמוכה, ועם מוטיבציה נמוכה לשרת בצה"ל.

עד לפני עשר שנים בנות עם נתונים כמו שלהן לא התקבלו לצה"ל. ב־76, נעשה נסיון ראשון לשלבן במסגרת שירות צבאי שיתאים להן. יותר מאוחר, הושם דגש על השלמת השכלתן. מעט מאוד ידוע על הפרוייקט האנושי הזה, הנעשה בשקט, מחוץ לאורות הזרקורים. עבודה קשה של כל הצדדים השותפים: הצוות הסיעודי, צה"ל – והבנות. המכנה המשותף של המגוייסות: מאבק כדי להיקלט במסגרת ולהדביק את הפערים החברתיים הקשורים בהשכלה, בנורמות התנהגות ובהסתגלות למסגרת. הסיפורים האישיים, הבעיות, ההתמודדות, ההצלחות והכשלונות, שונים. כל מקרה לגופו.

★ ★ ★ ★

בשנת 68', וב־72' נערך סקר השוואתי, מטעם המכון לפריון העבודה, שבכלל נתונים מרוייקים על עבודת האחיות בבתי החולים. הסקר בדק סוגי עבודות, וזמנים המוקצבים להן ועוד. המסקנות היו: חסר כוח אדם לביצוע פעילויות מסויימות הנעשות בדרך־כלל על־ידי כוח עזר: עריכת שולחנות ופינויים, העברת מנות, דם דחופות, התלות לחולים, ועוד. לאור מצב זה, הוגשה בקשה לצה"ל לגייס בנות שלא גויסו עד כה ולייעדן לעבודות הנגזרות מעבודת האחות. ב־76' גויס המחזור הראשון על־ידי שר הבטחון דאז, וראש אכ"א.

את הפרוייקט מממן משרד הבריאות. הוא דואג לכיסוי עלותה המלאה של כל חיילת: כלכלה, מגורים, מדים, תמיכה משפחתית כשצריך, ועוד. בעבר מימן משרד הבריאות אפילו את הסידורים של החיילות. כמו כן, פעם בנות עם נתונים אלה, נשלחו כולן לעבודה בבתי־חולים. היום, המצב שונה. לא כולן זוכות לכך. מתוך כ־600 בנות המתגייסות לשנה מתקבלות לבתי החולים רק 300. האחרות נשלחות לקורסים שונים בצה"ל.

הדבר נובע ממצב מסובך: מצד אחד ישנה דרישה בבתי־החולים לחיילות המבצעות את העבודות שציינו לעיל. מצד שני קיים מחסור במקורות למימון הפרוייקט, בתי חולים גדולים המצויים באזורים מרובי אוכלוסין, צמצמו את מספר החיילות שקיבלו. תל השומר העסיק בעבר 60־80 חיילות – כיום רק 28. בתי חולים קטנים כמו זה של נהריה חדלו להשתתף בפרוייקט. הפרוייקט תלוי כולו במימון משרד הבריאות. מקורות מימון אחרים אין. גם מלב"י לא מקבל שום סיוע. כך קורה ששני הצדדים יוצאים מופסדים: בתי החולים הזקוקים לעזרת החיילות, והבנות שהחמיצו הזדמנות לשנות את גורלן.

★ ★ ★ ★

סיפורה של ד.א (20). (השם המלא שמור במערכת), שנה וארבעה חודשים בצבא. עובדת במחלקה גריאטרית, תל־השומר. מגורה ביח"ס כחיילת מצטיינת.

"תמיד הייתי הכבשה השחורה בבית", היא מספרת. "לא נתנו לי לצאת. הוציאו עלי את כל העצבים. תמיד היו מריבות עם ההורים. לאורך כל חיי הייתי במצוקה. תמיד שרויה בדכאונות. אך כלפי חוץ, שמרתי תמיד על חיוך. וכאילו מצב רוח טוב.

ד.א. שלישית בין שבעה אחים ואחיות. אח נכה, אב שתוי עם מאהבת, חוזר שתוי הביתה ומכה את הילדים והאשה. ד.א. זוכרת עצמה תמיד באמצע, מנסה להפריד, להגן על אמא מפני המכות, וחוטפת אותן בעצמה. "כל השנים הייתי באווירה הזאת", היא אומרת. "מנסה להרגיע עצמי תמיד, להאמין שיהיה טוב. כששאלו אותי, מה עם אבא שלך, הייתי אומרת תמיד: בסדר. מצד שני כעסתי על עצמי שאיני מספרת את האמת. תמיד שמרתי הכל בלב. לא סיפרתי על עצמי לאף אחד. הפעם הראשונה שדיברתי בגילוי לב על עצמי היא כשהתגייסתי. ישבתי עם מיכל המש"קית, וסיפרתי לה הכל. רציתי להתגייס. להתרחק מהבית. אמרו לי: את תלכי ליח"ס. בהתחלה התאכזבתי. רציתי לשרת רחוק מהבית. אשרו לי מגורים מחוץ לבית. אך בכל זאת אני חוזרת הביתה ליהוד. אמי רוצה שאהיה קרוב אליה. את רוצה לברוח? היא אומרת. אבל בכל מקרה אני חייבת לחזור כל יום הביתה לנקות, כי אף אחד לא יעשה זאת. אבי אומר: תמיד היית יד ימיני. זה נכון. מגיל צעיר עבדתי בבית אבות בכוח עזר, נתתי לו כסף, והחזקתי את הבית. לי עצמי לא היה כסף לספרים. למדתי בבית ספר תיכון עיוני. והפסקתי. עברתי ללמוד בבית ספר לפקידות. אותו סיימתי. היום, אני עוזרת הביתה ובמעט לא רואה את אבי. במשך היום, כשאני במחלקה אני מחייכת וצוחקת, וזה אמיתי, לא כמו פעם. אני מרגישה עצמי אחרת. אך כשאני חוזרת הביתה, אני שוב נכנסת למן דיכאון כזה. פה, יש לי חברות טובות, אנשים שאני יכולה לדבר ולצחוק איתם. כשיש מסיבות של האחיות, הן מזמינות אותי. יש לי יחסים נפלאים עם החולים. ישנם כאלה שממש לא רוצים לרדת מהמיטה, עד שאני מגיעה ללוות אותם. אני עושה כמעט כל מה שהאחיות עושות: מקלחות חולים, עוזרת לעשות טיפולים בפצעי לחץ, בקטטר, מגישה לחולים מה שצריך". בימים בהם שובתות האחיות מרגישה ד.א. אחריות מיוחדת. "היום היה ממש קשה", היא מספרת על אחד מימי השביתה. "עבדתי בחדר כלים, עשיתי כביסה, סידרתי מיטות, ניקיתי ארונות, מדדתי חום. אני לא מסוגלת לעשות רק חצי מחלקה. בכלל, תמיד אני חייבת לעשות יותר ממה שנדרש ממני. העבודה מעניינת אותי. למדתי הרבה מהצוות. נהגתי לעמוד ליד אחיות, לראות מה הן עושות ולשאול שאלות מתוך סקרנות. אני גם נכנסת לישיבות של הצוות הרפואי"

עוד חמישה חודשים ד.א. משתחררת מהצבא. היא לא יודעת בבירור במה תרצה לעסוק בעתיד. אך ברור לה שתרצה להמשיך ללמוד בכרמיאל. "אני רוצה ללמוד אנגלית, תנ"ך, ומתימטיקה". היא אומרת".

★ ★ ★ ★

חיילות עם רקע אישי לא קל, כאלה שלפני עשר שנים לא התקבלו בכלל לצה"ל, משרתות כיום ככוח עזר סיעודי בבתי־חולים. עזרה רבה לצוותים הרפואיים והזדמנות לבנות לראות את החיים מנקודת מבט אחרת, לרכוש השכלה ולהפנים ערכים.

רק שלוש מאות מתוך שש מאות שמתגייסות מגיעות לבתי החולים. הבעיה: תקציבית. גם לבש"י לא משתתף בזה.

ואלו שבכל זאת מתקבלות – עוברות דרך ארוכה בזמן קצר. אורח החיים שהן מקיימות במסגרת עבודתן במחלקות בבתי־החולים השונים, מאפשר להן לנסות להתמודד עם סביבה שונה, נורמות התנהגות מחייבות, פגישות עם אנשים בעלי השכלה גבוהה. הן מבלות שעות רבות בכל יום עם רופאים, אחיות, פיזיותרפיסטים, והופכות חלק מהצוות הרפואי. כאן נזקקים להן. הן מפתחות באמנות תכונות לעבוד מעבר למה שנדרש מהן. בזמן שביתת האחיות, למשל, עבדו לפעמים 12־14 שעות ליום. הן יוצרות קשרים עם החולים הצוות הרפואי. מקבלות חיזוקים כשעושות את עבודתן באמנות. לעתים זוכות במכתבי הוקרה מרופאים וחולים שגורמים להן אושר רב, וגאווה. לעתים קרובות הן מוזמנות לאירועים חברתיים של אנשי הצוות. בהתחלה הן בדרך־כלל מתביישות. במשך הזמן מרגישות יותר מעורבות, בטחונן העצמי עולה, הן נענות להזמנות ובאות. ישנן המתביישות שהן משרתות ביח"ס, לפחות בהתחלה. אך רובן, לאחר זמן, חשות גאווה על שהצליחו להתגבר על הקשיים ולהשתלב במסגרת הצבאית.

אחד הדברים המבטא את משמעות השירות הצבאי בשבילן הוא חשוב להן שיראו שהן משרתות בצה"ל והיו רוצות ללבוש בבית החולים חולצה לבנה עם סמל של חיל הרפואה, מעל חצאית האקי. אך, לדבריהן, אין מאשרים זאת. במקום זה הן חייבות להסתובב עם שמלה כחולה, ומרגישות כמו פועלות נקיון. הן אינן מבינות למה בקשה פשוטה זו שלהן לא נענית. בבירור הנושא הסתבר שהבעיה אינה תקציבית. צה"ל אפילו מוכן להנפיק את התלבושות. מי שמתנגד נחרצות לנושא הוא משרד הבריאות. הטענה היא שהצבע הלבן שייך למקצועות הרפואה, שעבודת הבנות אינה כלולה בהם. במאמר מוסגר נעיר, כי בנות בשירות לאומי, למשל, הולכות עם בגדים לבנים ברוב בתי החולים בארץ, שלא לדבר על חובשים צבאיים.

★ ★ ★ ★

לאה חליבה, (21), סיפור של נערה שהיתה בעייתית ולא ממושמעת, והפכה לחיילת נאמנה, שרבים מוקסמים ממנה ומהתנהגותה:

"כשהתגייסתי התחרטתי מאוד. בביתי. רציתי פטור. לא היו מוכנים לשחרר אותי. היו לי משפטים בצבא על נפקדות. לא הייתי פעילה במחלקה. פעם לא חבשתי כומתה. ועוד. בפעם האחרונה עמדתי בפני כלא על עריקות. אמרו לי: זו ההזדמנות האחרונה שלך. בהתחלה לא היה אכפת לי. אך בנקודה הזו כשידעתי בבירור שזו ההזדמנות האחרונה שלי. השתניתי. היום אני ממש מודה לרחל ומיכל (מהצוות הפיקודי), שעזרו לי בכך שלא נתנו לי פטור כשביקשתי".

ללאה רקע אישי לא קל. יתומה מאב. נפטר בהיותה בת שלוש. מותו מלווה אותה לאורך כל חייה. אפילו תמונות לא נשארו ממנו. כילדה היא זוכרת עצמה מתבוננת בילדים אחרים, מקנאה שיש להם אבא. יותר מאוחר. היא מתחילה להרגיש מיותרת בעולם. יש לה ששה אחים ואחיות. אב חולה מאד. לאה עומדת מספר חודשים לפני הגיוס. בני משפחתה משכנעים אותה לא להתגייס. לאה הולכת ללשכת העבודה. "היה שם איש אחד קלמן", היא מספרת. "אמרתי לו שאני עומדת לפני גיוס, ורוצה לעבוד כמה חודשים". "את לא תתגייסי", הוא אמר לי. "למה", שאלתי אותו. "כי אף אחד מהמשפחה שלך לא התגייס", ענה לי. לאה נפגעה מאוד, וחזרה הביתה. באותה תקופה למדה במסגרת הקורסים הקדם צבאיים להשלמת ההשכלה במישל"ב ביפו. בעקבות ההערה הזאת היא החליטה להפסיק ללמוד. העובדת הסוציאלית שלה באותה תקופה רויטל, עודדה אותה. לבסוף התגייסה. "היום אני עדיין רוצה לפעמים ללכת אל קלמן בלשכת העבודה, עם מדים", היא אומרת בחיוך.

לאה חליבה מתפקדת יפה מאוד לדעת מפקדיה. אחרי שעות העבודה אינה חוזרת הביתה. היום היא מתגוררת אצל אשה זקנה בה היא מטפלת תמורת שכר. קיבלה על כך אישור מהצבא. בכל מקרה יש לה מגורים מטעם הצבא בהם היא אוהבת לשהות. גם בחגים אינה מבלה בדרך כלל במסגרת המשפחה. בראש השנה האחרון למשל התארחה אצל מורה שלה שלימדה אותה בקורסים הקדם צבאיים.

עד גיל 12 לא למדה לאה למעשה, למרות שהשתייכה למסגרת לימודית. "שבוע באתי לבית־הספר, שבוע לא", היא מספרת. בבית לא היתה משמעת.

המסגרת חסרה לה כבר אז. יותר מאוחר החלה להצטער על הפער שיש לה בהשכלה לעומת בני גילה. למרות תפיסתה הטובה במיוחד במקצוע החשבון. היום היא שוקלת אחרי תום השירות ללמוד ב"כרמיאל". לעשות בגרות, ואולי להמשיך בעתיד בלימודי השמל.

לאה חליבה מודעת יפה לשינויים שעברה, ומאושרת איתם. "יש לי פסיכולוגית בצבא", היא מספרת. "קוראים לה יפה, והיא גם יפה. בשלב מסויים כשנשאלתי אם אני רוצה פסיכולוגית. אמרתי: כן, אני רוצה. אחר־כך הלכתי לחדר ואמרתי לעצמי: מה פתאום אני רוצה? התביישתי. חשבתי שמי שהולך לפסיכולוג הוא מופרע. היום אני רואה כמה זה עוזר לי. פעם למשל חשבתי שאם אספר דברים אישיים על עצמי, היחס אלי ישתנה לרעה. היום אני משוחררת לגמרי מהרגשה זו. היום אני עדיין מאד רגישה, אבל כשפוגעים בי, למשל, אני יודעת להתמודד עם זה ולענות. פעם לא ידעתי.

"היום, אני ממש מחכה לפגישה עם הפסיכולוגית. אני ממש מודה להם על כך שנתנו לי אפשרות זו".

★ ★ ★ ★

היחס לבנות ביחידה הסיעודית הוא גמיש ואינדיבידואלי. כשחיילת מאחרת למשל לעבודה, מתחשבים בה, אך בתנאי שהיא אמינה על מפקדיה, וברור שאינה מנצלת את ההתחשבות. במסגרת צבאית רגילה לא תמיד ישנה אפשרות לרדת למניעיו של כל פרט. ביח"ס הכיוון הוא כולו טיפול בפרט, והתייחסות אישית אליו. מצד שני, נדרש מהבנות לעמוד בדרישות ובמטלות. "מי שמסיימת שנתיים עושה זאת בזכות ולא בחסד", מסבירה סא"ל רות שרביט, מפקדת יח"ס. ישנה למשל חיילת שניסו לעשות כל מה שאפשר למענה. ביקשה לשרת רחוק מהבית וקיבלה. עברה מיחידה ליחידה. מבסיס לבסיס. כל אמצעי הענישה לגביה מוצו. אם בכל זאת היא חוזרת על דפוסי ההתנהגות שאימצה, ולא חל שום שיפור, היא לא תסיים את השירות. חיילת שסיימה היא זו המבינה משמעותו של יום עבודה".

בבית־החולים, האחות האחראית בכל מחלקה היא מעין מפקדת של החיילות. המגע היומיומי איתה חשוב מאד לבנות. האחיות האחראיות מצידן משקיעות הרבה מאמץ בטיפוח הבנות.

במקביל לעבודה מקבלות הבנות השלמת השכלה, במשך יום אחד בשבוע. מורה חיילת מלמדת אותן מקצועות בסיסיים. למעשה, חלק מהבנות התחילו ללמוד עוד לפני גיוסן במסגרת קורסים קדם צבאיים. לקראת תום השירות, בנות המעוניינות להמשיך ללמוד, מקבלות תמיכה ועידוד בנושא. מי שרוצה יכולה להמשיך ללמוד ב"כרמיאל", בית־ספר להשכלה של צה"ל. רבות אמנם עושות זאת. מבין הבנות שהמשיכו ללמוד, ישנן שהגיעו ל־10 שנות לימוד עיוני. 83 בנות התקבלו לבתי ספר לאחיות, וסיימו אותם. כמה מהן עשו אפילו בגרות מליאה. אך אלה מקרים ספורים. לגבי בנות עם 10 שנות לימוד, ישנו הסדר בו הן יכולות להמשיך לשרת שנתיים נוספות בצבא. הן לומדות במסגרת אזרחית, כשלימודיהן מכוונים על־ידי הצבא.

מבין הבנות שלא המשיכו ללמוד, חלק השתלבו בכוח עזר בבתי־חולים ובמוסדות גריאטריים. קיבלו קביעות ומשכורת המפרנסת אותן.

לאה חליבה (משמאל) ודורית ברמי, מטפלות בחולה קשישה בבית החולים

עמידה מול המוות היא לה דרך חיים

רותי שחל, מנהלת ההוספיס שנפתח לא מכבר ב"הדסה" הר הצופים

מאת בלהה דבורי

לקום בבוקר, לשלוח את הילד לגן, לאכול ארוחת בוקר עם בעל וללכת לעבודה שהיא התמודדות יומיומית עם מראה של עמידה מול המוות – זו היא דרך החיים אותה בחרה רותי שחל, בת שלושים ושתיים, מנהלת "המרכז לטיפול תומך", דהיינו ההוספיס בבית החולים "הדסה" אשר על הר הצופים בירושלים.

מוסד זה, שמטרתו להעניק לחולה סרטן איכות חיים הטובה ביותר האפשרית, נחנך בקיץ האחרון, והוא אחיו הצעיר של המרכז לטיפול תומך, שהוקם לפני כשלוש שנים בבית החולים תל השומר, ואשר גם בראשו עומדת בהצלחה לאורך כל הדרך אחות צעירה, דבורה גורן. בין שתי מנהלות המרכזים לטיפול תומך שיתוף פעולה הדוק.

תוך כדי הליכה בין מסדרונות בית החולים לכוון המרכז לטיפול תומך, יוצאים מבית החולים לגינה פורחת ומשם נכנסים לבית. "זה נותן תחושה של יציאה מבית החולים. כאילו הסיבה נפרדת", מסבירה רותי. היא השקיעה בתכנון בית זה הרבה רגש. החדרים מרווחים, הריהוט ביתי, שטיחים בכל מקום. רותי לא הסכימה להכניס לכאן מיטות סטנדרטיות של בית חולים. כאן המיטות עשויות פורמייקה דמויית עץ. אין שום דבר המשווה למקום אוירה של בית חולים, גם המצעים כאן צבעוניים, כמוהם כחדרי השרותים בעלי אריחי הקרמיקה המעוטרים, שגם אותם בחרה רותי.

רותי עולה ויורדת במעלה שתי קומות ההוספיס, פותחת וסוגרת ארונות. זו היצירה שלה, אני מרגישה. יש כאן מטבח וחדר איזור אשר בו יכול החולה לארח חבר או לקרוא עתון בפרטיות מלאה. במחלקה זו אין כלים פלסטיק, הכלים כאן הם כמו בבית, כלי זכוכית, המערכות לקפה עשויות חרסינה עדינה, התמונות על הקיר נבחרו בקפידה. הנופים נהדרים – שלא באשמתה של המנהלת, אבל על רוחב החלונות היא כן חשבה והתווכחה על כל סנטימטר והקשה להוסיף, עד שהסכימו לה. בדיוק כשם שעשתה לגבי את כל משאביה על מנת ליצור יחסי ציבור נאותים למקום וכך גם לממש תרומות אשר נתרמו להקמת המרכז. את התרומה העיקרית אשר איפשרה שיפוץ הבית והתאמתו כמרכז רפואי והפעלתו תרמו אינה ויעקב קיי מוושינגטון (אותה משפחה אשר על שמה נקרא המרכז להחלמה של חיילי צה"ל בנהריה "בית קיי"). "צריך לדעת את המשחק של כולם כדי להשיג דברים", היא אומרת – ומשיגה.

רותי: "בעבודה במחלקה כזו יש להשקיע הרבה רוך, הבנה ואהבת חיים. כאן צריך לדעת לשדר נכון. לשדר חיים ולא מוות ויחד עם זאת, לשדר את האמת".

לפני שנכנסה רותי שחל לתפקידה כמנהלת ההוספיס, היתה אחות ראשית במחלקת הילדים בבית החולים אשר בעין־כרם והיא אז האחות הראשית הצעירה ביותר בארץ.

רותי: "'הוספיס' זה לא שם של מקום כי אם רעיון האומר כי החולה ורצונותיו עומדים במרכז הטיפול ואנו, הצוות המטפל, הולכים עם החולה כשותפים מלאים לרצונותיו". את הצוות בחרה רותי תוך ניפוי דקדקני. חשוב היה לה לדעת מה מניע כל אחות לבחור בעבודה במחלקה זו.

לאחר הניפוי הראשוני הקימה רותי סדנאות גיבוש אשר פעלו טרם הפתיחה הרשמית של המרכז. האחיות הגיעו לסדנאות בחודשים יולי־אוגוסט, על חשבון זמנן הפרטי.

רותי: "חשבתי כי חשוב שתיווצר קבוצה אשר תגיע לעבודה כאשר היא מגובשת מבחינה חברתית ומקצועית. אולי גם רציתי להפחית מרמת החרדות של האנשים הבאים לעבוד במחלקה מיוחדת כזו".

בסדנאות דיברה דבורה גורן מן המרכז שבתל השומר על הטיפול בכאב תוך המחשות מנסיונה היא. גם על בעיות מוסר דיברו, שכן, כאן החולה הוא המחליט אם להשתמש בכוונת הנשמה אם לאו. ניתחו בסדנאות משמעותו של אבל מקדים ואבל בכלל, ודרכי ההתמודדות של בני משפחה ואנשי הצוות עם מוות צפוי.

רותי: "בתקופת הסדנאות פיתחו האחיות רמת מודעות גבוהה יותר באשר לדרך בה בחרו. מישהי שכוחותיה הנפשיים לא עמדו לה, פשוט פרשה". האחיות שאומרות על עצמן, היא קובעת, כי פיתחו אטימות ואדישות כדי שתוכלנה להתמודד עם בעיות החולים הקשים, יכולות ללכת הביתה. לדעתה, עם השנים קורה תהליך הפוך, האחות הולכת ונפתחת רגשית, מפתחת "אנטנות" טובות יותר לצרכי החולה. אם זה לא קורה, אי אפשר להיות אחות טובה.

רותי מרבה לדבר על ערכים ועל רוחניות. לדעתה, חשובה מאוד התפיסה הפילוסופית את המוות. "לחשוב שהמוות הינו חלק אינטגראלי מן החיים ואנו במחלקה זו צריכות למשוך תהליך של החיים. כך הרבה יותר קל להתמודד, כאיש צוות, עם עבודה במחלקה כזו, הדורשת השקעת אנרגיה רגשית בלתי נדלית, תוך כדי ידיעה ברורה כי הדרך תגיע לקיצה".

רותי שחל, אחות אשר הדי השיחה איתה מותירים אותך נרגש, כל כך צעירה עם תודעה כה עמוקה של חיים ומוות. יחד עם זאת, היושר, החמימות וההדהות המוהלסת היוצאים עם דבריה גורמים לך להתרשם נחמה תוך כדי מסע־השיחה על השהייה בין קטבי החיים.

רותי שחל: "המטרה העיקרית של הצוות במוסד זה היא להקל על החולה ולשחרר אותו מכאבים, לכן כל מה שגורם לו הרגשה טובה יותר ואיננו פוגע באחרים מקובל גם על הצוות המטפל. ב"הוספיס" בהר הצופים 14 מיטות. הכוונה היא, שתמיד תהיה מיטה אחת פנויה למקרה שחולה אשר יצא לביתו יחליט שוב להתאשפז. הצוות המטפל מורכב מאחיות מוסמכות, רופא, פסיכולוג, עובדת סוציאלית, מרפא בעיסוק ומתנדבים. המתנדבים הם חלק חשוב ביותר בתפעול המרכז לטיפול תומך".

לאחר פסק זמן של שנה חוזר עתה המעצב מבית לחם, האני מורד, ומציג קולקציה חדשה לחורף ל־86' – הוא עשה זאת במלון הילטון בתל־אביב, למען נעמת ובנוכחות רעיית שר הבטחון, לאה רבין. בשנת ההופעה, הוא מספר, לא שקט על שמריו. הוא הציג בחו"ל והחל בייצוא לאירופה. הוא גם למד לעבוד בעור, והכין את הקולקציה החורפית של "עור ירושלים".

התחלה חדשה והמשך: בקולקציה החורפית שלו בגדי צמר טהור וצמר סאטין בהרגש קלאסי. כפי שנהג לעשות קודם לכן, בהקפדה רבה על איכות התפירה והגימור.

ורדה צימרמן

בתמונות: למעלה: דגם מאוסף אביב־סתיו 87': למטה: בגד לחורף ל־86'.

פופולריזציה טובה

מאת מאיר בראלי

בסדרה "ילדים שואלים" של "עם עובד" הופיעו באחרונה עוד חמישה ספרונים נאים. אני כלל לא בטוח שהמידע המועיל שבספרונים עונה על שאלות שילדים מרבים לשאול. זה יותר בבחינת "את פתח לו" מההגדה. כמו שם גם בנושאים אלה כדאי מאוד להגיד לבנך. טוב מאוד שילדים לומדים על נושאים אלה. בספרונים הללו אפשר ללמוד בדרך קלה, נעימה.

הנושאים של חמשת הספרונים הם: הים; מזג האוויר; אניות; מכוניות; חיות בית. בכל אחד מהנושאים יכולים אב ואם להוסיף על הנאמר בספרון, או ללמוד ממנו בעצמם אם אין הם יודעים – ומי יודע הכל?

מתוך: "חיות בבית" בסידרה ילדים שואלים של עם עובד.

הספר "חיות בבית" נראה לי פחות מהאחרים, מכיוון שיש בו ערבוב שאינו לטובה, של בעלי חיים המשמשים את האדם לעבודה או למאכל (סוס, פרה וחזיר (אגב, בתרגום עברי היה כדאי לומר מלים מעטות על כך שבדת היהודית החזיר הוא חיה שאין לאכול את בשרה) עם חיות שעשוע.

מחברי ספרונים אלה עשו מלאכה נאה של פופולריזציה של נושאים, שחלק מהם כלל לא קל להסבירם בפשטות. ארבעה מהספרונים נכתבו בידי דגמר פון שווינץ ואת החמישי, על חיות הבית, כתבה פטרה זאכר. תומי כץ תרגם את כל החמישה והם מלווים תצלומים נאים.

לא הייתי מציע להניח ספרונים אלה במדף של ספרי עזר אנציקלופדיים ואנציקלופדיים־למחצה דווקא, אולם אפשר גם אפשר ללמוד מהם ואף לשוב אליהם מפעם לפעם בעת צורך.

פרי עץ־החיים עם כל דבר

אבוקדו הוא פרי, הוא ירק, הוא תבשיר קוסמטי, ובצלחת הוא הפסנתרן המלווה את הסולן

היום אנו כבר "יודעים" שפרי עץ הדעת שחוה האכילה בו את האדם הראשון היה תפוח. אחרי מסיבת העיתונאים שנערכה במלון "הילטון" בת"א אני מתחיל לחשוב שפרי עץ החיים (שלא אכלנו ממנו), הוא האבוקדו. הוא פרי, הוא ירק, הוא תבשיר קוסמטי, מכיל 10%־18% שומן בלתי רווי, שמפחית את רמת הכולסטרול והטריגליצרידים בדם, בעל תכולה נמוכה של נתרן ולכל "טוב" לסובלים מלחץ דם גבוה ולקשישים, וצילה רביד – תזונאית ראשית בשה"מ, משרד החקלאות, חצי אבוקדו (100 גר') מכיל כ־130 – 180 קלוריות ואם כל זה לא מספיק – אפשר להכין בעזרתו מטעמים נפלאים.

חלק זה, (האכילה), היה חגיגה לאניני טעם. אשף המטבח של המלון – אורבך דנק, הדגים כשרון רב בהכנת מטעמים עם אבוקדו. למנות כמה מהם: אבוקדו וגבינת עיזים, אבוקדו עם "סוויצ'ה" (סלט דג חי מושרה במרינדה), קוקטייל דגים עם אבוקדו, מחית אבוקדו במעטפת דג דקר (לוקוס) מעושן, מרק עגבניות־תרד־ואבוקדו, מנתחי דג דקר באבוקדו עם רוטב יין; ספגטי עם אבוקדו וכזוברה ואפילו מקצף אבוקדו מתוק לקינוח.

כל הכבוד לאשף, אפילו צל"ש! טעמתי, אכלתי ונהניתי מכל הלב. ואחרי כל אלה איני יכול להשתחרר מההרגשה שתפקידו של האבוקדו בכל מגוון המאכלים שהוכרתי, דומה לזה של הפסנתרן המלווה את הסולן. כל המאכלים שציינתי ניתנים להגדרה מסוג: "... עם אבוקדו", "...אבוקדו עם ...", ואם מגישים לשולחן גביע של קוקטייל דגים ואבוקדו, והדגים הם נתחי דג סלמון (אלתית) מעושן, יישאר הרבה אבוקדו בגביע.

אולם מי שמסתפק/ת במריחת אבוקדו על פרוסת לחם – מפסיד. ייחודו של האבוקדו, בנוסף לתכונות "הבריאות" שלו היא השתלבותו כמעט בכל מאכל ויותר מכך – יצירת הרמוניה בין הרכיבים השונים של המאכל. לדוגמה – מתכון ה"סוויצ'ה" שגרם לי הנאה מרובה. (ומתכון ל"מרובעים" בהמשך). במקור (מקסיקו) מכינים אותו ללא האבוקדו, אותו שומרים המקסיקאים למטבל בשם "גואקמול". (2 המתכונים הם משל האשף – אורבך דנק).

אבוקדו עם "סוויצ'ה":

2 אבוקדו קלופים ופרוסים
250 גר' דקר ללא עור, חתוך לקוביות קטנות
1 כוס מיץ ליים (אפשר גם מיץ לימון, י.ג.)
10 גר' טימיאן (קורנית)
1 כף קוביות פלפל ירוק
1 כף בצל קצוץ דק
2 כפות שמן זית
מלח, פלפל לבן

הכנה

משרים במקרר את קוביות הדגים עם הטימיאן במיץ הלימון, למשך יומיים. עורכים על צלחות הגשה את פלחי האבוקדו. מפזרים עליהם את קוביות הדגים המשומנות. מכינים רוטב מהמרינדה שבה הושרה הדג, עם שמן הזית, המלח והפלפל. יוצקים על האבוקדו והדגים ומגישים.

אבוקדו וגבינת עיזים, מתכון ל"מרובעים"

3 אבוקדו קלופים ופרוסים
180 גר' גבינת עיזים (אפשר גם בריינזה או פטה. י.ג.)
3 כפות זיתים שחורים מגולענים
3 כפות זיתים ירוקים, מגולענים
1 כף שמן זית
קורט מיורן, בזיליקום ואורגנו
מלח, פלפל לבן

הכנה

עורכים על צלחת הגשה את פרוסות האבוקדו, מפזרים עליהן את הגבינה המפוררת והזיתים, בוזקים עליהן את התבלינים ושמן הזית ומגישים.

★ ★ ★

בהמשך האירוע דיברה הקוסמטיקאית אניטה בר־לב על התכונות הקוסמטיות של האבוקדו והדגימה כיצד לבצע בעזרתו מסכת פנים. את הדוגמנית לא אכלנו.

هكذا من الاصل

שילוב אזורי על־ידי שיתוף משקי

מאמר זה התפרסם ב"מידע וביטוי", בטאון המטה הבין־קיבוצי לשילוב אזורי בין הקיבוצים ובין עיירות הפיתוח והמושבים שבאזוריהם.

מאת אשר מניב

יש לברך את החברים העוסקים בנושא השילוב האזורי במסירות, בנאמנות ובהשקעת מרץ ועבודה רבים. הם ממלאים תפקיד תנועתי חשוב מאוד. ואף־על־פי־כן, הגיע הזמן להקדיש לנושא זה מחשבה מחודשת. אם זכרוני אינו מטעה אותי, רק פעם אחת בלבד התפנה גוף תנועתי רחב ומוסמך (נדמה לי, המרכז) לדיון על היסודות עצמם של פעולה זו. אני תובע, איפוא, דיון בפורום תנועתי מתאים.

קראתי את כל הכתבות והדו"חות השונים ב"מידע וביטוי" – ולצערי עלי לקבוע שלדעתי, הן הנחות־היסוד הכאילו־מובנות־מאליהן והן שיטות הפעולה מוטעות מיסודן. בדברים להלן אתבסס בעיקר על קווי־היסוד של אביק גולן בגליון מס' 20, אבל אותו ויכוח יש לי גם עם אחרים.

זה מתחיל ב"מטרות". כאן מופיעה כמטרה ראשונה: "הרחבת בסיס הכוח וגיוס התמיכה הציבורית לעיתות משבר ובמאבקי כוח פוליטיים וכלכליים". וכמטרה שניה: "חזרה למעמד של כוח מוביל בעם ובמדינה...". האומנם? כל העניין אינו אלא כעין פעלול פוליטי למען האינטרס העצמי שלנו, גימיק של יחסי ציבור ואמצעי לחיזוקנו במאבקי כוח? ואגב, אין זו פליטת קולמוס בלבד: אותה התפיסה הוצגה לחברה ב"יד טבנקין", שערכה מחקר בנושא השילוב האזורי, כיסוד לעבודתה.

אני חולק על השקפה זו מיסודה. אני רואה בשילוב האזורי שליחות חברתית וציבורית של הקיבוץ לחברה הסובבת. אני סבור, שיש לקיבוץ מסר רעיוני לחברה הישראלית. לדעתי, אין אנו יכולים להיות שלמים עם עצמנו כחברי קיבוץ, אם הסוציאליזם שלנו מסתיים בשערי המשק. עלינו להשרות מרוחנו על החברה הסובבת, משום שגם החברה הלא־קיבוצית זקוקה היום לפחות לחלק מערכינו. בוודאי, יש לנו גם אינטרס עצמי, ואין סיבה להתבייש בו. אבל גם הוא איננו רק הגברת כוחנו הפוליטי והכלכלי, אלא הרחבת המגזר המבוסס על רעיונות שיתופיים, שכן אין הקיבוץ לבדו ישכון.

מכאן שגם "היעדים האופרטיביים" שבהמשך אינם מספקים אותי. לא אתווכח על המבנים הארגוניים – אם כי "הפורומים המשותפים" הרבים המוצעים, הם יספקו אולי תעסוקה ליושבים בהם, אבל הם לא יחוללו שום שינוי של ממש. אין אני בא גם לשלול את הפעולות הקונסטרוקטיביות שכבר נעשות, כגון בתנועת הנוער, מכללה אזורית, פעולות תרבות וספורט, מדרשת עובדים וכו' וכו'. אבל אם הכוונה היתה להציב, במקום סיוע פילנטרופי, "גישה של הדדיות על בסיס רצון ואינטרס משותף למגזרי האוכלוסיה השונים באזור" – כי אז או שהפעולות הללו אינן עונות על הנדרש, או שאין די בהן. ואולי צריך קודם־כול ליצור את "האינטרס המשותף"?

אם אמנם רוצים "שילוב", הרי הוא צריך להתבטא בשני התחומים המרכזיים, המשפיעים על החיים יותר מכול: חינוך ומשק. אני מודע לבעייתיות הרבה של בית־ספר משולב, ואם כי אין לשלול אותו עקרונית, אינני מציע להיחפז בהסקת מסקנות. חינוך, מעצם טבעו, מבוסס על הדרגתיות. אבל על כך – בפעם אחרת. היום אני רוצה להדגיש את חיוניות הנקודה המשקית.

בגלל ההבדל האידיאולוגי הרחב בינינו לבין סביבנו אין אנו יכולים, כמובן, לנהל את כל המשק המשותף. אבל מה שיכולנו לעשות הוא לעזור בהקמת מפעלים באזורינו, שיהיו מבוססים לפחות על חלק מעקרונות היסוד שלנו – אם לא קיבוץ ושיתוף מלאים, לפחות שיתוף משקי על צורותיו השונות: קואופרציה, ניהול עצמי, בעלות פועלים, שיתוף בכל הדרגות מאולם הייצור ועד להנהלה, ועוד. אפשר לחשוב גם על מפעלים משותפים לקיבוץ ולגורמים אחרים באיזור על בסיס זה, בתנאי שחברי הקיבוץ ישתלבו בכל העבודות ולא יהיו רק מנהלים. אבל תרומתנו למגמה זו יכולה להתבטא גם בדרכים שונות אחרות. בתחומים אלה יש לנו נסיון חיים עצום ובדרך כלל הוכחנו יעילות רבה של הדרך השיתופית – ויש לנו גם קשרים וכוח פוליטי, שכדאי לנצלם כדי לקדם פרוייקטים אלה. ואז יהיה לנו ולהם גם אינטרס משותף.

אם יותר ויותר אנשי הסביבה יעבדו ויחיו במסגרות שיתופיות שונות, בלי־ספק תצטמצם התהום ההשקפתית הקיימת היום בינינו לבינם. הסיכוי שבני־אדם בסקטור השיתופי ירגישו את עצמם קרובים אלינו הוא אפריורי גדול הרבה יותר מאשר כתוצאה מפעולות "הסברה" או משכנוע רעיוני תיאורטי (שלא לדבר על פעולה "תרבות" משותפת, כאחריה כל אחד חוזר הביתה לאורח החיים השונה כל־כך). אין צורך להיות מארקסיסט כדי להבין, שלפחות במקרה זה ההוויה קובעת את ההכרה. אלא שמעבר לאינטרס זה שלנו, הואיל ואני משוכנע שהרעיונות השיתופיים נעלים יותר מדרכי הקפיטליזם הכושל, נמלא בכך גם שליחות לחברה.

עד שלא נשנה בצורה זאת את הדגש בפעולתנו באיזור, חוששני שהשילוב האזורי לא יוכל להמריא מעבר לדשדוש במקום.

מעין־צבי

דרושים סייגים לרוב מקרי

אני בהחלט בעד העקרון האומר, כי כאשר יש ויכוח באסיפה זו או אחרת, יש הצבעה ויש לקבל את הכרעת הרוב. אין במשטר דמוקרטי דרך אחרת, אלא לקבל את הכרעת הרוב. אולם יש מקרים בהם ההצבעה והכרעת הרוב מנוגדים לדמוקרטיה והשימוש בהם עלול לגרום להתרופפות החישוקים והחלשת החברה.

לאחרונה אנו עדים, לדעתי, לתופעה חוזרת ונשנית של שבירה מקצת הנהלים והנהגים אשר קבענו לעצמנו. כל זאת – בשם הדמוקרטיה, כמובן.

הנה, למשל, יש נהוג אצלנו, כי אין לחייב את צירי גבת למועצות התנועה להצביע בעד הצעה מסוימת. תמיד אמרנו, כי יש ויש אפשרות ואפילו חובה לדון באסיפה בנושאים העומדים על סדר יומה של המועצה ולקבוע עמדה לגביהם. אולם תמיד גם נהגנו להשאיר את עניין ההצבעה לצירים עצמם, כדי שתהיה פונקציה של הדיונים במועצה. אחרת ניטל טעמו של הדיון הכלל־תנועתי ותיטל אופייה של המועצה כבמה כלל־תנועתית לבירורים וקבלת החלטות.

במהלך האסיפה, אשר אמורה היתה לבחור צירים למועצת החינוך ביפעת, עלתה לפתע הצעה לחייב את חברינו להצביע במועצה בעד הצעה אשר תתקבל על־ידי האסיפה. כאשר נשמעה התנגדות להצעה זו, פנה היו"ר אל האסיפה "ושאל את פיה...". לכאורה, הליך דמוקרטי בבסיסו יש כאן, שכן מי לנו קובע ומכריע יותר מהרוב. אלא שהליך זה היה, לדעתי, מנוגד לדמוקרטיה, שכן בניגוד למקובל, ובלי שזה הופיע בסדר־היום האסיפה ויהיו בדון ובבירור כהלכה, נעשה כאן שימוש ברוב מקרי כדי לשנות נוהג קבוע.

כך קרה גם כאשר יענקל'ה רז ערער על החלטת האסיפה בעניין עבודתו במפעלים האזוריים. לאחר שהסביר את מניעיו ולאחר התייחסות של חברים נוספים בעד ונגד יציאתו, טען יענקל'ה כי בעצם אין זה ערעור על החלטה קודמת מן השבוע שעבר, אלא פניה חדשה, ושונה, ולכן לדעתו אין צורך במקרה זה ברוב מיוחס של שני שלישים, כנהוג אצלנו.

כאשר נשמעו דעות שונות והתנגדויות בעניין זה, שוב פנה היו"ר אל האסיפה ובשם הדמוקרטיה הצרופה "שאל את פיה..." – והרוב כרגיל קבע. כלומר, מה שקרה פה הוא, שרוב רגיל קבע כי אין צורך ברוב מיוחס, כפי שהוחלט וכפי שנהוג. והיו לאחרונה מקרים נוספים כאלה, בהם הזעיק היו"ר את הרוב ושינה בעזרתו נהלים ונהגים מימים ימימה.

הסכנה בשיטה זו, שהיא מבטלת למעשה כל צורך במסגרות וכל אפשרות של שימוש בהן. פשוט – בכל פעם שיש שאלה בויכוח, לא נזקקים לנוהג, אלא שואלים את האסיפה והרוב מכריע. ואנו הן בעלי נסיון כבר ויודעים, כי הרוב – לעיתים רוב מקרי הוא, הקובע היום כך ובשבוע הבא – בדיוק ההיפך. וכלום יכולה חברה לעמוד בכך?

במישור הפרלמנטרי־מדיני אנו רואים לא פעם כיצד בעניינים לא פחות חשובים, כאשר הממשלה יכולה בלי שום בעיות להשיג עבורם את הרוב העומד לרשותה בכנסת, מונע היועץ המשפטי בחוות דעתו קבלת החלטות לא סבירות. כך היה כאשר רצה שמעון פרס לקבוע את וייצמן כשר נוסף במשרד החוץ. כך היה בקשר למסקנות ועדת בייסקי, המחתרת היהודית, פרשת השב"כ ועוד.

מובן, כי אין נוהל מקודש ואין נהג שאי־אפשר לשנותו. אלא שזאת, אם רוצים, יש לעשות בדרך מתוכננת ונבונה ולא בחופזה, על־ידי רוב מקרי באסיפה.

אני יודע, כי הדרך הזאת של שימוש ברוב, כפי שתואר לעיל, מפתה מאוד להשתמש בה, מה גם שיש לה כיסוי טוב של הליך דמוקרטי, כך שאפילו יסורי מצפון והרהורי חרטה לא צריכים להיות למשתמש בה. ואף זאת אני משוכנע, כי הקפדה על נהלים ונהגים, כמו גם שינוי נכון של אלה, אם נידרש – עדיפים עליה. וביתר תוקף בימים אלה.

יוחנן כהני, עלון גבת

בית־אלפא מגדלת שוב ירקות

מאת יצחק מרידור

החברה הוותיקה האחראית על מרכזת הטלפונים של בית־אלפא נשמעה נבוכה למדי, כשביקשתיה לקשר אותי עם האחראי על גן־הירק של הקיבוץ: "איזה גן־ירק? על מה אתה מדבר? כבר הרבה שנים שאין לנו דבר כזה בבית־אלפא... אנחנו קונים את הירקות שלנו ב'תנובה', כמו כל הקיבוצים..." אבל לאחר הרהור נוסף נזכרה בת שיחי (חברה מבוגרת מאוד, כבת 80, כך נאמר לי אחר־כך), שאמנם "היתה איזו ידיעה בעלון הקיבוץ על נסיון כלשהו לפתוח גן משופר. אני אעביר אותך אל חנן מור", היא פסקה.

למחרת, בדרך לבית־אלפא, חלפו במוחי, תוך כדי נסיעה, זכרונות מאותם ימים רחוקים, בהם נזדמן לי עצמי לעבוד בגן־הירק של דגניה ב'. נזכרתי בחיבה רבה בחבר מבוגר מאוד, בעל שני תוארי דוקטור, בבלשנות ובפילוסופיה, אם איני טועה, איש מוזר במקצת, שעבד אז איתנו, הנערים והנערות, בגן־הירק ונהג להביך את הנערות הצעירות הרכונות בין הערוגות, כשהוא שר שירים ארוטיים־היתוליים באידיש וברומנית, תוך שהוא מנפנף לעומתן במלפפון גדול וירוק שזה עתה נקטף. אכן, היו זמנים... לא שאני מתגעגע אליהם במיוחד: איש מאיתנו לא התלהב (כבר אז...) לעבוד שעות רבות כשהגב כפוף, לעשב ולדלל את ערוגות גן־הירק. האמת ניתנת להיאמר, שכמוני גם חשו רבים אחרים, ורוב הקיבוצים חיסלו כבר לפני שנים את גני־הירק שלהם, אם כי לא מסיבה זו בלבד, או בעיקר. הסיבה העיקרית היתה המחסור בידיים עובדות והאפשרות להפיק רווח גדול יותר בגידולי שדה. ואמנם גידול הירקות הסתלק מן התנועה הקיבוצית, להוציא אזורים מסוימים, שם מנצלים תנאי אקלים וקרקע מיוחדים, ורוב הענף מרוכז במושבים. אבל באחרונה נפל דבר.

חנן מור (36) נולד בבית־השיטה והצטרף לבית־אלפא לאחר שנשא לאשה בת הקיבוץ. הוא נראה ונשמע כפלאח אמיתי, ובאמת עבד שנים רבות בפלחה. הוא בוגר קורס של טכנאי חקלאות, שהה שנתיים עם רעייתו בארה"ב, ומאז שובו הביתה לפני כחמש שנים הוא ניסה פעמים אחדות "למכור" לוועדת המשק של קיבוצו את הרעיון של הקמת "גן־בית" – גן־ירקות שיספק את צריכת 500 האוכלים של בית־אלפא.

"כל עוד היתה הכותנה בשיאה, רק טבעי היה שכל המשאבים וכל תשומת הלב יושקעו בענף זה שנתן הכנסה יפה. מי היה צריך גן־ירק? השיקול היה לעשות כסף. אבל עכשיו, כשיש קיצוץ במכסות המים וצריך להשיג תמורה מקסימלית על כל קוב מים, החלו החקלאים לחפש גידולים חלופיים: לא רק בבית־אלפא חוזרים לגן־הירק. הענף חוזר ותופס את מקומו בעוד ועוד קיבוצים".

"המטרה שלי היא לגדל מגוון של ירקות בסדר גודל כזה, שיחסוך קניית הירקות האלה בחוץ. בתכנית שלי לגדל עגבניות, שום, חצילים, כרובים למיניהם, בצלים, פלפל, כרובית, קישואים, סלק אדום, כולרבי – בקיצור: כל מה שנחוץ לסלט טוב ועסיסי..."

חנן סבור, שהגן יפתור גם את בעיית עבודתם של הילדים הצעירים, בגיל שבו הם עדיין אינם מבוקשים בענפים אחרים. "אני רואה חשיבות רבה גם בחינוך הילדים לעבודה, כערך, ובמיוחד לעבודת השדה, בין ערוגות הגן".

חנן מור עובד לפי תכנית מפורטת, שעובדה על־ידי התק"ם (לא חשוב שבית־אלפא שייכת לקבה"א) ועל־ידי מומחה של חברת "הזרע", תכנית־אב האמורה לספק את צרכיו של כל יישוב, בהתאם לגודלו, והמסבירה בדיוק מה לזרוע, כמה ומתי – ומה הטיפולים שיש לתת בכל שלב של הגידול. הוא נעזר, ביחוד בנושאי המזיקים, בדגנית הוכשטטר, חברת הקיבוץ, שסיימה את הפקולטה לחקלאות ברחובות.

"אני מאוד נהנית לסייע לחנן", אומרת לי דגנית, "ברחובות עסקתי בחקלאות דרך המיקרוסקופ, כאן אני חשה את השדה, את המגע עם האדמה". דגנית, שהיא פקחית מזיקים בשדות הכותנה בעמק, מביטה בחיבה לכיוון 20 הדונם של גן־הבית, שלה ושל חנן.

מוסדות העבודה של בית־אלפא מסויגים קצת מהנסיון של חנן: "הם חוששים", אומר חנן, "שעם הזמן ייווצר עומס שלא יוכלו לעמוד בו, וזה מלחיץ אותם".

אך הציבור הרחב בקיבוץ מאוד ספונטני ואוהד. חידוש גן־הירק, אומר חנן, מעורר בו זכרונות מן העבר. "לדוגמה: לשתילת הכרובית הספיק 'שדר' קצר שהעברתי ובאותו יום, אחה"צ, התגייסו כל ותיקי הכרובית וממש שמחו להתגייס ולהיזכר. גם בעתיד אזדקק לעזרת גנני העבר".

ואמנם יש במה להיזכר: לגן־הירק של בית־אלפא יש עבר מפואר מאוד. עד היום מזכירים ירקנים ותיקים בכל הארץ, ביראת־כבוד, את שמו של חיים פלדנר, חבר הקיבוץ (היום בן 84), שחקר שנים רבות (ותחילה בקרית־ענבים), שחיים היה ממטפחיה, את זני הכרובית, השום ומיני ירקות רבים אחרים וסיפח זנים חדשים, שנפוצו אחר־כך מבית־אלפא לארץ כולה. בימי הזוהר שלו הקיף גן־הירק של בית־אלפא כאלף דונם. גם היום עוסק חיים פלדנר בנסיונות ובמחקרים, ונראה שעינו פקוחה ומביטה מנקודת התצפית המיוחדת של בר־סמכא על נסיונו המעניין של חנן לחדש ימים כקדם.

האם ההתחלה הצנועה של חנן מור תביא לחידוש המסורת במלוא היקפה? ימים יגידו...

המגרש שאין מקללים בו את האמהות

מאת שמעון וייס

יש לפחות מגרש כדורסל אחד בארץ, שבו אפשר אמנם לקלל את השופט, אבל לא בריא לקלל את האמהות של השחקנים או את נשותיהם, שכן המקלל עלול למצוא עצמו מגדף, חס וחלילה, את האם או האשה של עצמו. הכיצד, אתם שואלים? פשוט מאוד, קבוצת הכדורסל מורכבת מאבות ובנים...

מצב יוצא־דופן זה שורר במסדה שבעמק־הירדן, שקבוצת הכדורסל שלה משחקת אמנם רק בליגה ג', אבל בכל־זאת היא ראויה לציון מיוחד. שחקניה אינם סתם שחקנים הנפגשים רק במשחקים וכן באימונים, נאמר פעם עד שלוש פעמים בשבוע. הכדורסל במסדה הוא ספורט של קירוב דורות, פשוטו כמשמעו, אם כי יש בו, כמו בכל כדורסל, גם זיעה וריבאונדים וקליעות וכדורים.

לאמיתו־של־דבר, אף אחד לא ארגן כך את קבוצת הכדורסל של המשק. פשוט, פעל כאן התהליך הביולוגי המקובל. פתאום, השנה, מצאו עצמם האבות כשהם משחקים לצד בניהם. המשותף לשני הדורות – אהבת משחק הכדורסל. אולי בשל כך נתפס הכול כתחביב גומר של שעות הפנאי, בלי שאיפות ויומרות להגיע לצמרת או להתמודד על גביע אירופה.

במסדה יודעים להעריך נכון את הספורט. אין בזה שום ניצוץ של עסק מסחרי ולא מקבלים שום תמורה, חוץ מההנאה הגדולה. "אנחנו לא עסק כלכלי, אלא עסק משפחתי", צוחק בני צ'פלין בן 40, שבנו יובל, בן 15½, משחק עימו בקבוצה.

קבוצת הכדורסל של מסדה – אבות ובנים. שני מימין בשורה העליונה – בני צ'פלין

גילם של האבות הוותיקים בקבוצה נע סביב 40. פעם הם היו שחקנים רציניים, ואז נמצאה מסדה בליגה גבוהה יותר. מאז צמחו קרחות, גדלה גם הכרס, נולדו ילדים, אלה גדלו וסופם שהלכו בעקבות האבות. גילו של דור הבנים בקבוצה נע סביב 16, אף כי יש גם שחקנים־בנים מבוגרים יותר, שכבר סיימו את שירותם בצבא. מאמן אין וגם מנהל אין. באים, משחקים עד שמתעייפים ואז קוראים לבנים שיבואו להחליף. צ'פלין אומר, ספק בחיוך ספק ברצינות, שברוך־כלל האבות מחזיקים מעמד רק בחמש הדקות הראשונות של המשחק, ואחר־כך הם מרדים לספסל על ארבע ובכוחותיהם האחרונים הם מבקשים מבניהם שייכנסו למשחק במקומם.

היום מורכבת הקבוצה משלושה אבות, שלושה בנים ומעוד קצת נספחים, שמרגישים עצמם קצת מחוץ למשפחה. על האווירה בקבוצה אומר בני צ'פלין: "בוודאי שיש אווירה אחרת מאשר בקבוצה רגילה: פחות צועקים ופחות מקללים ויש פחות מתח בתוך הקבוצה. בסך־הכול יש הבנה בין השחקנים, שזה רק ספורט. מה אתה מצפה, שאני אקלל את הבן שלי ואומר לו 'בן־זונה'?"

לאירופה לא תגיע הקבוצה. לכל היותר יסיימו את העונה במפגש משפחתי אצל אחת המשפחות בסלון. אפילו האמהות תרגשנה בתוך העניינים. הן מכירות את השחקנים יותר טוב מכל מאמן.

שביבים ממושבים

אני כקרבן האוטומציה

דן בר־און

העניינים הולכים ומסתבכים ככל שעובר הזמן, וכבר יש מושבניקים השואלים את השאלה הגורלית: "נו, ומה יהיה הסוף?" פעם היה חקלאי צריך לדעת לרתום סוס ולחלוב פרות בידיים. מאז זרמו הרבה מים במוביל הארצי.

בפעם הראשונה שעמדתי בפיק ברכיים ולב דופק מול פלאי ההתקדמות הטכנולוגית היה, כאשר התקינו אצלי מכונת חליבה. פחדתי שמא אותחשמל, או שלחץ האויר ישאב אותי לתוך המערכת והאלמנה שלי תמצא אותי בדלי החלב. בתוך ליבי קינן החשש המוצדק, שאין זה אלא ראשיתו של התהליך. ואכן, כאשר אני רואה כיום את המתקנים המשוכללים אצל הרפתנים, על נדמה לי שהמכונה שלי מהימים ההם היתה המצאה של ימי הביניים.

כשהחלטתי לרכוש טרקטור, בלחץ הנסיבות, ובמיוחד זה של בני, בא אלי סוכן החברה ושאל אותי, לכמה כוחות סוס אני זקוק. מה אני יודע? עד אז היתה לי בהמת־עבודה בשותפות עם השכן, כלומר חצי כוח־סוס. וגם זה בקושי בהתחשב בגיל הבהמה ומצב בריאותה. כשתיארתי לפניו את טיב העבודה שידרש מהטרקטור, נקב במספר הדרוש לי, ומכיוון שאני חלש במספרים, נתתי בו סימן: מחצית מספר המשק שלי פלוס ארבעה. הוא גם הסביר לי משהו על הגה כוח, נקודה שלישית והרמה הידראולית – מונחים ששמעתי אז בפעם ראשונה. אצל בהמת־עבודה אין דבר כזה.

העניינים הוסיפו להתקדם. בנינו לול בשיטת "עוד תרנגולת ועוד תרנגולת", עד שיום בהיר אחד נזקקנו למאביס אוטומאטי, שישחרר אותנו מהגשת המזון ביד. התקינו את המתקנים, חיברו חשמל למנועים, והנה אני הבעלים המאושרים של לוח פיקוד חשמלי שיש בו נורות צבעוניות מהבהבות, מתגים וידיות, שכדוגמתם אמנם ראיתי כבר פה, אבל לא העליתי אז על הדעת, שגם אני אתפעל מאלה ביום מהימים. תחילה התכסיתי זיעה קרה כשאירעה תקלה – ותקלות אירעו, ועוד איך! לפעמים היה זה עניין־של־מה־בכך, ובעל המקצוע שקראתי לעזרתו נתן לי לחוש היטב את מלוא זילזולו בבורותי. לאט־לאט, בדרך הקשה, למדתי חלק מסודות המתקן. מה אני אגיד לכם: חשמל ואלקטרוניקה זה דבר טוב – כל־עוד הם פועלים. מאז שיש לי אלקטרוניקה שאמורה להקל על החיים שלי רובצים עלי עול ומועקה מחשש לתקלה, במיוחד לקראת סוף השבוע. אני מציע לחקור מדוע תקלות קורות – האם זה רק אצלי? – ביום שישי בצהריים? יום שישי מוקדש לאיתור התקלה, ערב שבת עומד בצילה הכבד, ובשבת מתרוצצים לתקן את הטעון תיקון. כי הרי מדובר בצרכיהם של בעלי־חיים!

אוטומציה והתקדמות טכנולוגית הן ענין שאין לו סוף. הצעות לרוב, שאי־אפשר לסרב להן, צצות כפטריות אחרי הגשם: פיקוח טרמוסטאטי על חום, קור, לחות או יובש, שעונים לתאורה ופיקוח, אוטומציה בהשקייה הוא ים שאפשר לשחות בו – וגם לטבוע. מכשירי אזעקה מתוחכמים, מאזניים אוטומטיים לשקילת מזון, וכן הלאה. כל סוכן שמבקר אותי מוכיח לי שחור על־גבי לוח מחשב, שהסחורה שלו היא השקעה משתלמת. "זה יקר? מה פתאום! זה יחזיר לך את ערך ההשקעה תוך שנה, מקסימום שנתיים, ואתה יודע מה?" – הוא מוסיף למתוח אותי, בתנאי התשלום שתקבל אצלנו זו כמעט מתנה. תשלם ותרוויח. תשקיע ותחיה כלורד. ובינתיים מתוספת עוד נורית־פיקוח מהבהבת על לוח הבקרה, ועימה דאגה נוספת.

"כשאתה כל־כך תלוי בחשמל" – אמרו לי – "אתה זקוק לגנראטור, למקרה של הפסקת חשמל מסיבה זו או אחרת". מתברר שקוראים לזה "ספק כוח חלופי". נשמע לא רע. בסדר, שוכנעתי. "לכמה קילוואט אתה זקוק?" – שאל אותי הסוכן שבא לבקר אותי. שוב שאלה מביכה. לא נעים להודות, אבל אינני מבדיל בין ואט לאמפר. פיסיקה לא היתה הצד החזק שלי בבית־הספר, וסבור הייתי שסוג זה של ידע לא נועד לי. בשביל להדליק נורת חשמל או להכניס תקע לשקע אין צורך למלא את ראשי בדברים כאלה. חבל מאוד שבנעורינו לא היה לנו יותר שכל.

כבר הזכרנו את ההשקיה. לא מזמן שיכנע אותי סוכן של אחת החברות לרכוש מסנן אוטומאטי. מאוד הגיוני. לעזאזל הכסף, העיקר להתפטר, אחת ולתמיד, מן הצרות שיש לי מהסתימות הנגרמות מהמים המלוכלכים. התנאים שהוצעו לי היו ממש משגעים. לחטוף ולסנן! חטפתי. נתתי למסנן לעבוד במקומי. אלא, לשם יתר בטחון, שכנעו אותי להוסיף מסנן רגיל בנוסף למסנן האוטומטי. מכל מלמדי השכלתי, וכך עשיתי. אבל התברר ששני המסננים גם יחד לא יכלו ללכלוך שבמים, ומפעם לפעם נסתמה פה ושם ממטרה. זה קורה, אמר לי איש החברה. שום דבר בחיים לא מושלם, אפילו לא מסנן מכל סוג וחברה. לאור הנסיון שלי עם עצמי, נאלצתי להסכים. אבל זה לא נורא, הוא הוסיף ואמר. תפתח מדי פעם את המסנן ותנקה ביד, ליתר בטחון.

זה בכל זאת הקל עלי מאוד. לא לזמן רב. בבואי באחד הימים שמעתי כבר מרחוק רחש חשוד של מים נוזלים ומצאתי זרם אדיר פורץ מתוך המסנן החדש ושוטף לאורך החלקה שלי כנחל איתן. הייתי משול לאותו שוליית הקוסם, שידע את סוד הפעלת המים, ולא את סוד הפסקתם. סובבתי בורג פה והידקתי במקום אחר, אך הכול לשווא. נותר לי רק לסגור את הברז הראשי. זה אמנם הפסיק את זרימת המים, אבל לא פתר את הבעיה, כי אני זקוק באופן נואש למים לשם השקיה. ומי שרוצה לנחש, באיזה יום ושעה אנו עומדים, לא יתקשה בכך: יום שישי בצהריים! טלפונים הלכו למי שהלכו ולבסוף בא איש השרות. הוא פירק את המכשיר לגורמיו ומצא את התקלה. מעכשיו אין לי עוד שקט ביום ובלילה ואני דואג, שמא שוב פרץ זרם המים.

בקומי בבוקר אני מתפלל בליבי, שהטרקטור לא יכזיב שוב בשעת ההנעה, כמו אתמול, כי אני זקוק לו מאוד לעריכת סיורי הביקורת שלי, השד יודע כמה פעמים ביום, כדי לפקח על האוטומציה, וחסר לי שהמכונית תבגוד בי בימים טרופים אלה. ועוד אומרים שבעידן האוטומציה האדם משתחרר מדאגות..

גירה פולקלוריסטית

ב"דבר השבוע" מ־24.10, בעמודיו של יאיר גרבוז, אגב זכרונות מהנח"ל, יש דברים קשים על "חיי התרבות והרוח של התנועה הקיבוצית המפוארת". יש להניח שקוראי מדורנו המתחרתי מציצים גם ב"דבר השבוע" ואין טעם לצטט את הכל. נזכיר למשל, "קצין התרבות והתרבותניק האזרחי (בקיבוץ) עושים עבודה דומה – העלאת גירה פולקלוריסטית (—) אוטרקיה תרבותית שמספקת את הדרישות של עצמה ומורידה אותן בהתאם". כשגרבוז מנחש מה היה קורה אילו נשאר, חלילה, בקיבוץ, הוא כותב, למשל, שהיה נהפך "אנדרוגינוס שנותן ולוקח מעצמו, נביא מאונן בעירו", וכן הלאה.

אפשר להתמודד עם הדברים המכאיבים האלה בטענה, שיש כאן שידור חוזר של הסטראוטיפיות המפורסמת שבה רואים "מבחוץ" את הקיבוץ, לחיוב ולשלילה. אפשר גם להפנות את גרבוז לאותו ראיון של אבירמה גולן עם מושיק באותו גליון של "דבר השבוע" ובעיקר לקריקטורות החכמות, המבריקות בפשטות עיצובן, של מושיק. מושיק נשאר בקיבוץ ולא נהפך לא לאנדרוגינוס תרבותי ולא לנביא מאונן בעירו.

אבל קשה להתנער מדברי גרבוז. הם לא נכתבו מתוך שמחה לאיד ולפי תחושתנו יש בהם נתח הגון של אמת. חברות קיבוציות (בעיקר של בוגרי תנועות נוער, נדמה לנו) מתבטאות תרבותית ומתנהגות כתנועת נוער של קשישים, המולה מעלתנית המחפה כאילו על בריחה מהתמודדות מבוגרת עם החיים. מוכרת הגרוויטציה של היחד לכיוון המכנה המשותף הנמוך. הדוגמא של מושיק אינה יכולה לבטל אותה, כי שאלה מעניינת ועצובה היא, כמה תרמה מחלתו של מושיק להיותו ילד שואב כוח מהתבוננות אישית (ולא מהיחד ההומה).

"העלאת גירה פולקלוריסטית" היא ביטוי לחברה החילונית הישראלית כולה. המצער הוא, שהקיבוץ איבד את המוטיבציה למשוך את העגלה הזאת מן השלולית. גרבוז איננו מעודכן. ערבי תרבות רבים בקיבוצים אינם עוד גלגולים של "ערבי גרעין" בנח"ל. הם לעיתים קרובות מדי גירסה לעניים של שעשועוני טלוויזיה למבוגרים ודיסקו עם כל דבר לצעירים.

כשהיתה המוטיבציה להוביל, היא הניבה לא מעט מגוחכיזמים, אבל לצידם גם דברים נכונים שבלעדיהם לא אפשר היה לתאר הוויה ארץ־ישראלית, יהודית וחילונית, הוויה שהיתה הכרחית לזמנה וכמו ההלכה, קפאה באיזה מקום, עד שלא נשאר אלא להעלותה כגירה פולקלוריסטית.

בל נחמיר. למקומיות יש חן מסוים. לכל מקום – לא רק, אבל גם – יש חן המקום. "יש כאן אינטימיות מגוננת, מין הרחבה של המשפחה, של השבט. הכל מוכר: המנהגים, השבילים, האנשים. הכל צפוי, וכשהכל צפוי – יש פחות כאב", אומר מושיק.

לפעמים נראה לנו, שהאנשים המכונים "קטנים", שאינם שואפים ואינם חוקרים במופלא מהם, הם דווקא אלה שעוקרים הרים, עוצרים אויב בגופם – ולהפתעת המסתייגים מהם, גם מזהים בחוש את האמת מדויק יותר מהרבה חיישנים. הרי על "קול המון כקול שדי" מבוססת הדמוקרטיה. הקליינע מענטשאלך הם המאפשרים לאמנים, למשל, להשתכלל, להתגבש, לחפש את דרכם (שלעיתים מתגלים כנתיב השיירה ולעיתים לא).

יאיר גרבוז הוא צייר מהדר, כך התרשמנו מתערוכתו האחרונה. אבל כמה מאלה, שנמלטו מאימת "החוט הגס של ההרמוניות" בקיבוץ, כשלו בדרך ליעודם ושקעו, מחוץ לקיבוץ, בקרתנות קטנונית בחברה מתברגנת! ומאלה שלא טבעו בקרתנות, כמה נשרפו מעודף אגוצנטיות? הרי האנוכיות, רגישות היתר, וההתרכזות הבלעדית בעצמיות ובייעוד האישי מניבות לפעמים פרי הילולים אך גובות לעתים מחיר כבד מנשוא.

ככה וככה (כלומר זאת ואף זאת): גם אם אפשר למצוא נקודות זכות בבינוניות ונקודות חובה בפיתוח המרבי של היכולת – הקיבוץ לא ישרוד, כנראה, כחברה אלטרנטיבית, אם לא יעלה מן הרחצה באמבטיית הבינוניות המקציפה שלו. פיגור תרבותי מבריח ומבטא פיגורים נוספים. בקיבוצים חסרים לא רק אנשי רוח (מובילים, לא רק דחוקים לקרן־זוית), אלא גם אלפי מהנדסים.

יש משהו בחרדה שסגנון חיים, המנקז אל מכנה משותף נמוך, יכול גם לנקז להיעלמות הקיבוץ כתופעה חשובה. תמ/וס

ברי וליף הצעידו לנצחון מפתיע על אליצור 89:91

מאת משה כהן

קבוצת הפועל גליל עליון הפתיעה אמש את "להטוטני" אליצור נתניה, לאחר שניצחה במשחק שקול ומרתק בתוצאה 89:91 (41:48).

כדורסלני הגליל חייבים את נצחונם לשחקן שחום העור, קרטיס ברי, ששיחק היטב מתחת לסלים ואף קלע בוירטואוזיות חמישה סלים של שלוש נקודות. שחקני אליצור ניסו בכל דרך אפשרית להצר את צעדיו של ברי, אך הוא לעג לשמירתם הצמודה ועשה במגרש ככל שעלה על רוחו. אם חבריו היו מוסרים לו יותר כדורים, אז אין ספק, כי נתניה היתה יורדת מהמגרש מובסת.

גם לבדו ליף היו דקות טובות. הוא הטיב לנווט את משחק קבוצתו והצליח לחפות על חולשתו של הרכז הותיק, שמואל זיסמן, במחצית השניה. ארז חזן פתח את המשחק היטב, אך במחצית השניה הוא נחלש. טרי ווייט לא הצליח להשתלב במשחק קבוצתו מתחת לסלים.

שחקני נתניה סבלו מחולשת שחקניהם הגבוהים מתחת לסלים. ג'ונסטון היה חלש והירבה להחטיא. טרי פייד לא שלט בכדורים החוזרים וגם מאלוביץ לא הצליח לשפר את משחק קבוצתו מתחת לסלים.

השחקן המצטיין בשורות הנתניתים היה קרל נברסון, שלא אחת קלע סלים מרהיבים ביופים. חברו וילי סימס סבל מחוסר יציבות במשחקו ולרכז גרג גידנס לא ניתנה הזדמנות מספקת להציג את מלוא יכולתו.

משחקם של הנתניתים היה מפוזר. הם הירבו לאבד כדורים פשוטים ולא שיחקו במהירות האופיינית להם. נראה, כי ההפסד לקבוצה קטנה פגע קשות בבטחונם העצמי.

במשך רוב דקות המחצית הראשונה חזו הצופים במשחק שקול והפכפך. לאחר פתיחה שקולה הצליחו שחקני הגליל לעלות ליתרון – 21:29, אך כניסתו של גידנס למשחק הביאה כעבור חמש דקות לאיזון התוצאה. שחקני הגליל לא נשברו והצליחו לעלות ליתרון של שמונה נקודות עד לסיום המחצית.

במחצית השניה עברו הנתניתים לשמירת לחץ על־פני כל המגרש. אכן, בדקה ה־27 הצליחו להשוות את התוצאה – 59:59. קרטיס ברי וחבריו לא נבהלו והצליחו בדקות הסיום לברוח שוב – 82:89. הנתניתים החלו לשחק בהקרבה רבה. הם ניצלו טעויות גסות של מאמן הגליל, אריה מליניאק, והצליחו בשניות הסיום לצמק את התוצאה – 91:89.

שפטו דגן וגול לעיני 1008 צופים בהיכל הספורט ביד־אליהו.

• נקודות לגליל עליון: ברי (35), ליף (21), חזן (16), הייט (8), זיסמן (7), מנזוזי (4).

• נקודות לאליצור נתניה: נברסון (29), סימס (18), גידנס (14), מאלוביק (9), ג'ונסטון (8), פייד (8), ברכה (5).

הפועל ים – חיפה במוקד הכדורסל

מאת משה כהן

משחק התחתית בין קבוצות הפועל ירושלים והפועל חיפה יעמוד הערב במוקד משחקי המחזור ה־6 בליגה הלאומית בכדורסל.

רק ארבעה משחקים יערכו הערב, לאחר ששני משחקים נערכו אתמול ושלשום בגלל השתתפותן של קבוצות אליצור נתניה והפועל חולון במשחקי גביע אירופה.

מאבק שקול צפוי בבירה, שם תארח כאמור הפועל ירושלים את הפועל חיפה. שתי הקבוצות איכזבו עד כה. הירושלמים ינסו לנצל את מגרשם הביתי ואוהדיהם הרבים כדי לזכות בנצחונם השני העונה. הדבר תלוי רבות ביכולתו של כוכבם, האמר הארוך, שטרם הצליח לגלות את מלוא יכולתו.

האורחים מעיר הכרמל איכזבו אף הם. משחקנים כמו יוסטון, רולס ודולול ביתן היה לצפות להרבה יותר. אם תכיכיו של רני כהנא יציגו את יכולתם הרגילה, הם מסוגלים לזכות בנצחון חוץ.

קבוצת הפועל ת"א תארח באולמה הביתי את הפועל ר"ג. בשבוע שעבר גילו ה"אדומים" חוסר יציבות ביכולתם. לאחר חולשתם המדהימה ב"דרבי", הם גילו יכולת מצוינת במשחקם מול הקבוצה האיטלקית החזקה, וארזה. מולם תשחק קבוצה לא מאורגנת, שהפסד בהפרש נקודות קטן, יהווה עבורה הישג.

האלופה, מכבי ת"א, תתארח בעיר־הגנים, אצל קבוצת מכבי ר"ג. נראה, כי ברקוביץ, מאגי וחבריהם לא יתקלו בבעיות מיוחדות והם יזכו בנצחון קל.

כדורסלני מכבי חיפה ינסו לזכות בנצחון ביתי מול קבוצת התחתית של הפועל איתן/גבת. שחקני העמק ינסו לחפות על נחיתותם האיכותית, במשחק שאפתני. אך מול שפע, גורדון וחבריהם אין להם את הכלים להפתיע.

בחור כארז

מאת ניסן פרידמן

בעוד פחות משלושה חודשים ימלאו לארז הראל 17 שנים. המתנה היפה ביותר עבור יום ההולדת תהיה הופעה מוצלחת שלו באליפות העולם לקדטים בסיוף, שתיערך לראשונה בישראל באפריל 1986.

ארז מסייף בסגנון החרב ונחשב לאחד מסייפי הנוער הטובים ביותר בישראל. אין לו תקוות גדולות באליפות העולם. "סגנון החרב אינו מפותח דיו בארץ", הוא מסביר. "אין לנו תנאים ואין לנו נסיון. אך אני מקווה שהחרב יזכה ליותר [illegible]".

ארז הראל חבר באגודת מכבי ר"ג. מאמנו מיכאל גפן (צ'ציה), שאימן בעבר את נבחרת ישראל בחרב, מעיד עליו כי הוא כשרוני ותכונותיו מאפשרות לו להתפתח. לפני שבועיים זכה ארז באליפות יום מכבי בגבעתיים, כשבמאזנו 8 נצחונות מ־8 קרבות.

ארז תלמיד י"א, במגמת מתמטיקה־פיזיקה בתיכון "בליך". לסיוף הגיע בגיל 11. הוא מספר: "בל"ג בעומר ראיתי מופע חרב והתאהבתי במקצוע. פו מרקשטיין (סגן אלוף ישראל) פתח אז חוג ונרשמתי. אחרי כמה קרבות הוא התרשם ממני ולקח אותי למכבי ר"ג".

ליגה ארצית בכדורסל

• מחוז צפון: מכבי נתניה – הפועל נהריה 81:83; הפועל גדשמואל – הפועל בית־אלפא 71:78; מכבי כרמיאל – הפועל כנרת 78:96; מכבי קרית־מוצקין – מכבי חדרה 57:93; הפועל בקעת בית־שאן – הפועל עין־דור 69:80.

• מחוז דרום: אליצור קרית־אונו – מכבי ראשל"צ 68:93; אליצור רמלה – אסא רמת־השרון 100:103; הפועל נען – מכבי ירושלים 63:65; הפועל גבעתיים – אליצור פ"ת 68:86; מכבי פ"ת – מכבי דרום ת"א 77:78.

תובעים משווייצר הבהרות לגבי מצב הקבוצה בתחתית

חברים בהנהלת הפועל תל־אביב תובעים מהמאמן דוד שווייצר להופיע בפני הנהלת הקבוצה ולמסור הבהרות לאור המצב אליו נקלעה הקבוצה.

כבר בסוף השבוע שעבר גלשו הויכוחים בהנהלה לטונים גבוהים למדי. חבר הנהלת הקבוצה, אברהם מרוזי, אמר, כי לא ייתכן שהקבוצה נמצאת במצב שכזה והמאמן לא יופיע בפניה.

היום ימשיכו חברים בהנהלה לתבוע את הופעתו של שווייצר בפני ההנהלה כדי להסביר את המצב.

קרמר ובראון העפילו לסבב הבינ"ל בטניס

אבי קרמר ויורם בראון העפילו אתמול לסבב הבינ"ל בטניס ע"ש פרנקל, לאחר שגברו על יריביהם בשלב המוקדם. אבי קרמר ניצח את סרגסון מארה"ב 3:6, 2:6 ויורם בראון גבר על פופינגר ממערב־גרמניה 3:6, 6:4, 3:6.

נוסף לשניים, ישתתפו בסבב עוד חמישה ישראלים, תומר צימרמן, חיים ציון, מיכאל דניאל, מנשה צור ואורן מוטוסל. היום יתחילו גם התחרויות לנשים בהשתתפות 32 טניסאיות. התחרות היא ע"ש ונסה פיליפס.

מדורג ראשון בין הגברים הוא סגרסינו מרומניה וראשונה בין הנשים היא סינגנסון מאנגליה.

שופטי הכדורגל חייבים לשפוט גם מעבר לקו הירוק

מאת אשר גולדשלגר

איגוד שופטי הכדורגל פנה להנהלת איגוד הכדורגל למנוע שליחת שופטים למשחקים מעבר לקו הירוק או לישובים מרוחקים היכולים לגרום לסיכון השופטים, על כך נודע משיחה עם חברים בהנהלת איגוד הכדורגל.

בישיבת הנהלת האיגוד האחרונה הוחלט לדחות את פניית השופטים שלא לשפוט מעבר לקו הירוק או במקומות מרוחקים.

"לדעת הנהלת איגוד הכדורגל יש להעניק שרות לכלל הקבוצות בליגות הכדורגל השונות, הן מעבר לקו הירוק והן במקומות מרוחקים.

בניגוד לצפוי החליטה הנהלת איגוד הכדורגל, בהצבעה, להותיר את אבי הולצמן כמאמן נבחרת הנשים בכדורגל. הגם שזו התפרקה בתחילת העונה. איגוד הכדורגל הוליס, כי נבחרת הנשים תבנה מחדש על שרידי זו שהתפרקה בתחילת העונה בגין פרישת האלופה הפועל נעמן מהליגה בכדורגל.

המעניין הוא ששני נציגי אליצור באגוד, צבי הרשקוביץ וחיים מיטליס הציעו כל אחד שם אחר של מועמד. הרשקוביץ העלה מועמדות הולצמן ומיטליס את מועמדות גבע.

רצי איל"ן זכו במקומות נכבדים במרתון בארה"ב

מאת אברהם תשובה

צמד רצי מרכז הספורט לנכים של איל"ן ברמת־גן זכה אתמול להישגים נאים במרוץ מרתון "אמורינס" שהיה לעיני אלפי צופים בוואשינגטון.

במרוץ זה השתתפו כ־11,000 רצים וביניהם 100 על עגלות נכים.

אלישע עזרא מישראל נטל את המקום השביעי בין המאה בזמן של 2:44,03 שעות וחברו שלמה שרוני הגיע תשיעי וראשון מבין הנוער עד גיל 18. זמנו היה 2:56,06 שעות

הגנת הפועל ת"א חוסמת את האמריקאים של וארזה במשחק הניצחון בגביע קוראץ' (85:92).

מלמיליאן: הולך טוב אבל סיכומים עושים בסוף העונה

מאת ניסן פרידמן

אלי אוחנה הבקיע שלושה רביעייה. פמי מלכה ואופיר שמואלי בלטו בדרך לנצחון הגדול על בית"ר נתניה 0:6, שהעלה את הקבוצה למקום הראשון בטבלה.

אבל, השחקנים היו תמימי דעים אחרי המשחק כי הסוד של בית"ר ירושלים הוא עדיין אורי מלמיליאן.

★ אורי, אתה שמח עכשיו שנשארת בקבוצה אחרי פרשת הקיץ?

"בגלל שני נצחונות גבוהים איני צריך לצאת מהכלים. אין קשר לתוצאות לעובדה שאני שמח לשחק בבית"ר ירושלים. הייתי אומר זאת גם אחרי הפסד. מה שהיה נגמר".

★ נראה שהקבוצה יותר בשלה השנה לאליפות.

"גם לפני שנה כשהיינו במקום הראשון אמרו כך. למעשה, גם לפני שנתיים חשבו כך. אם היום היו סוגרים את הליגה היינו אלופים, אך הבעיה שהעונה נמשכת 30 מחזורים. הדרך עדיין ארוכה".

★ אחרי המשחק שמעתי שוב את המשפט המפורסם: בשאריי בכושר כל הקבוצה רצה.

"אני חלק בלתי מבוטל מהקבוצה. כשאני משחק אני משתדל לסחוף את כל הקבוצה. בינתיים זה הולך טוב. אך בלי עזרה של החברים כלום לא היה הולך. אמשיך לנסות לשמור על הרמה לאורך כל העונה. אני אעשה סיכומים רק בסוף העונה".

★ איך קורה שקבוצה משיגה יבול של 11 שערים ב־2 משחקים?

"לפעמים קורה שמנצלים את רוב המצבים ומשיגים תוצאות גבוהות. אך לא תמיד התוצאה משקפת את האירועים בשדה. היו משחקים שהחמצנו המון מצבים וגמרנו בקושי 0:1. עוד יהיו לנו 0:1 ו־0:0".

★ שני נצחונות כאלה אומרים משהו על ההתקפה שלכם העונה?

"לא צריכים להסתכל מיותר מדי גבוה. בשבוע שעבר אכנם גברנו על קבוצה חזקה כמו בית"ר ת"א, אך במשך 20 דקות הם תקפו והחטיאו פעמיים. רק אח"כ הבקענו והמשחק הפך ליותר קל עבורנו. השבוע הובלנו 0:2 מול בית"ר נתניה בהפסקה ואח"כ הם תקפו במטרה להשוות והפקירו את ההגנה. אז כמעט כל התקפה שלנו הפכה לשער".

★ אלי אוחנה הבקיע רביעייה. הוא חזר לעצמו?

"האמת שהפעם אלי ניצל כמעט את כל המצבים שלו במשחק. הוא בכושר טוב בזמן האחרון, אך שלושים זה בא לידי ביטוי. תמיד יפה שחלוץ מבקיע ארבעה שערים".

48 שעות אחרי שבת

מכבי ראשל"צ 21 מכבי ארזים 14

מאת י. חבב

אמש נערכו משחקי המחזור ה־6 בליגה הלאומית בכדוריד. במשחק המרכזי גברה האלופה, מכבי ראשל"צ, על מכבי ארזים ר"ג בתוצאה 14:21 (7:12).

כתבנו יצחק פרי מספר, כי עד הדקה ה־17 התנהל במגרש משחק שקול ובעניין, אך התעוררות של שחקני ראשל"צ גרמה בהמשך למפנה. לראשל"צ הירבו להבקיע: כנען (6), צרפתי (5), דרוקר (4). במכבי ארזים בלט שמש, שהבקיע שישה שערים.

רק קבוצת הפועל ראשל"צ טרם נוצחה העונה. אמש גברו הראשונים על מכבי פ"ת בתוצאה 25:32 (12:18). בשורות ראשל"צ בלטו אליעזר ודוד (14 שערים) ודין (9 שערים). בפ"ת בלטו מגל וקביליו (9 שערים כ"א).

קבוצת הפועל רחובות זכתה בנצחונה הראשון העונה, לאחר שגברה על אליצור הרצליה בתוצאה 13:17 (8:10). לרחובות הירבו להבקיע: הודזביק (5 שערים) ודוד (4 שערים). בהרצליה בלט זילבר (5 שערים).

הפועל ר"ג גברה על מכבי רחובות בתוצאה 22:28 (7:13). לר"ג הירבה להבקיע גרא (9 שערים).

הפועל פ"ת הביסה את הפועל נוקדים בתוצאה 19:30 (8:16). לפ"ת הירבה להבקיע עביר (10 שערים). לנוקדים הירבה להבקיע הרבון (8 שערים).

קבוצות מכבי נתניה ואסא ת"א נפרדו בתיקו 24:24.

כדוריד

אופק: אין לקשור שיתוף הזרים בצמצום הליגות

"אין כל הבטחה של שליחי הפועל בהתאחדות לכדורגל לקשור את שיתוף שחקנים זרים בצמצום הליגות", אמר מזכ"ל הפועל, יצחק אופק, במזכירות הפועל, לאור הפרסומים שראו אור לאחרונה, כאילו קיים קשר כזה.

אופק אמר עוד, כי הדברים הנ"ל הם גם על דעתו של יו"ר ההתאחדות לכדורגל, שאול סוידי. לדבריו, רק לאחר שהוועדה המיוחדת, בראשותו של מיכאל אלמוג, תסיים את עבודתה ותגיש את המלצותיה, יובא הנושא לדיון במזכירות מרכז הפועל והחלטותיה יהיו על פי העניין בלבד.

שווייץ אישרה המשחק בין־ארצי ב־3 בדצמבר

מאת אשר גולדשלגר

נבחרת הכדורגל של שווייץ תשחק ב־3 בדצמבר בישראל, מול הנבחרת הלאומית של ישראל. אתמול שיגרה ההתאחדות לכדורגל של שווייץ מברק, בו אישרה את בוא נבחרתה לישראל.

נבחרת ישראל תקיים משחק גומלין מול נבחרת שווייץ בעונה הבאה. לפיכך תקיים הנבחרת בפרק זמן של שבועיים שני משחקים ידידותיים בין־ארציים – ב־19 בנובמבר מול קפריסין וב־3 בדצמבר מול שווייץ.

מחר תתכנס נבחרת העתודה ליום אימונים נוסף. המאמן מיודף מילינקו יצרף היום מספר שחקנים במקום הפצועים.

חמש קבוצות הצטרפו למירוץ האליפות בליגה האיטלקית

תוצאות התיקו אמש, שנספגו אתמול המוליכות בליגה האיטלקית, קבוצות יובנטוס ונאפולי, פתחו את הדרך לפני חמש קבוצות המאיימות על ההגמוניה של השתיים.

יובנטוס התארחה אתמול אצל קומו, המפתיעה, ולא יכלה לה, ערב הגומלין נגד ריאל מאדריד בגביע אירופה לאלופות. נאפולי, עם דייגו מאראדונה, אירחה את אינטר וגם היא נאלצה להתחלק בנקודות עם יריבתה.

מילאן מתאוששת מהפתיחה הצולעת. אתמול הוליך אותה פיירו וירדיס לנצחון 0:3 על פיורנטינה, בהבקיעו צמד במחצית השניה. למילאן 10 נקודות כמו גם לאינטר, ורונה, רומא וקומו. רומא, ללא רוברטו פרוצו וברונו קונטי, הופתעה במחצית הראשונה ע"י אמפולי, שהוליכה מרגלי דלה בדקה ה־23. אולם במחצית השניה בא הכליץ של רומא, שהבקיעה שלושה שערים מרגלי פאולו באלדארי (פעמיים תוך שש דקות) וסטפנו דסידרי.

ורונה גברה על אטלאנטה 1:2, למרות שמשורותיה נעדרו אלקיאר ופאולו רוסי. מאריו מארנגו העניק יתרון לאטלאנטה בדקה ה־42 אך, אנטוניו די ג'אנרו השוה בחלוף שתי דקות. רוברטו גאליה העניק לוורונה את הנצחון 10 דקות מהסיום.

ההולנדי וילאם קיפס הבקיע שלושער כבר במחצית הראשונה במשחק הנצחון של טורינו על אבלינו 1:4. קיפס עלה לראש טבלת "מלך השערים", אותה הוא מחלק עם אלטובלי.

ביתר המשחקים: סמפדוריה – בראשיה 0:1; אודינזה – אסקולי 0:3.

וסטהאם – אברטון 0:1

שער מרגלי הקשר אלאן דיקנס העניק אתמול נצחון יקר לווסטהאם על אברטון, במשחק ליגה שהועבר בשידור ישיר בטלוויזיה. שערו של דיקנס הובקע בדקה ה־49 והעלה את קבוצתו למקום הרביעי בטבלה.

איאקס ניצחה את פיינורד בהולנד

במשחק המרכזי בליגה ההולנדית גברה אתמול איאקס על פיינורד בשיעור 2:3 והיא נותרה בפיסגת הטבלה. איינדהובן, המפגרת אחריה בהפרש שערים, הביסה את רודה, קבוצתו של מוטי איווניר, בתוצאה 0:4.

במשחקים נוספים: זוולה – ונדאם 1:1; דאן האג – ונלו 1:2; דאן בוס – סיטארד 0:3.

ריאל הבקיעה רביעיה

ערב צאתה למשחק הגומלין בטורינו בגביע אירופה, הביסה אתמול ריאל מאדריד את סאבאדל בשיעור 0:4. הוגו סאנצ'ז (2) ואלדאנו והואניטו הבקיעו לריאל.

אתלטיקו מאדריד גברה על אתלטיקו בילבאו 0:3. בארצלונה איבדה נקודה מול ספורטינג (0:0).

• בבריה"מ: דינאמו בוקרשט נותרה בפיסגה, בעקבות נצחון חוץ על טורפדו קוטאיסי 0:4. במשחקים נוספים: זניט לנינגראד – טורפדו מוסקווה 2:0; שחטיור דונטסק – דינמו מינסק 1:2.

• בפורטוגל: בנפיקה, המוליכה, גברה על ריו אווה 0:3. פורטו שניה, לאחר נצחון על ספורטינג 0:2. גוימאראש – צ'אבס 1:3; ואריים – בלאנגש 1:2.

• בשווייץ: המוליכה נויישאטל הביסה את לוקארנו 2:7 והיא מקדימה בנקודה את גראסהופרס, שנוצחה ע"י יאנג בויס 1:0. לוזאן גברה על באזל 3:4. ציריך – סט. גאלן 2:3.

• ברומניה: אלופת אירופה, סטיאווה בוקרשט, מוליכה לאחר נצחון קל על אולט 0:3. דינאמו בוקרשט השניה ניצחה את ארג'ס 0:3.

• בהונגריה: ב"דרבי" של בודפשט, שנערך במחזור ה־11 בליגה ההונגרית בכדורגל, גברה הונבד על מ.ט.ק. בתוצאה 0:2. איפשט בודפשט, שהביסה את דברצן 0:4, מוליכה עם 17 נקודות, לפני מ.ט.ק, האלאראש, פרנצוואריש ופץ' עם 14 כ"א.

• ביוון: במחזור השביעי בליגה היוונית בכדורגל, ניצחה אולימפיאקוס פיראוס את א.א.ק. 0:1, בעוד שהאלופה פאנאתינאיקוס נפרדה ללא שערים מפאאוק סאלוניקי.

בראש צועדת אופי מכיתים עם 11 נקודות ומקדימה בהפרש שערים את איראקליס עם משחק עודף. אופי גברה על ארוס סאלוניקי 1:3 ואיראקליס ניצחה את אפולו 0:1.

מאראדונה בעוד חודש בקהיר

כוכב הכדורגל הארגנטיני דייגו ארמנדו מאראדונה ישחק ב־1 בדצמבר בקהיר, במיפגש בין שתי הקבוצות הבכירות זאמאלק והצ'ינל (אל האלי). הוא יופיע בשתי הקבוצות, מחצית בכל אחת. עבור הופעתו יקבל 17,500 דולר.

בקר זכה בפאריס ניצח בגמר את קסל

• בהונג־קונג זכה ההודי ראמש קרישנאן בן ה־25 בטורניר ה"גראנד פרי", בנצחו במשחק הגמר את אנדרס גומז מאקוודור 6:7, 6:0, 5:7. קודם לכן ניצח קרישנאן את המדורג מספר 1 ג'ימי קונורס מארה"ב.

הטניסאי הגרמני בוריס בקר זכה בטורניר פאריס, כשגבר במשחק הגמר על מחולל ההפתעות הספרדי סרג'יו קסל, המדורג 100 בעולם – 4:6, 3:6, 6:7.

לבקר היתה זו זכייתו השלישית הרצופה ב"גראנד פרי", תוך שלושה שבועות. קודם לכן ניצח בגמר בסידני את לנדל ובטוקיו את אדברג. הגרמני נטל איפוא שלושה תארים בשלוש יבשות.

מנחשים מראשל"צ ובית־שמש התחלקו בפרס הראשון בטוטו

תושב ראשון־לציון ותושב בית־שמש היו היחידים שניחשו את כל 14 משחקי השבת, כולל ההפתעה המרעישה של הפועל לוד בחיפה, וזכו בפרס הגדול בטוטו, חצי מיליון ש"ח, וכל אחד מהם יקבל מעל 250 אלף שקלים.

התושב הראשוני מילא טופס פ' רגיל בן 10 טורים, בו השקיע 3.5 ש"ח. הזוכה השני השקיע 16 ש"ח.

91 משתתפים ניחשו 13 תוצאות נכונות וכל אחד מהם יקבל כ־2,075 שקלים, 1534 משתתפים ניחשו 1222 תוצאות נכונות וכל אחד מהם יקבל 123 שקלים, 13044 משתתפים ניחשו 11 תוצאות נכונות וכל אחד מהם יקבל 14 שקלים. 70651 משתתפים ניחשו 10 תוצאות נכונות וכל אחד מהם יקבל 2.40 שקלים.

ההכנסה במחזור 9/87 הייתה: 2,630,913.95 שקלים ולפרסים הפרישו 1,268,071.86 שקלים, כולל העברה. המינימום המובטח לפרס הראשון במחזור הבא – 450,000 שקלים, ולכלל הפרסים – 1,000,000 שקלים.

גורדון פה, גורדון שם

מאת ס. ניסן

חלוץ מכבי ת"א ונבחרת הנוער לשעבר, צבי גורדון, מצוי על הכוונת של הכח ר"ג.

יו"ר מחלקת הכדורגל של מכבי ת"א, גדעון בריקמן, קיבל בקשה מהכח לגבי השאלת השחקן לפחות למשך עונה אחת. אולם נודע כי גורדון עצמו רוצה להמשיך לשחק בליגה הלאומית והוא פתוח לעבר לבני־יהודה, בה משחקים צעירים רבים, חלקם שיתפו עימו פעולה בנבחרת הנוער.

מרכז מכבי מעדיף שגורדון יועבר לקבוצה מהמרכז שלו, אם כי קיים סיכוי שהצעדים ייפתחו גם לקבוצות אחרות.

אוברקוביץ תומך בצמד המאמנים שרף – ויינקרנץ

מאת משה כהן

יו"ר איגוד הכדורסל, יורם אוברקוביץ, תומך בהמשך עבודתם המשותפת של מאמני הנבחרת הלאומית, צבי שרף ומשה ויינקרנץ.

"אם ממשלת ישראל מנוהלת ע"י שני גופים שרבים כל שבוע, אז אין סיבה שנבחרת ישראל לא תנוהל ע"י שני מאמנים, שבעבר הסתדרו ביניהם היטב", הסביר אוברקוביץ. לדעתו שני המאמנים המסוכסכים צריכים להפגש ולהגיע להבנה על המשך עבודתם המשותפת.

אוברקוביץ עומד להתערב באופן אישי. יתכן שהוא יזום מפגש בינו לבין שני המאמנים, כדי ליישר את ההדורים ביניהם. "שרף וויינקרנץ הם לא ילדים קטנים ועליהם להמשיך לעבוד יחדיו", הוא אמר.

בעניין התנגדות מרכז מכבי למינויו של מישקה לפרדון לתפקיד מנהל הנבחרת אמר אוברקוביץ: "בישיבת הנשיאות ביום ג', אני אביא את מינויו של לפרדון לאישור הנשיאות. לדעתי לא תהיה לנו בעיה עם מרכז מכבי".

מנצח ומנוצח. הטניסאי הספרדי סרג'יו קסל (משמאל) מניף ידיו בשימחה לאחר ניצחונו המפתיע על ג'ון מקאנרו (מימין) בפאריז. מקאנרו הירבה להתווכח עם השופט.

האוניברסיטה העברית בירושלים

בעקבות צו בית המשפט

יחל היום איכלוס מעונות הסטודנטים בירושלים וברחובות

להלן סדר קליטת הדיירים במעונות:

יום שני 3.11.86 – תלמידים ששם משפחתם מתחיל באותיות א'–ד'.
יום שלישי 4.11.86 – תלמידים ששם משפחתם מתחיל באותיות ה'–כ'.
יום רביעי 5.11.86 – תלמידים ששם משפחתם מתחיל באותיות ל'–פ'.
יום חמישי 6.11.86 – תלמידים ששם משפחתם מתחיל באותיות צ'–ת'.

בכל הימים תערך הקליטה בין השעות 13.30–8.00 במקומות שצויינו במכתבי הזימון המקוריים.

התלמידים מתבקשים להקפיד על לוח זמנים זה.

מי שלא יתייצבו עד שעה 13.30 ביום חמישי 6.11.86 יאבדו את זכותם למגורים במעונות.

חוק התכנון והבנייה – 1965
תשכ"ה – 1965
מרחב תכנון מקומי אשקלון
הודעה בדבר הפקדת
שינוי תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבנייה, תשכ"ה – 1965, כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבנייה מחוז הדרום, ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבנייה אשקלון הופקד שינוי תכנית הנקראת שינוי מס' 10 לתכנית מפורטת 112/03/4 – באזור ברנע.

ביחד עם התשריט המצורף אליה.

עיקרי הוראות השינוי:

7.1. בחלקה 133
חלוקת החלקה לשלושה מגרשים 133/1, 133/2, 133/3, הגדלת שטח החלקה ב־193 מ"ר ע"ח חלקה 206/6, קביעת הבינוי בצורה סופית ואפשרויות הבנייה בשלבים, קביעת אחוזי בנייה מירביים, קביעת קווי בנין וצפיפות בנייה.

7.2. בחלקה 206/6
הקטנת שטח החלקה, קביעת הבינוי בצורה סופית ואפשרויות הבנייה בשלבים, קביעת אחוזי בנייה מירביים, קביעת קווי בנין.

7.3. בחלקה 206/5
הגדלת שטח החלקה, קביעת קווי בנין.

7.4. שינוי בקווי התחום של חלקה 206/8, קביעת קווי בנין.

7.5. שינויי ייעוד הנחלקיים משינויי הגבולות בין החלקות, תוך שמירת הייעוד המקורי של כל חלקה בגודלה החדש.

אלה הם השטחים הכלולים בתכנית:
שטח התכנית: 8753 מ"ר.
גוש: 1934.
באזור ברנע אשקלון.

כל המעונין בשינוי רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

כל המעונין, בקרקע, בבנין או בכל ענין תכנוני אחר, הרואה עצמו נפגע על־ידי שינוי התכנית וכן זכאי לפי סעיף 100 לחוק, רשאי תוך חודשיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות להגיש התנגדות לשינוי במשרדי הועדה המקומית האמורה.

התנגדות תוגש בכתב בפירוט הנמקות בליווי תצהיר המאמת את העובדות עליהן מסתמכת ההתנגדות.

שלום דניגר
יו"ר הועדה
המחוזית לתכנון

חוק התכנון והבנייה – תשכ"ה – 1965
מרחב תכנון מקומי ראשון לציון
הודעה בדבר אישור שינוי תכנית / מתאר מקומית

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה־1965, כי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז המרכז, אישרה, באישור שר הפנים, שינוי תכנית / מתאר מקומית הנקרא: "שינוי תכנית / מתאר מקומית מס' רצ/1/134.

אלה הם השטחים הכלולים בשינוי התכנית: גוש 4247 חלק מחלקה 134

עיקרי הוראות שינוי התכנית: שנוי יעוד קרקע חקלאית להרחבת בית עלמין.

הודעה על הפקדת שינוי התכנית יחד עם התשריט המצורף אליה, פורסמה בילקוט הפרסומים מס' 2983 התשמ"ד, עמ' 525 ובעתון בוקר הצופה מתאריך 21.11.83 ובעיתון ערב מעריב מתאריך 8.11.83 בשפה העברית ובעתון בוקר נוסף דבר. מתאריך 8.11.83.

שינוי התכנית האמור בצורה שבה אישרה הועדה המחוזית, ביחד עם התשריט המצורף אליו, הופקד במשרדי הועדה המחוזית האמורה וכן במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה וכל המעוניין רשאי לעיין בו, ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

16.10.86

ד. שיש
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה
מחוז המרכז

חוק התכנון והבנייה, תשכ"ה – 1965
מרחב תכנון מקומי ראשון לציון
הודעה בדבר הפקדת תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה – 1965, כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז המרכז ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה ראשון לציון הופקדה תכנית מפורטת הנקראת "תכנית מפורטת מס' רצ/41/5/1" ביחד עם התשריט המצורף אליה.

עיקרי הוראות התכנית: איחוד וחלוקה ללא הסכמת בעלים

אלה הם השטחים הכלולים בתכנית: גוש 3926 חלקות: 641, 642, 647, 648, 653, 654, 659, 660, 53־50.

רחובות: הירשפלד, בן אליעזר, קפלינסקי, ויניק.

כל המעוניין בתכנית רשאי לעיין בה, ללא תשלום, בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

כל המעונין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר הרואה עצמו נפגע על ידי התכנית וכן כל הזכאי לכך עפ"י סעיף 100 לחוק האמור, רשאי, תוך חודשיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות, להגיש התנגדות לתכנית במשרדי הועדה המקומית האמורה.

תאריך 16.10.1986

ד. שיש
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז המרכז

בית משפט השלום
רחוב ויצמן 1 תל־אביב
תיק אזרחי מס' 25075/86
הזמנה לדין

לגמילה בתבוט שכתובתה אינה ידועה כיום, בלתי ידועה

הואיל והתובע רפאל מפו ע"י ב"כ עו"ד י. שגלר מרח' קפלן 5 ת"א הגיש לבית משפט השלום בתל־אביב תובענה נגדך, במפורט בכתב התביעה הנמצא בתיק מוזמן להגיש כתב הגנה תוך 30 יום מיום פרסום הזמנה זו, ולהתייצב למשפט ביום 14/12/86 שעה 08.30 ודע לך, שאם תגיש כתב הגנה ולא תתייצב למשפט ביום האמור בהזמנה, יתנן באותו יום פסק דין שלא בפניך, אך אם לא תגיש כתב הגנה במועד שנקבע לכך בהזמנה, ייתנן פסק דין שלא בפניך אף לפני היום שנקבע למשפט וההזמנה להתייצב תבוטל.

יום א' 26/10/86 — מזכיר ראשי

★ חדש! ★ חדש! ★ חדש!

ספורט ורכב

רוצה למכור את מכוניתך?
מודעתך תפורסם חינם!
צלצל היום ומחר
(0900 –1600)
337192, 337196
ומודעתך תפורסם בכל הארץ חינם!!!

ספורט ורכב

להשיג מיום חמישי בכל הדוכנים

חוק התכנון והבניה תשכ"ה 1965
הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז תל־אביב
מרחב תכנון מקומי בני־ברק
הודעה בדבר הפקדת שנוי מיתאר מקומית

ניתנת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה־1965, כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז תל־אביב ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה בני־ברק הופקדה ביחד עם התשריט המצורף אליה, שנוי תכנית מתאר הנקראת שנוי לתכנית מתאר מס' 524. (שנוי לתכנית מתאר מס' 105/א' ולתכנית בית מס' 107/ב).

השטחים הכלולים בתכנית ומקומם:
גוש: 6187 חלקות: חלק מחלקה 62 רחוב העצמון

עיקרי מטרת התכנית: שנוי יעוד החלקה מאיזור מגורים ב' ל' איזור מגורים מיוחד המתבטא בתוספת דירת גג בקומת העמודים, מעל קומת הגג הקיימת, בשטח של 89.95 מ"ר שהם 17.5%, כדי להגיע לסה"כ 133.5% ו־7 יח"ד.

כל המעונין רשאי לעיין בתכנית ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

כל המעונין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר, הרואה עצמו נפגע על־ידי התכנית וכן כל הזכאי על פי סעיף 100 לחוק, רשאי, תוך חודשיים מיום פרסום הודעה זו ברשומות להגיש התנגדות במשרדי הועדה המקומית האמורה.

ההתנגדות לתכנית לא תתקבל ולא תידון אלא אם כן הוגשה בכתב בפירוט הנמוק ובלווי תצהיר המאמת את העובדות עליהן היא מסתמכת.

מרדכי בהנא יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז תל־אביב

מינהל מקרקעי ישראל

מינהל מקרקעי ישראל מחוז הדרום | שיכון ופיתוח לישראל בע"מ | המועצה המקומית דימונה | משרד הבינוי והשיכון מחוז הדרום

"בנה ביתך" – בדימונה

במסגרת התוכנית הנ"ל, מוצעים לציבור 8 חצאי מגרשים לבניה דו־משפחתית בקיר משותף.

ההרשמה לתוכנית תתקיים במשרד מינהל מקרקעי ישראל, במחוז הדרום, רח' בן צבי (מעל אולמי "ייהלום"). בימים א'־ה' בין השעות 08.30–13.30 וביום ו' רק בין 08.30–12.

ההרשמה תחל ביום שלישי 4.11.86 בשעה 09.00 ותסתיים ביום רביעי 26.11.86 בשעה 12.00.

פרטים נוספים ופרוספקט מפורט ניתן לקבל במינהל מקרקעי ישראל מחוז הדרום. תשומת לב לדוגמא: הזוכה במגרש יהיה פטור מתשלום דמי חכירה ראשוניים. הזוכה ישלם למינהל דמי חכירה שנתיים ל־3 שנים, פעיים והוצאות פיתוח למשרד הבינוי והשיכון.

هكذا من الاصل

שגריר ראשון

סולן התזמורת הקאמרית הפולנית, קז'יסטוף יקוביץ', מבקר בארץ לקראת בואה של התזמורת לארץ

קז'יסטוף יקוביץ', הכנר הסולן המופיע עם התזמורת הקאמרית הפולנית, כמעט מתנצל על הביקור הזמני שהוא עורך בישראל. בעצם, הוא מסביר, אני רק ממלא מקום. כיון שמנהל התזמורת עסוק והמנצח נמצא בגלזגו, גייסו אותי לעבודת יצוג זמנית. בארצו קצר קז'יסטוף את מירב הפרסים החשובים על נגינתו, ביניהם פרס „אורפיאוס" היוקרתי המוענק על־ידי מבקרי המוסיקה בפולין לביצוע מצטיין במסגרת „פסטיבל הסתיו" הבין־לאומי בוורשה. בין משבחיו היה גם ויטולד לוטוסלאבסקי, מחשובי הקומפוזיטורים הפולנים בני־זמננו.

עם התזמורת הקאמרית הפולנית מופיע יקוביץ' כמעט מאז הווסדה לפני 15 שנה. התזמורת הצליחה לבסס לעצמה, בהנהגתו של המייסד והמנצח יז'י מקסימיוק, הכרה בין־לאומית ובמרוצת עשר השנים האחרונות משתתפת הקאמרית הפולנית בפסטיבלים החשובים באירופה.

„הקשר שלי לתזמורת הוא גם סנטימנטלי", מספר יקוביץ'. „הסיור הראשון שלי בארה"ב היה יחד עם הקאמרית הפולנית שגם לה, לתזמורת, היה זה סיור ראשון במדינה זו. בעיני, התזמורת הקאמרית הפולנית היא אחת התזמורות הטובות בעולם. היא מנגנת כיום עם גדולי המוסיקאים. בינואר תנגן הקאמרית עם יהודי מנוחין, בקארנגי הול בניו־יורק. יותר ממחצית השנה עושה התזמורת בסיורים בחו"ל. אני מסייר קצת פחות בעולם בשל מחויבותי לאקדמיה שבה אני מלמד".

לא מכבר קיבל הצעה ללמד באקדמיה למוסיקה בטוקיו, הצעה שיאלץ לסרב לה, „כי בשלב זה בחיי איני רוצה לוותר על קונצרטים". ההופעות שלו בשנה האחרונה כוללות גם מה שהוא קורא „מופע אידיליה משפחתי" שבו הוא מנגן עם אשתו ובתו בת ה־12. „בני בן החמש עוד לא החליט במה הוא בוחר: כינור או פינג־פונג".

בפרס „אורפאוס" זכה כשניגן עם התזמורת הסימפונית הלאומית של פולין. „נדמה לי שהתמזל לי המזל. לו הייתי מנגן עם הקאמרית, ודאי היתה התזמורת זוכה ולא אני". לא, אי אפשר להסיק מכך שהקאמרית טובה בעיניו מן הפולנית. „זה כמו להשוות בין ציור של גויה לבין ציור של ולסקז".

את הפילהרמונית הישראלית שמע לראשונה במוצאי־שבת, והוא מצפה בקוצר רוח לביקורה בפולין בינואר השנה. יש לו הערכה רבה למוסיקאים יהודים, במיוחד לכנרים. „אומרים שהם מפיקים צלילים בעלי ויבראציה מיוחדת. מעניין מה יאמרו כאן על מוצאי למשמע הצלילים שלי"...

מירי פז

תיאטרון ב"ש יורד לאילת

תיאטרון באר שבע, בשיתוף „אמנות לעם", יוצא בסוף השבוע לאילת וקיים שבוע תיאטרון מרוכז בעיר ובחבל אילות. ביום ששי הקרוב יתקיים ב„בית רובין" באילת ארוע הפתיחה החגיגי בו יערכו שחקני התיאטרון ערב אימפרוביזציה בשיתוף הקהל.

במסגרת הארועים השונים שיתפרסו על פני חמישה ימים, מתוכננים מפגשי שחקנים עם תלמידי בתי הספר התיכוניים, „שעשועי תיאטרון לילדים ודגים" שיתקיימו במצפה התת ימי, „בית פתוח לתיאטרון" – צמדי שחקנים יתארחו בבתי התושבים ויקיימו שיחות בנושאי תיאטרון, משחקי תיאטרון לעובדי הנמל וחברת המלח ומפגש עם קשישים ונשות נעמ"ת.

בנוסף יעלה התיאטרון באולמות השונים מבחר מהצגותיו האחרונות.

טלוויזיה

מאת מירי פז

טרגדיות של גולים

קורבן של טוטאליטאריות המפעיל אותה בחיי היום יום שלו

צל"ש לסרטה של לינה צ'פלין על הבמאי הרוסי יורי ליובימוב („כבש שני", יום ג'). בהעדר דראמות ישראליות מקוריות בטלוויזיה הישראלית, סרט מן הסוג הזה עשוי לפצות. אמנם זה סרט תעודה אך הוא מקפל בתוכו דראמה מרתקת לא פחות, ואולי יותר, מן הדראמה במחזהו הלא מושלם של יצחק באבל „השקיעה". לינה צ'פלין עקבה אחרי עבודתו של ליובימוב במהלך החזרות על „השקיעה" ב„הבימה", וגם ברגעים האישיים, אם אכן מסוגל אדם אכסטרוורטי כליובימוב לרגעים אישיים. האיש, שכל חייו הם במה, ושהיה שחקן במשך יותר מ־20 שנה, נראה גם ברגעים האישיים שלו – בטיול עם בני משפחתו לירושלים, במפגשים עם מעריציו בישראל – כמי שמכוון את דבריו ואת מחוותיו מן הבמה. זה איננו תקדיר שרות לבמאי גדול: בין לבין נחשף גם הפן הפחות־סימפאטי שבאישיותו ובדרך עבודתו: האגוצנטריות המוחלטת, השתלטנות ביחסו אל השחקנים עד כי אחד מהם אומר שליובימוב „הביא את הבאגאז' הטוטאליטארי מרוסיה". ומה יותר אירוני מקורבן של טוטאליטאריות, מי שמגנה אותה בכוסים שבכיבורים, אך מפעיל אותה תכונה של „טוטאליטאריות" בחיי היום יום שלו?

בסיפורו של ליובימוב מגולמת הטרגדיה של גולים (בין אם מרצון, בין אם באונס) רוסים ובארצות אחרות של הגוש הסובייטי שבעבורם הניתוק מן התרבות הרוסית שאליה הם קשורים בכל נימי נפשם, היא בבחינת גזרדין נורא. גם אם התערו לכאורה היטב בקהילות גלותם, הם מכורסמי געגועים, געגועים המסתקים לעיתים את מעיין היצירה שלהם. הקשר של הרוסים לתרבותם, המקום שממלאים התרבות ויוצריה בחברה הרוסית ובחיי האנשים בה, הם תופעות שאינן מובנות לבני המערב. אנשי הרוח והאמנים מייצגים בחברה כזאת סוג של מנהיגות וסמכות רוחנית שאך לעיתים נדירות יש לה אח ורע במערב. נינה וורונל מבטאת זאת היטב בסרט. „אנדרופוב היה אחראי על המוות, ליובימוב – על החיים", אמרה. הזמר־שחקן ויסוצקי עשוי לבטא בשיר על „ציד הזאבים הנמשך" את כל המכאוב, התקווה והזעם של ביליוני בני העם הרוסי שאין להם דרך אחרת לבטא רגשות אלה. הלווייתו במוסקווה (כפי שנראה בסרט העדויי שצ'פלין השתמשה בו) היתה למפגן פוליטי כמעט. צ'פלין שילבה ברגישות רבה בסיפורו של הגולה ליובימוב, את הטרגדיה המפורסמת פחות, של גולים אחרים. פניהם של העולים מרוסיה, שקלטה מצלמתו של הוד ישעקוב (שצילומיו היו יפהפיים), העידו גם ללא מלים, שלגבי חלק ניכר מהם היתה העליה המיוחלת לישראל, לא היה אלא עוד סוג של גלות.

תמימים ומתממים

נדמה שמעולם לא הגדירו כה מעטים במלים כה רבות מטרות כל כך מבולבלות. זה הרושם לכשמע דבריהם של נציגי המשלחת לרומניה (סקתבו של דן רביב, „מבט" יום ד'). אחד הדוברים מסביר שמטרת הנסיעה היא מפגש עם סופרים בחסותו של נשיא רומניה. כני טוען שהמטרה היא מפגש עם מנהיגים פלסתינאים מתונים, אחרים מצפים להצהרה מדינית חשובה מפי מנהיג אש"ף בכבודו ובעצמו, ומדברי עמיתיהם – נציגי החזיתות המזרחיות – משתמע כי הנסיעה אינה אלא צעד הכרחי חשוב שנועד להפגין את שאיפות השלום של יוצאי המזרח בישראל. לא ייאמן אלא אם סופר. מרומניה תצא אהבת השלום של מגזר עדתי אחר בישראל לתקן את מה שחושבים עליהם (לדעתם) מגזרים עדתיים אחרים. כאילו היתה השאיפה לשלום גנזרת של מגזר עדתי כלשהו.

שאלה פתוחה היא האם זקוק מנהיג אש"ף לנבחרת של ישראלים מבולבלים כדי להצהיר הצהרות מדיניות חשובות. שאלה נוספת: האם מטרות מפוקפקות כאלה ראויות בכלל לבקשה הפגנתי של העמדת יישום החוק במבחן, גם אם מדובר בחוק שאינו כן הנאורים. גם שאלתו של דן רביב – מה יהיה מחירה של הנסיעה – ברת תוקף לעניין זה. כלל יסוד בכלכלה הוא שאין ארוחת צהריים ניתנת בחינם: לא כל שכן נסיעה, אפילו לרומניה הקרובה.

יחיד מול קרנפים

דירק פרייבאק, אורח הולנדי, בעליו של מועדון לילה בשם „אלקואר" („אלקואר". *סרט בהפקת חברת „בילכאר". יום ה'*), לא איש רוח, לא מטיף של מלים גבוהות, עשה יותר מכפי שעשו מנהיגים, מעצמות ואנשי רוח יפי־מלים בתקופה החשוכה ההיא. פרייבאק סירב להכנע לתכתיבי שלטון הכיבוש הנאצי בארצו והסתיר, תוך סיכון עצמי, 14 יהודים בדירה מעל מועדון הלילה ההומה שלו. הוא סירב להציב בשער המועדון את השלט „הכניסה ליהודים אסורה": בתקופה שבה רבים כל כך התקרנפו, בגדו, הלשינו, או „רק" היו אדישים, פרייבאק קיים צו מוסרי ואנושי שאין נעלה ממנו: הצלת חיי אדם, היה אדם במקום שבו לא היה אדם. סיפורם המופלא של 14 שמתוכם שרדו, כמדומני, רק ארבעה, האנשים שמצאו אצלו מסתור מובא בסרט המתעד את חיי היום יום שלהם. הנרי סואב, אחד מאלה שהיו שם ושרדו, מגולל מקצתו של הסיפור. בסרט משולב גם סיפורה של אישה הולנדית שסייעה אף היא בהסתרת יהודים. האנשים הטובים האלה לא מייחסים לעצמם מעשי גבורה גדולים. איך אמר פרייבאק על אביו: „הוא עשה את שצריך היה לעשות".

הלקח של הסיפור הזה הוא שהצלה תיתכן, גם בתנאים הנוראיים ביותר, כשיש בני אדם הקוראים תיגר על כוחות הרע ושאדישות לרע, במה כשיתוף פעולה עם הרע. הלקח שבכלל אינו מובן מאליו, גם אחרי הימים הנוראים ההם עוד צריך להילמד. קרנפים הרי לא פסו מן העולם.

במשך 150 שנות קיומה, היתה הטובה הכלי המקופח ביותר מכל הכלים, ישובה בירכתי התזמורת, גדולה ומגושמת, חשוכת קטעי סולו ויצירות שנכתבו במיוחד עבורה. נגן הטובה **אדי (שמואל) הרשקו** והפסנתרן **מנחם ויזנברג** החליטו להציג פן נוסף של הכלי הזה. השניים עורכים קונצרט יוצא דופן, **דואו לטובה ופסנתר**, שבמרכזו תעמוד סונטת הארפג'יונה של שוברט. היצירות האחרות שתבוצענה הן: הסונטה לפסנתר וטובה, שנכתבה על ידי המלחין הצ'כי בן זמננו אוסקר מורביץ והוענקה לאדי (שמואל) הרשקו מידי המלחין עצמו, סונטה לחליל וצ'מבלו של באך ושלוש רומנסות אופ. 94 לאבוב ופסנתר של שומן. בינתיים מתוכננים שני קונצרטים – מחרתיים, יום ד', בבית הקונפדרציה הציונית בירושלים (20.30) וב־15 בחודש במוזיאון ת"א.

לא טוב היות האדם לבדו

תיאטרון

מאת חוה נובק

התיאטרון לילדים ולנוער: „שניים על גג בודד (רובינזון קרוזו)" מחזה, בימוי ותאורה ג'נו דינטורינו וג'יאקומו ראווויקיו; מאיטלקית חנה עמית־כוכבי; תפאורה ותלבושות ענת מסנר; מוסיקה ג'יאקומו ראווויקיו

התיאטרון לילדים ולנוער פותח את העונה שלו – הראשונה בהנהלתה של שוש אביגל – בהצגה הקורצת, לדבריה, גם אל קהל מבוגרים. העוסקים במלאכה מכנים את „שניים על גג בודד" בקומדיה רצינית או „דראמה עם הרבה הומור". הסיפור מספר בשניים המגיעים, בעקבות איזה אסון נעלם, אל גג בית מוקף מים. אחד הגיע בתוך גיגית, השני בשחיה. מאין ואיך לא ידוע, על כל פנים שניהם לבושים מדים כלשהם (כנראה שמטוסיהם צללו למים). הרבה אמון ושפה משותפת אין בין השניים. האחד מדבר בשפתנו, השני שחוותו מנגולית משהו, מדבר אולי יפאנית. יכול להיות שהם משני מחנות עוינים, ומכאן התייחסותם הראשונית זה לזה. בבירור המוחלט אליו נקלעו מסתבר להם שהם זקוקים אחד לשני. אט אט הם מתחילים לשתף פעולה וליצור קשר למרות קשיי ההדברות. הרמז לרובינזון קרוזו ברור וברורה גם כוונת המסר. מובן שבתוך כל ההתרחשות מתהווים מצבים קומיים שמאחוריהם מסתתר גורל אכזרי.

שני היוצרים האיטלקים, שבימו את ההצגה גם בארץ, שייכים ל„תיאטרון הפינה" שבאיטליה, אשר – כך מסבירים לנו, פיתח לעצמו סגנון מיוחד וההצגה הזאת אמורה לייצג את עבודתם. אודה, לא הצלחתי לגלות כאן סגנון מיוחד. יש כאן, לכל היותר, כמה מצבים אבסורדיים, לצד סגנון ריאליסטי למדי. אבל, אני חושבת שעיקר הכוונות של ההצגה עוברות, הגם שלא בצורה מתוחכמת ביותר. הקהל, שאינו דורש תיחכום יתר, נהנה וצוחק מכל לב, למראה התסבוכות שהשניים נכנסים לתוכם, תסבוכות שמתרכזות סביב תגליות שהם מגלים בעליית הגג, בנסיונותיהם לבנות להם כלי שבו יוכלו אולי להימלט – לתקן את הגיגית מלאת החורים, להכין רפסודה מקרשים שמצאו, לשלוח מסר בתוך בקבוק משקה שמצאו ושאת תוכנו הם שותים לשוכרה. מחר, אבל בעיית המזון לא כל כך מעסיקה אותם. אולי הם בדיאטה...

הכמאים הכניסו הרבה פעלולים מוסיקליים – אחד מהשניים „הציל" טרנזיסטור וממנו בוקעת מוסיקה מחרישת אוזניים. כשסוגרים אותו נשמע רחש המים מסביב, רעש מונוטוני ומעצבן. האפקט המתמשך הזה מיותר ומצליח לכל היותר להסיח את תשומת הלב מההתרחשות האמיתית.

שני השחקנים, יואל דרורי ומוטי שמשוביץ' עושים מאמצים ראוים לשבח להמחיש את כוונת המחזאים, להדגיש את הקומדיה, אולי יותר מאשר את הרצינות, ומובילים את ההצגה אל סופה האופטימי והמבשר הטובות המעלה תקווה שהשניים יצליחו להינצל. הפי־אנד.

הצגה חביבה למדי שלא כדאי לתלות עליה יומרות מוגזמות. בסך הכל, הישג לתיאטרון לילדים ונוער בהצגתו הראשונה העונה.

התחלה מאכזבת

קונצרט

מאת ישראל דליות

מורשת המוסיקה של ישראל (מהשי). קונצרט חגיגי. מכון ון־ליר, ירושלים. 28.10

ה„להקה" האתיופית

לאחר הכנות שכללו גיוס כספים מתורמים (בארה"ב), שילוב אישים (ששמותיהם הולכים לפניהם) בועדה־המייעצת ובהנהלה, ויחסי־ציבור, נפתחה רשמית הפעילות של המפעל המוסיקלי החדש, „מהשי" – מורשת המוסיקה של ישראל", בקונצרט חגיגי, בנוכחות קהל רב.

חבל רק שבערב הראשון „הוליד ההר עכבר": התכנית כללה לקט סתמי של קטעים רצופים בשירה, בנגינה ובריקוד של להקה חבאנית (תימן) ממושב ברקת, להקת התאחדות עולי אתיופיה בישראל ודביעיית כליזמרים של משה (מוסה) ברלין.

התכנית לא ייצגה את המסורות והיעדים המוצהרים של „מהשי", שהוקם ביוזמת ד"ר צפורה יוכסברגר מניו יורק „במטרה לשפה את הביטוי המוסיקלי האותנטי של עם ישראל, כפי שניתן למצוא במוסיקה העממית והדתית של העם היהודי על כל עדותיו ודורותיו". במרכז הובטח לנו רשמית שתכנית הפתיחה והתכניות האחרות המתוכננות „ממחישות בצלילים את המורשת התרבותית העשירה של העם היהודי וכו בזמן משמשות כמנוף להבנה של הערכים התרבותיים שלנו בעבר, בהווה ובעתיד על ידי בני הדור הצעיר".

מעט מועיד מהמוסיקה במופע ענה על הקריטריונים הללו. במוסיקה שהושמעה לא התגלה הביטוי המקורי של עם ישראל. הערב שאיכזב מעורר שאלות: מה כליכך יהודי מקורי בשירים האתיופיים ובלחנים של חבורת הכליזמרים? ליהודי אתיופיה יש תפילות ומזמורים המייחדים אותם מיתר יושבי הארץ הזו. מדוע לא נכללו בתכנית? מדוע, אם כן, לא מופיעות בתכנית גם המסורות המוסיקליות של הדרוזים, הערבים והבידואים החיים בישראל?

כבר נערכו כידוע בארץ מופעים מגוונים ומוצלחים, במתכונת ובתוכן, של מוסיקה עממית דתית, מאז „ערב העדות" בפסטיבל ישראל בקיסריה ב־1966 ועד לתכנית במסגרת ימי המוסיקה היהודית „נגינות" בפסח תשמ"ז, שכללה שירה ופיוטים מקודיים של יוצאי תימן, הודו ומרוקו.

עקרונית יש לברך על כל יוזמה, פרטית וציבורית, לטיפוח המורשת המוסיקלית, אולם מן הראוי שהאחראים (היועצים והמנהלים) ימצאו דרך למנוע יומרנות שאינה במקומה.

בקונצרט השלישי למנויים, תבצע התזמורת הפיהרמונית, החל ממחר, את היצירה „עבודת הקודש" של המלחין ארנסט בלוך. בביצוע היצירה, בניצוחו של שלום רונלי ריקליס, משתתפים גם המקהלה הפילהרמונית של ת"א, זמר הבאריטון הקנדי אלאן מונק והקריין יואל בלוך.

היצירה הנוספת שתבוצע בקונצרט היא הסימפוניה השלישית („הריינית") של שומאן.

מסכת אבות

זו השנה החמישית ברציפות שמועדון „צוותא" ת"א עורך דיונים בנושאי תיאטרון לציון יום השנה לפטירתו של השחקן **אהרן קוטאי**, ממייסדי התיאטרון העברי ושחקן „הבימה" במשך למעלה מ־40 שנה. מסגרת זו של רב שיח היא פרי יוזמתו של **אלכס קוטאי**, בנו של השחקן המנוח, איש יחסי ציבור. נושא הדיון הפעם, יום השנה השישי לפטירתו של קוטאי, הוא „אבות ובנים על הבמה". באולם ועל הבמה יהיו נציגים של משפחות המגלגלות את חיידק הבמה במשך שני דורות: **ישראל ומשה בקר, מרדכי ודורי בן־זאב, פנינה ומירב גרי, רות ויהונתן סגל, שמואל וגורי סגל, שמואל וענת עצמון, דליה וחנה הנדלר־פרידלנדר, אילן ודן תורן, דודו טופז, וליאה קניג.**

משתתפי הדיון, שיקלט ע"י גלי צה"ל, יספרו על הבית בו ינקו את האהבה לתיאטרון, על דרכו של דור ההמשך אל הבמה, ידברו על לבטים אישיים, ציפיות וחלומות משותפים. ינחה **עודד קוטלר**. הכניסה חופשית. „צוותא", ת"א, 7/11/86, 15:00.

בולים

מאת אריה לינדנבאום

על שיפוט בתחרות בולאית

תערוכת „נתניה 86" מאחורינו ונדמה שזה הזמן להביע מעט הרהורי־לב, שלנו ושל אחרים, המגיעים, בעל־פה ובכתב, לשולחן המערכת.

אין תערוכה שכולה הישגים והצלחות ובוודאי שאין תמימות דעים בנושאים רבים ובמיוחד במה שקשור בשיפוט. נשיא ההתאחדות, ה. סינק, בנאומו בפלמרז, אמר בין השאר „שבאספן, רק הוא יודע לשפוט את אוספו". הוא אמר גם, שכאשר הסטיה בשיפוט היא בגבול של דרגה אחת, הדבר לגיטימי...

אני מניח שרבים אכן מסכימים עם קביעתו של נשיא ההתאחדות, אבל בוודאי לא הנוגעים בדבר. האספן שופט את אוספו בתערוכה בהשוואה לאוספו של השכן, כי זו דוגמא בולטת וקל לערוך השוואות. האספן בוחן את אוספו גם על־פי תוצאות השיפוט בתערוכה קודמת ולא פעם יש בעיות במקרה של „הורדה" דרגה.

האספן־המציג מצפה מן השופטים שלא יטעו לפחות לגבי אוספו. הוא גם מצפה מן השופטים מירב היושר האינטלקטואלי והאובייקטיבי. רק במקרה כזה, קל לו, לאספן המציג, לבלוע הגלולה המרה שאיכזבה את ציפיותיו.

אבל, כאשר מסתמנת פריצות בידע הספציפי של השופטים בנושא כלשהו שהוצג בתערוכה, או העדר לויאליות, מעורבות אישית, העדפה הנובעת מהשקפות סוביקטיביות של שופט זה או אחר ואפילו התנהגות בוטה אישית של שופט – כל אלה מערערים את אמונו של האספן בשיפוט ולא רק בשופט זה או אחר.

תערוכה איננה עניין פרטי של מישהו מאיתנו. התערוכות בישראל ממומנות על־ידי מדינת ישראל וכספי ציבורי חייב לספק את טעמם של מירב האספנים, גם המודרניים והלאומיים. (כך כתוב אפילו בתקנות ההתאחדות). באמנות למשל, מעריכים מאד את רמברנדט הקלאסי, אך איש לא יעלה על דעתו לפסול כל אמן מודרני, גם אם אמנותו, לעיתים רחוקה מאד מטעמו של ציבור גדול.

בבולאות, לצערנו, אופייני מאוד הזלזול בבול המודרני. האם ידוע למשרד התקשורת שבין רבבות הבולים ב„נתניה 86" לא היה אף אוסף ישראלי שלם?! הסיבה: השופטים מתייחסים בזלזול ומבטלים כל תופעה שיגרתית בבולאות ומציעים לך להתרכז במחקר על בולים מסויימים לדבות נדירים ויקרים. אך מעטים מסוגלים לעמוד בקריטריונים כאלה והתוצאה: נוצר חוג קבוע, אקסקלוסיבי של „אספני" מדליות גבוהות. „עמך" יסתפק בשידיים. ברור לכל שלשופטים יש קריטריונים מקצועיים וכלל־עולמיים שמחייבים לשמור על רמה גבוהה ובוודאי על „כרטיס האישי" של השופטים. באשר לרמה – זו תוכתב על־ידי האספנים אלא אם יהיה מיון מוקדם. השיפוט חייב להיות יחסי לאוסף ולמקום. יתכן שאספן בעל רמה גבוהה מאד לא ירצה כלל להשתתף בתערוכה ארצית, אלא בעולמית, אבל מי שמציג בתערוכה ארצית או מקומית יישפט בהתאם למקום כי לכולנו ברור שמדליית זהב של באר־שבע, לדוגמא, יתכן ושווה פחות ממדליית זהב בתערוכה עולמית או אף ארצית בהשתתפות בין־לאומית. אשר ל„כרטיס האישי" של כל שופט, יתכן שיש מקום ליתר פיקוח, כי לא יתכן, למשל, שבני השופטים יטלו חלק בתערוכה שאביהם שופט.

השופטים עושים את מלאכתם לא בשכר. יש גם חילוקי דעות בקרב רבים לשם מה הוזמן שופט משווייץ ושופט אחר מגרמניה, ממש בחשאי, ששמו אף לא פורסם בקטלוג. שיא הגיחוך היה בשיפוט הספרות הבולאית כשלשתי תצוגות שלא היו בתערוכה, כמחאה על השתתפות נוער מגרמניה, הוענקו דיפלומות השתתפות, כמובן מתוך אינרציה. קשה לסיים ביקורת זו מבלי להאשים גם את האחראים על כל האירוע, כי לצד הדאגה לבעיות לוגיסטיות, איש לא נתן דעתו לכמה עקרונות יסוד שהוזכרו כאן, כנראה, משום שאלה פרסים קטנים הנוגעים לפרט ולא לכלל, אבל הם שוכחים שהכלל מורכב מפרטים קטנים.

בניר דוד – תצוגה אזורית

בקיבוץ ניר־דוד תיפתח היום תערוכת בולים אזורית בנושא „ארכיאולוגיה ועתיקות בבולי דואר".

התצוגה הוקמה במוזיאון לארכיאולוגיה אזורית וים־תיכונית ותהיה פתוחה עד ה־2 בדצמבר 1986.

המציגים – יעקב זראי, מרדכי גור, הלמוט לסקר ושמואל שריג מקיבוץ ניר־דוד; מנשה מרגלית מקיבוץ מרחביה ומשה רשף מבית אלפא.

אוליבטי היהודי בהותמת איטלקית

שלוש הותמות הוטבעו השנה באיטליה בנושאים יהודיים –

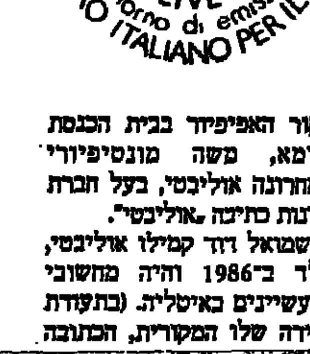

ביקור האפיפיור בבית הכנסת ברומא, משה מונטיפיורי והאחרונה אוליבטי, בעל חברת מכונות כתיבה „אוליבטי".

שמואל דוד קמילו אוליבטי, נולד ב־1986 והיה מחשובי התעשיינים באיטליה. (בתעודת הלידה שלו המקורית, הכתובה בשפה האיטלקית מצאנו את תאריך הלידה של אוליבטי כתוב באותיות עבריות – כ"ד אב תרכ"ח).

בקוסטה ריקה – „שלום" בעברית
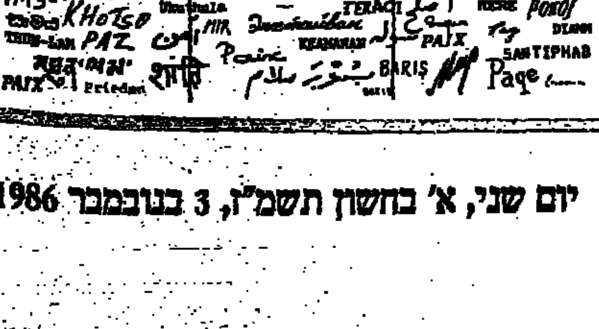
בקוסטה־ריקה הופיעו שלושה בולים בצורה הידועה בשם „סטנט", כששלושתם מחוברים בניקוב התמונה, שהוא במקרה זה המלה „שלום" בשפות שונות מתפשטת על־פני שלושת הבולים. בבול המרכזי מופיעה „שלום" בעברית כמלה שלמה אבל יש כאלה שנוקבו בצורה שהמלה עוברת על פני שני בולים. זהו פריט מעניין וכדאי לשמור על שלושת הבולים יחד, כפי שאבן הנפקתו, מה עוד שהם לא יקרים.